

ΔΕΚΑΠΕΝΟΙ ΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

οινωπ

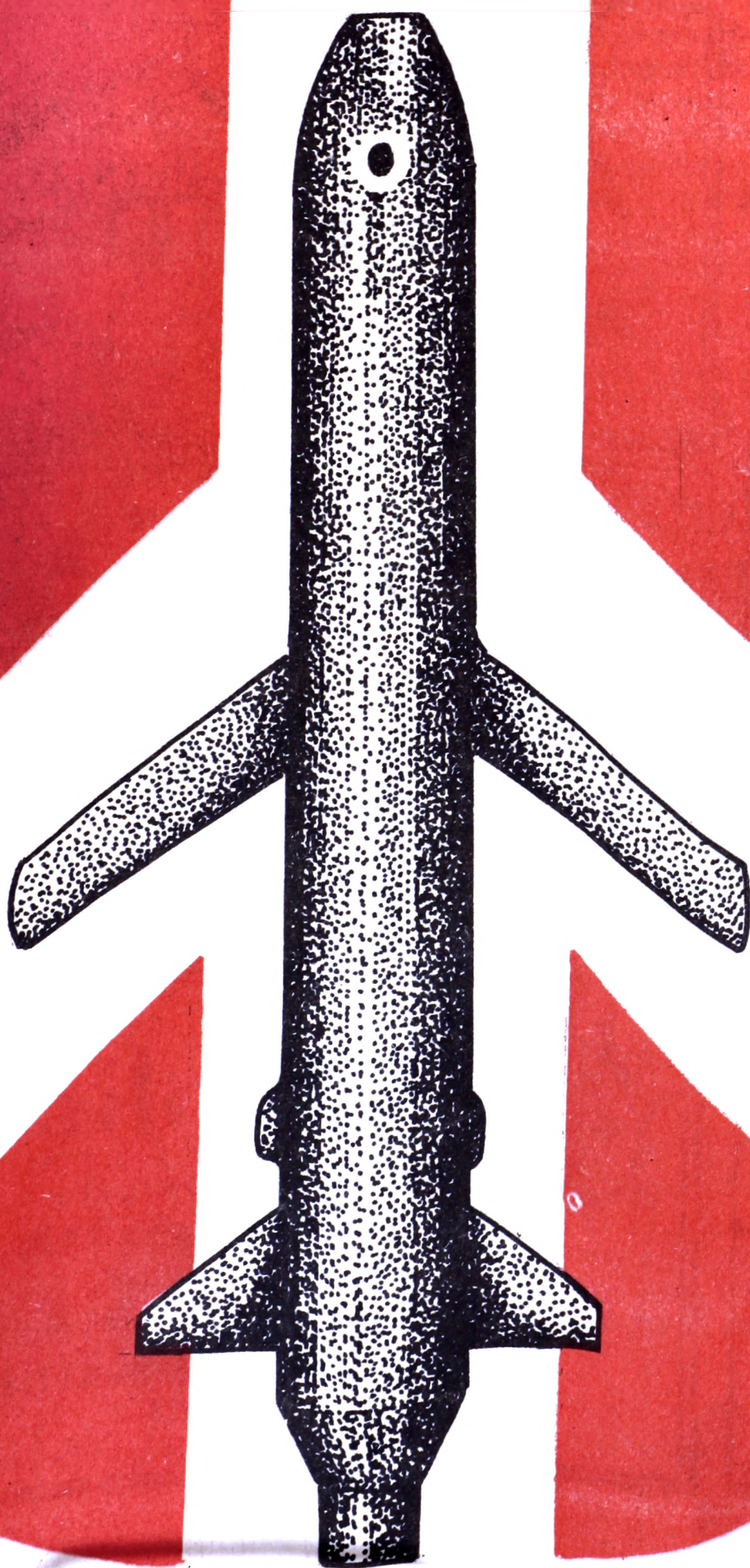
Περίοδος Β', τεύχος 186, Παρασκευή 11 Σεπτεμβρίου 1981

Δρχ. 30

«Ν.Δ.» και χουντικές συμπράξεις
ΚΚΕ και 17%
Εκλογικά απρόοπτα
Ο Καντάφι κι εμείς

Απειλή πολέμου και προοπτικές για το Κίνημα Ειρήνης

- Πυρηνική ισορροπία στην Ευρώπη
- Η βόμβα «N»
- Το «Κίνημα Ειρήνης» στην Ελλάδα: άλλοτε και τώρα
- Οι «πράσινοι» στην Δ. Γερμανία

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΛΑΪΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ — ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΤΟΥ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Ε.Κ.Κ.Ε.)

ΑΠΟ ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ :

- ΚΟΙΝΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΟΥ ΕΚΚΕ ΚΑΙ ΤΟΥ Μ-Λ ΚΚΕ
ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ
- ΥΛΙΚΑ ΤΗΣ Α' ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΗΣ
ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗΣ ΤΟΥ ΕΚΚΕ
 - ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΠΕΡΧΟΜΕΝΗΣ Κ.Ε.
ΤΟΥ ΕΚΚΕ
 - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΚΑΙ
ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ΤΟΥ ΕΚΚΕ
 - ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΚΚΕ
ΚΑΙ ΤΟΥ Μ-Λ ΚΚΕ

1

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1981

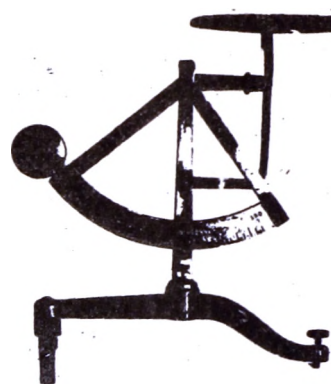
Στα κεντρικά περίπτερα από την επόμενη βδομάδα κυκλοφορεί το πρώτο τεύχος του θεωρητικού περιοδικού — όργανου της Κεντρικής Επιτροπής του ΕΚΚΕ — «ΛΑΪΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ-ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ».

Από τα περιεχόμενα:

- Κοινή διακήρυξη του ΕΚΚΕ και του Μ-Λ ΚΚΕ για τις εκλογές
- Ενημερωτικό σημείωμα σχετικά με τις ενωτικές προσπάθειες του ΕΚΚΕ και του Μ-Λ ΚΚΕ για την συμπαράταξη προοδευτικών και δημοκρατικών δυνάμεων της αριστεράς στις εκλογές
- Υλικά από την Α' Πανελλαδική Συνδιάσκεψη του ΕΚΚΕ
 - Απολογισμός της Κ.Ε. του ΕΚΚΕ
 - Προγραμματικές κατευθύνσεις και καταστατικό του ΕΚΚΕ
 - Απόφαση για την ενότητα του ΕΚΚΕ με το Μ-Λ ΚΚΕ
- Από την εσωκομματική πάλη ενάντια στον λιγκβινταρισμό

- Φωτοστοιχειοθετήσεις
- Λιθογραφικές αναπαραγωγές
- Τυπογραφική επιμέλεια

*Ευσυνείδητη δουλειά
και επαγγελματική επάρκεια*

ΠΟΛΥΤΥΠΟ

Δεινοκράτους 131, Αθήνα (τ.τ. 601)
τηλ. 729-237

**Παιδότοπος
παιδικός σταθμός
νηπιαγωγείο**

“Ένας χώρος στην αποκλειστική διάθεση των παιδιών. Οι ανάγκες του παιδιού για επικοινωνία, παιδαγωγικό παιχνίδι, δημιουργική συλλογική δραστηριότητα, αντιμετωπίζονται με την αγάπη, τη ζεστασιά και με ξεχωριστή ευθύνη από ανθρώπους ειδικούς.

Ντίνα Καψάλη

Λ. Πεντέλης 53 - Χαλάνδρι Τηλ. 68.32.073

Atlantis

Τά πιο φίνα πουκάμισα,
στis πιο χαμηλές τιμές θά τά βρείτε
στή βιοτεχνία μας

Ποιότητα καί καλό γούστο

ΠΑΡΑΣΙΟΥ 41-43 ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ
τηλ. 88.39.323

Περίοδος Β'
Χρόνος 8ος
Τεύχος 186

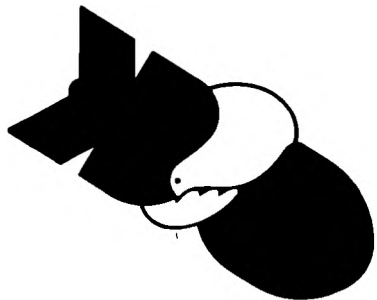
ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Δημοχάρους 60
Αθήνα 601
Τηλ. 732.713 - 732.819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

ΑΝΤΙΛΟΓΟΣ:	
Ένα συνοικέσιο που πέτυχε	5
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ:	5
ΑΝΤΙ - ΘΕΣΕΙΣ:	6
Π. ΕΥΘΥΜΙΟΥ:	
Ο κ. Καντάφι, ο κ. Μητσοτάκης, η σοβαρότητα και η Αριστερά	10
ΧΡΙΣΤΟΥ ΒΛΑΧΟΥ:	
17% για την Αλλαγή ή για την ενίσχυση του κόμματος;	12
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ: Ο Ευρωπαίος	16

ΕΡΕΥΝΑ: Η Απειλή πολέμου και το Κίνημα Ειρήνης.	17-37
— Αν θέλεις πόλεμο, να προετοιμάζεσαι για πόλεμο	17
Ν. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗ: Η νέα φάση των πυρηνικών εξοπλισμών	18
Ν. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗ:	
Η βόμβα Νετρονίου	26
Ν. Χ.: «Νετρονική» δημοσιογραφία .	27
Γ. ΦΛΩΡΟΥ: Το Κίνημα Ειρήνης στην Ελλάδα (1950-1967)	28
Γ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΝΗ:	
Το Κίνημα Ειρήνης σήμερα	30
ΣΤ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ:	
Αυτοί οι περίεργοι πράσινοι	32
ΣΤ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ: Οι πράσινοι προσανατολίζονται σε έναν νέο δρόμο .	34
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ:	38
Θ. ΠΑΓΚΑΛΟΥ:	
Το Ισλάμ και ο Αραβικός κόσμος ...	38
ΒΑΣΙΛΗ ΤΟΥΡΚΟΘΟΔΩΡΟΥ:	
Το βιβλίο της κ. Τουρκοβασίλη	40
Κ. ΚΑΡΥΩΤΗ:	
Το παρελθόν της «Αυριανής»	41
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ: Οι Πολωνοί αρχιτέκτονες και η «Αλληλεγγύη»	42
Γ. ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ: Μουσικό Χρονικό .	44
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ:	46
ΔΙΑΛΟΓΟΣ:	47
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ του 14' τόμου του ΑΝΤΙ	50

ΕΧΕΙ ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΕΙΣ Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ;

ΕΙΝΑΙ κοινοτυπία — αλλά φαίνεται ότι και η κοινοτυπία πρέπει να επαναλαμβάνεται για να γίνει αποδεκτή — το να επισημαίνεις ότι η λειτουργία των μέσων μαζικής ενημέρωσης είναι άρρηκτα συνυφασμένη με την ουσία του δημοκρατικού πολιτεύματος. Γιατί καθώς τα μέσα μαζικής ενημέρωσης είναι ο βασικός μηχανισμός πληροφόρησης και κύριος μοχλός της διαμόρφωσης της κοινής γνώμης, ο τρόπος λειτουργίας-τους καθορίζει, εν πολλοίς, την ποιότητα και το ήθος του δημοκρατικού πολιτεύματος.

ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ και η στάση των κομμάτων στο θέμα αυτό είναι επομένως αποφασιστικός δείκτης της συνέπειάς-τους στις απαιτήσεις, τις αρχές και τους κανόνες του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Η «ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ» είναι η απερχόμενη από την Κυβέρνηση και την εξουσία παράταξη. Και ένας από τους λόγους που η «Ν.Δ.» θα αποδοκιμαστεί στις ερχόμενες εκλογές είναι η βαθιά περιφρόνηση που επέδειξε στα δημοκρατικά δικαιώματα που συνδέονται με την πληροφόρηση. Και όλη η Αντιπολίτευση, επανειλημμένα και εύστοχα στηλίτευσε τη μονοκομματική αντίληψη, τον ασφυκτικό έλεγχο που κυριάρχησαν στο ραδιόφωνο και την τηλεόραση από τις κυβερνήσεις της Δεξιάς. Και ο κ. Ανδρέας Παπανδρέου σε μια δήλωσή-του στο ΑΝΤΙ (τ. 172) είχε με σαφήνεια συνοψίσει τις αλλοιώσεις που επιφέρει αυτή η πρακτική, όχι μόνο στην πολιτική ζωή αλλά και στις κοινωνικές σχέσεις, την πολιτιστική ζωή, την υποβάθμιση γενικότερα του δημόσιου βίου της χώρας.

ΟΙ ΕΠΕΡΧΟΜΕΝΕΣ εκλογές φέρνουν στην πρώτη γραμμή του ενδιαφέροντος το πρόβλημα της τηλεόρασης, σε συνδυασμό με την έμπρακτη δοκιμασία που συνεπάγεται αρχών, θέσεων και προσώπων.

ΚΑΤΑ τη γνώμη-μας, αυτονόητη θέση για τη λειτουργία των μέσων ενημέρωσης στην εκλογική περίοδο είναι η πλήρης και ισότιμη κάλυψη εκδηλώσεων, ομιλιών και συζητήσεων, όλων των κομμάτων που εκπροσωπούνται στο κοινοβούλιο και παρουσιάζουν συνδυασμούς στο μεγαλύτερο τμήμα της Επικράτειας. Θεωρούμε τα επιχειρήματα χρόνου και κόστους ασταθή και «εκ του πονηρού». Γιατί, τί θα κοστίσει στην ΕΡΤ η παραχώρηση ενός στούντιο σε σχέση με τις σπατάλες εκατομμυρίων για άθλια σήριαλ και προγράμματα; Ή, ως προς το χρόνο, ποιός έλληνας θα αισθανθεί ότι «χάνει κάτι» αν αντί για εκπομπές τύπου «Μοναστηράκι» παρακολουθούσε μια ανοιχτή συζήτηση μεταξύ των κομμάτων για τον πληθωρισμό, την εξωτερική πολιτική ή την προστασία του περιβάλλοντος;

ΕΞΩ από κάθε όμως δεοντολογία η «Ν.Δ.» επέβαλε και πάλι μια αλυσίδα περιορισμών στο δικαίωμα της πληροφόρησης, διαβαθμίζοντας τις πολιτικές δυνάμεις σε 1η, 2η και 3η κατηγορία. Στην πρώτη περιλαμβάνεται η «Ν.Δ.» και το ΠΑΣΟΚ, στη δεύτερη το ΚΚΕ και στην τρίτη όλα τα υπόλοιπα κόμματα.

ΑΝ ΑΝΑΛΟΓΙΣΤΟΥΜΕ το γεγονός ότι στη Γαλλία του Ντε Γκωλ και του Ζι-σκάρ είχαν ίσο χρόνο όλα τα κόμματα — μέχρι και οι τροτσκιστές — καταλαβαίνουμε όχι μόνο τις διαφορές μεταξύ της «Ν.Δ.» και της ευρωπαϊκής δεξιάς, αλλά και τα στοιχεία εκείνα που επέτρεψαν στη Γαλλία η «κοινωνική πλειοψηφία να γίνει και πολιτική».

ΚΑΙ ΘΑ θέλαμε να επισημάνουμε με απογοήτευση και ανησυχία ότι αυτή η διαβάθμιση όχι μόνο κομμάτων αλλά και ιδεών και απόψεων, έγινε στην πράξη αποδεκτή και απ' το ΠΑΣΟΚ και ότι συνάντησε μια χλιαρή διαμαρτυρία του ΚΚΕ.

ΕΜΕΙΣ είμαστε υποχρεωμένοι να καταγράψουμε την ασυμφωνία των διακηρύξεων με τις πρακτικές ρυθμίσεις στο θέμα της τηλεόρασης. Και να υπενθυμίσουμε ότι η Δημοκρατία ή θα ισχύει για όλους — ή, όταν διαβαθμίζεται, αρχίζει να γίνεται αφερέγγυα. Και κανένα συμφέρον της στιγμής δεν πρέπει να αποσυνδέεται με το μακροπρόθεσμο αποτέλεσμα των τωρινών επιλογών.

αντι

Το φίφτυ-φίφτυ οι «κίνδυνοι» και η Αλλαγή

ΑΦΟΥ, λοιπόν, Νέα Δημοκρατία και ΠΑΣΟΚ μοίρασαν «φίφτυ-φίφτυ» και την τηλεόραση (η προηγούμενη συμφωνία αφορούσε την προσφυγή στο άρθρο 38 του Συντάγματος, για τη διάλυση της Βουλής και την προκήρυξη εκλογών), τα κόμματα, το ένα μετά το άλλο, μπαίνουν τώρα στην τελική ευθεία.

ΦΥΣΙΚΑ, η μοιρασιά αυτή των δυο «μεγάλων» — από την οποία ευνοήθηκε και το ΚΚΕ — προκάλεσε τις αντιδράσεις όλων εκείνων που πίστεψαν, προς στιγμή, στην έννοια της ισότητας των κομμάτων, μπρός στις εκλογές... Γρήγορα όμως, οι αντιδράσεις κουκουλώθηκαν από τα ηχηρά οκτάστηλα του «καλού» (φιλοκυβερνητικού και αντιπολιτευόμενου) Τύπου, που προτίμησε να ρίξει το βάρος-του σε άλλες — ανώδυνες — πλευρές της τηλεοπτικής συμφωνίας: «Η κυβέρνηση φοβάται τις συγκεντρώσεις» — τιτλοφόρησαν λ.χ. «Τα Νέα», διευκρινίζοντας ότι το ΠΑΣΟΚ δέχεται μεν τον τηλεοπτικό διάλογο, αλλά δεν δέχεται ο διάλογος αυτός να γίνει σε βάρος των λαϊκών συγκεντρώσεων... Από την πλευρά-της η «Μεσημβρινή», προσπάθησε ν' αποδείξει ότι ο Α. Παπανδρέου «επιλέγει το μπαλκόνι και όχι το διάλογο», μια και ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ «υπεκφεύγει από την τηλεοπτική μονομαχία στην οποία τον καλεί ο κ. Ράλλης». Έτσι, μεταξύ «τυρού και αχλαδιού», μεταξύ του ποιός «υπεκφεύγει» και ποιος «δεν υπεκφεύγει», λησμονήθηκε το γεγονός ότι το έως χθες μ ο ν ο π ώ λ ι ο της τηλεόρασης, μετατράπηκε απλώς σε ο λ ι γ ο π ώ λ ι ο, με τη συμμετοχή του ΠΑΣΟΚ.

ΕΝΑ ΧΕΛΙΔΟΝΙ όμως, όπως και μια συμφωνία τηλεοπτική, δεν φέρνει την άνοιξη... Ιδιαίτερα όταν στη μεγάλη, παλλαϊκή συγκέντρωση του ΠΑΣΟΚ στην Πάτρα, ο Α. Παπανδρέου αναφέρθηκε — μεταξύ άλλων — στις «σκανδαλώδεις χορηγήσεις και χαριστικές παροχές» του κυβερνητικού κόμματος... Αλλά αυτή η αναφορά, ακριβώς, στα σκάνδαλα της Νέας Δημοκρατίας, προκάλεσε τη θυελλώδη οργή των επιτελών-της, που μπορεί να συζητούν αν θα μπουν ή όχι στο «περιθώριο της ιστορίας» αλλά δεν δέχονται ότι υπήρξαν αυτοί — ή οι ομόφρονές-τους — ήρωες σκανδάλων! Γι' αυτό και η αντίδρασή τους-υπήρξε εξαιρετικά βίαιη. Γι' αυτό και ο αρχηγός της Νέας Δημοκρατίας αισθάνθηκε την ανάγκη να προειδοποιήσει — «για τελευταία φορά» — τον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ

ΩΣΤΟΣΟ, συνεχιστεί είτε όχι ο «χαβάς» περί σκανδάλων, κλπ., γεγονός παραμένει ότι, όσο προσεγγίζουμε προς την ημερομηνία των εκλογών, τόσο περισσότερο η κυβερνητική παράταξη θα προσφεύγει στην κινδυνολογία και τον αντικομμουνισμό. Τελευταίο-της «εύρημα» υπήρξε ο «κίνδυνος» των κοινωνικοποιήσεων, που τον επισείει, κυρίως, προς την κατεύθυνση των υπαλλήλων ασφαλιστικών εταιριών και σειράς άλλων επιχειρήσεων (φαρμάκων, χάλυβα, τσιμέντων, κ.ά.) που, σύμφωνα με το προεκλογικό πρόγραμμα του ΠΑΣΟΚ, θα κοινωνικοποιηθούν. Όλοι αυτοί οι εργαζόμενοι, αν θα πιστέψουμε την κυβερνητική προπαγάνδα, θα πεταχθούν στους πέντε δρόμους... Ένας άλλος πρόσθετος «κίνδυνος», είναι το «μαρξιστικό μέτωπο», που, φυσικά «θα καταργήσει την ιδιοκτησία» και θα οδηγήσει τη χώρα, αν υποθεθεί ότι νικούν οι δυνάμεις της αλλαγής, στο χάος! Τέλος, ένας ακόμη — ίσως ο μέγιστος... — «κίνδυνος», είναι να παύσει η Ελλάδα να «ανήκει στη Δύση», που θα πει να παύσει να «φιλοξενεί» στο έδαφός-της αμερικανικές βάσεις ή να ανήκει στο ΝΑΤΟ.

ΤΟΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ αυτόν κίνδυνο, επισημαίνουν ιδιαίτερα οι Δυτικοί μας «σύμμαχοι», τότε δια φωνής του νέου Αμερικανού πρέσβη στην Άγκυρα, κ. Ρόμπερτ Στράους-Χιούπε — «ψηφί-

στε όλοι το... καράβι του ΝΑΤΟ», μας συμβουλεύει — και τότε με υποβολιμαία άρθρα του αμερικανικού, βρετανικού ή δυτικογερμανικού Τύπου. Ένα από αυτά, είναι και το πρόσφατο άρθρο του «Νιούσγουικ», που επισημαίνει πως στις εκλογές αυτές — τις ελληνικές εκλογές — διακυβεύεται, περίπου, ολόκληρο το «μαλακό υπογάστριο της Ευρώπης», δηλαδή η Μεσόγειος, αφού, ακόμη και τυχόν εισδοχή της Ισπανίας στο ΝΑΤΟ, δεν μπορεί ν' αντιρροπήσει τη ζημιά που θα υποστεί η Συμμαχία, από τυχόν έξοδο της Ελλάδας από το ΝΑΤΟ.

ΕΙΝΑΙ αλήθεια, βέβαια, ότι το αμερικανικό περιοδικό δεν θεωρεί δεδομένη την έξοδο αυτή. «Ο κ. Α. Παπανδρέου — γράφει — προφανώς κάτω από την πίεση των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων, εμφανίζεται τώρα πιο μετριοπαθής, εφόσον παραδέχεται ότι η ρήξη των σχέσεων της χώρας με το ΝΑΤΟ ή το ξήλωμα των αμερικανικών βάσεων, δεν είναι πράγματα εφικτά σε σύντομο χρονικό διάστημα». Καλού-κακού όμως, το αμερικανικό περιοδικό παραθέτει τη δήλωση ενός, μη κατονομαζόμενου, Δυτικού διπλωμάτη, σύμφωνα με την οποία «υπάρχουν δυνάμεις στο στρατιωτικό κατεστημένο της Ελλάδας, που δεν θα ανέχονταν την απομάκρυνση της χώρας από το ΝΑΤΟ. Και ο νοών, νοείτω!

ΑΣΦΑΛΩΣ οι «κίνδυνοι» που επικαλείται η Δεξιά, δεν υπάρχουν... Κανείς εργαζόμενος δεν πρόκειται «να πεταχθεί στους πέντε δρόμους», αν νικήσει το ΠΑΣΟΚ και κανένα «μαρξιστικό μέτωπο» — πού να είναι αλήθεια; — δεν πρόκειται «να καταργήσει την ιδιοκτησία»... Παρ' όλα αυτά, ο υφυπουργός κ. Αθ. Τσαλδάρης μας βεβαιώνει πως στις εκλογές αυτές, θα κριθεί όχι μόνον η ασφάλεια και η ανεξαρτησία της χώρας, αλλά και η τύχη της δημοκρατίας, «το πολιτικό, οικονομικό, ακόμη και το πολιτιστικό-μας μέλλον»!

ΘΑ ΥΠΕΘΕΤΕ κανείς ότι οι κραυγές αυτές της Δεξιάς δεν θα εμπόδιζαν τα κόμματα της Αλλαγής — όπως δεν τα εμπόδισαν στη Γαλλία — να συζητήσουν, μπροστά στο λαό, τους όρους μιας μεταξύ-τους συνεργασίας. Ατυχώς όμως, φαίνεται πως στην Ελλάδα, η πίεση της Δεξιάς αποδίδει. Γι' αυτό και το ΠΑΣΟΚ αρνείται — ως τώρα, τουλάχιστον — να συζητήσει τη συνεργασία αυτή, παρ' όλο που μια πλούσια εμπειρία διδάσκει πως η στέρεη χωρίς πωγυρίσματα, Αλλαγή, δεν μπορεί να είναι υπόθεση ενός μόνον κόμματος, εφόσον προϋποθέτει την ευρύτερη δυνατή συσπείρωση κοινωνικών δυνάμεων. Μια τέτοια συνεργασία, θα ήταν, άλλωστε, η καλύτερη απάντηση στη θεωρία περί «χαμένης ψήφου», που, όσο και αν ευνοεί το μεγαλύτερο κόμμα της Αλλαγής, δεν παύει να είναι αντιδημοκρατική.

Ο ΑΝΤΙΛΟΓΟΣ, βέβαια, υπάρχει: Το «προεχόν» σήμερα, είναι η απομάκρυνση της Δεξιάς... Αλλά η Αλλαγή, η ουσιαστική Αλλαγή, δεν μπορεί να ταυτίζεται μόνον με την εκλογική νίκη του άλφα ή βήτα κόμματος, όσο και αν η νίκη αυτή, αποτελεί σημαντική φάση σ' ένα δύσκολο, μακροχρόνιο και πολυμέτωπο αγώνα... Η ουσιαστική Αλλαγή απαιτεί έναν αναγκαίο βαθμό οργάνωσης του λαού, ένα αντίστοιχο επίπεδο μαζικού κινήματος και κατακτήσεων και, φυσικά, τη σύμπραξη των κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων, κυρίως της Αριστεράς, που ενδιαφέρονται για την υπόθεση της Αλλαγής. Από την πλευρά αυτή, συνάγεται πως κάθε ψήφος δημοκρατική, είναι ψήφος αντιδεξιά και κάθε ψήφος για ένα κόμμα που εκφράζει κοινωνικές και δημοκρατικές δυνάμεις της Αλλαγής, είναι ψήφος για τη δημοκρατική ανέλιξη της χώρας-μας.

ΑΝΤΗΝΩΡ

Ένα συνοικέσιο που δεν πέτυχε

Με το λόγο του κ. Ράλλη στο Συνέδριο της Νέας Δημοκρατίας τον περασμένο Ιούνιο έγινε για πρώτη φορά επίσημα γνωστό ότι επιδιώκεται ο «επαναπατρισμός υγιών στοιχείων της άκρας δεξιάς» που για οποιοδήποτε λόγο είχαν απομακρυνθεί από την κυβερνητική παράταξη. Είχε βέβαια προηγηθεί ο κομμουνιστοφάγος κ. Νανάς Τσαλδάρης. Και ορισμένα πιο ανεξέλεγκτα στοιχεία, όπως ο Παπαδόγκονας, με τη συμμετοχή-τους στην κηδεία της Φρειδερίκης είχαν προεξοφλήσει την επιτυχία της επιχείρησης και είχαν προσπαθήσει να οικειοποιηθούν το χρίσμα του ακροδεξιού για καθαρά ψηφοθηρικούς λόγους. Ευνοϊκά για το συνοικέσιο με την Άκρα Δεξιά είχε εκδηλωθεί και ο κ. Παπακωνσταντίνου, ενώ ο κ. Αβέρωφ κρατούσε στάση αναμονής, ίσως γιατί από παλιά ήταν έντονα αντίθετος με τον κ. Θεοτόκη.

Αντίθετα ο κ. Καραμανλής, ο οποίος — παρ' όλο που υποτίθεται ότι είναι υπερκομματικός — αναμινγνύεται πάντα στα της Ν.Δ., εκδήλωσε έντονες αμφιβολίες για τη χρησιμότητα τέτοιων επαφών. Υποστήριξε ότι μείωνε το γόητρο του κόμματος η προσπάθεια σύμπραξης με ακραία στοιχεία για να διασωθεί στις εκλογές.

Στην αρχή οι συζητήσεις πήγαν μάλλον καλά. Ο Κωνσταντίνος είχε πει στο Θεοτόκη ότι μια σύμπραξη με το Ράλλη δε θα ήταν άσχημη. Θεωρούσε το νέο Πρωθυπουργό πάντα φίλο-του και τον ευγνωμονούσε γιατί δεν είχε πάψει σε κάθε ευκαιρία να τον ενημερώνει τακτικά για τα εσωτερικά-μας πράγματα.

Στην Κυβερνητική Επιτροπή ο Ράλλης δήλωσε ότι τον Θεοτόκη κανείς δεν τον κατηγορήσε ποτέ για χουνισμό κι ούτε θα ήταν δυνατό να αδιαφορήσουν για το 31% του ελληνικού λαού που εψήφισε βασιλευόμενη Δημοκρατία. Ο Παπακωνσταντίνου πλειοδότησε λέγοντας ότι δεν θα έπρεπε να αφεθεί το κομμάτι αυτό της Δεξιάς «... βορά στα δόντια της χούντας». Ο Αβέρωφ, όπως συνήθως, καιροσκοπούσε κι ο Μητσοτάκης έλεγε πως η διεύρυνση προς αυτόν ήταν αρκετή και η έλλειψη συνεργασίας με την Εθνική Παράταξη δεν θα ήταν σημαντική απώλεια. Και επέσειε τον κίνδυνο μετεκλογικών αποστασιών και εκβιασμών. Η αλήθεια είναι πως κάτι ξέρει από τέτοια.

Ο Θεοτόκης, όμως, επέμενε να μπει στη Ν.Δ. ως αρχηγός κόμματος και να συμπράξει μαζί-της σαν κόμμα. Πράγμα που σήμαινε σημαντικό αριθμό βασιλοχουντικών υποψηφίων κι αργότερα διεκδικήσεις υπουργείων κτλ. Η Ν.Δ. του αντιπρότεινε μια θέση στο ψηφοδέλτιο επικρατείας αμέσως μετά τον Κανελόπουλο, που έχει μονοπωλήσει ισόβια την πρώτη θέση, και μερικές ακόμα θέ-

σεις στους συνδυασμούς με ένα ή δύο ευρωβουλευτές σαν επιδόρπιο.

Ο Θεοτόκης, όμως, θεωρούσε παροπλισμό το ψηφοδέλτιο επικρατείας και ζήτησε να μπει επικεφαλής στην Α' Αθηνών. Και φύλαγε μια έκπληξη για το τέλος. Δήλωσε πως για να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τον Μακεζίνη έπρεπε ο Ράλλης να υποσχεθεί γενική αμνηστεία για τους τρόφιμους του Κορυδαλλού που θα δημιουργούσε, όπως είπε, συνθήκες για την ένωση όλων των δυνάμεων της Δεξιάς. Σε αντάλλαγμα θα υποχωρούσε στον αριθμό των υποψηφίων και θα εξασφάλιζε ότι ο Παπαδόπουλος και τα τσιράκια-του θα έκαναν δήλωση να υπερψηφιστούν οι συνδυασμοί της Ν.Δ. και θα κινούσαν τους μηχανισμούς-τους για να εξασφαλίσουν και χρηματική υποστήριξη.

Τότε ο Καραμανλής δήλωσε ότι τα συζητούμενα είναι ανεπιτρεπτα. Είπε πως τέτοιες συναλλαγές δεν θα μπορούσαν να μείνουν κρυφές ως το τέλος κι η Ν.Δ. θα έχανε τόσες ψήφους όσες θα κέρδιζε από την ακροδεξιά.

Ο Θεοτόκης τότε επανήλθε με μια ελάχιστη πρόταση. Να υποσχεθούν κάτι του είδους «ας κερδίσουμε τις εκλογές και βλέπουμε» μόνο για τους Απριλιανούς, δεκαεφτά περίπου, αφήνοντας τους υπόλοιπους στη φυλακή.

Στο μεταξύ, όμως, η Κυβέρνηση είχε εξασφαλίσει τη συμμετοχή βασικών ακροδεξιών πολιτευτών όπως ο Καρδαράς ή ο Δαμιανός και αποφάσισε να διακόψει τις συνομιλίες.

Να γιατί ο Θεοτόκης λέει ότι του είχαν στήσει παγίδα και κατεβάσει συνδυασμούς σε όλη τη χώρα. Λέει μάλιστα «εγώ και όχι ο Αντρέας θα είμαι η αιτία που θα χάσει η Δεξιά την εξουσία».

Μετά τους γάμους του Αρναούτη, οι συγγενείς του «Μάκη» γύρισαν με επιστολές του «τέως» προς όλους τους πιστούς για να υποστηριχτεί ο Θεοτόκης.

Τώρα η συνεργασία Θεοτόκη-Μακεζίνη προσκρούει στο ότι κανείς δεν δέχεται να γίνει υπαρχηγός. Προσπάθεια ορισμένων, όπως του Θάνου, να παραμεριστεί ο Μακεζίνης και να ενοποιηθούν οι βασιλοχουντικοί υπό τον Θεοτόκη, φαίνεται ότι απέτυχε.

Ο μόνος που τρίβει τα χέρια-του για όλα αυτά είναι ο κ. Αβέρωφ. Και γιατί είχε τη σοφία να κρατήσει σιγήν ιχθύος γύρω από όλες αυτές τις άσκοπες κινήσεις. Αλλά και γιατί ορισμένοι ισχυρίζονται ότι δεν βλέπει με κακό μάτι μια αποτυχία του κόμματός-του που θα έθαβε οριστικά τον Ράλλη και θα τον άφηνε επιτέλους αναμφισβήτητο αρχηγό της Δεξιάς, σαν αξιωματική αντιπολίτευση έστω.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Τετάρτη 26

● Η διανομή επιταγών στους αγρότες από την κυβέρνηση στη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου προκάλεσε οξυτάτη αντίδραση της αντιπολίτευσης.

● Η κυβέρνηση της Αγκόλα κάλεσε γενική επιστράτευση ενώ οι συγκρούσεις με τα νοτιοαφρικανικά στρατεύματα συνεχίζονται.

Παρασκευή 28

● Έφθασε στην Αθήνα ο νέος πρεσβευτής των ΗΠΑ κ. Μοντήγκλ Στερνς. Είχε υπηρετήσει στην πρεσβεία των Αθηνών στην περίοδο 74 - 76 και ήταν βασικός διαπραγματευτής στις συνομιλίες για τις βάσεις.

● Η Γαλλία και το Μεξικό με κοινή ανακοίνωση αναγνώρισαν το επαναστατικό μέτωπο των ανταρτών που μάχεται εναντίων της χούντας του Σαλβαντόρ.

Σάββατο 29

● Ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ σε συνέντευξη-του εξήγγειλε μέτρα ενίσχυσης των μικρομεσαίων, αλλαγή στη δημόσια διοίκηση και

κατάλογο επιχειρήσεων που θα κοινωνικοποιηθούν και θα τους δοθούν αποζημιώσεις σύμφωνα με το Σύνταγμα.

● Τα σοσιαλδημοκρατικά και εργατικά κόμματα των χωρών της Β. Ευρώπης που ανήκουν στο ΝΑΤΟ καταδίκασαν την απόφαση των ΗΠΑ να προχωρήσουν σε μαζική παραγωγή της βόμβας νετρονίου.

Δευτέρα 31

● Το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ κατέδικασε την εισβολή στην Αγκόλα.

● Ανακοινώθηκε ότι η πρώτη σύνοδος του α' Συνεδρίου του συνδικάτου «Αλληλεγγύη» στην Πολωνία θα γίνει 5-7 Σεπτεμβρη και η δεύτερη 26.9 μέχρι 30.10.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

Τρίτη 1

● Ο Λίβυος ηγέτης συνταγματάρχης Καντάφι απηύθυνε προειδοποίηση στις ΗΠΑ ότι σε περίπτωση επανάληψης της επίθεσης όπως στον κόλπο της Σύρτης θα πλήξη πυρηνικές βάσεις των ΗΠΑ στη Μεσόγειο.

● Μετά τη δολοφονία του προέδρου και του πρωθυπουργού της Περσίας εκλέχτηκε νέος

πρωθυπουργός ο Μ. Ρεζά Μαχταβί Κάνι, ενώ ο πρόεδρος θα εκλεγεί σε 50 ημέρες από καθολική ψηφοφορία.

Τετάρτη 2

● Η εφημερίδα Πράβδα, ενώ η Κ.Ε. του πολωνικού Κ.Κ εξετάζει το θέμα της αυτοδιαχείρισης των εργοστασίων, επανέλαβε τη θέση ότι, «οι εχθροί του σοσιαλισμού» ασκούν αντισοβιετική προπαγάνδα

● Η Ιταλία και η Ισπανία με δηλώσεις των αρμοδίων επί των εξωτερικών υπουργών-τους αντέδρασαν στις δηλώσεις Καντάφι ότι θα επιτεθεί εναντίον των αμερικάνικων βάσεων στη Μεσόγειο.

Παρασκευή 4

● Διαδηλώσεις έγιναν στο Κάιρο της Αιγύπτου. Ο πρόεδρος Σαντάτ έλαβε δραστικά μέτρα για την καταστολή-τους με αποτέλεσμα να συλληφθούν περίπου 1.000 άτομα.

● Δολοφονήθηκε στη Βηρυτό ο Γάλλος πρέσβης.

Σάββατο 5

● Ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ Α. Παπανδρέου εγκαινίασε την προεκλογική-του εκστρατεία με μεγάλη συγκέντρωση στην Πάτρα.

● Μετά από έκρηξη βόμβας σκοτώθηκε στην Τεχεράνη ο γενικός εισαγγελέας του Ιράν.

Κυριακή 6

● Στα λιμάνια Πειραιά-Θεσ/νίκης έχει σταματήσει κάθε εργασία μιας και η απεργία των λιμενικών υπαλλήλων συνεχίζεται για 15η μέρα.

Δευτέρα 7

● Παρερμηνεύθηκε η πρόσφατη δήλωση Καντάφι, δήλωσε σε συνέντευξη τύπου ο γραμματέας του Γραφείου της Λιβύης στην Αθήνα κ. Αλή Μαρία.

Τρίτη 8

● Την ουδετερότητα της ΥΕΝΕΔ στην προεκλογική περίοδο αποφάσισε η κυβέρνηση ενώ οι υπόλοιπες ρυθμίσεις προκάλεσαν τις διαμαρτυρίες των μικρών κομμάτων.

● Σε μήνυμά-του το συνέδριο της «Αλληλεγγύης» απευθύνεται στους εργαζόμενους της Σοβ. Ένωσης, της Αν. Γερμανίας, της Ουγγαρίας, της Τσεχοσλοβακίας, της Ρουμανίας, της Βουλγαρίας και της Αλβανίας και εκφράζει την υποστήριξη-της σ' όσους «έχουν αποφασίσει να ακολουθήσουν το δύσκολο δρόμο της πάλης για ένα ελεύθερο συνδικαλισμό».

ΘΥΜΗΔΙΑ Ή ΑΗΔΙΑ;

Υπάρχουν πολλοί — και έγκυροι — παρατηρητές της πολιτικής-μας ζωής, που ισχυρίζονται, ότι η «Νέα Δημοκρατία» δεν έχει πει ακόμα την «τελευταία-της λέξη», ότι δεν έχει εξαντλήσει «τα χαρτιά-της», πως κρατάει πολλά «ατού» που θα τα εμφανίσει κλιμακωτά, μέχρι την παραμονή των εκλογών.

Δεν συμεριζόμαστε αυτή την άποψη. Πιστεύουμε μάλιστα ότι η «Νέα Δημοκρατία» στερείται της όποιας τακτικής, λόγω της σώρευσης πολλών αποτυχιών και ελάχιστων επιτυχιών στην εφταετία που άσκησε ανενόχλητα την εξουσία. Αυτές οι αποτυχίες, αψεудείς μάρτυρες της χρεοκοπίας μιας πολιτικής, αποτελούν το ακυρωτικό στοιχείο κάθε διακήρυξης, εξαγγελίας και υπόσχεσης.

Θα προσθέταμε μάλιστα, πως τα στοιχεία που εμφανίζονται ως «ατού» μετατρέπονται σε «μπούμεραγκ» που πλήττει ευθέως την αξιοπιστία της κυβερνητικής παράταξης.

Διαβάζουμε, για παράδειγμα, σε πηχυαία πρωτοσελίδα των κυβερνητικών εφημερίδων πως «Ετοιμάζεται νέο σύστημα αμοιβής των εργαζομένων» που θα προσφέρει «προστασία απ' τον πληθωρισμό» και «δικαιότερη κατανομή του εισοδήματος». Τι σημαίνει πριν απ' όλα αυτή η εξαγγελία; Δεν κρύβει μια παραδοχή ότι το παρόν σύστημα αμοιβής και δεν καλύπτει τον πληθωρισμό και άνιση κατανομή του εισοδήματος υποκρύπτει; Και ποιόν άραγε βαρύνει αυτή η κατάσταση αν όχι την επί επτά χρόνια κυβερνώσα παράταξη;

Επιπλέον, η εξαγγελία ενός συστήματος αμοιβής που «μελετάται» για να ισχύσει από το 1982, δεν εμπεριέχει το στοιχείο του «ζήσε Μάη-μου να φας τριφύλλι»; Ή δεν είναι αυτόματα διαβλητή η «έννοια» της «Νέας Δημοκρατίας» για κοινωνική δικαιοσύνη 45 μέρες πριν τις εκλογές; Και ποιόν άραγε μπορεί να πείσει;

Η δική-μας εντύπωση λοιπόν από την «τακτική» της «Νέας Δημοκρατίας» είναι μάλλον ενός κόμματος που πραγματοποιεί σπασμωδικές και άτακτες κινήσεις, μη μπορώντας να στηριχθεί στο παρελθόν-της και αδυνατώντας να εξαγγείλει πειστικά ένα

καλύτερο μέλλον υπό την διοίκησή-της.

Απ' αυτή τη σκοπιά, οι τέτοιου τύπου εξαγγελίες της τελευταίας στιγμής προκαλούν μάλλον θυμηδία. Και ο στόχος της υποκλοπής ψήφων των όποιων εύπιστων προκαλεί και αηδία. Καλύτερα για όλους θα ήταν αυτά τα «ατού» να μη βγαίνουν απ' το μανίκι.

ΣΥΝΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η κρίσιμότητα των επερχόμενων εκλογών δεν συνίσταται μόνο στην εκλογική νίκη των πολιτικών δυνάμεων της αλλαγής. Πρέπει και να αρχίσει μια διαδικασία κοινωνικής και πολιτικής μεταβολής, για το σοσιαλισμό. Θα έπρεπε λοιπόν σε κάθε κοινωνικό χώρο, να συζητηθεί και το πρόγραμμα με τις γενικές και ιδιαίτερες θέσεις κάθε πολιτικής δύναμης. Για να μπορεί έτσι να υπάρξει κριτική, να αντιπαρατεθούν απόψεις, αντιλήψεις και ιδέες. Η εκλογική μάχη να μετατραπεί και σε ουσιαστική πολιτική αντιπαράθεση. Ο ψηφοφόρος να είναι πολίτης και όχι οπαδός - φιλάθλος, που τάσσεται υπέρ ή κατά κάποιων κεντρικών συνθημάτων, στην αναγκαιότητα των οποίων, γενικά, δεν είμαστε αναγκαστικά αντίθετοι.

Παρατηρώντας προσεκτικά το φοιτητικό χώρο, βλέπουμε ότι η πλειοψηφία των συνθημάτων είναι του τύπου «οι φοιτητές ψηφίζουν αλλαγή», της Ν. ΠΑΣΟΚ, ή «η πρώτη ψήφος των φοιτητών στο κόμμα της νιότης το ΚΚΕ», της ΚΝΕ, και πολλά άλλα, τα οποία εκφράζουν αυτή την αντίληψη. Αυτό όμως απέχει πολύ από την πολιτική που θα έπρεπε να προωθούν αριστεροί, σοσιαλιστές ή κομμουνιστές. Μια τέτοια λογική στηρίζεται στην πλειοδοσία συνθημάτων, στην αποπολιτικοποίηση ακόμα και των ίδιων των στόχων των κομμάτων και υποβαθμίζει τον ρόλο των επιμέρους κοινωνικών κινημάτων τόσο στην εκλογική μάχη, όσο και στην πολιτική πάλη γενικότερα. Η αντίληψη αυτή η οποία δυστυχώς μέχρι σήμερα είναι κυρίαρχη δεν επιτρέπει η εκλογική αναμέτρηση και η συνθηματολογία-της να πάρει και άλλες μορφές, να έχει δυναμική και φαντασία, να προκαλεί την κριτική στάση και το διάλογο, να τροποποιήσει την παραδοσιακή πολιτική.

Η πολιτική δεν πρέπει να είναι τελικά μια «κλειστή» και «υψηλή» υπόθεση ειδικών και επαϊόντων. Πρέπει να δίνονται οι δυνατότητες και να δημιουργούνται οι προϋποθέσεις πολιτικής έκφρασης κάθε ζωντανής δύναμης της κοινωνίας-μας. Να πολιτικοποιούμε και όχι να πολιτικολογούμε δια των συνθημάτων.

ΟΛΙΣΘΗΜΑΤΑ

Ο ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ αποτελεί αναμφισβήτητο ένα από τα (λίγα) έγκυρα έντυπα που κυκλοφορούν στην Ελλάδα. Η πληροφόρηση και τα στοιχεία που περιλαμβάνει θεωρούνται κατά τεκμήριο αξιόπιστα, αν και οι απόψεις που τα συνοδεύουν μπορούν συχνά να προκαλέσουν την διαφωνία όποιου δεν πιστεύει ότι ο καπιταλισμός έχει μόνο θεραπεύσιμες αδυναμίες.

Μια «διακηρυγμένη αρχή» του Οικονομικού, που δεν παύει να επαναλαμβάνει σε κάθε τεύχος ο κριτόβουλος των «Αντιοικονομικών», είναι ότι οι κρίσεις και τα συμπεράσματα που γράφονται στον ελληνικό Τύπο θα πρέπει να στοιχειοθετούνται με βάση την πραγματικότητα και όχι τις επιθυμίες, τις παρωπίδες ή τις κομματικές υποχρεώσεις του συντάκτη.

Έχοντας πεισθεί πως ο Οικονομικός προσαθεί να εφαρμόζει την παραπάνω αρχή (ή τουλάχιστο να μην τρέφει επιχειρήματα ότι την παραβιάζει), δοκιμάσαμε ισχυρή έκπληξη, όταν στο τεύχος 36 (1426) της 3ης Σεπτεμβρίου 1981 διαβάσαμε ένα άρθρο γεμάτο από ανακριβή «γεγονότα» και απίθανη προχειρολογία. Είχε τίτλο «Πώς και γιατί ο βρετανικός δρόμος προς την υπανάπτυξη οδηγη-

σε στην διάσπαση των Εργατικών» και φιλοδοξούσε να αποτελέσει «μια άλλη θεώρηση της αναταραχής στην Βρετανία». Συντάκτης του ήταν ο πληθωρικός κ. Αθ. Παπανδρόπουλος, ο οποίος εκτός από τις συνεντεύξεις, που παίρνει (έτσι φαίνεται τουλάχιστον) ασταμάτητα από παράγοντες της διεθνούς πολιτικής σκηνής, γράφει, επίσης ασταμάτητα, άρθρα επί παντός του επιστητού. Στην συγκεκριμένη περίπτωση σκόπευε να πείσει τους αναγνώστες-του ότι η αριστερή πτέρυγα του βρετανικού Εργατικού Κόμματος έχει οδηγήσει ολόκληρο το κόμμα σε χρεοκοπία και ότι η μόνη ελπίδα για τη Βρετανία είναι το νεοπαγές Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα. Χωρίς να υπεισέλθουμε στις απόψεις του κ. Α.Π. καθ' εαυτές, θα παραθέσουμε τα στοιχεία εκείνα που κάνουν το άρθρο-του να ταυτίζεται με την «δημοσιογραφία» που ο Οικονομικός θέλει να καταπολεμά.

Στην πρώτη πρόταση του προλογικού σημειώματος (σελ. 4) στο άρθρο γράφεται ότι «... στην πρώτη αναπληρωματική εκλογή που έγινε πρόσφατα στο Γουόριγκτον της Αγγλίας εξελέγη (ψηφοί 12.521) ο υποψήφιος του νεοπαγούς Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος που προέκυψε από την διάσπαση του Εργατικού Κόμματος και ήλθε δεύτερος ο Εργατικός υποψήφιος (12.280 ψηφοί) ...». Η επίκληση του «γεγονότος» αυτού είναι καθοριστική για την πειστικότητα των απόψεων που διατυπώ-

νονται στη συνέχεια, αφού εμφανίζει το εργατικό κόμμα να χάνει από τον σοσιαλδημοκρατικό νεοσσό σε μια παραδοσιακή εργατική περιφέρεια.

Η αλήθεια όμως είναι ακριβώς αντίθετη, γιατί βουλευτής εκλέχτηκε ο Εργατικός υποψήφιος με 14.280 και ηττήθηκε ο Ρόν Τζέκινς (12.521 ψηφοί) του SDP, παρά την χωρίς προηγούμενο προβολή-του από τον βρετανικό Τύπο και το BBC. Η απόσταση αναπνοής που «κατάφερε» να πλησιάσει ο Τζέκινς στάθηκε οπωσδήποτε μια «θριαμβευτική ήττα», αλλά είναι αφελές να την πολλαπλασιάζει κανείς με τον αριθμό των εκλογικών περιφερειών της Βρετανίας και να βγάζει συμπεράσματα. Και φυσικά υπερβαίνει την αφέλεια η πλαστογράφηση του γεγονότος.

Ένα άλλο λάθος, χωρίς όμως παρενέργειες, είναι ο χαρακτηρισμός των εκλογών εκείνων σαν αναπληρωματικών, ενώ ήταν επαναληπτικές και έγιναν γιατί ακριβώς στο βρετανικό εκλογικό σύστημα δεν προβλέπεται η ανάδειξη αναπληρωματικών.

Στις δύο πρώτες παραγράφους του άρθρου-του ο κ. Α.Π. εξιστορεί λεπτομερικά τις συνθήκες κάτω από τις οποίες ένας Βέλγος δημοσιογράφος του αποκάλυψε ότι στο Εργατικό Κόμμα «... η αριστερά-του πτέρυγα είναι πιο σοβιετόφιλη και από τον ίδιο τον Μπρέζνιεφ...», δένοντας έτσι το κείμενο με τον κατηγορηματικό υπότιτλο ότι το Ε.Κ. εί-

Το ερώτημα που δίκαια τίθεται από πολλούς πιστεύουμε ότι εξακολουθεί να παραμένει. Θα απεμπλακούν οι δημοκρατικές δυνάμεις από το συνθηματολογικό, προεκλογικό μάρκετινγκ της ψηφοαγοράς; Γιατί πιστεύουμε ότι την αλλαγή δεν την υπηρετούμε μόνο με συνθήματα. Εκτός εάν...

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΚΑΙ «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ»

Κάθε παραμονές εκλογών, γινόμαστε μάρτυρες ενός φαινομένου που αποκτά μεγαλύτερες κάθε φορά διαστάσεις. Πρόκειται για την εκλογική εμπορευματοποίηση ανθρώπων του πνεύματος και της τέχνης, γενικότερα. Και καθώς αυτό το φαινόμενο εξαπλώνεται, επεκτείνεται και σ' άλλους χώρους, επιδιώκοντας έναν άλλου είδους πρωταθλητισμό. Έτσι, βλέπουμε να προσελκύονται στα διάφορα ψηφοδέλτια, αθλητές, σ' επίπεδο... βαλκανιονίκη και πάνω, ποδοσφαιριστές, της ... Α' Εθνικής, οπωσδήποτε, κτλ.

Τα πολιτικά κόμματα, λοιπόν, επιδίδονται σ' ένα πλειοδοτικό διαγωνισμό επιδιώκοντας το καθένα να «κατεβάσει» στις εκλογές τους γνωστότερους τραγουδιστές, συνθέτες, ποιητές, συγγραφείς, αθλητές, ηθοποιούς κ.ο.κ.

Στόχος, βέβαια, η άγρια ψήφων δια του εντυπωσιασμού του ψηφοφόρου, που «θαμπώνεται» περισσότερο, έστω εξ αντανάκλασης, από τα «φώτα της ράμπας» και λιγότερο από τις πολιτικές εκτιμήσεις, τις θέσεις, κάποτε τις ιδεολογικές αρχές και σίγουρα τις προεκλογικές εξαγγελίες.

Γιατί, βέβαια, τα δημόσια και δημοφιλή πρόσωπα δεν επελέγησαν επειδή εκπροσωπούν συγκεκριμένες ομάδες ή κοινωνικά στρώματα που θα ήταν και ο μόνος «θεμιτός λόγος» της επιλογής-τους. Το φαινόμενο αυτό απηχεί και την κομματικοποίηση του συνόλου σχεδόν του κόσμου των επωνύμων, που, χωρίς κανείς να υποστηρίζει πως πρέπει να αποφεύγεται, δεν είναι άσχετη με στοιχεία αλληλοκάλυψης και αλληλοπροβολής.

Ποιός όμως εγγυάται ότι ένας καλός ποιητής, ένας εξαιρετος ηθοποιός κι ένας πολύ γρήγορος δρομέας, μπορούν να εκπροσωπήσουν, κατά τον καλύτερο τρόπο, τα λαϊκά συμφέροντα και να συμβάλουν στη λύση των εθνικών προβλημάτων, αν, βέβαια, υποθέσουμε ότι αυτά λύνονται στη Βουλή;

Ποιός εγγυάται, θ' απαντήσει κάποιος, ότι ένας καλός δικηγόρος ή ένας υπάλληλος θα εκπροσωπήσει επάξια αυτά τα συμφέροντα; Σίγουρα κανείς, έξω από το εκλογικό σώμα, που θα πειστεί όμως περισσότερο από τις θέσεις, την ιστορία, το ενδιαφέρον του υποψήφιου και λιγότερο από το... πόσες δίκες κέρδισε, αν είναι δικηγόρος, ή από το πόσους μαθητές «πέρασε» στο Πανεπιστήμιο, αν είναι καθηγητής.

Ή μήπως δεν είναι έτσι;

ναι «... θύμα... πολλών ύποπτων πολιτικών συμφερόντων».

Θα ήταν πολύ καλύτερο αν ο κ. Α.Π. προτιμούσε να πληροφορηθεί την σύνθεση, τις απόψεις και τις πράξεις της αριστερής πτέρυγας του Εργατικού Κόμματος. Πολλά στελέχη-της (Έρικ Χέφφερ, Ε. Τόμσον κ.ά.) προέρχονται από το βρετανικό Κ.Κ., όπου ανήκαν μέχρι τις μαζικές αποχωρήσεις του 1956 εξαιτίας της σοβιετικής εισβολής στην Ουγγαρία. Άλλοι έχουν ρητά διακηρύξει την αδιαίρετη ενότητα δημοκρατίας και σοσιαλισμού (Τόνυ Μπεν) ή έχουν δηλώσει την αποστροφή-τους για τον «σοσιαλισμό» σοβιετικού τύπου (Άρθουρ Σκάργκιλ). Η αριστερή πτέρυγα συμμετέχει δραστήρια στις διαμαρτυρίες για τη δίωξη των αντιφρονούντων στις ανατολικές χώρες, ενώ η «Εκστρατεία Πυρηνικού Αφοπλισμού» (CND) προβάλλει την απομάκρυνση των SS-20 σαν ισοδύναμο στόχο με την ματαίωση της εγκατάστασης των Κρουζ και Πέρσιγκ-2.

Σε «παράθυρο» του άρθρου-του (σελ. 36) ο κ. Α.Π. γράφει ότι «... νέες διαμάχες στην κορυφή του Ε.Κ. μεταξύ του προέδρου-του κ. Μάικλ Φουτ, του αντιπροέδρου κ. Ντ. Χήλυ και του κ. Τόνυ Μπεν ...ξέσπασαν ενώ κορυφώνονταν η μάχη για την εκλογή του κοινοβουλευτικού ηγέτη του κόμματος». Οι ανακρίβειες εδώ είναι πολλές. Κατ' αρχή δεν υφίσταται ούτε αξίωμα κοινοβουλευτικού ηγέτη,

ούτε προέδρου και αντιπροέδρου στο Εργατικό Κόμμα, αλλά αρχηγού και υπαρχηγού. Αν ο συντάκτης εννοεί την διαμάχη Φουτ - Χήλυ για την αρχηγία του κόμματος τον περασμένο Δεκέμβρη θα πρέπει να γνωρίζει ότι σ' αυτήν ο Τόνυ Μπεν δεν υπήρξε υποψήφιος και υποστήριξε τον Φουτ. Αν εννοεί την επικείμενη εκλογή υπαρχηγού του κόμματος, που θα γίνει με το νέο καταστατικό στο Συνέδριο του Οκτωβρίου θα πρέπει να γνωρίζει ότι υποψήφιοι είναι οι Χήλυ Μπεν και Σίλκιν και ότι ο Φουτ υποστηρίζει με κάθε τρόπο τον Χήλυ. Επίσης ότι οι διαμάχες δεν είναι μόνο στην κορυφή, αλλά αφορούν και συζητούνται στις κομματικές οργανώσεις, τα συνδικάτα και την κοινοβουλευτική ομάδα, οι αντιπρόσωποι των οποίων αποτελούν τους εντεταλμένους εκλέκτορες.

Στη συνέχεια ο κ. Α.Π., θεωρώντας ίσως ότι όποιος γράφει για την Βρετανία πρέπει να αποπειράται και χιούμορ, ειρωνεύεται τον Τόνυ Μπεν σαν «... παλιό αριστοκράτη που μεγαλώνοντας ανακάλυψε ότι είναι αριστερός...». Αγνωστού σε ποια ηλικία ανακάλυψε τι είναι ο κ. Α.Π., αλλά ξέρουμε πάντως αρκετούς «υψηλής» καταγωγής, που αποδείχτηκαν δεινοί μαχητές της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και της κοινωνικής απελευθέρωσης, όπως επίσης είναι γνωστοί και αρκετοί αριστεροί, που μεγαλώνοντας ανακάλυψαν ότι έπρεπε να γεννηθούν αριστοκράτες. Πι-

θανόν οι απόψεις του Τόνυ Μπεν να είναι τρωτές και αρκετές πράξεις-του ελέγξιμες, αλλά το να κρίνεται με βάση την κοινωνική θέση του πατέρα-του αποτελεί ευτελή εμπάθεια. Δεν νομίζετε, κύριε Α.Π.;

Υ.Γ. Στο άρθρο του κ. Α.Π. θα μπορούσε να επισημάνει κανείς και μια σειρά εσφαλμένων αποδόσεων εννοιών, που πιθανό να οδηγούν σε επίσης εσφαλμένες εντυπώσεις. Για παράδειγμα ο όρος closed shop αποδόθηκε εσφαλμένα σαν «μονοπώλιο στις προσλήψεις», ενώ στην πραγματικότητα είναι το καθεστώς εκείνο των βιομηχανικών σχέσεων, όπου σε κάθε επιχείρηση υπάρχει μόνο ένα συνδικάτο και οι εργαζόμενοι γίνονται υποχρεωτικά μέλη-του. Υποθέτουμε ότι και να είχε κατανοήσει τι σημαίνει, πάλι θα το στόλιζε με τα ίδια μεταφρασμένα σχόλια ο κ. Α.Π., αλλά θέλουμε να νομίζουμε ότι σαν ειδικός που (επίσης) είναι στην Διοίκηση Επιχειρήσεων θα έπρεπε να ξέρει πως ακόμα και από την στενή σκοπιά του ορθολογισμού είναι προτιμότερη η ενιαία συνδικαλιστική εκπροσώπηση (πράγμα άλλωστε που έχει εκφράσει και ο Σύνδεσμος Βρετανικών Βιομηχανιών, παρά την πρόσφατη αντίθετη γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Ευρώπης).

Αν ξεχάστηκε κάτι που άξιζε, υπάρχει ό-πως είναι γνωστό, και η στήλη των Αντιοικονομικών.

N.X.

ΠΟΣΟ ΘΑ ΠΕΡΙΜΕΝΟΥΜΕ;

Αποτελεί κοινή παραδοχή ότι αυτές οι εκλογές δρουν συνθλιπτικά για τους μικρούς κομματικούς σχηματισμούς, καθώς «πολώνουν» την εκλογική αναμέτρηση σε «προτάσεις εξουσίας». Αν λοιπόν είναι δυσχερείς οι συνθήκες για τα μικρά — σχετικά — κόμματα, είναι ασφυκτικές για την — εκλογική — προοπτική των εξωκοινοβουλευτικών οργανώσεων της επαναστατικής αριστεράς, «επαναστατικής» με ή χωρίς εισαγωγικά.

Αν υπήρχε βέβαια πολιτική ωριμότητα και ψυχραιμία, θα γινόταν κοινή συνείδηση πως η πολυφωνία των πολιτικών δυνάμεων και χρήσιμη και αναγκαία είναι για την πολιτική ζωή του τόπου. Και σε μας τουλάχιστον καμιά φωνή δεν θά 'ταν σκόπιμο να «σβήσει» από τη συντριβή-της σ' αυτές τις εκλογές.

Πιστεύουμε όμως, ότι αυτές οι δυνάμεις «οριακής αντοχής», πρέπει τουλάχιστον να αυτοπροστατεύονται από τις τόσες δυνάμεις που τις απειλούν «έξωθεν», όσο και από την εσωτερική φθορά — για παράδειγμα εκείνη της αυτογελοιοποίησης.

ΑΝΤΙ και ΕΚΛΟΓΕΣ

Οι εκλογές αναγγέλθηκαν ήδη για τις 18 Οκτώβρη. Το «ΑΝΤΙ» για να παρακολουθήσει και να ενημερώσει για τις πολιτικές εξελίξεις τους αναγνώστες-του, θα πυκνώσει και στις φετινές εκλογές τις εκδόσεις-του — όπως άλλωστε είχε συμβεί και για τις εκλογές του 1977.

Έτσι, οι προσεχείς εκδόσεις του «ΑΝΤΙ» θα πραγματοποιηθούν:

- τεύχος 187 (το επόμενο) στις 25 Σεπτέμβρη, δηλαδή σε 15 μέρες.

Και αμέσως μετά:

- τεύχος 188 (ειδική έκδοση) στις 2 Οκτώβρη.
- τεύχος 189 στις 9 Οκτώβρη.
- τεύχος 190 στις 16 Οκτώβρη, προπαραμονή των εκλογών.

Στη συνέχεια, το «ΑΝΤΙ» θα ξαναρχίσει να κυκλοφορεί κάθε δεύτερη Παρασκευή, δηλαδή το

- τεύχος 191 θα κυκλοφορήσει στις 30 Οκτώβρη.

Αυτή είναι μια δική-μας αλλαγή για τις εκλογές. Ελπίζουμε ότι στα πολιτικά πράγματα θα συμβούν πολλές και ουσιαστικές αλλαγές. Γι' αυτό άλλωστε θα παλέψουμε όλοι μαζί.

Έτσι, στην επιστολή που απηύθυναν οι Κεντρικές Επιτροπές των ΕΚΚΕ — Μ - Λ ΚΚΕ προς την Κεντρική Επιτροπή του ΚΚΕ μ-λ, διαβάζουμε: «πώς μπορούμε να μιλάμε για "επαναστατική Αλλαγή" όταν δεν έχουμε συνεννοηθεί για το ποιές κοινωνικές τάξεις και στρώματα θα παλέψουν ποιές άλλες κοινωνικές τάξεις και στρώματα;».

Πράγματι, συμμεριζόμαστε και εμείς αυτό το ερώτημα και ρωτάμε με τη σειρά-μας τους συντάκτες αυτών των κειμένων με αγωνία: Μέχρι πότε λοιπόν θα περιμένουμε τα κοινωνικά στρώματα και οι τάξεις να μάθουμε ποιοί θα πολεμήσουμε εναντίον ποιών; Δεν μπορούν άραγε να επιταχύνουν τις απαντήσεις-τους οι Κεντρικές Επιτροπές των ΕΚΚΕ και Μ-Λ ΚΚΕ;

«ΑΝΥΠΕΡΑΣΠΙΣΤΟΙ»

Για μια ακόμη χρονιά η «μέρα των Ενόπλων Δυνάμεων» μετατράπηκε μέσα από τους λόγους (και τους αφορισμούς) των αρμόδιων πολιτικών και στρατιωτικών παραγόντων σε μέρα διαχωρισμού των Ελλήνων σε «πρόβατα και ερίφια», σε μέρα που τα «τεφτέρια» ανοίγουν για να «τα-

κτοποιηθούν» για μια φορά πάλι οι ίδιοι κάλπικοι λογαριασμοί.

Κι αν ο κ. Αβέρωφ, με φράσεις όπως: «Ανθρωποι που νομίζουν ότι γίνονται προοδευτικοί διαστρεβλώνουν την ιστορία της εθνικής-μας πορείας και των αδελφικών σχέσεων των Ελλήνων», καλλιεργεί το διχασμό, ο αρχηγός των Ενόπλων Δυνάμεων κ. Γκράτζιος λέγοντας ότι: «Η σημερινή εορτή, είναι εορτή όλων των Ελλήνων» μάλλον τα... φακελωμένα «ερίφια» λοιδωρεί, όταν μάλιστα αυτά υπηρετούν... μονίμως τη στρατιωτική-τους θητεία.

Γιατί αν για τους πολίτες η αντιμετώπιση είναι απλή, κι αν για τις εφημερίδες το θέμα κλείνει επίσης απλά, τυπικά και ανώδυνα, με κάποιο μονόστηλο τιτλοφορημένο: «Οι γιορτές του μίσους», για τους φαντάρους τους «στημένους» στον χώρο της «αναφοράς» τα πράγματα είναι κάπως περίπλοκα.

Και δεν είναι η ορθοστασία, ή τα καθιερωμένα «ζήτω» στο τέλος των λόγων και των ημερήσιων διαταγών. Είναι η αίσθηση της κοροϊδίας, η άσκηση μιας ακόμη πίεσης, η απομόνωση, η αδυναμία αντίδρασης σε μια ολομέτωπη πολιτική, ηθική και ψυχολογική επίθεση... «Εκ των ένδον» για τους «εγγυητές της ασφαλείας και των ελευθεριών του λαού».

Η ΑΠΕΡΓΙΑ ΠΕΙΝΑΣ, Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ, ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ

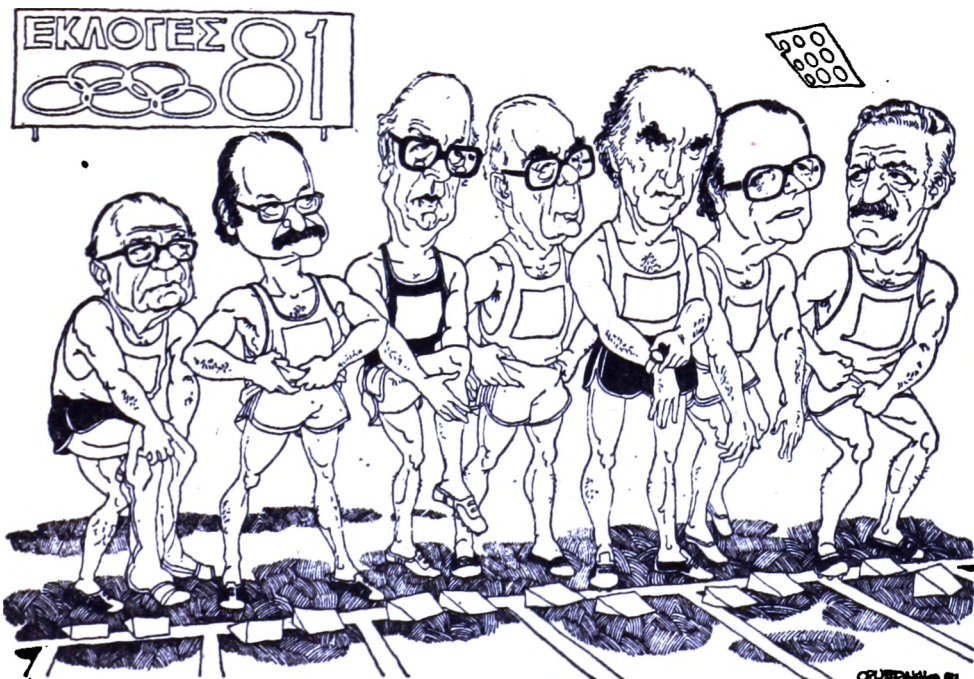
Ο παπά-Σταύρος Παπαχρίστος και ο παπά-Σταμάτης Χατζηκυριάκος για να υπερασπίσουν και να κάνουν γνωστά τα δίκαια αιτήματά-τους απέναντι στη στάση της επίσημης Εκκλησίας, αναγκάστηκαν να προχωρήσουν σε απεργία πείνας στα Προπύλαια του Πανεπιστημίου.

Άσχετα από τη θέση που έχει κανείς στην απόφαση δύο ιερωμένων, να προχωρήσουν σε απεργία πείνας διεκδικώντας την ικανοποίηση των αιτημάτων-τους, πρώτα απ' όλα η ενέργειά-τους αυτή αναδεικνύει μια από τις πολλές διαστάσεις στο πρόβλημα Εκκλησία. Πρόβλημα που έχει να κάνει με τις σχέσεις Εκκλησίας-Κράτους, με το εσωτερικό δεσποτικό καθεστώς της Εκκλησίας, με το ρόλο-της και τη στάση-της απέναντι στο λαό. Η στάση των Αρχιερέων οι οποίοι εξέφρασαν τη θέση ότι ο παπά-Σταύρος εξ αιτίας της απόφασής-του, «θέτει τον εαυτό-του εκτός του Σώματος της Εκκλησίας», υποδηλώνει και την αντίληψη των κρατούντων σήμερα στην Εκκλησία, η οποία πολύ λίγο απέχει απ' αυτή των αφορισμών, των μεσαιωνικών απόψεων και της συντήρησης και διαιώνισης του δεσποτοκρατούμενου καθεστώτος στην Εκκλησία.

Εκείνο επίσης που αξίζει να επισημανθεί είναι η στάση της Αστυνομίας, που χρησιμοποιώντας το ν. 779/1978... περί Κάμπινγκ!, προσπαθεί να προχωρήσει στη βίαιη έξωση των απεργών από τα Προπύλαια. Και εδώ προκύπτει το ζήτημα της στάσης τώρα του Κράτους απέναντι στους απεργούς. Άμεσα στην προκειμένη περίπτωση, τάσσεται κατά των απεργών και υπέρ των Αρχιερέων.

1

Διαφήμιση στα «ΝΕΑ» (29/8) για το «ΒΗΜΑ» της επομένης.

2

Η «Εβδομάδα» του «ΒΗΜΑΤΟΣ» την Κυριακή 30/8.

Ακριβαίνουμε σπανίως και κατ' εξαίρεσιν

Το ANTI είναι από τα πράγματα αναγκασμένο να προχωρήσει από το μεθεπόμενο τεύχος (αρ. 188) σε αύξηση της τιμής-του. Θα είναι η τρίτη αύξηση στο διάστημα των 7 χρόνων της έκδοσης του περιοδικού — που ήδη αρχίζει τον όγδοο χρόνο της ζωής-του. Παρ' όλο που και το ANTI υποκύπτει στην ακρίβεια και τον πληθωρισμό, θα θέλαμε να υπενθυμίσουμε ότι αντισταθήκαμε θαρραλέα — και με κόστος — στις αυξητικές τάσεις όλων των εντύπων.

Έτσι, ενώ στο διάστημα αυτό της εφταετίας οι εφημερίδες παρουσίασαν μια αύξηση τιμής που πλησιάζει το 400%, τα περιοδικά μεγάλης κυκλοφορίας μέχρι και 200%, το ANTI προσπάθησε με κάθε τρόπο να μην επιβαρύνει τον αναγνώστη.

Χάρη στην αύξηση της κυκλοφορίας-του και στη βελτίωση της-διαφήμισης, οι αυξήσεις στις οποίες υποχρεώθηκαν ήταν οι κρίσιμα αναγκαίες για τη συνέχιση της έκδοσης.

Σε παρόμοια δύσκολη θέση βρισκόμαστε και τώρα, όπου στο τελευταίο δεκάμηνο, όλοι οι συντελεστές εκδοτικού κόστους αυξήθηκαν κατά μεγάλο ποσοστό και ραγδαίο τρόπο.

Για παράδειγμα το κόστος του χαρτιού ανέβηκε κατά 45% (αύξηση που αιτιολογήθηκε εν μέρει από την αύξηση της τιμής δολλαρίου βάσει της οποίας και γίνονται οι εισαγωγές) και τό λοιπό εκδοτικό κόστος κατά 35%.

Έτσι αναγκαζόμαστε σε μια αύξηση της τιμής του περιοδικού κατά 10 δρχ. που αποτελεί μια αύξηση κατά 33% της τιμής-του. Από το μεθεπόμενο, λοιπόν, τεύχος το ANTI θα πουλιέται στην τιμή των 40 δρχ. το τεύχος, έτσι ώστε να διασφαλίσει την απρόσκοπτη συνέχιση

της έκδοσής-του, τη διαφύλαξη — και ελπίζουμε — τη βελτίωση της ποιότητάς-του.

Το ANTI παρά την αύξηση αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί σαν ακριβό περιοδικό. Ελπίζουμε, τέλος, ότι θα μακρύνει ο χρόνος που θα αναγγείλουμε μια δυσάρεστη για όλους — και σας και μας — αύξηση της τιμής-του.

Πιστεύουμε ότι θα συναντήσουμε την κατανόησή-σας και θα συνεχίσουμε να βρίσκουμε σε σας, φίλους και υποστηρικτές.

ΚΑΙ ΜΙΑ ΠΡΟΣΦΟΡΑ

Θα θέλαμε να σημειώσουμε πάντως, ότι μέχρι τις 2-10-81 ισχύει η προσφορά της εγγραφής για όσους αναγνώστες θα ήθελαν να γραφούν συνδρομητές, με τις τιμές που αναγράφονται στη σελ. 49 αυτού του τεύχους. Έτσι, και εσείς θα διευκολυνθείτε, και οπωσδήποτε βοηθιέται ουσιαστικά και το περιοδικό.

ΔΕΛΤΙΟ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΗ*

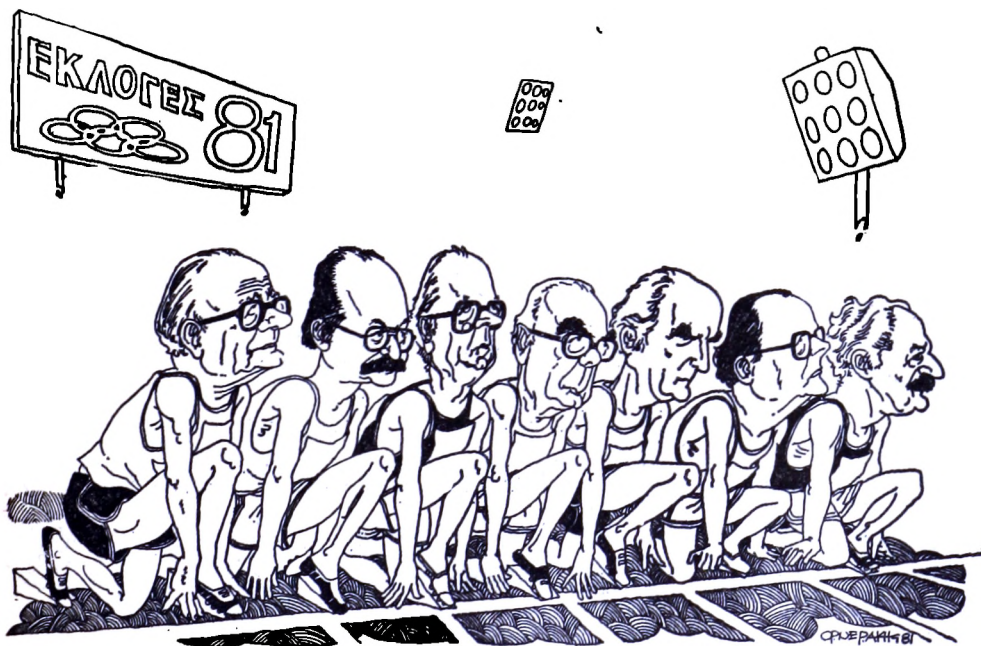
Όνομα
Διεύθυνση
.....
.....
ΕΞΑΜΗΝΗ ☐ ΕΤΗΣΙΑ ☐

Υπογραφή

★ Το ανάλογο ποσό, αν πρόκειται για ετήσια ή εξάμηνη συνδρομή, για την Ελλάδα ή για χώρα του εξωτερικού, θα βρείτε στη σελ. 49 αυτού του τεύχους.

Η ΜΑΓΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ...

Η «Εβδομάδα» του «ΒΗΜΑΤΟΣ» την Κυριακή 6/9.

Παράξενες μεταλλαγές παρατήρησαν οι επίμονοι αναγνώστες των «ΝΕΩΝ» και του «ΒΗΜΑΤΟΣ» του Σαββάτου 29 και της Κυριακής 30 Αυγούστου. Οι μεταλλαγές, που θυμίζουν έντονα τις «μαγικές εικόνες» στις «σπαζοκεφαλίες» σημειώθηκαν σε σκίτσο του Ορνεράκη για την έρευνα του «Βήματος της Κυριακής» με θέμα τα οικονομικά των κομμάτων, και τίτλο: «Πλούσιοι και φτωχοί στην αφετηρία».

Στο σκίτσο λοιπόν του Σαββάτου, ο επίμονος αναγνώστης παρατηρεί τον κ. Φλωράκη να τελεί σε μια ιδιόρρυθμη στάση, συνήθη ίσως εις αθλητές, αλλά δυσερμηνευτή ως προς το μήνυμα του σκίτσου. Μια άποψη είναι ότι η χειρονομία-του αποτελεί ένδειξη πλούτου, καθώς αγγίζει τα σύμβολα της γονιμότητας. Μια

άλλη, ότι καθώς φαίνεται να κοιτά τον κ. Παπα-(νδρέου), προβαίνει εις χειρονομία λαϊκής βασκανίας στη θεά ιερωμένων. Μια άλλη, απλούστερη, τέλος, είναι ότι προετοιμάζεται για την κούρσα.

Το σίγουρο είναι πάντως ότι ακριβώς την άλλη μέρα, και άγνωστο με μεσολάβηση ποιών δυνάμεων, η στάση του κ. Φλωράκη αλλάζει, και το αριστερό του χέρι μετατίθεται στο λαιμό-του, σα να δένει τον κόμπο μιας αόρατης γραβάτας με το βλέμμα πάντα προσηλωμένο στον κ. Παπανδρέου.

Η τάξη αποκαθίσταται εντελώς μόνο στο σκίτσο της Κυριακής 6 Σεπτεμβρίου, όπου πια όλοι βρίσκονται σε κλασική φάση εκκινήσεως. Τι εκπλήξεις άραγε να μας επιφυλάσσει η διαδρομή του σκίτσου;

Ο κ. Καντάφι, ο κ. Μητσοτάκης, η σοβαρότητα και η Αριστερά

του Νίκου Γρηγορίου

Δεν έχει καμιά πρωτοτυπία να διαπιστώνεις πως οι ΗΠΑ έχουν αναδειχτεί στον πιο σάπιο, χυδαίο, κυνικό και αδίστακτο ιμπεριαλιστικό μηχανισμό στην ιστορία της ανθρωπότητας, μια και κληρονόμησαν και τελειοποίησαν όλες τις τεχνικές, που οι προκάτοχοί-τους είχαν δοκιμάσει και επεξεργαστεί. Και δεν υπάρχει αμφιβολία ότι και η γειτονική-μας Λιβύη έγινε θέατρο μιας μελετημένης επιχείρησης πριν λίγο καιρό, όταν «εν ψυχρώ» και με γκαγκστερική άνεση οι ξεσκολισμένοι απ' το Βιετνάμ πιλότοι του αεροπλανοφόρου «Νίμιτς» κατέρριψαν τα δυο «Σουχόι-22» της Λιβύης.

Δεν θα αναφερθούμε λοιπόν εδώ ούτε στις δίκαιες καταγγελίες — που τις συμμεριζόμαστε απόλυτα — για την αμερικάνικη ενέργεια, ούτε και στην ανησυχία για το βαθμό κλιμάκωσης της αμερικάνικης επιθετικότητας που έχει επιλέξει η Διοίκηση Ρήγκαν. Αυτό που θέλουμε να επισημάνουμε όμως, είναι πως σε γεγονότα σαν αυτά, αν θέλουμε να βγάλουμε τα σωστά συμπεράσματα, δηλαδή να οδηγούμαστε και σε μια αποτελεσματική πρακτική, δεν μπορούμε να επαναπαυόμαστε στην καταγγελία του «κακού». Πρέπει να αναζητούμε τους λόγους που επιτρέπουν να πράττεται αυτό το «κακό» και τους μηχανισμούς που θα το αποτρέπουν.

Πιστεύουμε, λοιπόν, πως η Αμερικάνικη πολιτική σ' αυτή τη φάση καθοδηγείται απ' τη λογική του «αδύνατου κρίκου» ως προς την επιλογή των σημείων κρούσης, «αδύνατου» όχι μόνον στρατιωτικά, αλλά και πολιτικά. Και η Λιβύη είναι ένας κλασικός «αδύνατος κρίκος» αυτή τη στιγμή, από το γεγονός ότι η πολιτική της δεν είναι άμοιρη στοιχείων ανάλογων προς αυτά που πρόσφατα υπέστη. Πράγματι, στο πλαίσιο τότε μιας αντιιμπεριαλιστικής ή ισλαμικής αλληλεγγύης, επανειλημμένα η Λιβύη έχει αναμειχθεί στα εσωτερικά άλλων χωρών, ορισμένες φορές και ένοπλα, (όπως στο Τσάντ), ενώ με έναν άλλο τρόπο, έχει δείξει μια περιφρόνηση των διεθνώς κρατούντων, με την εκτέλεση αντιπάλων του καθεστώτος σε άλλες χώρες (μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα).

Ακόμα, δεν είναι ασύνδετο με την αμερικάνικη πρόκληση, πως μόνο μετά τα γεγονότα στη Σύρτη η Λιβύη αποσαφήνισε πως θεωρεί τα 12 μίλια ως χωρικά-της ύδατα, ενώ προηγούμενες δηλώσεις άφηναν να εννοηθεί ότι τα όρια βρίσκονται στα 200.

Όλες αυτές οι επισημάνσεις δεν γίνονται για να δικαιολογήσουν τον αμερικάνικο γκαγκστερισμό. Αντίθετα, επειδή ακριβώς θεωρούμε σαν πολύτιμο κεφάλαιο την οικοδόμηση ενός στέρεου αντιιμπεριαλιστικού μετώπου μεταξύ όλων των λαών της περιοχής, και επειδή ξέρουμε

πως η φωτιά που απειλεί το γείτονα απειλεί και εμάς, έχουμε υποχρέωση και καθήκον να συζητάμε το θέμα σε όλη-του την έκταση.

Ο «αδύνατος κρίκος»

Όταν οι Αθηναίοι τον Ε' π.Χ. αιώνα οικοδόμησαν την ηγεμονία-τους στην Ανατ. Μεσόγειο, ακολούθησαν χοντρικά την ακόλουθη πολιτική — όπως την περιγράφει ο Θουκυδίδης: Πρώτα συνέτριψαν έναν — έναν τους αδύνατους, επιλέγοντας μάλιστα εκείνους που «παρείχαν προφάσεις». Όταν υπέταξαν τις «μικρές δυνάμεις», εξανάγκασαν και τις μεγαλύτερες σε υποταγή, μια και αυτές οι τελευταίες είχαν απογυμνωθεί ήδη απ' τους δυνάμει συμμάχους-τους.

Αποψη-μας είναι πως η Λιβύη αποτελεί αυτή τη στιγμή προνομιακό πεδίο για τον αμερικάνικο ηγεμονισμό, καθώς και αδύνατη είναι, και, κυρίως, παρέχει πολλές προφάσεις για όσα κατευθύνονται εναντίον-της.

Απ' αυτή τη σκοπιά, η Λιβύη δυσχεραίνει ακόμα περισσότερο και τη δική-της θέση — και όλων των χωρών της Μεσογείου — με τις πρόσφατες τοποθετήσεις του συνταγματάρχη Καντάφι ότι: «Προειδοποιούμε τους λαούς της Σικελίας, της Κρήτης, της Τουρκίας κι όλων των χωρών της Μεσογείου, ότι αν οι ΗΠΑ επιτεθούν ξανά στον κόλπο της Σύρτης, τότε εμείς θα επιτεθούμε ενάντια στις πυρηνικές βάσεις στις χώρες-τους και θα προκαλέσουμε διεθνή καταστροφή».

Η δήλωση αυτή του κ. Καντάφι πρώτον καταργεί τη διεθνή νομιμότητα, την αρχή της εδαφικής κυριαρχίας των κρατών στα οποία αναφέρεται, γιατί, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς των βάσεων, για να τις βομβαρδίσεις, σημαίνει ότι θα παραβιάσεις αντίστοιχα τα σύνορα και θα αμφισβητήσεις την κυριαρχία της Ελλάδας, της Ιταλίας και της Τουρκίας. Δεύτερον, με τον βομβαρδισμό πυρηνικών εγκαταστάσεων απειλεί ότι «θα προκαλέσει διεθνή καταστροφή». Με λίγα λόγια, θέλοντας να «τιμωρήσει» τον εκβιαστή Ρήγκαν, ακολουθεί τον ίδιο δρόμο, εκβιάζοντας έμμεσα, μια παγκόσμια πυρηνική σύρραξη. Κατά τη γνώμη-μας, αυτός ο τρόπος αντίδρασης επιβοηθά αντικειμενικά τον τυχοδιωκτισμό του Ρήγκαν καθώς μοιάζουν να μιλούν την ίδια γλώσσα, και σ' αυτό το πεδίο ο κ. Ρήγκαν έχει και τους μηχανισμούς και τα μέσα να είναι αποτελεσματικότερος.

Αλλά, εξίσου θλιβερή και ανησυχητική είναι η εικόνα των κυβερνητικών αντιδράσεων και της αντίδρασης της Αριστεράς στη νέα κλιμάκωση των Λιβυκών.

Όσον αφορά την κυβέρνηση, η δήλωση του κ. Μητσοτάκη ότι στα πλαίσια της ε-

ξωτερικής πολιτικής της χώρας-μας περιλαμβάνεται και «η πολιτική φιλίας και συνεργασίας με τον αραβικό κόσμο» θα είχαμε να παρατηρήσουμε πως θα ακούγονταν πειστικότερα όλα αυτά, αν η κυβέρνηση είχε καταδικάσει την αμερικάνικη πειρατεία στον κόλπο της Σύρτης και όχι όταν «ανησυχεί» μόνον όταν αναφέρεται η ίδια ως στόχος παρόμοιων ενεργειών. Διότι «όποιος σιωπά συγκατατίθεται», ή όχι;

Ούτε χρειαζόταν επίσης να υπερασπίσει τις αμερικανικές βάσεις με τον «αμυντικό-τους χαρακτήρα», πλειοδοτώντας έτσι έμμεσα στον καθαγιασμό της παρουσίας των αμερικάνικων βάσεων και στην παραπλάνηση ως προς τον πραγματικό ρόλο της αμερικάνικης στρατιωτικής διάταξης στην περιοχή.

Η μόνη αξιοπρεπής στάση θα ήταν για τον κ. Μητσοτάκη, να επισημάνει φιλικά στη Λιβύη, ότι η θέση-της εμπεριέχει και απειλή και αμφισβήτηση κατά της ελληνικής εδαφικής κυριαρχίας και να διαβεβαιώσει ότι από την Ελλάδα ποτέ δεν θα επιτραπεί η εξαπόλυση οποιασδήποτε μορφής επιχείρησης κατά της Λιβύης ή άλλης χώρας. Αλλά, φανταζόμαστε, η αιδώς, εμπόδισε τον κ. Μητσοτάκη να ισχυριστεί, έστω και για τους τύπους, το τελευταίο, ξεχνώντας να αναφέρει και το πρώτο.

Έτσι ο κ. Μητσοτάκης ανάμεσα στις συμπληγάδες του εθνικού συμφέροντος, της ανάγκης — λόγω πετρελαίου — της υποχρέωσης και του εξαναγκασμού που ασκεί η «Συμμαχία», έκανε τη δήλωση, που

αποτελεί το «βαθμό μηδέν» της διπλωματίας και δείκτη του κενού και του αδιέξοδου της εξωτερικής πολιτικής της «Ν.Δ.».

Η αφασία της Αριστεράς

Αν όμως ο κ. Μητσοτάκης κατέκτησε το μηδέν, η Αριστερά έδειξε ιδιαίτερη επιδεξιότητα στο να μετατρέψει τα απλά μαθηματικά σε παιχνίδι αλγεβρικό με άδηλη έκβαση των ταχυδακτυλουργικών εξισώσεων.

Πράγματι, τόσο η «ΑΥΓΗ» όσο και ο «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ» δεν βρήκαν ούτε λέξη για την «Ταμπακιέρα», το «συγκεκριμένο» δηλαδή που προκύπτει απ' τη δήλωση Καντάφι: α) ότι θα επιτεθεί σε αμερικάνικες μεν βάσεις, αλλά σε ελληνικό έδαφος και β) ότι η ενέργεια αυτή έχει συνυπολογίσει ως αποτέλεσμα-της την πρόκληση διεθνούς καταστροφής.

Έτσι, λοιπόν, στο «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ» της Πέμπτης 3 Σεπτεμβρίου, ο αρθρογράφος, αφού ξεκινάει τη στήλη-του «σχολιάζοντας την επικαιρότητα» με τη δήλωση Καντάφι, συνεχίζει: «Μ' αυτά τα λόγια, ο Λίβυος ηγέτης, διέγραψε τον τεράστιο κίνδυνο που διατρέχει η χώρα-μας από την ύπαρξη αμερικάνικων πυρηνικών βάσεων. Από τη μια στιγμή στην άλλη, η χώρα-μας κινδυνεύει να γίνει ολοκαύτωμα για τα συμφέροντα του υπερπόντιου συμμάχου. Να είναι θύμα αντιποίνων σε ένα νέο αμερικάνικο γκαγκστερισμό στην περιοχή». Και σε όλο το υπόλοιπο άρθρο δεν υπάρχει ούτε μια αξιολογική κρίση για το περιεχόμενο των δηλώσεων αυτών, αλλά γενικές θέσεις περί αλλαγής της εξωτερικής πολιτικής, με τις οποίες συμφωνούμε, αλλά που δεν καλύπτουν το κενό της σιωπής, επί του «συγκεκριμένου».

Ας προσέξουμε την εκπληκτική ουδετερότητα του ύφους: «Ο Λίβυος ηγέτης, διέγραψε τον τεράστιο κίνδυνο που διατρέχει η χώρα-μας... κινδυνεύει να γίνει ολοκαύτωμα... να είναι θύμα αντιποίνων». Σαν να είναι ο Καντάφι ένας επιστήμων, που με διάφορα όργανα μετρά την κίνηση των πραγμάτων και μας κοινοποιεί τα συμπεράσματά-του. Σαν να πρόκειται για φυσικές δυνάμεις και όχι για πολιτικές προθέσεις με στρατιωτικό χαρακτήρα. Σιωπά, τέλος, ο «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ» παράδοξα και στα περί «διεθνούς καταστροφής» των ιδίων δηλώσεων, αν και σ' αυτό το σημείο

η σιωπή γίνεται πιο εύγλωττη και κατανοητή από την «επιστημονική αντικειμενικότητα» των πρώτων επισημάνσεων. Ρωτάμε απλά και όχι με κακοπιστία τον «Ρ». Θα ήταν ίδια το ύφος και η αναλυτική-του αν παρόμοιες δηλώσεις έκανε ο Σαντάτ για τις σοβιετικές βάσεις στην Αιθιοπία και την Υεμένη;

Αλλά ο «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ» δεν ήταν αυτή τη φορά μόνος. Τον συντρόφευε αρμονικά η «ΑΥΓΗ», πιο κομψή, πιο προσεγμένη, αλλά ταυτόσημη στις αποσιωπήσεις και τις ταχυδακτυλουργίες στη λογική συνέπεια των εκτιμήσεών-της. Η συμπύκνωση της στάσης της «ΑΥΓΗΣ» θα μπορούσε να είναι αυτή στο απόσπασμα απ' το κύριο σχόλιο-της της Παρασκευής 4 Σεπτεμβρίου του 1981. Το παραθέτουμε:

«Σε ό,τι αφορά τη λογική των προειδοποιήσεων του συνταγματάρχη Καντάφι, πρέπει κατ' αρχήν να αναγνωρίσουμε πως βρίσκεται στα πλαίσια της γενικότερης λογικής που επιβάλλει στις διεθνείς σχέσεις η επιθετική και κυριολεκτικά πειρατική πολιτική της κυβέρνησης Ρήγκαν. Αυτή η πολιτική ακριβώς εξωθεί σε ενέργειες όπως αυτή που απείλησε ο Λίβυος ηγέτης ενάντια στις αμερικάνικες βάσεις στη Μεσόγειο, στην προσπάθεια να αναχαιτίσει την αναπτυσσόμενη πρόκληση των ΗΠΑ σε βάρος της χώρας-του. Η έκπληξη λοιπόν του κ. Μητσοτάκη θα έπρεπε μάλλον να αναφέρεται στο κλίμα ζούγκλας που δημιουργεί ο αμερικανικός ιμπεριαλισμός στις διεθνείς σχέσεις».

Εν μέρει η «ΑΥΓΗ» υπερβαίνει τη διστακτικότητα του «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ» και δικαιολογεί «αιτιολογώντας» τις δηλώσεις Καντάφι. Θα θέλαμε λοιπόν να ρωτήσουμε τόσο τον «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ», όσο και την «ΑΥΓΗ» επί της «ταμπακιέρας»: Αν σε ένα χρόνο ο Ρήγκαν επαναλάβει τα γυμνάσια στη Σύρτη και καταρρίψει πάλι λιβυκά αεροπλάνα, οι δυο καλές εφημερίδες θα καλωσορίσουν τα λιβυκά αεροπλάνα πάνω απ' το ελληνικό έδαφος, και ενδεχομένως την απαρχή μιας παγκόσμιας σύρραξης;

Από την άλλη μεριά, προκαλεί έκπληξη η πλήρης έλλειψη αντιδράσεων του ΠΑΣΟΚ στο θέμα. Δεν μπορούμε, βέβαια, να κάνουμε δική προθέσεων αλλ' οπωσδήποτε χρειάζεται αυτή η επισήμανση των «παραλείψεων», μη κατανοητών, σε σχέση με τη σοβαρότητα του θέματος.

Γιατί, ακόμα κι αν δεχτούμε σαν βάση συζήτησης τη βελτιωμένη και «επίσημη» εκδοχή των δηλώσεων Καντάφι, το θέμα εκκρεμεί. Όπως είναι γνωστό, λίγες μέρες μετά τις πρώτες δηλώσεις, η λιβυκή πρεσβεία διαβεβαίωσε πως οι θέσεις της Λιβύης δεν αποδόθηκαν ορθά, και διένειμε το νέο κείμενο που ανασκευάζει εν πολλοίς το παλαιό, αλλά διατηρεί τον πυρήνα της συλλογιστικής-του: «Εάν οι αμερικανικές βάσεις στη Δυτική Ευρώπη και τη Μεσόγειο λάβουν μέρος σ' αυτή την επίθεση (εναντίον της Λιβύης), ή, εάν το ΝΑΤΟ την υποστηρίξει, τότε θα έχουμε το δικαίωμα να επιτεθούμε εναντίον των βάσεων αυτών, εάν θα έχουμε τα στρατιωτικά μέσα να τις προσβάλουμε. Ας ακούσουν η Σικελία, η Κρήτη, η Ελλάδα, η Τουρκία και η Δυτική Ευρώπη ότι βρίσκονται σε κίνδυνο και ότι η Αμερική θέτει τους λαούς αυτούς σε κίνδυνο».

Και μετά τις νέες δηλώσεις, δεν παύουμε να πιστεύουμε πως αν ο κ. Ρήγκαν έχει σκοπό να επαναφέρει το νόμο της ζούγκλας στις διεθνείς σχέσεις, καθήκον της διεθνούς κοινότητας και των προοδευτικών δυνάμεων είναι να υπερασπίσει τους διεθνείς κανόνες και αρχές που αφήνουν έκθετο τον επεκτατισμό και τον γκαγκστερισμό.

Τη σκοπιμότητα μάλιστα μιας τέτοιας πολιτικής τη γνωρίζουν καλά οι ελληνικές προοδευτικές δυνάμεις, από τη σημασί- τους για την υπόθεση της Κύπρου και από τις απειλές από τη γείτονα και φίλη Τουρκία.

Πιστεύουμε μάλιστα, πως η θέση της Λιβύης θα ισχυροποιείται απέναντι στην αμερικάνικη επιθετικότητα, όσο πιο πολύ ενισχύει και έμπρακτα υπερασπίζει αυτές τις αρχές. Αλλιώς, αν παρασυρθεί και παγιδευτεί στην ίδια πρακτική που εφαρμόζει ο κ. Ρήγκαν, ας μην αμφιβάλλει ότι θα παίξει τελικά το παιχνίδι-του. Σ' αυτή την περίπτωση, η υπόθεση της Σύρτης θα αποδειχτεί μια πρώτης γραμμής επιτυχημένη αμερικάνικη προβοκάτσια εις βάρος των λαών της περιοχής.

Και είναι χρέος όλων των προοδευτικών και αριστερών δυνάμεων, στην προοπτική ισχυροποίησης, ακριβώς, του αντιιμπεριαλιστικού μπλόκ, να παρέχεται όχι μόνο υποστήριξη, αλλά και να ασκείται κριτική, όπου πρέπει και όταν χρειάζεται.

ΝΑΙ ΜΕΝ, ΑΛΛΑ...

ΝΑΙ ΜΕΝ

υπάρχουν κι άλλα έντυπα για Συλλέκτες

ΑΛΛΑ

ένα είναι τό πιο υπεύθυνο!

ή Συλλεκτική 'Επιθεώρηση

17% για την αλλαγή

ή 23% για την ενίσχυση του κόμματος;

του Χρίστου Βλάχου

ΟΙ ΗΘΟΠΟΙΟΙ έτοιμοι στους ρόλους-τους, το έργο παλιό και η σκηνή στημένη από ένα «θίασο» που κουράστηκε και κατέβηκε τα βουνά μιας άλλης ιστορίας για την αλλαγή - τότε ο κόσμος τυποποιήθηκε, πήρε το ρόλο-του και έγινε Θίασος.

Λείπουν μόνο τα ψιμύθια. Έτσι, για την φαντασμαγορία και για να είναι η παράσταση καθώς πρέπει, με όλους τους κανόνες του παιγνιδιού.

Εκλογές, Αλλαγή, Δεύτερη κατανομή.

Η δεξιά και η δημοκρατική αντιπολίτευση με τα γκανιάν-της — ΠΑΣΟΚ —. Τα ιστορικά δέη-της — Κ.Κ.Ε. —. Τα κόμματα και τα αποκόμματα. Οι ρυθμιστές του πολιτικού παιγνιδιού και οι ψηφοφόροι.

Ψηφοφόροι της αριστεράς, έκθαμβοι και πικρόχολοι για το μεγάλο δικαίωμα που κατέχουμε, επιτέλους, παίρνουμε τις θέσεις που μας έταξαν, των θεατών - κριτών της παράστασης στις αριστερές κερκίδες και προσηλώνουμε το βλέμμα στο Κ.Κ.Ε. που μας ανάθρεψε, μας διάψευσε, μαζί με τις αυταπάτες-μας και σήμερα., μας διεκδικεί.

ΓΝΩΡΙΖΟΜΑΣΤΕ από παιδιά. Γι' αυτό χρειάζονται τα ψιμύθια. Πώς θάχει νόημα η παράσταση; Προεκλογικές διακηρύξεις, ανακοινώσεις, στόχοι. Πριν βγάλουμε τις μάσκες, ας αποκαλύψουμε την ασυνέπιά-τους με το ό,τι συμβολίζουν. Ας παίξουμε το παιγνίδι-μας σαν Θεατές - κριτές, πριν αφήσουμε και μεις τους κοθόρνους-μας στο πλάϊ και ανακαλύψουμε πόσο δύσκολο είναι να βαδίζεις με τα πόδια-σου, πάντα στο πάνω διάζωμα, αριστερά.

Κορυφαίο λόγο στο Χορό του «λαού», η φωνή των γερόντων. Η απόφαση της Κ.Ε. του Κ.Κ.Ε. για τους στόχους της εκλογικής μάχης θα αποτελέσει το αντικείμενο της κριτικής-μας.

Αλλαγή: Το μεγάλο ψάρι τρώει το μικρό

Η ΠΡΟΣΦΑΤΗ απόφαση της Κ.Ε. του Κ Κ Ε για την επικείμενη εκλογική μάχη καταλήγει στο συμπέρασμα ότι «ο εκλογικός στόχος του Κ Κ Ε. μπορεί να εξασφαλίσει την μαχητική υποστήριξη όλων των αγωνιστών της Αριστεράς, της

Εθν. Αντίστασης, της προδικτατορικής Ε.Δ.Α., της Δ.Ν. Λαμπράκη, αυτών που ακολούθησαν άλλα κόμματα και ομάδες της Αριστεράς, των ανένταχτων, της ριζοσπαστικοποιημένης νεολαίας, ανεξάρτητα από επιμέρους ιδεολογικές τοποθετήσεις, αφού σ' αυτές τις εκλογές δεν θα κριθεί η μια ή η άλλη ιδεολογική διαφορά, αλλά η αφαίρεση της εξουσίας από τη Δεξιά, η ίδια η υπόθεση της αλλαγής, που απαιτεί μια ισχυρή Αριστερά. Οι αγωνιστές κατανοούν, ότι τη μάχη της Αριστεράς, συνολικά, και αποτελεσματικά μπορεί να δώσει μόνο το ενωτικό ψηφοδέλτιο του Κ Κ Ε, που μπορεί να σπάσει το φράγμα του ληστρικού εκλογικού νόμου και απομονώνουν τις διασπαστικές ομάδες, που αντιστρατεύονται την ανάγκη μιας ισχυρής - συσπειρωμένης Αριστεράς και εμμένουν σε επιζήμιες και χαμένες υποθέσεις». (υπογράμμιση δική-μας).

ΜΙΑ ΒΔΟΜΑΔΑ νωρίτερα ο κ. Παπανδρέου με την ίδια σιγουριά δήλωνε στην «Ελευθεροτυπία»:

«Πιστεύω ειλικρινά ότι η πλειοψηφία που θα φέρει το ΠΑΣΟΚ, θα είναι ίσως η μεγαλύτερη πλειοψηφία που έχουμε δει τις τελευταίες δεκαετίες. Βασικά θα είναι μια ψήφος για τη μεγάλη Αλλαγή».

Και παρακάτω τόνιζε:

«Είναι κοινό μυστικό πως, τόσο το Κ Κ Ε όσο και το Κ Κ Ε εσωτ., έχουν επιδοθεί σε έντονο αγώνα για την ενίσχυση της δύναμής-τους και την αύξηση της παρουσίας-τους στο ελληνικό κοινοβούλιο. Αυτό φυσικά καθιστά και τα δύο κόμματα άκρως ανταγωνιστικά προς το ΠΑΣΟΚ. Αν ήθελε να αντιμετωπίσει κανείς την υπόθεση με λίγο χιούμορ, θάλεγε πως η Ν.Δ. συνεργάζεται εκλογικά με τα δύο Κ.Κ., αφού ελπίζει να εισπράξει από τη β' κατανομή ό,τι τα κόμματα αυτά, ή και άλλα, δεν θα μπορέσουν να αξιοποιήσουν από την πρώτη».

Και τα δύο λοιπόν κόμματα είναι βέβαια ότι έφτασε η ώρα της αλλαγής, ότι η «Δεξιά» θα χάσει την εξουσία. Με μια μόνο προϋπόθεση, κατά τον κ. Παπανδρέου. Την υπερψήφιση του ΠΑΣΟΚ, γιατί προσφέρει κάτι καινούριο, το οποίο πρέπει να εφαρμοσθεί ατόφιο και γι' αυτό αποβλέπει σε μια αυτοδύναμη Πασοκική κυβέρνηση. Και συνεχίζει,

διευκρινίζοντας ότι δεν θα μπορούσε να συγκυβερνήσει με το ΚΚΕ γιατί «τα οράματά-μας και τα προγράμματά-μας είναι όχι απλώς διαφορετικά, αλλά συνήθως διαμετρικά αντίθετα».

Και το ΚΚΕ όμως θέτει μια προϋπόθεση. Να περάσει το ΚΚΕ στη δεύτερη κατανομή, μιας και η άλλη προϋπόθεση, δηλαδή η καθιέρωση της απλής αναλογικής, σκοντάφτει στο σημερινό συσχετισμό δυνάμεων στη Βουλή. Και για να προωθηθεί η αλλαγή, μόνη λύση το ΚΚΕ βλέπει το σχηματισμό δημοκρατικής κυβέρνησης που θα στηρίζεται — στη βουλή και στο λαό — σ' όλες τις δυνάμεις της αλλαγής.

Είναι λοιπόν εμφανής η προσπάθεια των δύο αυτών κομμάτων να παρουσιάσουν μια εικόνα, που κύρια συστατικά της έχει την επικείμενη απώλεια της εξουσίας από τη «Δεξιά» και την προώθηση της Αλλαγής. Στο μόνο που διαφέρει η αισιόδοξη αυτή εικόνα είναι ότι κατά τον κ. Παπανδρέου η αλλαγή κλπ. περνάει μέσα από την υπερψήφιση του ΠΑΣΟΚ, ενώ κατά την Κ.Ε. του ΚΚΕ η αλλαγή απαιτεί δυνάμωμα του ΚΚΕ, που εν τω μεταξύ θα έχει εξασφαλίσει την υποστήριξη όλων των αριστερών δυνάμεων άνευ όρων.

Συνοψίζοντας λοιπόν τα παραπάνω, διαπιστώνουμε ότι για να επιτευχθεί η αλλαγή, για να αφαιρεθεί η εξουσία από τη Δεξιά, «το μεγάλο ψάρι πρέπει να φάει το μικρό». Και μικρό ψάρι για τον κ. Παπανδρέου είναι όλη η υπόλοιπη αντιπολίτευση, ενώ για την Κ.Ε. του ΚΚΕ οι ομάδες και τα κόμματα της Αριστεράς.

ΜΕΧΡΙ ΕΔΩ, τίποτα το καινοφανές δεν υπάρχει στην πολιτική προεκλογική φιλολογία των δύο «ιερών τεράτων» — κατά το δόγμα και το μέγεθος — της δημοκρατικής αντιπολίτευσης.

Υπάρχει όμως ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Όχι για το ΠΑΣΟΚ. Ας το αφήσουμε στην αισιόδοξία των τελευταίων μηνών, να επαναλαμβάνει τις αναγγελίες, τις διακηρύξεις και τις προσδοκίες-του. Αλλά για το ΚΚΕ. Και όχι γιατί είμαστε ασυνήθιστοι στα τεχνάσματα και τις σοφιστείες της ηγεσίας-του.

Αλλά επειδή, για μάς που υπήρξαμε αφισσοκολλητές και οικοδόμοι του 10%, το 17% — κορυφή μιας πυραμίδας από

εύκολα στρατολογούμενα τραπουλόχαρτα αντιφάσεων, ασυμβίβαστων και σοφιστειών, — αποτελεί μια πρόκληση όχι για αναρρίχηση, αλλά για απομυθοποίηση του ύψους. Θα την αναζητήσουμε μέσα στην ίδια την απόφαση της κεντρικής επιτροπής.

«Φως, περισσότερο φως!»

ΑΝΑΓΚΑΙΑ μια επισκόπηση της διεθνούς και εσωτερικής κατάστασης, για να περιγραφεί το σκηνικό όπου θα παιχτεί το δράμα της Αλλαγής.

Τα χρώματα που χρησιμοποιούνται, όλα μελανά. Τίποτα δεν πηγαίνει καλά. Διαβάζουμε λοιπόν, ότι οι Αμερικανοί ιμπεριαλιστές, δοσμένοι ψυχή τε και σώματι στον άκρατο ανταγωνισμό εξοπλισμών, υποστηριζόμενοι και από τους δυτικοευρωπαίους συμμάχους-τους, οξύνουν επικίνδυνα τη διεθνή κατάσταση, επιδιώκοντας το κτύπημα της ύφεσης, την απόκτηση πυρηνικής ιδιαίτερα υπεροπλίας, την ανάκτηση των χαμένων θέσεων, την υπονόμευση του σοσιαλιστικού στρατοπέδου. Και ο πόλεμος Ιράκ - Ιράν από τους Αμερικανούς υποκινήθηκε, και στο Αφγανιστάν αυτοί είναι που εισβάλουν και ό,τι άλλο κακό συμβεί, οι Αμερικανοί θα το έχουν σχεδιάσει και προκαλέσει.

ΤΟ ΜΟΝΟ ενθαρρυντικό γεγονός είναι η παρα-πέρα εδραίωση των θέσεων του σοσιαλιστικού στρατοπέδου, όπου όμως ο ιμπεριαλισμός εισβάλλει αδιάντροπα με τα άπειρα πλοκάμια-του και κατορθώνει να δημιουργεί προβλήματα, για να επηρεάσει προφανώς τη διεθνή κατάσταση. Γίνεται μάλιστα και συγκεκριμένη μνεία στην επέμβαση του ιμπεριαλισμού στην Πολωνία, για τη γνωστή δραστηριοποίηση των δυνάμεων που έχουν σα στόχο να την εκτρέψουν από τη σοσιαλιστική πορεία-της, και να δικαιολογήσουν τις νέες αυξήσεις των στρατιωτικών δαπανών, καθώς και σειρά ψυχροπολεμικών μέτρων του ΝΑΤΟ. Και ως διατείνονται νωρίτερα οι συντάκτες του ίδιου κειμένου ότι η εποχή που ο ιμπεριαλισμός ήταν ο αποκλειστικός ρυθμιστής στις τύχες του κόσμου έχει περάσει ανεπιστρεπτι.

Τριάντα χρόνια μας βομβαρδίζουν με τα επιτεύγματα του σοσιαλισμού στην Πολωνία, πέρις ακόμα υπήρχαν πανηγυρικά αφιερώματα στον «ΡΙζοσπάστη», και ξαφνικά οι κακοί ιμπεριαλιστές δημιούργησαν τέτοια κρίση, που γύρω στα 200.000 μέλη του πολωνικού κόμματος φύγανε ή διώχτηκαν από αυτό εντός ελαχίστων μηνών, 10.000.000 εγκατάλειψαν τα συνδικάτα που ελέγχονταν από το Π.Ε.Ε.Κ. για να ακολουθήσουν την «ύποπτη» Αληλεγγύη.

ΠΡΟΧΩΡΩΝΤΑΣ δε στην εκτίμηση της κατάστασης στην Ελλάδα, τα πράγματα γίνονται ακόμη πιο δύσκολα. Η κυβέρνηση της «Ν. Δημοκρατίας» συμμορφούμενη με τα κελεύσματα των αμερικανονατοϊκών ιμπεριαλιστών, περνά σε ακόμη μεγαλύτερη υποταγή στον α-

τλαντισμό. Προσπαθεί να δημιουργήσει τετελεσμένα γεγονότα στα κρίσιμα θέματα του ΝΑΤΟ, των βάσεων και της Ε.Ο.Κ. που θα ήταν δύσκολο, όπως πιστεύει, να τα ανατρέψει ακόμα και μια δημοκρατική κυβέρνηση. Και ... η αλλαγή; Κάντε λιγάκι υπομονή.

Τελειώνει η ανάλυση της Κ.Ε. με τη διαπίστωση ότι η οικονομική κρίση εντείνεται, ο πληθωρισμός ανεβαίνει, οι άνεργοι αυξάνονται και προβλέπεται για το 1981 παρατεταμένη ύφεση.

ΤΟ ΑΞΙΟΣΗΜΕΙΩΤΟ στην όλη ιστορία, που γεννά και πάμπολλα ερωτηματικά για το πώς δικαιολογείται αργότερα τέτοια υπέρμετρη αισιοδοξία, είναι η παραδοχή ότι οι αγώνες της εργατικής τάξης δεν απέδωσαν, τα συνδικάτα δεν λειτουργούν σωστά, ότι ελάχιστα βρίσκονται κάτω από δημοκρατικό έλεγχο. Όλες οι διαπιστώσεις γενικά έχουν σαν κοινό παρονομαστή τη νάρκη του κινήματος στην Ελλάδα κι όμως, ω του θαύματος! Η υπόνοια διατηρεί τη γοητεία της κρυφής αμαρτίας κι η απόφαση της Κ.Ε. δεν προχωρεί, όπως αναμέναμε άλλως τε, σε εκτενέστερη περιγραφή της κατάστασης που επικρατεί στα μαζικά σωματεία, στους δήμους, στις συνδικαλιστικές οργανώσεις, ούτε και κατονομάζει την αιτία της αδυναμίας-τους.

Απλά ομολογεί ντροπαλά, αλλά τίμια ότι:

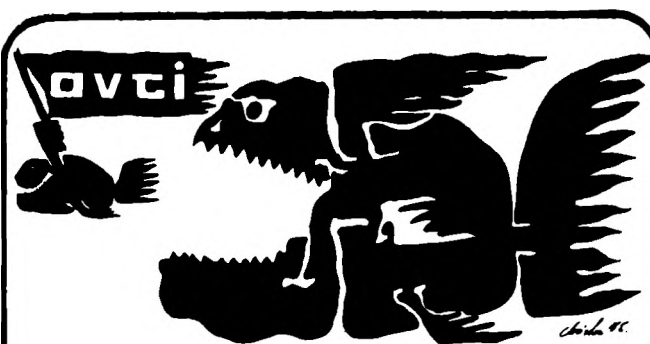
«Η έκταση και η ένταση των αγώνων ήταν τέτοια, που εμπόδισε την κυβέρνηση και τα μονοπώλια να εφαρμόσουν στο ακέραιο (sic)! την πολιτική της μονόπλευρης λιτότητας και της περιστολής των συνδικαλιστικών κατακτήσεων των εργαζομένων».

Θάλεγε κανείς: επιτέλους μετά από χρόνια και μια ομολογία πούχει σχέση με την πραγματικότητα. Μήπως οι ήρωες του «όταν δενότανε τ' ατσάλι» θα πάρουν τη φυσιολογική-τους θέση στη λογοτεχνία, Μήπως πίσω από το πάθος μιας ασιγαστής επαναστατικής θέλησης θα προβαλλει η πολιτική ανάλυση για την πορεία διαμόρφωσης της συνειδησης της νεοελληνικής κοινωνίας; Όχι βέβαια! Το ΚΚΕ δεν καταθέτει τα όπλα του ορθοδοξου φανατισμού στην «αναθεωρητική ηττοπάθεια». Κι η αέναη πάλη μας περιμένει στη γωνία: «Ακόμη επιτεύχθηκε σε ορισμένους κλάδους μερική ικανοποίηση των αιτημάτων-τους».

Και η επιθυμία της πάλης αναπτερώνει τόσο το ηθικό της Κ.Ε., που επιτέλους φέρνει τη μαγική εικόνα της αλλαγής σ' αυτή τη μαύρη σκηνή, όταν στην τραγική-της επίκληση για «φως, περισσότερο φως!» απαντά η ακτινοβόλα συγκυρία - εκλογές - για να προσδώσει πολιτική επικαιρότητα στους αρχαίους πόθους. Φτάνουν πια τα σκοτάδια.

Τέλος καλό, όλα καλά

ΜΕΤΑ ΤΙΣ εκλογές όλα θα αλλάξουν. Με την απώλεια της κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας από τη Δεξιά, η υπόθεση της αλλαγής μπορεί να προωθηθεί με

Προς τους φίλους του «ΑΝΤΙ»

Σχετικά με τη βιβλιοδεσία των τευχών του περιοδικού-μας σας πληροφορούμε ότι:

● Τα παραδιδόμενα για βιβλιοδεσία τεύχη θα πρέπει ν' αντιστοιχούν προς τους ζητούμενους τόμους, δηλαδή ο αναγνώστης-μας που θέλει ν' ανταλλάξει τα τεύχη-του με τον Α' τόμο π.χ., θα πρέπει να μας φέρνει τα τεύχη από το Νο 1-9.

Για τον Β'	τόμο τεύχη από 10- 22
Γ'	23- 35
Δ'	36- 48
Ε'	49- 61
ΣΤ'	62- 74
Ζ'	75- 89
Η'	90-102
Θ'	103-115
Ι'	116-128
ΙΑ'	129-141
ΙΒ'	142-154
ΙΓ'	155-167
ΙΔ'	168-180

● Εξυπακούεται ότι τα τεύχη που θα μας παραδίδονται θα πρέπει να είναι σε πολύ καλή κατάσταση (χωρίς γραψίματα, σχισίματα, κλπ.), όπως άψογοι είναι και οι παραδιδόμενοι τόμοι. Θεωρήσαμε απαραίτητη αυτή την ενημέρωση των φίλων αναγνωστών-μας, ελπίζοντας στην κατανόηση και την αγάπη-τους για το «ΑΝΤΙ», γιατί ήδη αντιμετωπίζουμε πρόβλημα επάρκειας των παλαιών τευχών και, ιδιαίτερα, εκείνων που αφορούν τους τόμους Α' μέχρι και Ζ'.

● ΤΙΜΗ ΚΑΘΕ ΤΟΜΟΥ:

500 δρχ.

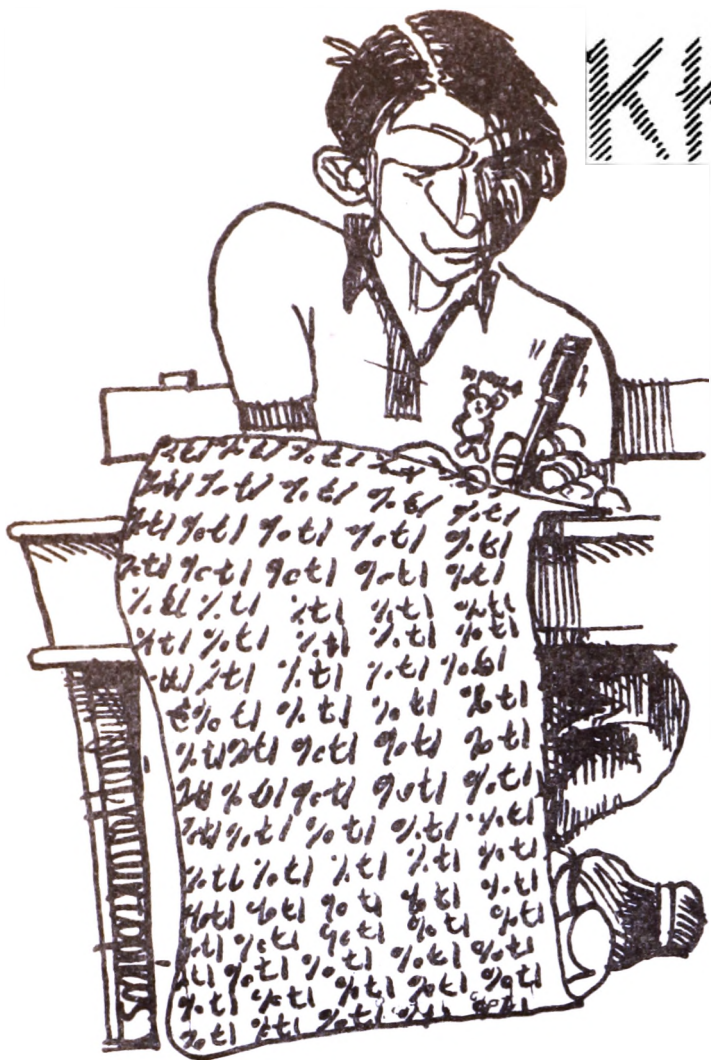
● ΤΙΜΗ ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑΣ (με παράδοση των αντίστοιχων τευχών):

240 δρχ.

● ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΑ ΠΑΛΑΙΑ

ΤΕΥΧΗ :

50 δρχ.

τον σχηματισμό δημοκρατικής κυβέρνησης, που όμως θα πρέπει να στηρίζεται — ας μη λησμονούμε τις Γραφές — και στη βουλή και στο λαό, σ' όλες τις δυνάμεις της αλλαγής.

Η κυβέρνηση αυτή, στηριγμένη στο οργανωμένο, ενωμένο, μαζικό κίνημα του λαού και την κοινή δράση όλων των αντιιμπεριαλιστικών - δημοκρατικών δυνάμεων, θα εξουδετερώνει τις σκευωρίες και τις υπονομευτικές ενέργειες της ντόπιας και ξένης αντίδρασης και θα προωθεί πρόγραμμα εθνικής ανεξαρτησίας, εκδημοκρατισμού, και οικονομικής ανάπτυξης προς όφελος του λαού.

Πολύς θόρυβος για το τίποτα

ΘΑ ΑΝΑΜΕΝΕ λοιπόν κανείς, μετά από όλα αυτά, να θέτει η Κ.Ε. του ΚΚΕ. στόχους εκλογικούς που να αποβλέπουν στην οργάνωση και δυνάμωμα αυτού του μαζικού κινήματος του λαού, στην επίτευξη κοινής δράσης όλων των αντιιμπεριαλιστικών δημοκρατικών δυνάμεων.

Αλλά για να θέσει το οποιοδήποτε κόμμα — και πόσο μάλλον ένα κόμμα μαρξιστικό — στόχους με τέτοιες επιδιώξεις, πρέπει να βασίζεται σε μια αντι-

κειμενική ανάλυση της πολιτικής κατάστασης, σε αρχές τέτοιες που να ευνοούν την επίτευξη της κοινής δράσης και την ανάπτυξη του μαζικού κινήματος.

Μια τέτοια ανάλυση αναγκαστικά λαμβάνει υπ' όψη-της την πολιτική και τις διακηρύξεις του μεγαλύτερου κόμματος της αντιπολίτευσης. Αλλά το ΠΑΣΟΚ είναι κατηγορηματικό για το πώς βλέπει την αλλαγή και το ΚΚΕ μέσα σ' αυτή την ιστορία.

ΠΑΡΑΠΕΡΑ, η ανάπτυξη του μαζικού κινήματος, το δυνάμωμα των συνδικαλιστικών οργανώσεων κλπ, δεν είναι το επιστέγασμα μιας ευχολογίας, όσο ωραία και αν διατυπώνεται.

Η εμπειρία δε της περασμένης οκταετίας, δείχνει ότι το ΚΚΕ. μόνο φραστικά ασχολήθηκε με όλα αυτά τα ζητήματα.

Σήμερα δε, που δόθηκε επιτακτικά διατυπώνεται η αναγκαιότητα για κοινή δράση, δεν θα έπρεπε να διατυπώνονται θέσεις ανοικτά προβοκατόρικες και ουδόλως θεμελιωμένες, όπως:

«Στη Δυτ. Ευρώπη οι θέσεις που ονομάστηκαν "ευρωκομμουνιστικές" περνούν σοβαρή δοκιμασία, ...απαιτείται από τα κομμουνιστικά κόμματα συνεπής και ταξική τοποθέτηση».

Άλλως τε οι πρόσφατες εκλογές στη Γαλλία απέδειξαν ότι το κόστος της προσκόλλησης σε αξιώματα παρωχημένων εποχών είναι μεγάλο. Η νίκη της Αριστεράς και των δυνάμεων της Αλλαγής εκεί συνοδεύτηκε από καταποντισμό του Κ.Κ.Γ.

Η μέχρι σήμερα πολιτική του ΚΚΕ — και του ΠΑΣΟΚ αν και αυτό δεν έχει άμεση σχέση με το σημερινό άρθρο — αποτελεί την καλύτερη επιβεβαίωση των παραπάνω απόψεων.

Επί τρία χρόνια, τα δύο αυτά κόμματα εναποθέτουν τη λύση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουμε, στην επερχόμενη εκλογική μάχη, και ήττα της Δεξιάς, τροφοδοτώντας-μας με αιτήματα για πρόωρες εκλογές, μιας και η σημερινή κοινοβουλευτική πλειοψηφία είναι επίπλαστη, όπως τουλάχιστον λένε. Αντικειμενικά δρουν ανασταλτικά στην οργάνωση ενός μαζικού κινήματος, ικανού να ικανοποιήσει ζωτικά αιτήματα διαφόρων τμημάτων του λαού.

Μια πολιτική που είδαμε τα απτά-της αποτελέσματα, με τις αλλεπάλληλες ήττες σε όλα τα μέτωπα (Ε.Ο.Κ., βάσεις, ΝΑΤΟ, συνδικαλιστικό, φοιτητικό, αυξήσεις μισθών, ανεργία, πληθωρισμός κλπ.).

Ασυνέπειες και απορίες

ΚΑΙ ΡΩΤΑΜΕ την Κ.Ε. του ΚΚΕ.:

Γιατί λοιπόν, ενώ σαφώς γνωρίζετε ότι η Αλλαγή για να είναι ώριμος στόχος δε φτάνει να γίνει σύνθημα προεκλογικό, ή να την επιθυμεί γενικά και αόριστα το εκλογικό σώμα, διατυπώνετε σαν ακρογωνιαίο λίθο της εκλογικής-σας στρατηγικής την πολιτική και τις διακηρύξεις του ΠΑΣΟΚ για ΑΛΛΑΓΗ και ΑΠΩΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ από τη ΔΕΞΙΑ μέσω αυτής της εκλογικής αναμέτρησης, ενώ η όλη-της ανάλυση και κυρίως τα συμπεράσματά-της για τη διαδικασία προώθησης της αλλαγής οδηγεί στην αντίθετη κατεύθυνση;

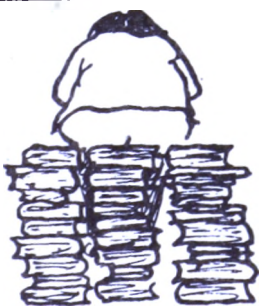
Γιατί υιοθετείτε την αρχή ότι το μεγάλο ψάρι τρώει το μικρό; αρχή που το ίδιο το ΠΑΣΟΚ εγκαινιάζει με στόχο την αποψίλωση από ψηφοφόρους και του ΚΚΕ;

Και τρίτο και τελευταίο ερώτημα, αυτό για μας.

Γιατί εμείς, οι αριστεροί ψηφοφόροι-εκτός ΚΚΕ και προερχόμενοι από τις γραμμές-του, έχουμε ιδιαίτερο λόγο να απαντήσουμε και να εξηγήσουμε τους πραγματικούς λόγους που έκαναν το ΚΚΕ να διατυπώνει τέτοιους εκλογικούς στόχους;

Το Μήνυμα και οι αποδέκτες

Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ στο τρίτο ερώτημα είναι ότι η απόφαση της Κ.Ε. του ΚΚΕ έχει εμάς υπ' όψη-της και σχεδόν αποκλειστικό στόχο-της. Και πάνω σ' εμάς εξασκεί πολιτικό και ψυχολογικό εκβιασμό. «Ψηφίστε το ΚΚΕ αν θέλετε να χάσει την ΕΞΟΥΣΙΑ Η ΔΕΞΙΑ». Άρα εμείς έχουμε κυρίως ενδιαφέρον από το να αποκαλύψουμε τα βαθύτερα αίτια της τέτοιας προσέγγισης του εκλογικού ζητήματος που επιχειρεί η καθοδήγηση του ΚΚΕ. Γιατί μόνον έτσι θα μπορέσουμε να καταστήσουμε ανενεργό τον εκ-

1ο Φεστιβάλ Βιβλίου

Πεδίο του Άρεως 5-21 Σεπτεμβρίου
Οργάνωση: Σύνδεσμος Εκδοτών Βιβλίου

Είσοδος ελεύθερη

βιασμό αυτόν που ασκείται πάνω-μας.

Η απάντηση στα άλλα δύο ερωτήματα είναι κοινή. Το ΚΚΕ απέδειξε με τη δράση-του, με την αντιμετώπιση των διαφόρων διεθνών καταστάσεων, με τη στάση-του απέναντι στα θεωρητικά, αλλά με τεράστιες πολιτικές επιπτώσεις, ζητήματα του κομμουνιστικού αλλά και αριστερού κινήματος, την αδυναμία-του να αποτελέσει τον κύριο οργανωτή του μακροχρόνιου αγώνα για Αλλαγή, την αδυναμία-του να ερμηνεύσει τη σύγχρονη πραγματικότητα, άρα και την ικανότητά-του να παλέψει για τη διαμόρφωσή-της. Οπότε ο μόνος τρόπος για να δικαιολογήσει στους οπαδούς-του και τα μέλη-του την αναγκαιότητα ύπαρξής-του, που σε περίοδο εκλογών γίνεται καθήκον επιτακτικό, είναι να προσπαθήσει να αποδείξει ότι, οι εξελίξεις που θα προκληθούν από την εκλογική αναμέτρηση εξαρτώνται άμεσα από το ποσοστό των ψήφων που θα καρπωθεί. Και η πείρα, πολύ πρόσφατη, της σχετικής ήττας του 2,7% του ΚΚΕ εσωτ., μετά από το οδυνηρό εκλογικό αποτέλεσμα, αποτελεί οδηγό για την χάραξη των δικών-του εκλογικών στόχων.

ΚΑΙ Η ΣΟΦΙΣΤΕΙΑ ξετυλίσσεται σε δύο στάδια.

Πρώτον, ενάντια σε κάθε λογική που απορρέει από τις μέχρι σήμερα αναλύσεις-της, ακόμα και από την υπό κριτική απόφασή-της, η Κ.Ε. του ΚΚΕ διακηρύσσει ότι σ' αυτές τις εκλογές η ΔΕΞΙΑ θα χάσει ή μπορεί να χάσει την ΕΞΟΥΣΙΑ, ότι ο λαός ψηφίζει για να επιτευχθεί την επαύριο η ΑΛΛΑΓΗ.

ΑΦΟΥ αυτό γίνει πιστευτό, το δεύτερο στάδιο είναι προϊόν πραχτικής αριθμητικής, που και τα παιδιά του δημοτικού γνωρίζουν. Ότι δηλαδή το αντιδημοκρατικό εκλογικό σύστημα αποκλείεται να καταργηθεί πριν από τις εκλογές, **αλλά αν τρία κόμματα περάσουν στην β' κατανομή καταργείται de facto**. Από τη στιγμή που αυτό γίνει αποδεκτό, — και ποιος θα αντικρούσει την ορθότητά-του, πηγαίνοντας ενάντια στην πρακτική αριθμητική που το αποδεικνύει και στην πολιτική ισχύ που το επιβάλλει, — αρκεί με μια έξυπνη διατύπωση να φανεί ότι ο στόχος για πέραςμα του ΚΚΕ στην β' κατανομή είναι ρεαλιστικός. Αν και αυτός ο ισχυρισμός γίνει δεκτός, τότε αυτόματα το **λογικό επιχείρημα**, ότι αν τρία κόμματα περάσουν στην β' κατανομή **de facto** καταργείται ο αντιδημοκρατικός εκλογικός νόμος και άρα χάνει η Δεξιά κλπ. κλπ., γίνεται **στόχος ρεαλιστικός**, δηλαδή **πολιτικά επιφικτός**.

ΤΟ ΔΡΑΜΑΤΙΚΟ της διατύπωσης της έκκλησης για υπερψήφιση του ΚΚΕ από τους πάντες, για να αφαιρεθεί η Ε-

ΞΟΥΣΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΔΕΞΙΑ, έχει σαν αφετηρία την προσπάθεια να περάσει η αληθεία απαρατήρητη.

Και ίσως μερικοί ψηφοφόροι της προδικτατορικής ΕΔΑ κάτω από το πλέγμα ενοχών, βοηθούμενοι από το πανηγυρικό της προεκλογικής εκστρατείας του ΚΚΕ και την επακόλουθη ψυχολογική φόρτιση να πεισθούν, αλλά συνολικά για τους εκτός ΚΚΕ αριστερούς δεν μπορεί ο στόχος αυτός να γίνει αποδεκτός.

Το κόμμα για το κίνημα ή η αλλαγή για το ΚΟΜΜΑ;

Η ΤΕΤΟΙΑ επιχειρηματολογία και προβολή εκλογικών στόχων αποτελεί μια νόθα προοπτική συντήρησης του ΚΚΕ. Διότι δίδει στα μέλη-του στόχο και ασχολία για τους προσεχείς μήνες, αποσπώντας-τους από όλα τα ζητήματα που απασχολούν την Αριστερά και το προοδευτικό κίνημα. Και η Κ.Ε. του ΚΚΕ εξασφαλίζει, με αυτόν τον τρόπο, το ακαταλόγιστο των ευθυνών για την διατύπωση των όποιων θέσεων και απόψεων σχετικά με τη διεθνή και εσωτερική κατάσταση.

Εξ άλλου, μια τέτοια επιχειρηματολογία γίνεται εκ του ασφαλούς. Αν το ΚΚΕ περάσει στη β' κατανομή, περίπτωση απίθανη κατά τη γνώμη του υποφαινόμενου, όλα έχουν καλώς, και για την ΑΛΛΑΓΗ φτάνει να συνεργαστεί το ΠΑΣΟΚ.

Αν πάλι ο στόχος δεν πραγματοποιηθεί, θα φτάνει οι άλλοι, δηλαδή το ΠΑΣΟΚ, οι διασπαστές, οι αναθεωρητές κλπ, και η αλλαγή θα 'ρθει μόνο όταν όλοι αυτοί καταλάβουν το λάθος-τους και κάνοντας την αυτοκριτική-τους άνευ όρων υποστηρίξουν το ΚΚΕ.

ΤΟ ΒΑΣΙΚΟ συμπέρασμα που πιστεύω ότι εξάγεται αβίαστα από το άρθρο αυτό, είναι ότι ο εκλογικός στόχος του ΚΚΕ, δεν οδηγεί στην ΑΛΛΑΓΗ και στην ΑΦΑΙΡΕΣΗ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗ ΔΕΞΙΑ, ούτε ότι έχει διατυπωθεί από την Κ.Ε. του ΚΚΕ γι' αυτόν το σκοπό.

Το πραγματικό ερώτημα

ΑΡΑ ΔΕΝ είναι πολιτικά ορθό να δεχτούμε το κάλεσμα της Κ.Ε. του ΚΚΕ για υπερψήφιση-του, ανεξάρτητα από ιδεολογικές διαφορές.

Ακόμη περισσότερο, για τους ανεξαρτητούς αριστερούς ψηφοφόρους, που βασανιστικά και αργά συγκεκριμενοποιούν ποιά είναι η διαδικασία που οδηγεί στην αλλαγή, δεν μπορεί να αποτελέσει ακρογωνιαίο λίθο της προβληματικής-τους το τι θα ψηφίσουν στις επικει-

μενες εκλογές.

Είναι σαφές ότι το καθένα από τα δύο μεγάλα κόμματα της Αντιπολίτευσης απευθύνεται σε αυτούς, χωρίς να θεμελιώνει τη σχέση αιτίου και αιτιατού που ισχυρίζεται ότι υφίσταται μεταξύ της ψήφου γι' αυτό και της αλλαγής. Και ακόμη πιο πολύ οι πιθανοί ψηφοφόροι παραδοσιακών κομμάτων ή ομάδων της αριστεράς, (ο όρος παραδοσιακός για να αποκλείσει το ΠΑΣΟΚ) βλέπουν το ασυνάρτητο της επιχειρηματολογίας του ΚΚΕ και το γεγονός ότι η ψήφος-τους αν δοθεί σε αυτό μάλλον θα χρησιμοποιηθεί για την συντήρηση και ενίσχυσή-του και όχι για την προώθηση της αλλαγής.

Η ΨΗΦΟΣ-τους λοιπόν θα κριθεί από μια σειρά άλλους παράγοντες, που θα έχουν σχέση και με την προϊστορία-τους στο κίνημα, την ιδιαίτερη οπτική γωνία με την οποία αντιμετωπίζουν την επικείμενη εκλογική μάχη, και με τις προτεραιότητες που θέτουν.

Και μετά τις εκλογές, τι;

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ απαλλαγής από τον συντηρητισμό, την απολογητικότητα, την επανάληψη συνθημάτων παλαιωμένων και φθαρμένων, έχει ξεκινήσει, με την διάλυση των αυταπατών που συγκεκριμένες ιστορικές συνθήκες δημιούργησαν στο παρελθόν σε μεγάλο τμήμα αγωνιστών της Αριστεράς. Και αυτή η διαδικασία είναι το κύριο μέλημά-μας αυτή τη στιγμή, γιατί μόνο ένα κόμμα της αριστεράς που θα θέτει συγκεκριμένα και ορθά τη δομή των κοινωνικών συμφερόντων, που οφείλει να συνθέτει και να εκφράζει, θα μπορέσει να βοηθήσει την πορεία προς την αλλαγή.

Η αρχή έχει ήδη γίνει, και η προεκλογική περίοδος θα βοηθήσει αυτή την διαδικασία μόνο αν κατά τη διάρκειά-της ενταθεί η συζήτηση γύρω από μια τέτοια προβληματική. Διαφορετικά, οι κομματικοί μηχανισμοί σαν χιονοστιβάδα θα συμπαρασύρουν τα πάντα, σε ένα πανδαιμόνιο συναισθηματικής φόρτισης, συνθημάτων, καταδίκη των «αντί ...», και μόνον μετά τις εκλογές, όταν θα φανεί ξεκάθαρα ότι ούτε κατά ένα σίγμα οι εκλογικοί στόχοι του ΚΚΕ δεν βοήθησαν την αλλαγή, θα πρέπει οι ίδιοι άνθρωποι να ξαναρχίσουν τη συζήτηση και τον αγώνα.

ΚΑΙ ΤΟΤΕ είναι που το πρόβλημα θα γίνει πιο επιτακτικό, γιατί στις καλές δεν θα υπάρχει υποκατάστατο, όσο και αν η Κ.Ε. του ΚΚΕ μας έχει αποδείξει ότι διαθέτει γόνιμη φαντασία για τη δημιουργία-τους. ●

«Εάν θέλεις πόλεμο... προπαρασκευάζε πόλεμο»

Η ΔΟΜΗ του σύγχρονου κόσμου, οι πολύπλοκες αντιθέσεις-του, οι ποικίλες εστίες δύναμης και οι πολυεπίπεδοι μηχανισμοί που επηρεάζουν τα κέντρα όπου λαμβάνονται οι μεγάλες αποφάσεις, έχουν σαν αποτέλεσμα η κοινή γνώμη κάθε χώρας και η παγκόσμια κοινή γνώμη να είναι σε εξαιρετικά χαμηλό επίπεδο ενημερωμένες για την πραγματικότητα των προβλημάτων πολέμου και ειρήνης.

Θα μπορούσαμε να πούμε σχηματικά, πως η παγκόσμια κοινή γνώμη ζει ακόμα στο κλίμα της ύφεσης, στη βεβαιότητα, δηλαδή, ότι μια παγκόσμια σύρραξη είναι αδύνατη, απ' τη στιγμή που λειτουργεί η έννοια της «ισορροπίας του τρόμου». Επικρατεί ακόμη η πεποίθηση ότι ένας πυρηνικός πόλεμος είναι αδιανόητος, μια και θα σημάνει την αμοιβαία εξολόθρευση όλων των αντιπάλων, χωρίς να υπάρξουν νικητές και ηττημένοι.

ΦΑΙΝΕΤΑΙ όμως, πως το «στρατοβιομηχανικό πλέγμα» των ΗΠΑ, επικουρούμενο από την ισχυρή, επίσης, «ομάδα πίεσης», των εκατοντάδων χιλιάδων επιστημόνων και τεχνικών που ασχολούνται σε στρατιωτικά προγράμματα ερευνής, όλο αυτό το διάστημα της «ύφεσης», αναζητούσε τρόπους για την ανατροπή-της, όχι μόνο στο πολιτικό πεδίο των διεθνών σχέσεων, αλλά και στο πεδίο της στρατηγικής και της πολεμικής τακτικής.

ΓΙ' ΑΥΤΟ και η επίταση των ερευνών για νέα όπλα, όπλα βιοχημικά, όπλα που θα κατευθύνονται απ' το διάστημα, που θα εκτοξεύονται από βυθούς θαλασσών, όπλα λέιζερ, όπλα νευτρονικά. Φαίνεται, λοιπόν, ότι τώρα, με τα νέα βλητικά και αντιβαλλιστικά συστήματα, με την πρόοδο των συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης, με την κατασκευή των βομβών νευτρονίου, οι ιμπεριαλιστικοί εγκέφαλοι των ΗΠΑ αποκτούν τη βεβαιότητα ότι μπορούν να υπερκεράσουν το πρόβλημα της ολικής καταστροφής, με τη διεξαγωγή ενός πολέμου «περιορισμένης κλιμάκωσης» με χρήση «τακτικών» πυρηνικών όπλων.

ΔΕΝ ΘΑ ασχοληθούμε καθόλου με αυτή τη «λογική», που τυχόν νομιμοποίησή-της απ' τη διεθνή κοινότητα θα άνοιγε αυτόματα τους δρόμους για μια παγκόσμια πυρηνική ανάφλεξη. Επιστημαίνουμε πάντως, πως η λογική αυτή του «περιορισμένου πολέμου» ενέχει ένα πρόσθετο στοιχείο ανησυχίας στο βαθμό μάλιστα που θα μπορούσε να εφαρμοστεί: ότι δηλαδή μπορεί να αποκλείσει τη γενίκευση ενός πολέμου στο έδαφος των ΗΠΑ και της ΕΣΣΔ και να μεταβάλει κατά προτίμηση και κατάσταση σε πεδίο μάχης την Ευρώπη, την Αφρική, τη Μέση και Άπω Ανατολή, σε έναν πόλεμο «δι' αντιπροσώπων».

ΔΕΝ υπάρχει αμφιβολία, ότι ο κύριος εμπνευστής και φορέας αυτής της στρατηγικής του πολέμου είναι οι ΗΠΑ, το βαθύτερα διεφθαρμένο ιμπεριαλιστικό επιτελείο από την εποχή της Ρωμαϊκής Συγκλήτου. Αλλά ό,τι παρουσιάζεται για πρώτη φορά στην Ιστορία σαν τραγωδία, επαναλαμβάνεται σαν φάρσα.

Δόγμα της Ρωμαϊκής Συγκλήτου ήταν το: «αν θες ειρήνη, προπαρασκευάζε πόλεμο». Δόγμα του αμερικάνικου *imperium* είναι: «προπαρασκευάζω πόλεμο γιατί θέλω πόλεμο».

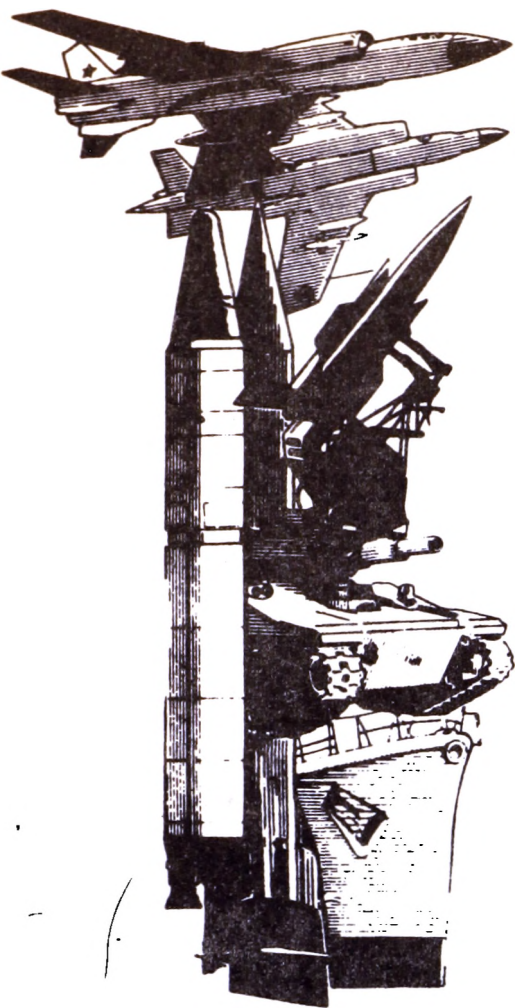
ΔΕΝ μπορούμε να ισχυριστούμε ότι οι ευθύνες της ΕΣΣΔ είναι όμοιας τάξης με εκείνες των ΗΠΑ. Θυμίζουμε, για παράδειγμα, πως η ΕΣΣΔ επιμένει σταθερά στον περιορισμό της παραγωγής πυρηνικών όπλων και στη διασφάλιση του αμοιβαίου ορίου αποτροπής. Επιμένει δηλαδή στην πολιτική της ύφεσης και ειρηνικής συνύπαρξης υπό την ομπρέλα της ισορροπίας του τρόμου, ενώ σταθερά διακηρύσσει την ετοιμότητά-της να συμμετάσχει σε διάλογο που θα οδηγούσε σε έναν αμοιβαία ελεγχόμενο αφοπλισμό.

ΒΕΒΑΙΑ αρκετοί αναλυτές της σοβιετικής στρατηγικής ισχυρίζονται πως οι ειρηνόφιλες διακηρύξεις-της οφείλονται στην τεχνολογική της καθυστέρηση, στην ανάγκη-της να περιορίσει τον τεράστιο όγκο των στρατιωτικών-της δαπανών για την παραγωγή καταναλωτικών αγαθών, από την αδυναμία της οικονομίας-της να αντέξει νέο γύρο εξοπλισμών. Και η ίδια ανάλυση επισημαίνει, πως οι Σοβιετικοί, όπου διακρίνουν τη «δική-τους ευκαιρία» πράττουν τα αντίστοιχα με τις ΗΠΑ, όπως για παράδειγμα συνέβη με την εγκατάσταση των πυραύλων SS-20, με αιχμή την Ευρώπη και την Κίνα.

ΔΕΝ ΘΑ υπεισέλθουμε στα στοιχεία μιας τέτοιας ανάλυσης. Αυτό μόνο που επισημαίνουμε είναι πως ο αγώνας για την ειρήνη είναι πειστικός μόνο όταν είναι αγώνας αρχών, όπως αυτές διακηρύσσονται στα τόσα και τόσα συνέδρια, μηδέ της Διάσκεψης του Ελσίνκι εξαιρουμένης. Και «αρχές» σημαίνει ότι δεν δικαιολογούμεσταν όταν πράττουμε κάτι αντίθετό-τους, επειδή το «κάνει και ο άλλος». Και εννοούμε ότι δεν υπάρχει «άλλοθι» για την Τσεχοσλοβακία, το Αφγανιστάν ή δεν θα υπάρξει — το απευχόμαστε — για την Πολωνία...

ΑΠ' ΑΥΤΗ τη σκοπιά γίνεται επιτακτικό το αίτημα για τη διαμόρφωση ενός μαζικού και μαχητικού παγκόσμιου κινήματος για την ειρήνη, που κύριο γνώρισμά-του πρέπει να είναι η αυτόνομη λειτουργία-του και η ανεξάρτητη ανάπτυξη-του από τη λογική της υποστήριξης της εξωτερικής πολιτικής μιας οποιασδήποτε χώρας. Επείγει να ορθωθεί ένα γιγάντιο φράγμα της ανθρώπινης θέλησης για ζωή και του δικαιώματος για μια ανθρώπινη ζωή, χωρίς βία, το φόβο και τον εκβιασμό του πολέμου. Αυτό το κίνημα δεν πρέπει ούτε να δεσμεύεται ούτε να περιορίζεται στους οπαδούς μιας ορισμένης ιδεολογίας ή ενός κόμματος, αν θέλει νά 'ναι μαζικό και αποτελεσματικό.

ΠΑΡ' ΟΛΑ αυτά, ουσιώδης ευθύνη για τη διαμόρφωση ενός τέτοιου κινήματος αναλογεί στην Αριστερά, που έχοντας μνήμη και κοινωνική και πολιτική ευαισθησία ακονισμένη σε δοκιμασίες πολλές, ξέρει ότι ο αγώνας για την Ειρήνη δεν βρίσκεται το πραγματικό-του βάθος παρά όταν δεθεί με τα παλιά και πάντα επίκαιρα οράματα της πανανθρώπινης αδελφοσύνης και δημιουργίας μιας νέας ζωής.

Η ΝΕΑ ΦΑΣΗ ΤΩΝ ΠΥΡΗΝΙΚΩΝ ΕΞΟΠΛΙΣΜΩΝ

Τα άρθρα του συνεργάτη-μας ΝΙΚΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗ, που ακολουθούν, προσπαθούν να αποδώσουν με συστηματικό τρόπο τις σημερινές διαστάσεις των πυρηνικών εξοπλισμών και τις αναπροσαρμογές των στρατιωτικών δογμάτων, που θεωρούν πλέον τον πυρηνικό πόλεμο σαν μια «εύλογη πιθανότητα».

Επίκεντρο της νέας εξοπλιστικής έντασης είναι η ευρωπαϊκή ήπειρος, που σε λίγο θα σηματοδεύεται και από τις δύο πλευρές-της με τα λεγόμενα «θεατρικά πυρηνικά όπλα» και θα έχει αποθέσει την επιβίωση των κατοίκων-της στις επιλογές των χειριστών της νετρονιοβόμβας. Εκτός αν η παλίρροια του αντιμιλιταριστικού κινήματος που συνεγείρει σήμερα τις ευρωπαϊκές χώρες καταφέρει να πλήξει αποτελεσματικά την «λογική» του τρόμου και τα κέντρα, που την παράγουν.

Τα τακτικά πυρηνικά όπλα και η Ευρώπη

του Νίκου Χριστοδουλάκη

Θέατρον πλήρες κόσμου που αλαλάζει (Εμπειρικός)

Το πρόβλημα των πυρηνικών όπλων που υπάρχουν ή θα εγκατασταθούν στην Ευρώπη έχει εξελιχθεί εδώ και λίγους μήνες σε πονοκέφαλο πολλών κυβερνήσεων, καθώς βάζει σε δοκιμασία την πολιτική επιβίωση των υποστηρικτών-τους, ακόμα και μέσα στα δικά-τους κόμματα. Στην Δυτ. Γερμανία ο Καγκελάριος Σμίτ και ο υπουργός εξωτερικών Γκένσερ αναγκάστηκαν να χρησιμοποιήσουν τον ύστατο εκβιασμό της παραίτησης στις συνδιασκέψεις των κομμάτων-τους (Σοσιαλδημοκρατικό και Ελεύθερο-δημοκράτες αντίστοιχα) για να εξασφαλίσουν την έγκρισή-τους στο σχέδιο εγκατάστασης των νέων πυρηνικών όπλων. Στην Ολλανδία, το Εργατικό κόμμα και οι Δημοκράτες - 66 με την αντίθεσή-τους στην εγκατάσταση, έχουν φέρει σε δυσχερή θέση το Χ.Δ. κόμμα που δεν ελέγχει πια την κοινοβουλευτική πλειοψηφία και είναι αναγκασμένο να διαπραγματευτεί με τα άλλα κόμματα για να σχηματίσει κυβέρνηση.

Παράλληλα στη Βρετανία η «Εκστρατεία Πυρηνικού Αφοπλισμού» πολλαπλασιάζει τη δραστηριότητά-της και το θέμα του αφοπλισμού έχει εξελιχθεί σε αιχμή της πολιτικής του Εργατικού κόμματος, ιδιαίτερα της αριστερής-του πτέρυγας. Αλλά και μέσα στο Συντηρητικό Κόμμα αντίπαλοι της Θάτσερ ανησυχούν για την εν λευκώ υιοθέτηση των αμερικανικών εξοπλισμών. Τον Φεβρουάριο ο μετριοπαθής υπουργός αμύνης Φράνσις Πυμ αντικαταστάθηκε από τον «άτεγκτο» Τζων Νοττ, ενώ τον Μάιο ο πρώην πρωθυπουργός Χηθ αντιτάχθηκε ανοιχτά στα επανεξοπλιστικά προγράμματα της κυβέρνησης. Στα περισσότερα κράτη της Ευρώπης λειτουργούν Ινστιτούτα ερευνών για την Ειρήνη και τον Αφοπλισμό, και η κοινή γνώμη ευαισθητοποιείται ραγδαία καθώς ο κίνδυνος ενός πυρηνικού πολέμου στην Ευρώπη δεν ανήκει πια στην επιστημονική φαντασία.

(Πάντως για την συμπλήρωση της εικόνας θα πρέπει να αναφέρει κανείς την οδυνηρή αντίφαση της Γαλλίας, που ενώ κρατά στο ένα-της χέρι την ελπίδα της κοινωνικής αναγέννησης, διατάσσει με το άλλο την πλήρη εφαρμογή του France de frappe συνεχίζοντας τις πυρηνικές δοκιμές, διπλασιάζοντας τον προϋπολογισμό για την κατασκευή πυρηνικών υποβρυχίων, που είχε καταστρώσει ο Ζισκάρ και υιοθετώντας, ανεπιφύλακτα τους νέους αμερικανικούς πυραύλους).

Η ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ ΤΩΝ ΠΥΡΗΝΙΚΩΝ ΟΠΛΩΝ

Ως τα μέσα της δεκαετίας του '70 το ζήτημα των πυρηνικών όπλων αντιμετωπιζόνταν και από τους υποστηρικτές-του και από τους αντιπάλους με τους ίδιους περίπου όρους και τακτικές όπως στην περίοδο του ψυχρού πολέμου. Παρ' όλο που οι αποθηκευμένες ποσότητες αυξήθηκαν εκπληκτικά και επίσης άλλα κράτη ε-

κτός των ΗΠΑ και ΕΣΣΔ απέκτησαν πυρηνικά όπλα, το στρατιωτικό δόγμα της «ισορροπίας του τρόμου» είχε αποδείξει την λειτουργικότητά-του και η παγκόσμια κοινή γνώμη σχεδόν πίστεψε ότι ένας πυρηνικός πόλεμος είναι απίστευτος γιατί κανείς δεν θα επιβίωνε ώστε να αναδειχθεί νικητής.

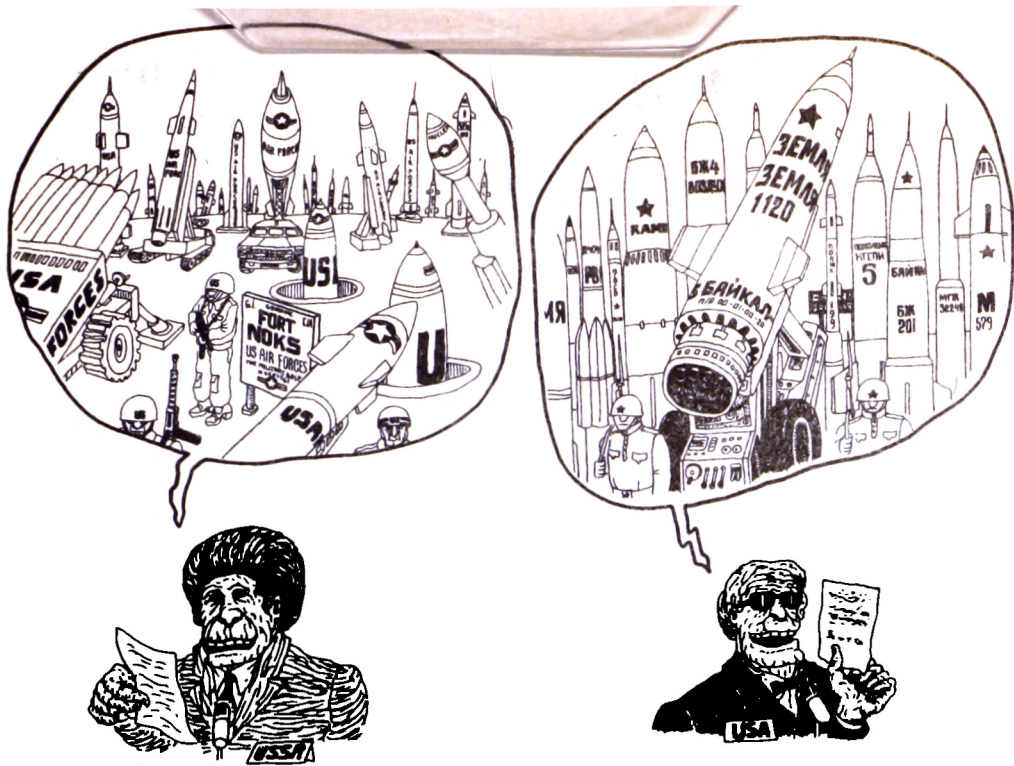
Σύμφωνα με το παραπάνω δόγμα πυρηνική επίθεση ενός κράτους σήμαινε αυτόματη αντίστοιχη κίνηση του προσβαλλόμενου. Η πολύ μικρή ακρίβεια βολής των πυρηνικών συστημάτων των προηγούμενων δεκαετιών έκανε αναγκαία τη μαζική χρήση-τους προκειμένου να καταστρέψουν μια λίστα Στόχων, πράγμα που σε συνδυασμό με την μεγάλη εκρηκτική ισχύ-τους θα είχε σαν σίγουρο αποτέλεσμα την ο λ ο σ χ ε ρ ή καταστροφή του αντιπάλου, άρα και του αρχικά επιτιθέμενου κράτους.

Στην δεκαετία όμως του '70 η όξυνση του ανταγωνισμού των ΗΠΑ και ΕΣΣΔ, που προκαλείται από την αναδιαμόρφωση του διεθνούς σκηνικού (πόλεμοι ΝΑ Ασίας, αφύπνιση Κίνας, ισχυροποίηση Ευρώπης, ανακατατάξεις στην Αφρική, εξελίξεις στην Μ. Ανατολή κλπ) συμπίπτει με την εκπληκτική πρόοδο που σημειώνεται στην στρατιωτική έρευνα, την ηλεκτρονική βιομηχανία και την συστημική ανάλυση.

Σήμερα περίπου μισό εκατομμύριο επιστήμονες σ' όλο τον κόσμο ασχολούνται αποκλειστικά με την στρατιωτική έρευνα, όπου δαπανάται το 20% (ή 50 ΔΙΣ δολάρια) των παγκόσμιων δαπανών για έρευνα. Ο κόσμος αυτός αντιπροσωπεύει το 40% όλων των ερευνητών, το ποσοστό όμως υπερβαίνει το 50% αν υπολογιστεί μόνον στον τομέα των θετικών επιστημών. Η εξέλιξη της πολεμικής τεχνολογίας επέτρεψε την κατασκευή νέου τύπου πυρηνικών κεφαλών και βλημάτων με μέγιστη ακρίβεια βολής και διέυρυνε τις δυνατότητες χρήσης-τους από «στατικά' όπλα» σε «κινούμενα», με εξαιρετική έμφαση στον τομέα των πυρηνικών υποβρυχίων.

Ταυτόχρονα οι δύο πρωταγωνιστές του πυρηνικού εξοπλισμού ΗΠΑ και ΕΣΣΔ αποδείχθηκαν κοινωνίες, που επηρεάζονται διαρκώς και περισσότερο από το αποκαλούμενο «στρατιωτικό - βιομηχανικό σύμπλεγμα». Οι θερμοκέφαλοι στρατιωτικοί, οι πολεμικές βιομηχανίες, οι γραφειοκρατίες των Υπουργείων «Αμύνης», το ακαδημαϊκό λόμπι που επιχορηγείται για στρατιωτικές έρευνες και οι πολιτικοί που συνδέονται με όλους αυτούς έχουν διαμορφώσει ένα δαιδαλώδη μηχανισμό ισχύος που πιέζει συνεχώς για επέκταση των εξοπλισμών. Ακόμα και αν οι πολιτικές ηγεσίες των ΗΠΑ ή της ΕΣΣΔ ήθελαν να σταματήσουν τους παραπέρα εξοπλισμούς, θα ήταν αδύνατο να ελέγξουν και να υποτάξουν την ισχύ αυτών των συμπλεγμάτων; τουλάχιστον κάτω από το σημερινό πολιτικό σκηνικό.

Χωρίς να υπολογιστούν τα όπλα που βρίσκονται στη φάση της κατασκευής ή του προγραμματισμού, το σύνολο των πυρηνικών κεφαλών που είναι ήδη εγκαταστημένες και έτοιμες για πυροδό-

Σκίτσο του Βιατσέσλαβ Σισόγιεφ

τηση πλησιάζει τις 50.000. Η ισχύς-τους ποικίλει από 100 τόννους ισοδύναμης τρινιτρολουόλης (TNT) μέχρι 25 εκατομμύρια (!) η καθεμιά, ενώ η συνολική ισχύς-τους φτάνει τα 16 ΔΙΣ τόννους TNT. Για να αποκτήσει κανείς μια ιδέα της απέραντης καταστροφικής δυνατότητας που κρύβουν οι παραπάνω αριθμοί, αρκεί να σκεφτεί πως η ατομική βόμβα που κατέστρεψε τη Χιροσίμα ήταν ισχύος μόνο 12.000 τόννων TNT. Η απλή αριθμητική δείχνει πως τα σημερινά αποθέματα ισοδυναμούν με πάνω από ένα εκατομμύριο βόμβες Χιροσίμας ή αν προτιμάτε με 4 τόννους TNT για κάθε άνθρωπο που ζει στον πλανήτη-μας. Και φυσικά κάθε μέρα που περνά όλοι αυτοί οι αριθμοί αυξάνουν¹.

Τα περισσότερα από τα ήδη εγκαταστημένα πυρηνικά όπλα είναι «στρατηγικά», προορισμένα, όπως είπαμε, να αποτρέψουν τον αντίπαλο από το να χρησιμοποιήσει τα δικά-του και λογίζονται σαν μέσα που προκαλούν ανεξέλεγκτα καταστροφικά πλήγματα. Η σημερινή γενιά πυρηνικών όπλων κυριαρχείται από τα λεγόμενα «τακτικά πυρηνικά όπλα» που υποτίθεται ότι μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο θέατρο των πολεμικών επιχειρήσεων, καταφέρνοντας καίρια πλήγματα, αλλά όχι πλήρη αφανισμό.

Στη συνέχεια δίνεται μια συνοπτική περιγραφή των σύγχρονων πυρηνικών όπλων κατά κατηγορία και κατά χώρα που τα διαθέτει. Στα στοιχεία, που ακολουθούν γίνεται διάκριση ανάμεσα στις πυρηνικές κεφαλές και στους πυραύλους - φορείς με τους οποίους εκτοξεύονται.

ΤΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΑ ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΟΠΛΑ

Οι ΗΠΑ, η ΕΣΣΔ, η Βρετανία, η Γαλλία και η Κίνα διαθέτουν σήμερα, στρατηγικά πυρηνικά όπλα σε διάφορες ποσότητες και τύπους. Χαρακτηρίζονται από το μεγάλο βεληνεκές των πυραύλων, και την μεγάλη ισχύ των πυρηνικών κεφαλών.

ΗΠΑ

Οι ΗΠΑ διαθέτουν 9.000 πυρηνικές κεφαλές στρατηγικής χρήσεως και 20.000 κεφαλές τακτικής χρήσεως.

Οι πρώτες μεταφέρονται από Διηπειρωτικούς Βαλλιστικούς Πυραύλους (ΔΗΒΠ), από Βαλλιστικούς Πυραύλους Υποβρυχίας Εκτοξεύσεως (ΒΠΥΕ)² ή από Βομβαρδιστικά Αεροσκάφη Μεγάλων Αποστάσεων (ΒΑΜΑ), την λεγόμενη «Στρατηγική Τριάδα».

Στην πρώτη κατηγορία (ΔΗΠΒ) περιλαμβάνονται οι εξής:

- Μινιούτμαν: Υπάρχουν περίπου 1.000 τέτοιοι πύραυλοι εγκαταστημένοι σε σιλό από προστατευτικό μπετόν. Οι 450 είναι τύπου Μάρκ-1 και φέρουν από 1 κεφαλή ισχύος 1,5 εκατ. τόννων TNT με βεληνεκές 12.000 χιλιόμετρα. Οι υπόλοιποι 550 είναι τύ-

Ο Πύραυλος Κρούζ. Μέχρι το τέλος της δεκαετίας, 464 όμοιοι πύραυλοι θα έχουν εγκατασταθεί στην Ευρώπη.

που Μάρκ-2 και φέρουν τρεις κεφαλές των 200.000 τόννων TNT. Τελευταία οι κεφαλές-τους αντικαθίστανται με βόμβες Μάρκ-12Α ισχύος 350.000 τόννων, που έχουν βεληνεκές 15.000 χλμ και ακτίνα ακριβείας 180 μέτρα. (Η λεγόμενη Πιθανότητα Κυκλικού Σφάλματος - ΠΚΣ)³.

- Τιτάν: Υπάρχουν 52 τέτοιοι πύραυλοι που φέρουν από μια κεφαλή 9 εκατομμυρίων τόννων, αλλά υπάρχει πρόγραμμα να τεθούν εκτός ετοιμότητας.

- Μ-Χ: Ο λεγόμενος «Πειραματικός Πύραυλος» που θα είναι έτοιμος το 1985. Θα έχει το μέγεθος του Μινιούτμαν, αλλά θα μεταφέρει όπλα τετραπλάσιας ισχύος με ΠΚΣ μόλις 20 μέτρα (!). Προβλέπεται να τοποθετηθεί σε όχημα, πράγμα που θα μειώσει δραστικά τον κίνδυνο προσβολής-του από σοβιετικά βλήματα.

Στην δεύτερη κατηγορία (ΒΠΥΕ) ανήκουν οι εξής πύραυλοι:

- Πολάρις: Υπήρξαν οι πρώτοι ΔΗΒΠ υποβρυχίας εκτοξεύσεως με βόμβες 200.000 τόννων TNT και ελάχιστη ακρίβεια. Οι περισσότεροι έχουν ήδη αντικατασταθεί (απομένουν ακόμα 160 εγκαταστημένοι σε 10 υποβρύχια).

- Ποσειδών: Μέχρι τώρα έχουν εγκατασταθεί από 16 σε 25 υποβρύχια και καθένας φέρει 10 κεφαλές των 40.000 τόννων. Ο Τζιμ-μυ Κάρτερ είχε δηλώσει ότι ένα μόνο υποβρύχιο μπορεί να αφανίσει οποιαδήποτε μεγάλη σοβιετική πόλη.

- Τρίντεντ: Είναι η σύγχρονη γενιά ΒΠΥΕ με βεληνεκές 8.500 χλμ και φέρουν 8 κεφαλές των 100.000 τόννων.

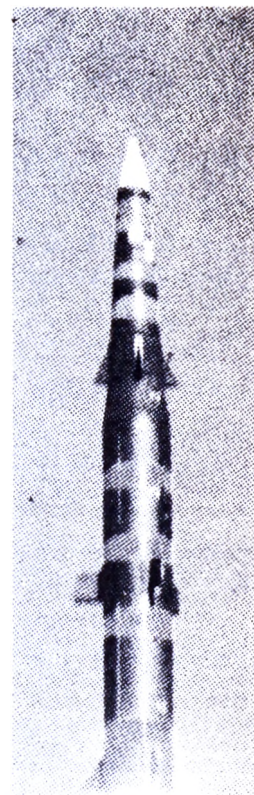
Τέλος στην τρίτη κατηγορία της στρατηγικής τριάδας, τα ΒΑ-ΜΑ ανήκουν οι εξής τύποι αεροσκαφών:

- B-52: Από το 1955 που πρωτοεμφανίστηκε, εξακολουθούν να κυριαρχούν στην αμερικανική αεροπορία. Φέρουν 4 υδρογονοβόμβες ελεύθερας πτώσεως και 20 πυραύλους περιορισμένου βεληνεκούς (ΠΠΒ) περίπου 200 χιλιομέτρων πράγμα που σημαίνει ότι το αεροσκάφος μπορεί να κρατηθεί αρκετά μακριά από το στόχο. Κάθε πύραυλος έχει μια κεφαλή ισχύος 200.000 τόννων. Έχει πάντως προγραμματιστεί η αντικατάσταση των τωρινών πυραύλων από Πυραύλους Κρούζ εκτοξεύσεως αέρος (ΠΚΕΑ), που θα έχουν βεληνεκές 3.000 χιλιομέτρων. Για να φανεί η καταστροφική ισχύς που μεταφέρει μόνο ένα B-52, αρκεί να σκεφτεί κανείς πως ξεπερνά την ισχύ όλων των βλημάτων που χρησιμοποιήθηκαν σε όλους μαζί τους πολέμους που έγιναν μέχρι σήμερα.

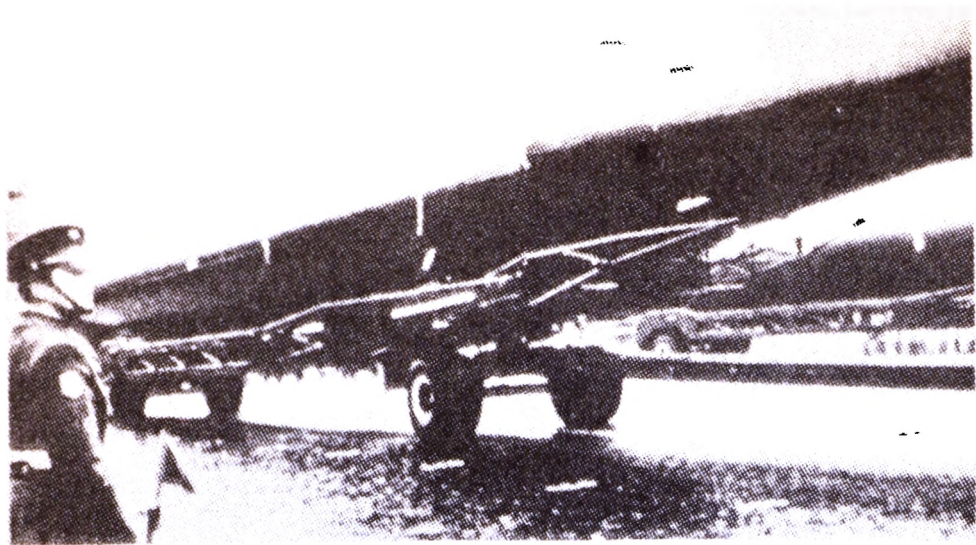
- Τζένεραλ Νταϊνάμικς F-111: Υπάρχουν πολλές παραλλαγές αυτού του μοντέλου που χρησιμοποιείται επίσης από ευρωπαϊκές χώρες. Μπορεί να μεταφέρει 6 κεφαλές 7 διαφορετικών τύπων πυρηνικών βομβών.

- Ρόκγουελ Ιντερνάσιοναλ Β1: Αποτελεί το νέο τύπο υπερηχητικών βομβαρδιστικών προορισμένο να φέρει μέχρι 32 πύραυλους Κρούζ.

- Στέλθ: Κάτω από αυτό το όνομα σχεδιάζονται διάφοροι τύποι βομβαρδιστικών που θα έχουν την ιδιότητα να μην ανιχνεύονται εύκολα από εχθρικά ραντάρ.

Ο Πέρσιγκ-2. Στη Δ.Ευρώπη θα εγκατασταθούν 108 τέτοιοι πύραυλοι.

Ο Σοβιετικός βαλλιστικός πύραυλος SS 9, μήκους 40 μέτρων μεταφέρει πυρηνική κεφαλή 25 εκατ. τόννων TNT. Αρχίζει να αντικαθίσταται από τους SS-18, που έχουν ίδιες κεφαλές, αλλά μεγαλύτερη ακρίβεια.

Σοβιετική Ένωση

Η ΕΣΣΔ κατέχει μικρότερο αριθμό πυρηνικών κεφαλών (20.000) από τις ΗΠΑ, αλλά έχουν μεγαλύτερη μέση ισχύ. Τα συστήματα εκτοξεύσεως βασίζονται κυρίως σε ΔΗΒΠ και ΒΠΥΕ συμπληρούμενα από ένα μικρό αριθμό ΒΑΜΑ και χαρακτηρίζονται από χαμηλότερη ακρίβεια βολής, εξ αιτίας της υστέρησης της σοβιετικής ηλεκτρονικής από την αντίστοιχη αμερικάνικη. Όπως όμως θα δούμε και αργότερα, η ΕΣΣΔ ισοφαρίζει την αμερικάνικη υπεροχή σε στρατηγικά όπλα με την τεράστια ανάπτυξη των τακτικών πυρηνικών όπλων.

Πιο αναλυτικά τα στρατηγικά όπλα της ΕΣΣΔ είναι τα εξής:

- ΣΚΑΡΠ (SS-9): Είναι γιγαντιαίος πύραυλος μεγαλύτερος από οποιονδήποτε αμερικάνικο και μεταφέρει 1 κεφαλή ισχύος 25 εκατομμυρίων τόννων TNT.
- ΣΕΓΚΟ (SS-11) Υπάρχουν 580 τέτοιοι πύραυλοι με βεληνεκές 12.000 χλμ που μπορούν να μεταφέρουν 2 κεφαλές του 1 εκατ. τόννων ή τρεις των 300.000 τόννων TNT.
- SS-13: Υπάρχουν 6 τέτοιοι πύραυλοι μέσου βεληνεκούς με δυνατότητα μεταφοράς 1 κεφαλής 1 εκατ. τόννων.
- SS-17: Είναι από τους πιο ακριβείς σοβιετικούς πυραύλους με ΓΚΣ 500 μέτρα. Μπορεί να φέρει 1 κεφαλή των 5 εκατομμυρίων ή ένα σύστημα ΠΕΦΑΣ⁴ με 4 κεφαλές των 900.000 τόννων.
- SS-18: Έχουν ήδη εγκατασταθεί 300 τέτοιοι πύραυλοι που έχουν το πλεονέκτημα ότι μπορούν να φέρουν διάφορους τύπους κεφαλών (από κεφαλές των 25 εκατ. τόννων μέχρι συστήματα ΠΕΦΑΣ με 8 κεφαλές των 2 εκατ. τόννων).
- SS-19: Αποτελεί παραλλαγή του SS-18 και 300 περίπου είναι ήδη εγκαταστημένοι.

Η ΕΣΣΔ διαθέτει μεγάλο αριθμό υποβρυχιακών πυραύλων, μεγαλύτερο από τις ΗΠΑ, αλλά κάνουν περισσότερο θόρυβο και γι' αυτό ανιχνεύονται και καταστρέφονται ευκολότερα:

- SS-N-6 (Σώφλυ): 470 έχουν εγκατασταθεί σε 29 υποβρύχια. Είναι το αντίστοιχο των Ποσειδών, αλλά φέρουν 3 κεφαλές.
- SS-N-8: Έχουν βεληνεκές 10.000 χλμ και 300 απ' αυτούς έχουν εγκατασταθεί στα υποβρύχια Δέλτα. Φέρουν 1 ή 2 κεφαλές του 1 εκατ. τόννων.
- Η σειρά των SS-NX-17, SS-N-18, SS-NX-20 που αντικαθιστά τώρα τους παλιότερους ΒΠΥΕ, αντίστοιχοι του αμερικανικού Τρίντεντ. Εγκαθίστανται στα υποβρύχια Τυφών ανά 24.

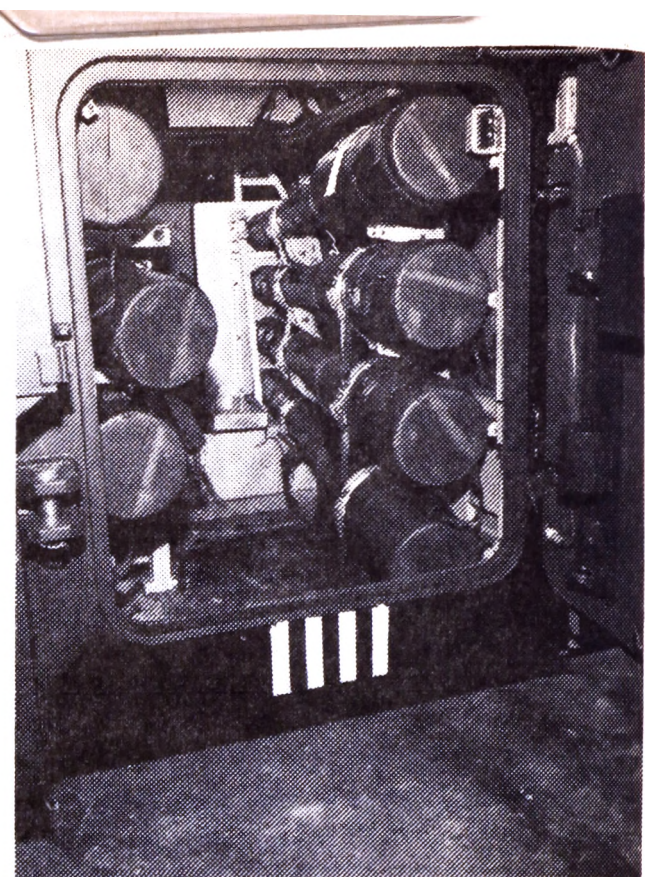
Στον τομέα των αεροσκαφών ΒΑΜΑ η ΕΣΣΔ διαθέτει περίπου 120 Τουπόλεφ TU-95-Μπέρ και Μιαζίσεφ M4 - Βίσων. Έχουν μεγάλη ακτίνα δράσεως, αλλά πάντως είναι λιγότερο αποτελεσματικά από τα B-52.

Μια συγκριτική απεικόνιση της κατανομής των στρατηγικών πυραύλων των ΗΠΑ και ΕΣΣΔ στα τρία σκέλη της τριάδας, δίνεται στο παράπλευρο σχήμα.

ΒΡΕΤΑΝΙΑ

Η Βρετανία διαθέτει 4 υποβρύχια Πολάρις, που το καθένα μεταφέρει 16 πυραύλους των τριών κεφαλών. Έχει προγραμματιστεί η αντικατάστασή τους από Τρίντεντ με ταυτόχρονη αύξηση των κεφαλών στις 2.000. Διαθέτει επίσης μεγάλη ποικιλία πυρηνικών όπλων που μπορούν να μεταφερθούν από τα 170 βομβαρδι-

στικά Ήφαιστος, Μπουκανήρ και Τζάγκουαρ όπως επίσης και από το ανθυποβρυχιακό αεροσκάφος Νιμροντ ή ακόμα και ελικόπτερα. Επιπρόσθετα έχει άρματα μάχης ικανά να φέρουν πυρηνικά όπλα ενώ στη Γερμανία διατηρεί πυραύλους Λάνς και πυρηνικά πυρομαχικά. Ένας νέος τύπος υπερηχητικού αεροσκάφους το Γορνάντο, προβλέπεται να αντικαταστήσει τους δύο πρώτους τύπους.

Βρετανικοί φορητοί πύραυλοι «μπλόου-απ» εδάφους-αέρος.

ΚΙΝΑ

Τα στρατηγικά όπλα που διαθέτει η Κίνα αποτελούνται από 130 περίπου CSS-1 και CSS-2 ΔΗΒΠ, που μεταφέρουν υδρογονοβόμβες των 1 έως 3 εκατ. τόννων και από 4 ΔΗΒΠ πολλαπλών βαθμίδων. Ήδη όμως έχει δοκιμαστεί με επιτυχία ο νέος πύραυλος CSS-X-4 που θα μεταφέρει κεφαλές των 5 έως 10 εκατ. τόννων ικανές να πλήξουν οποιοδήποτε σημείο της Ευρώπης, της ΕΣΣΔ ή των ΗΠΑ. Αναπτύσσει επίσης ένα τύπο ΒΠΥΕ, όπως τα Πολάρις καθώς και ένα πυρηνοκίνητο υποβρύχιο που θα τα μεταφέρει.

ΓΑΛΛΙΑ

Οι στρατηγικοί πύραυλοι της Γαλλίας βρίσκονται τοποθετημένοι στα αεροσκάφη Ντασώ - Μιράζ IVA (80 συνολικά πυρηνικές κεφαλές) και στον πενταμελή στόλο των πυρηνικών υποβρυχίων (άλλες 80 κεφαλές του 1 εκατ. τόννων).

Τελευταία οι ΒΠΥΕ αντικαθίστανται από νεότερους του τύπου M-4, που συνδέονται με συστήματα ΠΕΦΑΣ.

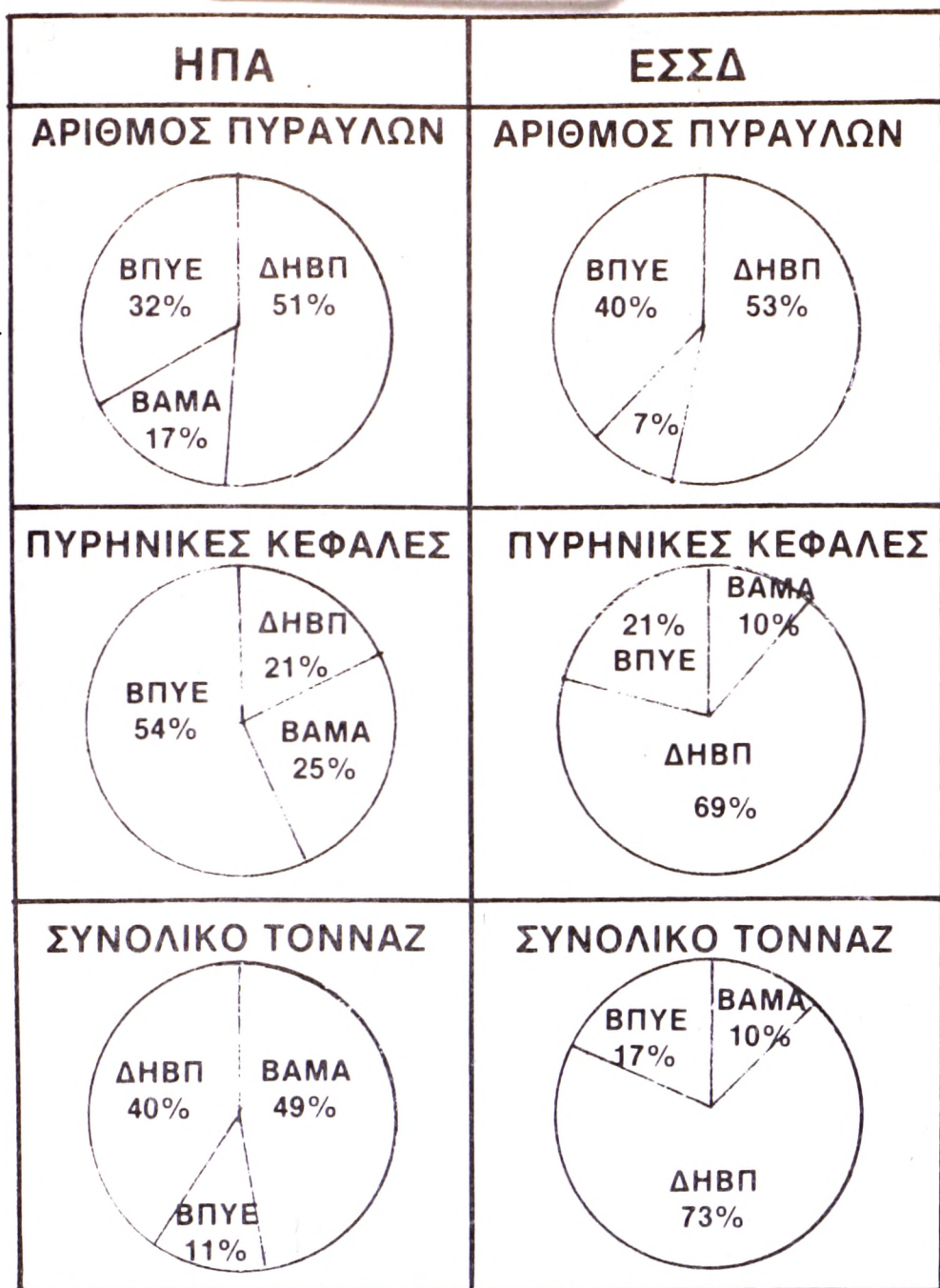
(Τα υπόλοιπα κράτη που κατέχουν πυρηνικά όπλα θα εξετασθούν όταν αναφερθούμε στα τακτικά πυρηνικά).

ΟΙ ΑΛΛΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΠΥΡΗΝΙΚΩΝ

Τα στρατηγικά πυρηνικά όπλα, κυριάρχησαν ολοκληρωτικά στα εξοπλιστικά προγράμματα της πρώτης μεταπολεμικής περιόδου για τους λόγους (στρατιωτικούς και τεχνολογικούς), που ήδη αναφέραμε. Καθώς όμως η τεχνολογία αναπτυσσόταν και τα πολεμικά δόγματα αναπροσαρμόζονταν, άρχισε να αυξάνεται το ενδιαφέρον για δυο νέες οικογένειες όπλων: τους αντιβαλλιστικούς πυραύλους και τα τακτικά πυρηνικά όπλα. Στην πρώτη οι ΗΠΑ φαίνεται ότι είναι πολλά χρόνια μπροστά από την ΕΣΣΔ, στη δεύτερη όμως οι σοβιετικοί έχουν ακόμα την ποσοτική υπεροχή, τουλάχιστον ως την επικείμενη εγκατάσταση των νέων αμερικανικών πυραύλων στην Ευρώπη.

Αρχικά οι ΗΠΑ είχαν αναπτύξει τους αντιβαλλιστικούς πυραύλους Σπάρταν και Σπρίντ, που είναι σχεδιασμένοι να προκαλούν έκρηξη πυρηνικής κεφαλής στην περιοχή που διασταυρώνονται με τον ερχόμενο πύραυλο, αποδείχτηκαν όμως πολύ δαπανηροί σε σχέση με την ακρίβεια που παρουσίαζαν. Σήμερα οι ΗΠΑ έχουν υιοθετήσει αντιπυραυλικά συστήματα που βασίζονται στην εκπομπή ακτίνων Λέιζερ ή «βροχής» μίνι - πυραύλων.

Η ΕΣΣΔ είχε το σύστημα Γκάλος, αποτελούμενο από 64 πυραύλους προορισμένους να προστατεύσουν τη Μόσχα και κοντινές βάσεις ΔΗΒΠ. Περισσότεροι από τους μισούς έχουν ήδη αποσυρθεί, καθώς το σύστημα αποδείχθηκε ελάχιστα αποτελεσματικό, και προς το παρόν, παρά τις επίπονες έρευνες, που διεξάγονται, δεν φαίνεται να έχει βρεθεί κάτι ικανοποιητικό.

Πίνακας κατανομής στρατηγικών πυραύλων κατά κατηγορία
 Πηγή: SIPRI (Ινστιτούτον Ερευνών Ειρήνης και Πληροφοριών - Στοκχόλμη).
 Ακρωνύμια:
 ΔΗΒΠ: Διηπειρωτικός Βαλλιστικός Πύραυλος
 ΒΠΥΕ: Βαλλιστικός Πύραυλος Υποβρυχίας Εκτοξεύσεως.
 ΒΑΜΑ: Βομβαρδιστικά Αεροσκάφη Μεγάλων Αποστάσεων.

ΤΑ ΤΑΚΤΙΚΑ ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΟΠΛΑ

Τα τακτικά πυρηνικά όπλα διακρίνονται από τα αντίστοιχα στρατηγικά στα εξής χαρακτηριστικά:

- **Βεληνεκές:** Είναι κάτω των 5.000 χιλιομέτρων σε αντίθεση με τα στρατηγικά που έχουν βεληνεκή της τάξης των 10.000 χλμ και άνω. Πολλοί τα χωρίζουν σε πάρα-πέρα υποκατηγορίες ενδιαμέσου (3-5.000 χλμ), μεσαίου (ως 3.000 χλμ), και περιορισμένου (ως 1.000 χλμ) βεληνεκούς.

- **Ισχύς:** Η ισχύς των τακτικών πυρηνικών όπλων είναι μικρότερη κατά κεφαλή, αλλά φυσικά ένας μεγαλύτερος αριθμός-τους μπορεί να προκαλέσει ισοδύναμη καταστροφή με οποιοδήποτε στρατηγικό.

- **Ακρίβεια:** Σαν προϊόντα πιο εξελιγμένης τεχνολογίας χαρακτηρίζονται από μεγαλύτερη ακρίβεια (δηλ. μικρότερη ΠΚΣ) σε σχέση με τα στρατηγικά.

Οι παραγόμενες πυρηνικές κεφαλές, και οι φέροντες τακτικοί πύραυλοι, παρουσιάζουν πολύ μεγαλύτερη ποικιλία από τα αντίστοιχα στρατηγικά τα οποία θεωρούνται πιο τυποποιημένα.

Οι κυριότεροι πάντως τύποι περιγράφονται στη συνέχεια, πάλι κατά κράτος:

ΗΠΑ

Το οπλοστάσιο των τακτικών πυρηνικών περιλαμβάνει τους πυραύλους:

- **Κρούζ Τόμαχκ:** Έχει βεληνεκές 4.000 χλμ και φέρει κεφαλή 200.000 τόννων. Μπορεί να εκτοξευθεί από νταλικά, πλοίο επιφανείας, υποβρύχιο ή ακόμα και χόβερκφρατ. Έχει μεγάλη ακρίβεια βολής και μπορεί να πετά πολύ χαμηλά πράγμα που κάνει δύσκολη την ανίχνευσή-του⁵.

- **Λάνς:** Είναι πύραυλος τοποθετημένος σε άρμα μάχης, επιφανείας - επιφάνειας, που μπορεί να μεταφέρει πυρηνική κεφαλή, ή

βόμβα νετρονίου σε απόσταση 150 περίπου χιλιομέτρων.

- **Πέρσινγκ:** Υπάρχουν ήδη 72 Πέρσινγκ - 1Α εγκαταστημένοι στη Δ. Γερμανία, που μπορούν να μεταφέρουν μια κεφαλή 400.000 τόννων με βεληνεκές 800.000 χλμ. Ο νέος τύπος Πέρσινγκ - 2, που κατασκευάζεται θα έχει μεγαλύτερη ακρίβεια, διπλάσιο βεληνεκές και θα είναι εφοδιασμένος με το σύστημα θερματικής πλοήγησης Ραντάγκ⁶. Θα χρησιμοποιεί μικρότερες κεφαλές από τον 1Α, και προορίζεται για προσβολή μικρών στόχων.

ΕΣΣΔ

Η ΕΣΣΔ έχει μια ευρεία ποικιλία τακτικών πυρηνικών όπλων, τα κυριότερα από τα οποία είναι:

- **SS-4 (Σάνταλ) και SS-5 (Σκέν):** Έχουν βεληνεκές 4.000 χλμ και μεταφέρουν κεφαλές 1 εκατ. τόννων. Είναι εγκαταστημένοι πάνω από 400, αλλά βαθμιαία αντικαθίστανται από τους SS-20.

- **SS-20:** Έχουν βεληνεκές 4.500 χλμ, μήκος 17 μέτρα και διάμετρο 2 μ. Είναι τοποθετημένοι σε νταλικά, φέρουν τρεις κεφαλές των 150.000 τόννων μαζί με συστήματα ΠΕΦΑΣ, και είναι αρκετά ακριβέστεροι των προηγούμενων, με ΠΚΣ 400 μέτρα. Έχουν ήδη εγκατασταθεί 400 από τους οποίους οι 160 σκοπεύουν τη Κίνα και 240 την Ευρώπη.

- **Τουπόλεφ TU-26:** Υπερηχητικό βομβαρδιστικό, που παράγεται σε ρυθμό 36 αεροσκάφη ετησίως. Είναι μικρότερο και μικρότερης ακτίνας από το αντίστοιχο αμερικάνικο B1, αλλά μπορεί να συνδυαστεί με τον μεσαίου βεληνεκούς πύραυλο Κίνγκκφίς που μεταφέρει πυρηνική κεφαλή μεγάλης ισχύος.

Άλλα αεροσκάφη είναι τα TU-16, TU-22, υπάρχουν επίσης οι πύραυλοι FROG 7, οι SS-12 κλπ.

Η **Βρετανία** έχει πυραύλους Λάνς, και έχει αποφασίσει τον εμπλουτισμό του οπλοστασίου-της με Κρούζ και Πέρσινγκ. Η **Γαλλία** έχει ήδη 18 βαλλιστικούς πυραύλους ενδιαμέσου βεληνεκούς τύπου S-2 (με κεφαλή 150.000 τόννων) και S-3 (με κεφαλή 1 εκατ. τόννων). Διαθέτει επίσης 140 βομβαρδιστικά, 30 πυραύλους Πλούτων βεληνεκούς 150 χλμ, προετοιμάζει το Σούπερ - Πλούτων και έχει δείξει ενδιαφέρον για τη βόμβα νετρονίου.

Η **Κίνα** διαθέτει 400 βομβαρδιστικά μικρής ακτίνας και 80 μεσαίας.

Εκτός όμως από τις παραδοσιακές πυρηνικές δυνάμεις, τα τελευταία χρόνια η λίστα των κατόχων μακραίνει.

Η **Ινδία** έκανε την πρώτη πυρηνική δοκιμή το 1974 και διαθέτει ευάριθμο στόλο των πυρηνικών βομβαρδιστικών Κανμπέρα όπως επίσης και τα δικής-της κατασκευής HF-24 Μαρούτ. Αν και επίσημα αρνείται την κατοχή, όλες οι ενδείξεις πείθουν ότι έχει αποκτήσει την πυρηνική βόμβα. Κάτι τέτοιο μπορεί να εξηγήσει και την «περίεργη» άνεση με την οποία η Ίντιρα Γκάντι δήλωσε τον περασμένο μήνα ότι «...δεν ανησυχεί αν το Πακιστάν αποκτήσει πυρηνικά όπλα...».

Το **Ισραήλ** εκτιμάται ότι έχει 20 με 30 ατομικές βόμβες και ευρύ στόλο βομβαρδιστικών (Φάντομ, Μιράζ και Κρίφτ). Κατά τη διάρκεια της πρόσφατης προεκλογικής εκστρατείας ο Μοσέ Νταγιάν δήλωνε απερίφραστα πως το Ισραήλ διαθέτει όλες τις προϋποθέσεις για να «μοντάρει» πυρηνικά όπλα σε ελάχιστο χρονικό διάστημα.

Ο πύραυλος Γαβριήλ θαλάσσης - θαλάσσης μπορεί κάλλιστα να μεταφέρει πυρηνικές κεφαλές, όπως και ο πρόσφατος πύραυλος Ιεριχώ (MD-600) δύο βαθμίδων και βεληνεκούς 400 χλμ.

Η **Νότια Αφρική** επίσης φέρεται σαν κάτοχος πυρηνικών όπλων, και παρ' όλο που ματαιώσε την δοκιμαστική έκρηξη στην έρημο Καλαχάρι το 1977 ύστερα από πίεση των ΗΠΑ - ΕΣΣΔ, φαίνεται πως την πραγματοποίησε το 1979 στον Ινδικό Ωκεανό.

Σημείωση: Στην παραπάνω περιγραφή αναφέρθηκαν τα κράτη που έχουν εγκαταστημένα πυρηνικά όπλα για δική-τους χρήση. Πυρηνικά όπλα υπάρχουν όμως αποθηκευμένα από το ΝΑΤΟ και το Σύμφωνο της Βαρσοβίας σε πολλές άλλες χώρες (όπως Δυτ. και Αν. Γερμανία, Ελλάδα, Ιταλία, Πολωνία, Βουλγαρία κλπ)⁷.

Η ΠΑΡΑ ΠΕΡΑ ΔΙΑΔΟΣΗ ΤΩΝ ΠΥΡΗΝΙΚΩΝ ΟΠΛΩΝ

Επίσημα, υποτίθεται ότι πέρα από τις 5 χώρες που πρωτοαπέκτησαν πυρηνικά, καμιά άλλη χώρα δεν μπορεί να τις μιμηθεί. Υπάρχουν διεθνείς συμβάσεις, Συμβούλια και επιτροπές που «ελέγχουν» την εφαρμογή-τους, συνελεύσεις του ΟΗΕ, που κάθε τόσο ανανεώνουν με αυστηρότερο ύφος την απαγόρευση και φυ-

σικά άφθονες επικλήσεις, όρκοι, αναθέματα και φοβέρες απο τους πέντε πρώτους «τυχερούς». Η πραγματικότητα όμως, κινείται, όπως πάντα, σε τροχιά διαφορετική απο τα Συνέδρια. Αναφέραμε ήδη, ότι τρεις χώρες εκτός των 5 έχουν αποκτήσει πυρηνικά όπλα. Άλλες εφτά είναι σχεδόν έτοιμες να μπουν κι αυτές στη λίστα των ισχυρών, αν κρίνει κανείς απο την έντονη προσπάθεια που καταβάλλουν για την εξαγορά της πυρηνικής τεχνολογίας και τη σημασία που αποδίδουν στη δημιουργία δικής-τους πολεμικής βιομηχανίας, προσανατολισμένης στην παραγωγή πυραύλων. Οι χώρες αυτές είναι η Βραζιλία, Αργεντινή, Πακιστάν, Λιβύη, Αίγυπτος, Ιράκ, Νότια Κορέα και Φορμόζα⁸.

Οι λόγιοι, για τους οποίους οι χώρες αυτές θέλουν (και μπορούν) να αποκτήσουν πυρηνικά όπλα, είναι πολλοί, υπάρχουν όμως μερικοί, που εμφανίζονται κοινοί σ' όλες τις περιπτώσεις και που σκιαγραφούνται στη συνέχεια:

1. *Η επιρροή του διεθνούς λόμπυ* του εμπορίου όπλων στις κυβερνήσεις των χωρών του τρίτου κόσμου, που τις ωθεί να πολλαπλασιάζουν και να επεκτείνουν τις αγορές-τους για να αυξάνουν τα δικά-τους κέρδη.

2. *Οι τοπικοί επεκτατισμοί.* Οι σημερινές ηγεσίες του τρίτου κόσμου απέχουν πολύ απο το όραμα των συναδελφωμένων αδελφωμένων, που κυριάρχησε στον ιδεαλισμό της νεολαίας του '60. Αν εξαιρέσει κανείς μερικές προσπάθειες που επιβιώνουν ακόμα, αλλά που μετριούνται πια στα δάκτυλα του ενός χεριού, όλα τα άλλα τριτοκοσμικά κράτη έχουν εμπλακεί σε κάποια τοπική σύρραξη, απο την εισβολή του Βιετνάμ στην Καμπότζη, του Ιράκ στο Ιράν, της Λιβύης στο Τσαντ, του Περού στο Εκουαντόρ μέχρι τις μόνιμες εστίες της Μ. Ανατολής, της κεντροδυτικής Αφρικής και του Ινδικού Ωκεανού. Ταυτόχρονα έχει περάσει και ο ρομαντισμός των γκουερίλλερος και καθένας υπολογίζει πια μόνο στη δύναμη των όπλων-του για να διατηρήσει ή να επεκτείνει τα ευμετάβλητα σύνορα.

Έτσι, η απόκτηση ή η πιθανότητα απόκτησης πυρηνικών όπλων απο μια χώρα, σπρώχνει και τις γειτονικές να κάνουν πα-ραυτα το ίδιο, πριν ο άλλος προλάβει να βρεθεί στη θέση ισχύος.

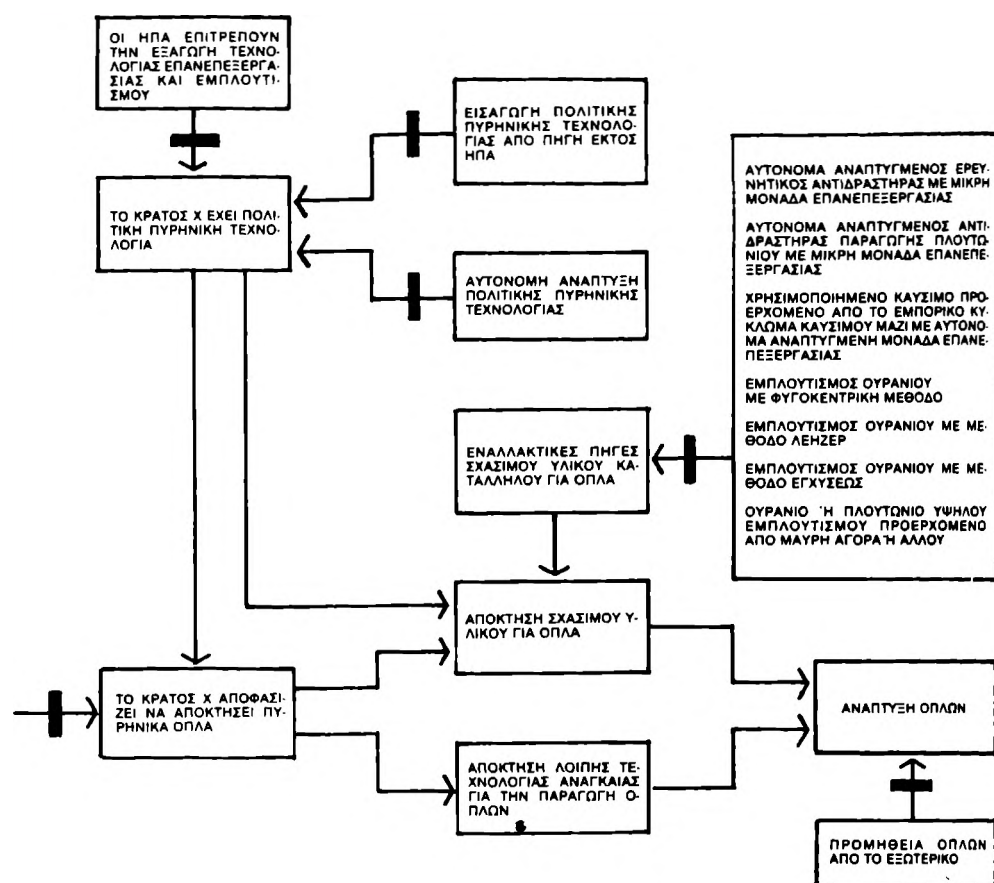
Το φαινόμενο αυτό, που αποκαλείται «ντόμινο», επαληθεύεται εύκολα αν παρατηρήσει κανείς ότι το σύνολο των 10 κρατών που αναφέραμε είναι στην πραγματικότητα τρεις ομάδες κοντινών χωρών (ΝΑ Ασία, Μ. Ανατολή, Λατ. Αμερική).

3. *Η διάδοση της τεχνολογίας:* Τα πυρηνικά εργοστάσια χρησιμοποιούνται πλέον για παραγωγή ενεργείας σε 36 χώρες του κόσμου και δυνητικά μπορεί κάθε μία απ' αυτές να τροποποιήσει κατάλληλα τον μηχανισμό αντιδράσεως, για να πάρει την αναγκαία πρώτη ύλη των πυρηνικών όπλων —το Πλουτώνιο-239. Οι συνήθειες αντιδραστήρες βασίζονται στη διάσπαση του ισοτόπου ουρανίου-238 και εκλύουν σαν παραπροϊόν το μη - διασπώμενο πλουτώνιο. Έχει βρεθεί όμως ότι, αν το καύσιμο ουράνιο βγει απο τον αντιδραστήρα έπειτα απο μερικές εβδομάδες αντί των προβλεπόμενων 3 - 4 χρόνων, τότε εκλύεται το ισότοπο πλουτώνιο-239, ένα κιλό απο το οποίο έχει εκρηκτική ισχύ 20.000 τόννων TNT.

Οι εγκαταστάσεις για το στήσιμο ενός πυρηνικού εργοστασίου βρίσκονται πια στην ελεύθερη αγορά και η πρόσβαση στην αγορά πυρηνικού καυσίμου δεν είναι και τόσο δύσκολη. Η περίπτωση του Πακιστάν, που με πετροδολάρια του Καντάφι έχει αποκτήσει πλήρη εξοπλισμό παραγωγής πυρηνικών κεφαλών, αποδεικνύει απλώς ότι τα παραπάνω δεν είναι σενάριο φιλμ. Ο ίδιος ο Καντάφι απο την άλλη μεριά εγκατάστησε στη Λιβύη την δυτικο-γερμανική ιδιωτική εταιρεία κατασκευής πυραύλων ΟΤΡΑΓΚ, όταν η διεθνής κινητοποίηση την ανάγκασε να φύγει απο το Ζαΐρ, όπου είχε πρωταρχήσει τις δοκιμές-της⁹. Οι πύραυλοι πάντως είναι εύκολο να προμηθευτούν απο τη διεθνή αγορά όπλων, επειδή αρκετά μοντέλα μπορεί να φέρουν εξίσου αποτελεσματικά συμβατικές ή πυρηνικές βόμβες.

Τέτοιος θα είναι επίσης και ο κατασκευαζόμενος πύραυλος Κρούζ και το πλεονέκτημά-του αυτό θα το χρησιμοποιήσει τόσο το ΝΑΤΟ για να εγκαταστήσει πυρηνικά όπλα σε Κρούζ, που θα τους δηλώσει συμβατικούς, υπερβαίνοντας, έτσι τα όρια της συνθήκης ΣΑΛΤ-2, όπως εξ ίσου θα το χρησιμοποιήσει και κάθε άλλη ενδιαφερόμενη χώρα.

Σε έγκυρο μάλιστα περιοδικό δημοσιεύτηκε και το «διάγραμμα ροής» για τη διαδικασία απόκτησης πυρηνικών όπλων (δες σχήμα).

Διάγραμμα διαδικασιών, που απαιτούνται για να αποκτήσει μια χώρα δικής πυρηνικά όπλα, συνδυάζοντας πυρηνική τεχνολογία και εξοπλισμούς συμβατικών πυραύλων. Τίποτα δεν αποκλείει την ίδια δυνατότητα και σε μια οργάνωση (πχ. Μαφία).

Δημοσιεύτηκε στο περιοδικό Scientific American, Απρίλιος 1978.

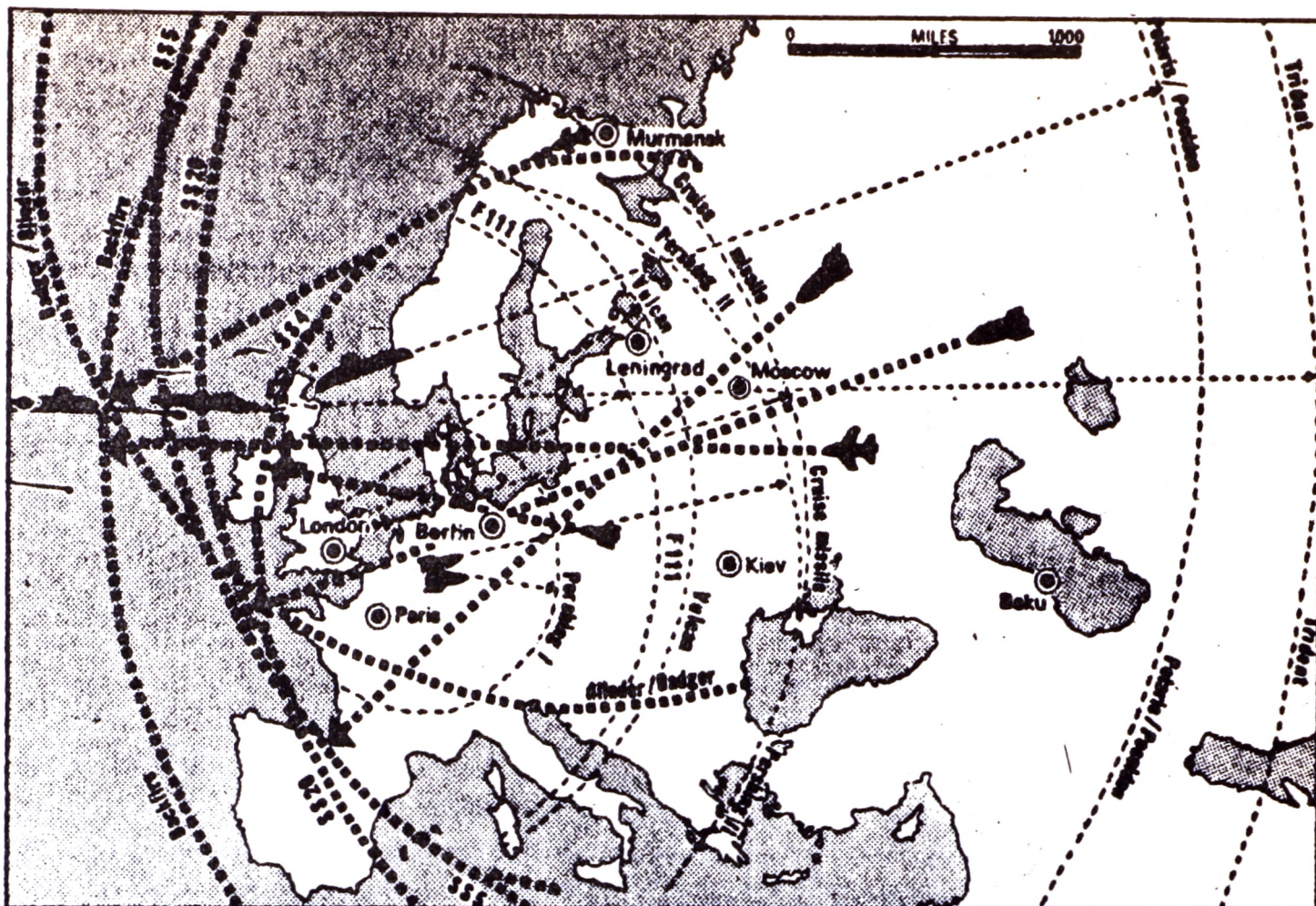
Ο βομβαρδισμός του πυρηνικού αντιδραστήρα της Βαγδάτης ξανάφερε στην επιφάνεια το ζήτημα του μετασχηματισμού ενός «ειρηνικού» πυρηνικού εργοστασίου σε πολεμική βιομηχανία. Παρ' όλο που το Ιράκ έχει υπογράψει την «Συνθήκη Μη Διαδόσεως» (NPT) των πυρηνικών όπλων και δεχόταν τις τακτικές επιθεωρήσεις της «Διεθνούς Επιτροπής Ατομικής Ενεργείας» βιάστηκε το ίδιο να κλείσει τη συζήτηση για τη σκοπιμότητα του εργοστασίου και δεν έδειξε καθόλου να ενδιαφέρεται να κινητοποιήσει την παγκόσμια κοινή γνώμη εναντίον των σιωνιστών όταν ακόμα και ο Ρέγκαν ή η Θάτσερ είχαν φτάσει να καταδικάσουν την πειρατική ενέργεια του Ισραήλ.

Είδαμε έτσι το Ιράκ να μην εγείρει κανένα θέμα διεθνών κυρώσεων εναντίον του Ισραήλ στον ΟΗΕ, πράγμα που έκανε τον Αλεξάντερ Χαϊνγκ να δώσει έκπληκτος συγχαρητήρια για την «αυτοσυγκράτηση των Αράβων». Λίγες εβδομάδες αργότερα ο «άτσαλος» Σαντάμ Χουσεϊν έφερνε σε πλήρη αμηχανία τη Γαλλική κυβέρνηση, που σκεφτόταν να επαναλάβει την κατασκευή του εργοστασίου, όταν κάλεσε όλους τους Άραβες να προσπαθήσουν να αποκτήσουν την «ισλαμική πυρηνική βόμβα». Καθώς μάλιστα είναι εκ των πραγμάτων αναξιόπιστο το επιχείρημα ότι το Ιράκ χρειαζόταν το εργοστάσιο για ενεργειακές ανάγκες, το Ισραήλ έχει καταφέρει να κερδίσει τον πόλεμο προπαγάνδας για το βομβαρδισμό του Ιουνίου και να επισκιάσει τον εκρηκτικό κίνδυνο που αποτελεί η δική-του κατοχή πυρηνικών όπλων.

4. *Το παιγνίδι των υπερδυνάμεων.* Είναι παλιός στρατιωτικός κανόνας ότι κανείς δεν μπορεί να είναι σίγουρος για τα όπλα, που έχει, αν δεν τα δοκιμάσει στο πεδίο πραγματικής μάχης. Αν ο πόλεμος του Βιετνάμ ήταν, κατά το ένα ήμισυ, προσπάθεια για διατήρηση των ΗΠΑ στην ΝΑ Ασία, κατά το άλλο ήμισυ ήταν μία ιν-βίνγκ δοκιμασία νέου τύπου όπλων και τα αποτελέσματα των δοκιμών έπαιξαν καίριο ρόλο στην παραπέρα τελειοποίησή-τους. Ο πόλεμος του Αφγανιστάν εξυπηρετεί τις δύο αυτές σκοπιμότητες για την ΕΣΣΔ και ίσως και τα «μαθήματα», που έδωσε η Κίνα στο Βιετνάμ, να είχαν ένα τέτοιο χαρακτήρα. Με τα πυρηνικά όμως, τα πράγματα είναι λίγο πιο επικίνδυνα, έτσι που η άμεση ανάμιξη να μην είναι τόσο άνετη. Η καλύτερη λοιπόν λύση θα ήταν να τα δοκιμάσουν μεταξύ-τους δύο προστατευόμενοι, ώστε οι μεγάλοι και

Η ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Διάγραμμα των ορίων βολής των ευρω-πυραύλων. (Εφημερίδα Guardian). Ο Άγγλος δημοσιογράφος χρησιμοποιεί έντονες γραμμές για τα βεληνεκή των σοβιετικών πυραύλων και λεπτές για τους αμερικάνικους. Η δυτική κοινή γνώμη πρέπει να φοβάται τους SS-20 και η ανατολική τους Πέρσιγκ.

τα προσχήματα να μπορούν να κρατήσουν, αλλά και να τροφοδοτήσουν τους ερευνητές-τους με τα στοιχεία που τους χρειάζονται για να τελειοποιήσουν το οπλοστάσιό-τους.

Η «ανάγκη» αυτή απέκτησε ένα επιπλέον επιτακτικό επιχείρημα τους τελευταίους μήνες, που το αποκάλυψε πρόσφατα η βρετανική εφημερίδα «Γκάρντιαν».

Όταν οι αμερικανοί διέλυσαν μέχρι τελευταίας βίδας το σοβιετικό αεροσκάφος Μίγκ που είχε καταφύγει στην Ιαπωνία, διαπίστωσαν έκπληκτοι ότι όλο το ηλεκτρονικό-του σύστημα ήταν βασισμένο στην θεωρούμενη ξεπερασμένη τεχνολογία των λυχνιών και δεν υπήρχε ούτε ένα ηλεκτρονικό τσιπ. Στην αρχή υπέθεσαν ότι αυτό οφείλεται στην καθυστέρηση της ηλεκτρονικής σοβιετικής τεχνολογίας, αργότερα όμως ανακάλυψαν ότι τα τσιπ γίνονται αναξιόπιστα όταν προσβληθούν από ακτινοβολία πυρηνικής έκρηξης, καθώς τα προστατευτικά κυκλώματα δεν προλαβαίνουν να δράσουν για να αποτρέψουν την ανεπιθύμητη πόλωση των τρανζίστορ. Αν σκεφθεί κανείς ότι όλο το σύστημα ανίχνευσης και επεξεργασίας του συστήματος άμυνας - επίθεσης του NATO βασίζεται στην τεχνολογία των τσιπ μπορεί να φανταστεί και την οδυνηρή αμχανία που δοκίμασαν με τα παραπάνω συμπεράσματα. Ήδη οι ξεχασμένες λυχνίες βρίσκονται στην κορυφή της ιεράρχησης της πολεμικής έρευνας και τα πρώτα νέα άρθρα για τη βελτίωση της τεχνολογίας-τους άρχισαν να κάνουν την εμφάνισή-τους σε επιστημονικά περιοδικά.

Η αγωνία όμως των στρατιωτικών επιτελείων ότι η χρησιμοποίηση των πυρηνικών όπλων μπορεί να έχει και άλλες άγνωστες μέχρι σήμερα συνέπειες στο πεδίο της μάχης έχει φτάσει στο κατακόρυφο και γι' αυτό «η εμπειρία μιας πραγματικής χρήσης κρίνεται απαραίτητη», όπως το έχει από αιώνες διατυπώσει ο Κλαούζεβιτς στην πολεμική-του θεωρία.

Το ερώτημα βέβαια που παραμένει αναπάντητο είναι ποιός θα κρατήσει την ψυχραιμία-του σ' ένα (έστω και τοπικό) πυρηνικό πόλεμο. Αλλά γι' αυτό θα ξαναμιλήσουμε πιο κάτω.

Η ΕΥΡΩΠΗ ΠΥΡΗΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

Η δυνατότητα κατασκευής τακτικών πυρηνικών όπλων οδήγησε στην μετεξέλιξη του δόγματος της αποτροπής στο δόγμα της ετοιμότητας για το «πρώτο κτύπημα» και για την «άμεση ανταπόδοση κτυπήματος». Στο λεξιλόγιο που χρησιμοποιεί το NATO δεν υπάρχει πια η λέξη άμυνα (defence), η λέξη αποτροπή (deterrence) σπανίζει όλο και περισσότερο και όπως φαίνεται σε λίγο θα κυριαρχεί ο όρος «ικανότητα πλήγματος» (strike ability). Φαντάζομαι ότι το ίδιο θα συμβαίνει και στο σοβιετικό λεξιλόγιο, αν και η γλωσσική-μου ανεπάρκεια δεν μου επιτρέπει να το διαπιστώσω. Ειδικά σε στρατιωτικά κείμενα οι λέξεις διατηρούν ακόμα τη σημασία-τους και κάθε μέρα μπορεί να διαπιστώσει κανείς πως τα

προσχήματα ελάχιστα προσέχονται πια. Η συμφωνία ΣΑΛΤ-2 μοιάζει με άταφο πτώμα και ο Ρήγκαν στην τελευταία ομιλία-του στην ορκωμοσία του Γουέστ Πόιντ είπε ότι προηγείται η ανάκτηση της στρατηγικής υπεροχής των ΗΠΑ για να ξαναρχίσουν οι διαπραγματεύσεις.

Επίκεντρο του νέου φουντώματος των πυρηνικών εξοπλισμών είναι η Ευρώπη, που πρόκειται να υποδεχθεί εξ αριστερών και εκ δεξιών εκατοντάδες πυραύλους τα επόμενα χρόνια. Αν για τις τριτοκοσμικές χώρες το εμπόριο των όπλων γίνεται με κάποιο ρίσκο, αβεβαιότητα ή σκοτεινές συναλλαγές, η Ευρώπη διατηρεί την πολυτέλεια των Συνεδρίων και των απαράβατων προγραμματισμών, η κυνικότητα όμως έχει το ίδιο πρόσωπο. Ενώ φαινόταν ότι διεξάγονταν μαραθώνιες διαπραγματεύσεις για τον περιορισμό των πυρηνικών όπλων (ή μήπως γιαυτό;) η ΕΣΣΔ έγκαθιστούσε εντατικά τους SS-20 και τα γεράκια του NATO εύρισκαν κατάλληλη την ευκαιρία να περνούν την απόφαση για τους πυραύλους Κρούζ και Πέρσιγκ-2.

Ως το 1983 οι ευρωπαϊκές χώρες του NATO και του Συμφώνου της Βαρσοβίας θα έχουν γεμίσει αντιμέτωπους πυραύλους, που τα βεληνεκή-τους δεν υπερβαίνουν τα Ουράλια ή τον Ατλαντικό αντίστοιχα, όπως εύγλωττα φαίνεται στο παράπλευρο σχήμα.

Μετά την υιοθέτηση της απόφασης του NATO απο τις περισσότερες κυβερνήσεις και των αντιδράσεων που άρχισαν να εκδηλώνονται από την κοινή γνώμη, άρχισε να εφαρμόζεται μία πιο συστηματική προσπάθεια καθυστάθισης που στηρίζεται στους άξονες:

1. Τονισμός του κινδύνου απο υπεροπλία του αντιπάλου.
2. Προβολή της άποψης ότι ένας πυρηνικός πόλεμος με τακτικά όπλα μπορεί να περιοριστεί τοπικά.
3. Σε περίπτωση προσβολής υπάρχουν πολλές δυνατότητες διαφυγής, ιδίως αν έχουν ληφθεί προνοητικά μέτρα και έχει οργανωθεί αποτελεσματικά η Πολιτική Άμυνα.

Ας εξετάσουμε πιο αναλυτικά αυτά τα επιχειρήματα.

● Το πρώτο είναι η εξέλιξη της προπαγάνδας, που κυριάρχησε στην περίοδο του ψυχρού πολέμου και οδήγησε στην χωρίς προηγούμενο εξοπλιστική μανία των δύο μεγάλων στρατιωτικών συνασπισμών. Ο αντίπαλος πρέπει πάντα να παρουσιάζεται σαν υπέρτερος σε όπλα και σε επεκτατικές διαθέσεις, ώστε οι εξοπλισμοί να δικαιολογούνται σαν αναπόφευκτη προσπάθεια να διατηρηθεί η ισορροπία. Όπως ομολογεί ο Χένρυ Ναξ, πρώην τεχνοκράτης του υπουργείου Αμύνης των ΗΠΑ, «... χαρακτηριστικό των ερευνών ήταν η διεξαγωγή-τους με βάση την αρχή του "μέγιστου κακού". Εκτιμώντας τις δυνατότητες του Σοβιετικού στρατού, για παράδειγμα, οι αναλυτές προσπαθούσαν να προβάλλουν τις πιο ακραίες και απειλητικές διαστάσεις-τους... Με βάση αυτά το Υ.Α. ισχυροποιούσε τα επιχειρήματά-του προς το Κογκρέσσο

για να αυξήσει τα αμυντικά κονδύλια...»¹⁰.

Ταυτόχρονα, όποιος αντιδρά στην εξοπλιστική υστερία κατηγορείται απερίφραστα σαν υποκινούμενος ή τουλάχιστον αφελής συνήγορος του εχθρού. Το Ινστιτούτο SIPRI της Στοκχόλμης το υποπτεύονται σαν διαβρωμένο από την ΚGB, ο αμερικανικός Τύπος ειρωνεύεται το αντιπυρηνικό κίνημα ότι έχει «... προσβληθεί από παραδοσιακό πασιφισμό...»¹¹ και πρόσφατα ο Βρετανός αρχιπτέραρχος της ΡΑΦ Σερ Νηλ Κάμερον είπε σε διάλεξη ότι η εκστρατεία Πυρηνικού Αφοπλισμού αποτελείται από «... κομμουνιστές, συνοδοιπόρους και αλλόκοτους»¹².

Φυσικά, τα ίδια (και μάλλον περισσότερο βάνουσα) συμβαίνουν και ανατολικότερα, με μόνη τη διαφορά ότι η κατηγορία μεταστρέφεται σε «όργανα του ιμπεριαλισμού και των δυτικών μονοπωλίων».

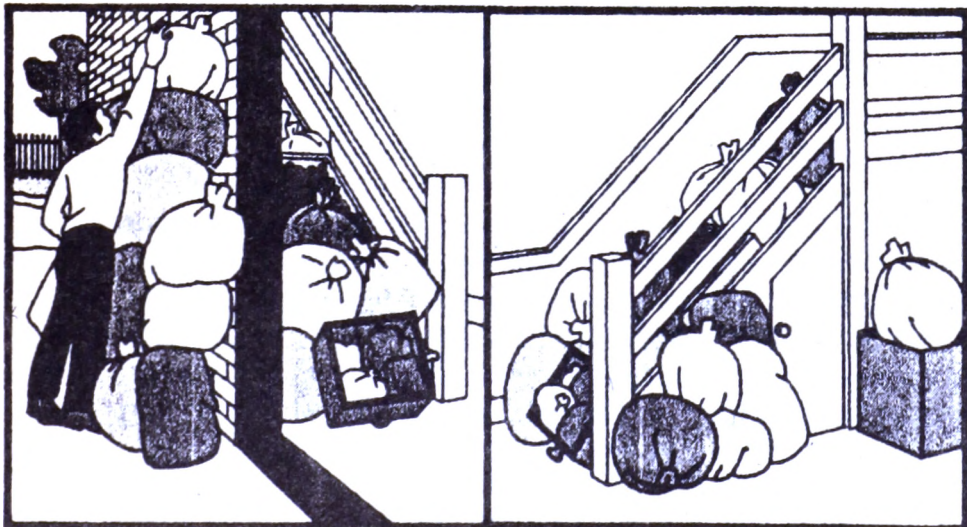
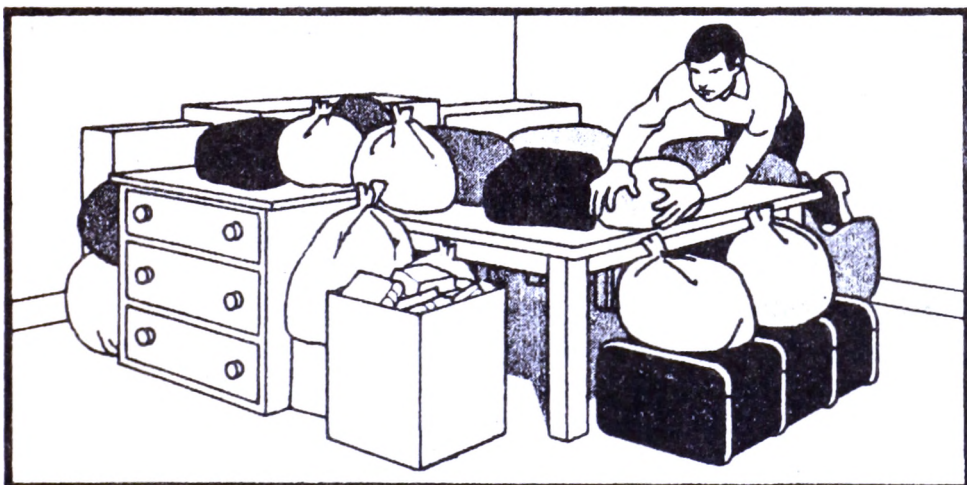
● Το επιχείρημα του περιορισμένου πολέμου στηρίζεται βασικά στην τελειότητα των σύγχρονων όπλων και στην ελεγχόμενη καταστροφή που μπορεί να προκαλέσουν. Μας λένε μάλιστα ότι με κατάλληλη αντιμετώπιση οι ζημιές μπορούν να μειωθούν σε λογικά επίπεδα. Τώρα βέβαια τί θεωρεί καθέννας λογικό είναι πολύ σχετικό. Στον Β' Παγκόσμιο πόλεμο σκοτώθηκαν στην Ευρώπη περίπου 30 εκατομμύρια και όμως ο πολιτισμός-της επιβίωσε. Συνεπώς μπορούμε να υποθέσουμε ότι άλλα 30 εκατομμύρια θεωρούνται μάλλον σαν λογικός αριθμός από τους ιθύνοντες.

Το άλλο μέρος του επιχειρήματος, η δυνατότητα συγκράτησης του πολέμου σε περιορισμένα πλαίσια, είναι ακόμα πιο διάτρητο. Τα πυρηνικά όπλα, που είναι σήμερα εγκαταστημένα, είναι ταυτόχρονα και στόχοι των αντίπαλων πυρηνικών, με προτεραιότητα στη λίστα βολής. Συνεπώς η αξία-τους είναι συνυφασμένη με την άμεση χρησιμοποίησή-τους και κανένα επιτελείο δεν φαίνεται να είναι σε θέση να αναπροσαρμόσει, να αναλύσει και να εφαρμόσει ένα στρατηγικό σχέδιο μέσα στα 15 λεπτά, που κάνει ο πύραυλος να φτάσει από τη μια άκρη της Ευρώπης στην άλλη.

Η μόνη δυνατή αντίδραση είναι το πάτημα του κουμπιού, που φυσικά οδηγεί σε πλήρη χρήση του οπλοστασίου για να μην προλάβει να καταστραφεί. Πριν από λίγο καιρό το υπεράνω πάσης υποψίας Διεθνές Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών του Λονδίνου δημοσίευσε μια έκθεση όπου έλεγε ότι «... ένας ελεγχόμενος πυρηνικός πόλεμος είναι τόσο αδύνατος, που δεν μπορεί να αποτελέσει την βάση χάραξης μιας πολιτικής... και ότι το αμερικανικό δόγμα προσδιορισμού πυρηνικών στόχων είναι θεμελιακά εσφαλμένο...»¹³.

Τα νέα πυρηνικά όπλα της Ευρώπης είναι επιχειρησιακά ενταγ-

Μια από τις σελίδες του φυλλάδιου «Protect & Survive» για το πώς φτιάχνεται ένα πρόχειρο καταφύγιο. (Έκδοση Βρετανικού Υπ. Αμύνης).

μένα στο αμερικανικό και το σοβιετικό στρατηγείο. Τα δυτικοευρωπαϊκά π.χ. μπορούν να πυροδοτηθούν μόνο με εντολή του προέδρου των ΗΠΑ ύστερα από αίτηση του Διοικητή Συμμαχικών Δυνάμεων του NATO, που είναι πάντα Αμερικανός. Άρα ποιά δυνατότητα διαπραγμάτευσης ή διακοπής του πολέμου θα έχει ο Βρετανός, Γάλλος ή Ολλανδός υπουργός αμύνης ή πρωθυπουργός, όταν θα πρέπει να περιμένει τις αποφάσεις ενός αξιωματικού των ΗΠΑ;

Πέρα όμως από τη σκοπιμότητα υπάρχει και η τύχη. Η θέση σε λειτουργία των πυρηνικών όπλων καθορίζεται βασικά από ένα πολύπλοκο σύστημα ανιχνεύσεων και αντιδράσεων, που λειτουργεί με κομπιούτερς. Όταν δοθεί ένα σήμα ανίχνευσης εχθρικού πυραύλου, η επίθεση πρέπει να αποφασιστεί από τον πρόεδρο μέσα σε λίγα λεπτά, αλλιώς θα είναι πολύ αργά για οτιδήποτε. Τον Νοέμβριο του 1979 οι κομπιούτερς NORAD των ΗΠΑ έδωσαν σήμα πυρηνικού συναγερμού, ερμηνεύοντας λάθος ένα δεδομένο κατά την διάρκεια ασκήσεων επί χάρτου. Το λάθος πρόλαβε και διορθώθηκε το επόμενο λεπτό και μετά δαπανήθηκαν 16 εκατ. δολάρια για βελτίωση του συστήματος επεξεργασίας δεδομένων¹⁴.

Παρ' όλα αυτά, τον Ιούνιο του 1980, μιά υπερθέρμανση ενός μικροκυκλώματος προκάλεσε πάλι περιορισμένο πυρηνικό συναγερμό¹⁵.

Φυσικά τίποτα δεν μας εξασφαλίζει από ένα καινούργιο και σοβαρότερο σφάλμα κι αν σκεφθεί κανείς ότι η αντίστοιχη σοβιετική ηλεκτρονική είναι μία δεκαετία πίσω από την αμερικάνικη, η αισιοδοξία-του δεν μεγαλώνει καθόλου.

● Τέλος μένει η οργάνωση της προσωπικής αυτοάμυνας σε περίπτωση πυρηνικού πολέμου. Οι λύσεις που προτείνονται ποικίλουν. Από τα απλά μέτρα που προτείνει το φυλλάδιο «Προστατέψου για να Σωθείς» του βρετανικού υπουργείου αμύνης, μέχρι την αγορά οικογενειακού καταφυγίου σε τιμή ανάλογη της προστασίας και της διάρκειας που προσφέρει. Πόση όμως σοβαρότητα μπορούν να 'χουν αυτά; Η ατομική βόμβα της Χιροσίμα, που σήμερα θεωρείται σαν «... ένα ισχνό και κακόμοιρο όπλο μπροστά στα σημερινά πυρηνικά...»¹⁶, θανάτωνε επι μέρες δεκάδες χιλιάδες από την πίεση, την θερμότητα και την ακτινοβολία και οδήγησε χιλιάδες «επιζήσαντες» στην αυτοκτονία από την απέραντη απελπισία που ένιωσαν.

Ο νομπελίστας ειρηνιστής Νόελ Μπαίκερ έγραφε ότι «... δεν υπάρχει καμιά άμυνα εναντίον (πυρηνικών) όπλων... θα καταστρέψουν τον πολιτισμό και θα εξολοθρεύσουν πιθανόν όλο το ανθρώπινο είδος... Η ελπίδα για σωτηρία από την πολιτική αυτοάμυνα είναι μια επικίνδυνη αυταπάτη ...»¹⁷. Το υπουργικό φυλλάδιο, τέλος, που αναφέραμε πιο πάνω, στον πρόλογό-του παραδέχεται ότι σε περίπτωση πυρηνικού πολέμου «... είναι άγνωστο ποιοί στόχοι θα επιλεγούν και πόσο εντατική θα είναι η επίθεση... Κανένα μέρος του Ηνωμένου Βασιλείου δεν μπορεί να θεωρηθεί ασφαλές από τα άμεσα αποτελέσματα της βόμβας ή τα συνεπαγόμενα ...»¹⁸. Η σαφήνεια είναι τόσο αποκαλυπτική, που δεν αφήνει περιθώρια ελπίδας.

Η ΕΥΡΩΠΗ 12 ΠΑΡΑ 5

Αρκετοί πιστεύουν πως ήδη είναι πολύ αργά για να αντιδράσει κανείς και πως τα πάντα επαφίενται πια στο διακριτικό έλεος των στρατιωτικών ελίτ. Ίσως όμως και να μην είναι έτσι. Η Ευρωπαϊκή Εκστρατεία Πυρηνικού Αφοπλισμού (END) και η ιδέα μιας ζώνης ελεύθερης από πυρηνικά από τα Πολωνικά σύνορα μέχρι τη Λισαβώνα και από την Κρήτη ως την Νορβηγία κερδίζουν συνεχώς υποστήριξη¹⁹.

Πολιτικοί, διανοούμενοι και εργαζόμενοι της δυτικής Ευρώπης έχουν υπογράψει τη διακήρυξη-της, που υπογράφηκε ήδη από μεγάλο αριθμό προοδευτικών διανοουμένων των ανατολικών χωρών. Πρώτος στόχος έχει τεθεί η ματαίωση της εγκατάστασης των νέων αμερικανικών πυραύλων και η απομάκρυνση των σοβιετικών SS-20. Τα πυρηνικά όπλα μπορούν να καταστραφούν, να χρησιμοποιηθούν σε έρευνες για ειρηνικούς σκοπούς, ή τουλάχιστο να επιστρέψουν στις πατρίδες-τους. Το τελευταίο θα αφύπνιζε καίρια τους πολίτες των ΗΠΑ, που σήμερα ζητωκραυγάζουν εκ του ασφαλούς ακούγοντας τις σωβινιστικές κορώνες του προέδρου-τους και έχοντας μεταθέσει τον κίνδυνο στην Ευρώπη. Στην ίδια την ΕΣΣΔ θα έκανε οξύτερη και με μεγαλύτερη απήχη-

ση τη φωνή όσων αντιδρούν στον милитарιστικό γιγαντισμό της κομματικής ηγεσίας και επιδιώκουν μια δικαιότερη ανάπτυξη και περισσότερες ελευθερίες.

Οι δυο αυτές συνιστώσες θα συνέκλιναν με τον αγώνα των ευρωπαϊκών λαών και θα μπορούσαν να θέσουν πια ρεαλιστικά το αίτημα της κατάργησης όλων των πυρηνικών όπλων στον πλανήτη.

Αν όλη αυτή η προοπτική δεν θέλουμε να μείνει όνειρο, που θα μας βοηθά να δραπετεύουμε από τον εφιάλτη της επερχόμενης καταστροφής, τότε θα πρέπει να αρχίσουμε αμέσως. Ειδικότερα στην Ελλάδα τα πράγματα είναι κάπως σοβαρότερα από αλλού. Πρώτο γιατί η εξάρτηση της στρατιωτικής-της δομής από τις ΗΠΑ είναι πολύ στενότερη από άλλες ευρωπαϊκές χώρες και κατά δεύτερο γιατί ένα σημαντικό μέρος της κοινής γνώμης, που είναι στρατευμένο στην ιδέα του αφοπλισμού, εξακολουθεί να πιστεύει ότι οι βόμβες διακρίνονται σε κακές και «σοσιαλιστικές» (Το άσχημο γι' αυτούς είναι ότι οι βόμβες δεν κανουν την ίδια διακρίση, βέβαια). Παρόλες τις δυσκολίες όμως φαίνεται πως κάποιος δρόμος έχει ανοίξει.

Σε περασμένο τεύχος του ANTI διαβάζοντας μια συνέντευξη του Α. Παπαπαναγιώτου για άλλο θέμα και άλλες εποχές σημείωσα να λέει ότι: «... όπως το διαπίστωσε και ο ίδιος ο Μαρξ, κυριαρχική τάση της κοινωνικής εξέλιξης είναι ο συνεχής περιορισμός της αυτοκαταστροφής των δυνάμεών-της ...»²⁰.

Αν και δεν συγκαταλέγομαι σ' όσους πιστεύουν ότι ο μαρξισμός ξόφλησε, πολύ φοβάμαι ότι σ' αυτό το σημείο κινδυνεύει να διαψευσθεί πανηγυρικά, ασχέτως αν μετά δεν επιζεί κανείς για να καταγράψει τη διάψευση. Εκτός αν εμείς, αλλά όλοι εμείς, αποφασίσουμε ότι είμαστε η τάση που πρέπει να γίνει κυριαρχική, δηλαδή η τάση που θέλει ΝΑ ΖΗΣΟΥΜΕ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. F. Barnaby: «Nuclear Arms Race», Housmans 1981.
2. Τα αντίστοιχα ακρωνύμια στην αγγλική γλώσσα είναι ICBM και SLBM.

Βαλλιστικός πύραυλος είναι εκείνος, που όταν η αρχική ροπή ωθήσεως μη δενιστεί, διαγράφει τροχιά που καθορίζεται από δυνάμεις βαρύτητας και αντίστασης του αέρα.

3. Πιθανότητα Κυκλικού Σφάλματος (CEP) είναι η μέση αναμενόμενη απόκλιση του βλήματος από τον προσβαλλόμενο στόχο.

4. Πολλαπλός Επανεισερχόμενος Φορέας Ανεξάρτητων Στοχεύσεων (MRV) Δυο ή περισσότεροι φορείς πυρηνικών κεφαλών, που μπορούν να κατευθύνονται σε ανεξάρτητους στόχους και έχουν τη δυνατότητα επανεισόδου στην ατμόσφαιρα, όταν απελευθερώνονται από τον βαλλιστικό πυραύλο.

5. Οι πύραυλοι Κρουζ, σε αντίθεση με τους βαλλιστικούς, χρησιμοποιούν την αεροδυναμική άνοση για να υπερνικήσουν τη βαρυτητα και δική τους προώθηση για να εξουδετερώσουν την αντίσταση του αέρα. Η τροχιά τους διαγράφεται μέσα στη γήινη ατμόσφαιρα.

6. Το σύστημα RANTAG οδηγεί το βλήμα πέρα από το στόχο και μετά διαγράφει τροχιά ακριβείας προς τα πίσω και τον προσβάλλει. Με τον τρόπο αυτό το σύστημα αμυνας αχρηστεύεται γιατί όταν ανιχνευτεί το βλήμα είναι ήδη μέσα στην περιοχή που προσβάλλει.

7. Όλα τα στοιχεία που αναφέρονται σ' αυτό το τμήμα του άρθρου προέρχονται από το «Nuclear Arms Race», F. Barnaby, το «Guide to Nuclear Weapons», P. Rogers και από το SIPRI Data.

8. Scientific American, τεύχος Απριλίου 1978 καθώς και F. Barnaby «Nuclear Arms Race» (Housmans, 1981).

9. BBC. Τηλεοπτικό πρόγραμμα PANORAMA 1 Ιουνίου 1981.

10. Henry Nash «The Bureaucratization of Homicide» στο περιοδικό The Bulletin of Atomic Scientists, Απρίλιος 1980.

11. Περιοδικό TIME, 6/4/1980

12. Από ομιλία του στη νεολαία του Συντηρητικού Κόμματος (Cambridge STOP PRESS, 9/5/1981).

13. Ian Davidson: Credibility of the deterrent, Fin. Times 2/6/1981.

14. Περιοδικό New Scientist, vol. 86

15. Το ίδιο, 4/6/1981.

16. Ομιλία του συντηρητικού βουλευτή Τσώρτσιλ στη Βουλή των Κοινοτήτων, 24/1/1980.

17. Το απόσπασμα έχει ληφθεί από το άρθρο του E.P. Thomson: «Protect and Survive».

18. Φυλλάδιο «Protect and Survive», Βρεττανικό Υπ. Αμύνης.

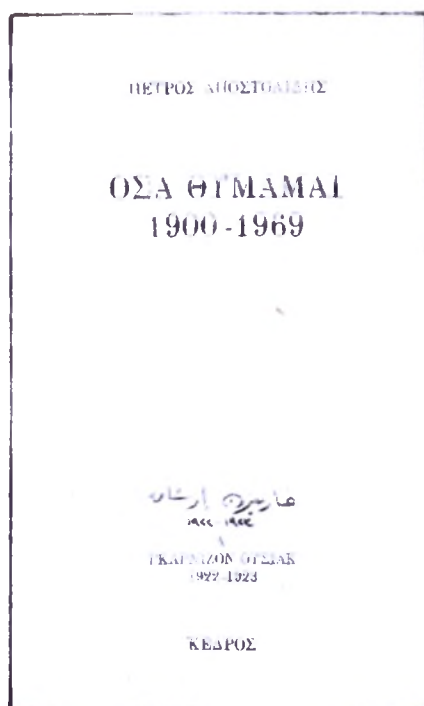
19. Η έκκληση για τον Πυρηνικό Αφοπλισμό της Ευρώπης δημοσιεύτηκε στις 28-4 1980. Ανάμεσα στους Έλληνες που την έχουν υπογράψει συγκαταλέγονται οι Α. Παπανδρέου, Μπ. Δρακόπουλος, Διον. Καράγιωργας κ.ά. Επειδή ζητά κατάργηση όχι μόνο των αμερικανικών πυραύλων, αλλά και των σοβιετικών, το αποκαλούμενο «Κίνημα Ειρήνης», που ελέγχεται από το ΚΚΕ δεν την υπέγραψε.

20. ANTI, τχ. 178, σελ. 39

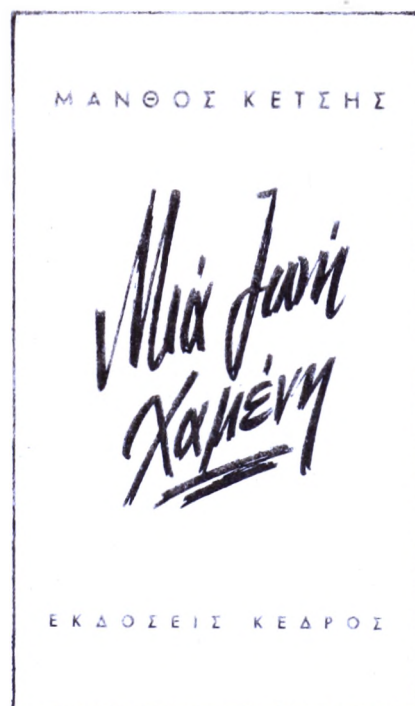
ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΜΗΝΑ

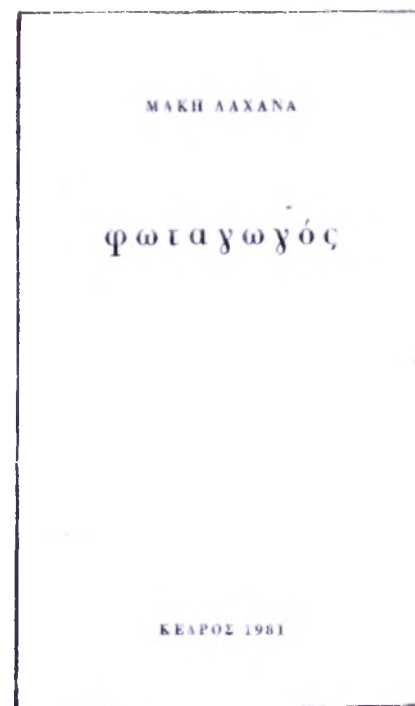
ΓΙΑΣΑΡ ΚΕΜΑΛ
INTZE MEMET
(Μυθιστόρημα)

ΠΕΤΡΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ
ΟΣΑ ΘΥΜΑΜΑΙ
(1900-1969)

ΜΑΝΘΟΣ ΚΕΤΣΗΣ
ΜΙΑ ΖΩΗ ΧΑΜΕΝΗ
(Μυθιστόρημα)

ΜΑΚΗΣ ΛΑΧΑΝΑ
ΦΩΤΑΓΩΓΟΣ
(Πεζά κείμενα)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 6 (Πάροδος 'Ακαδημίας) Τηλ. 3615783

BOMBA

Ο συνδετικός κρίκος που έλειπε

ΝΕΤΡΟΝΙΟΥ

του Νίκου Χριστοδουλάκη

Αυτό που κάνει τη βόμβα νετρονίου πιο επικίνδυνη σε σχέση με τα μέχρι τώρα αποθηκευμένα πυρηνικά όπλα δεν είναι ότι προκαλεί πιο εκτεταμένα αποτελέσματα, αλλά ακριβώς το αντίθετο. Μία νετρονιοβόμβα εκρηκτικής ισχύος 1.000 τόννων ισοδύναμης TNT προκαλεί τον άμεσο ή καθυστερημένο θάνατο όλων των εμβίων όντων μέσα σε ακτίνα ενός χιλιομέτρου και τη ραδιενεργή προσβολή-τους μέχρι την απόσταση των 1.300 μέτρων. Το κύμα θερμικής πίεσης που απελευθερώνεται με την έκρηξη εκτείνεται μόνο (!) 700 μέτρα, ενώ οι σοβαρές καταστροφές κτισμάτων περιορίζονται σε μια ακτίνα 400 μέτρων. Για να υπάρξουν τα ίδια αποτελέσματα στην καταστροφή εμβίων όντων θα πρέπει να εκραγεί μία «συμβατική» υδρογονοβόμβα ισοδύναμης ισχύος 10.000 τόννων TNT, η οποία όμως θα προκαλέσει καταστροφές από πυρκαγιά σε απόσταση 2 1/2 χιλιομέτρων και το κύμα θερμικής πίεσης που θα προκύψει θα εκταθεί μέχρι τα 1.300 μέτρα.

Στις προηγούμενες σελίδες προσπαθήσαμε να δείξουμε πώς η νέα γενιά πυρηνικών όπλων με την μεγαλύτερη ακρίβεια βολής και τον περιορισμό της ακτίνας δράσης μετέτρεψε την αξία-τους από «στρατηγική» σε «τακτική». Με τα ίδια ακριβώς επιχειρήματα η βόμβα νετρονίου μπορεί να χαρακτηριστεί σαν το πιο εξελιγμένο (άρα και πιο πιθανό να χρησιμοποιηθεί) τακτικό πυρηνικό όπλο, που τείνει να γεφυρώσει ακόμα περισσότερο το χάσμα μεταξύ των λεγόμενων συμβατικών και πυρηνικών πολεμικών επιχειρήσεων.

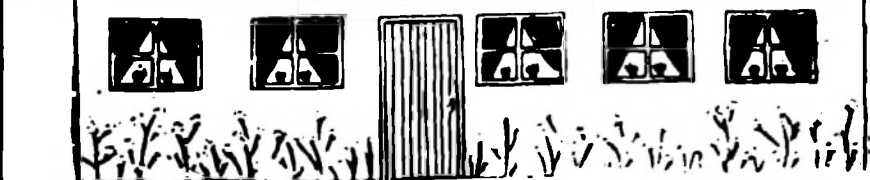
Η στρατιωτική-του αξία έγκειται ακριβώς στην πιο συγκεντρωμένη δράση-του και στην διακριτική καταστροφικότητα που το χαρακτηρίζει.

Σύμφωνα με τα αμερικανικά επιτελεία η υπό κατασκευή βόμβα σκοπεύει να αντισταθμίσει την συντριπτική υπεροχή συμβατικών δυνάμεων του Συμφώνου της Βαρσοβίας έναντι των αντίστοιχων δυνάμεων του ΝΑΤΟ (43.450 άρματα μάχης του σοβιετικού μπλόκ, 11.300 του ΝΑΤΟ). Οι δυτικοί υποστηρικτές της νετρονιοβόμβας δηλώνουν απερίφραστα πια ότι μια συμβατική επίθεση σοβιετικών στρατευμάτων θα αναχαιτιστεί με τη χρήση του καινούργιου αυτού όπλου, αποκρύπτουν όμως ότι το αμέσως επόμενο βήμα θα είναι ο «κανονικός» πυρηνικός πόλεμος. Πράγματι, αν μεν οι σοβιετικοί δεν έχουν αποκτήσει ακόμα τον βλητικό εξοπλισμό της νετρονιοβόμβας θα αντιδράσουν με τα τακτικά πυρηνικά-τους όπλα, ενώ στην (πιθανότερη) περίπτωση αμοιβαίας χρήσης βομβών νετρονίου τα δυσδιάκριτα όρια που τις χωρίζουν από τις υδρογονοβόμβες δεν θα αργήσουν να ξεπεραστούν.

Η επανεμφάνιση της βόμβας νετρονίου στο προσκήνιο των εξοπλισμών ανέτρεψε τις ελπίδες των ευρωπαίων ειρηνιστών για

νηπιαγωγείο

το αστεράκι

- Κοντά στο σπίτι σας και δίπλα στο Λυκαβηττό λειτουργεί το νηπιαγωγείο. «Τό αστεράκι».
- Μιά μικρή δασή μέσα στο τσιμέντο.
- Πρόγραμμα μελετημένο - Διδασκαλία και επίδραση από έμπειρο προσωπικό.
- Παιχνίδι και μάθηση σ' ένα περιβάλλον φροντίδας και αγάπης για το παιδί.
- Έλστε να γνωριστούμε και να συζητήσουμε για το παιδί σας.

Γκόλφω Π. Εύθυμιου

Βαλουαμώνος 4 και Άσκληπιού τηλ. 6447830 - 3635419.

ΚΕΡΑΜΙΚΑ

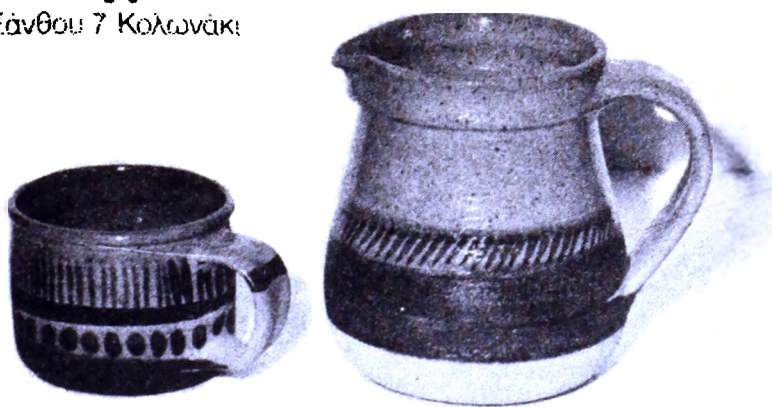
αντικείμενο

αντικείμενο

Δημητρίου Γούναρη 30 Θεσσαλονίκη

ΣΤΑΧΥ

Ξάνθου 7 Κολωνάκι

ΤΑΒΕΡΝΑ "ΤΟ ΠΕΡΙΒΟΛΙ ΤΟΥ ΡΟΔΟΛΦΟΥ."

ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ 59 ΚΑΙ ΑΓ. ΖΩΝΗΣ Τηλ: 86.48.659

σύντομη έναρξη των συνομιλιών περιορισμού πυρηνικών όπλων μεταξύ των υπερδυνάμεων και δημιούργησε νέα δίνη προβλημάτων σε όσες δυτικοευρωπαϊκές κυβερνήσεις έχουν εξαρτήσει την επιβίωσή-τους από την πολιτική της ύφεσης. Χαρακτηριστικό σύμπτωμα αυτής της κρίσης είναι η επισφαλής πια θέση του Χέλμουτ Σμίτ στο Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα και η κατακόρυφη άνοδος δημοτικότητας του Βίλλυ Μπράντ, που θεωρείται πιο τολμηρός και συνεπής εκφραστής των αντι-πολεμικών αισθημάτων, που έχουν αρχίσει και αναπτύσσονται τα τελευταία χρόνια στη γερμανική κοινωνία.

Οι επικείμενοι κλυδωνισμοί στην ευρωπαϊκή πολιτική σκηνή είναι τόσο ορατοί, που ανάγκασαν ακόμα και τον Αλεξάντερ Χάιγκ, υπουργό Εξωτερικών των ΗΠΑ, να δηλώσει αμέσως ότι «... η απόφαση (παραγωγής της βόμβας νετρονίου) έπρεπε να καθυστερήσει μέχρι την επόμενη άνοιξη...», ελπίζοντας ότι έτσι θα δινόταν η ευκαιρία να χειραγωγηθεί ευκολότερα η κοινή γνώμη της Ευρώπης.

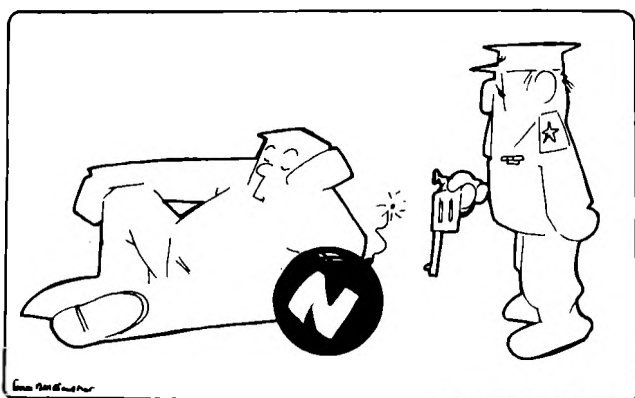
Από την δική-του πλευρά ο Λ. Μπρέζνιεφ έδωσε τροφή στις πιο δυσοίωνες προβλέψεις, όταν, απαντώντας στις μιλιταριστικές εξαγγελίες του Ρήγκαν, δήλωνε πως η ΕΣΣΔ κατέχει ήδη την τεχνολογία της νετρονιοβόμβας και είναι έτοιμη να προχωρήσει στην μαζική παραγωγή-της. Παρ' όλο που η βόμβα νετρονίου έχει χαρακτηριστεί «καπιταλιστικό όπλο», επειδή καταστρέφει ανθρώπους, αλλά όχι την ιδιοκτησία-τους, η Σοβιετική Ένωση εργαζόταν ακατάπαυστα δύο χρόνια τώρα για την απόκτηση της νετρονιοβόμβας, απερίσπαστη μάλιστα από εσωτερικές διαμαρτυρίες. Ο Σάρλ Αρνώ, υπουργός Άμυνας της σοσιαλιστικής κυβέρνησης της Γαλλίας, θέλοντας να υπογραμμίσει την ισοδύναμη απειλή των σοβιετικών εξοπλισμών, δήλωσε πρόσφατα ότι «... η βόμβα νετρονίου δεν πρέπει να επισκιάσει την απειλητική πραγματικότητα των ευρωπυραύλων της ΕΣΣΔ...».

Αν στην εξοπλιστική επεκτατικότητα των ΗΠΑ και της ΕΣΣΔ προσθέσει κανείς την Πολωνική «εκκρεμότητα» και τα ογκούμενα κοινωνικά προβλήματα που προκαλεί η βιομηχανική ύφεση στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης, σχηματίζεται εύκολα ένα σκηνικό «ευρωπαϊκής αναταραχής και αβεβαιότητας» μέσα στο οποίο α-

κόμη και η διατήρηση των κοινωνικών κατακτήσεων και των πολιτικών ελευθεριών των ευρωπαϊκών λαών καταντά επισφαλής. Ταυτόχρονα όμως η αλληλεξάρτηση των παραπάνω «συμπτωμάτων» δημιουργεί και τους όρους ενός συνολικού ξεπεράσματος της κρίσης καθώς φανερώνεται ότι η εναντίωση στη βόμβα νετρονίου (για παράδειγμα), ταυτίζεται με την απόκρουση των επεμβασιακών προθέσεων των υπερδυνάμεων και την κατάργηση των «συμπλεγμάτων ισχύος», που γεννούν τον σημερινό μιλιταρισμό. □

ΝΕΤΡΟΝΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ

Το να περιγράψει κανείς τις αντιδράσεις των δεξιών εφημερίδων στο ζήτημα της βόμβας νετρονίου δεν θα ήταν καθόλου πρωτότυπο, αφού, όπως καθένας περίμενε, αρκέστηκαν να καταχωρήσουν κάποια ψυχροπολεμικά κείμενα και να ευθυγραμμιστούν με τις πιο σκληροπυρηνικές απόψεις της Ουάσιγκτον και του ΝΑΤΟ.

Να διαπιστώνει όμως κανείς την ίδια κυνικότητα στους εξευρωπαϊσμένους εκφραστές του αστισμού, την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ και τον ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ, αποτελεί ενδιαφέρον (και συνάμα λυπηρό) εύρημα.

Στη χρονογραφική στήλη της πρώτης ο κ. Τηλέμαχος Μαράτος (ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 27.8.81) αφήνει να αναβλύσει εκείνη η μισαλλόδοξη υστερία που πιστεύαμε πως ξοδεύτηκε ολόκληρη στην δεκαετία του '50. Αφού στην αρχή ειρωνευτεί όσους διαμαρτύρονται για τη βόμβα νετρονίου, ερωτά περιγελαστικά

«κατά τι λοιπόν μας ενοχλεί μια συγκεκριμένη απειλή στα πληρώματα σοβιετικών τανκς;» για να μας αποκαλύψει στη συνέχεια ότι είναι «... ανεπιφύλακτα υπέρ οποιουδήποτε συστήματος φρένου στα "φιλειρηνικά" τανκς του ανατολικού συνασπισμού...». Κατά την άποψη του κ. Μαράτου, λοιπόν, μια πυρηνική σταυροφορία εναντίον της ΕΣΣΔ είναι απόλυτα θεμιτή και αν καταφέρει να την εξολοθρεύσει (τί πιο αποτελεσματικό φρένο!) θα μείνουμε κι ευχαριστημένοι, αφού ο «ανθρωπισμός»-μας, εκτεινόμενος από το διαμέρισμα μέχρι το εξοχικό, δεν πρόκειται ποτέ να αναρωτηθεί αν τον «ανατολικό συνασπισμό» τον κατοικούν επίσης άνθρωποι.

Το ξέσπασμα ειλικρίνειας του κ. Μαράτου κλείνει με μια κορωνίδα φιλοτομαρισμού, καθώς μας εξομολογείται την αγωνία-του «... αν θα προλάβει να πάρει τα παιδιά-του και να πάει στην Αμερική...». Και η «φιλότιμης Πατρίς» τι θα απογίνει χωρίς εσάς τους «πατριώτες» κ. Μαράτε (ή μάλλον τηλέμαχε);

Στον ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ (3.9.1981) τα επιχειρήματα υπέρ της νετρονιοβόμβας θέλουν να είναι πιο «τεκμηριωμένα» και γι' αυτό συνοδεύονται από τηλεφωνική (!) συνέντευξη του αμερικανού φυσικού Σ. Κόεν, που εργάζεται για λογαριασμό του Πενταγώνου. Στον τίτλο του άρθρου η εφημερίδα μας βεβαιώνει ότι «Η βόμβα Νετρονίου (είναι) Ασπίδα Σωτηρίας της Ευρώπης από Σοβιετική Επίθεση», ότι «σέβεται το Δίκαιο του Πολέμου και τον άμαχο πληθυσμό» και προβλέπει ότι «η ΕΣΣΔ θα την χρησιμοποιήσει ως επιθετικό όπλο».

Οι ερωτήσεις της συνέντευξης, που διατυπώνονται από τον κ. Α. Παπανδρόπουλο, όπως και το προλογικό-της σημείωμα πασχί-

ζουν να δικαιολογήσουν τους τίτλους και φυσικά εναρμονίζονται με τις κυνικές δηλώσεις του συνεντευξιαζόμενου. Η βιασύνη όμως (ή ο ζήλος;) να βγουν όπως - όπως τα πανικογόνα συμπεράσματά-τους οδηγεί σε φαιδρότητες (τρόπος του λέγειν βέβαια, όταν μιλάμε για βόμβες). Ενώ, όπως σημειώσαμε, ο τίτλος μας βεβαιώνει ότι η νετρονιοβόμβα «σέβεται τον άμαχο πληθυσμό», το κείμενο μιλά για «... το φρικτό μαρτύριο του θανάτου που κρατάει μέχρι έξη μέρες» και για καταστροφές «πολύ εντυπωσιακές». Όμορφος σεβασμός, αλήθεια.

Πιο κάτω ο κ. Α.Π. ξεπερνώντας σε υστερία ακόμη και τον Χάιγκ «ερωτά» αν «... μοναδική λύση για την Ευρώπη είναι η βόμβα νετρονίου», και προσπαθεί να μας υποβάλει «... τι πρέπει να κάνουν χώρες σαν την Ελλάδα». Ίσως φαίνεται δεν έχει ακούσει ακόμα για κάποιες άλλες λύσεις, που αναφέρονται σε αφοπλισμούς, διάλυση στρατιωτικών συνασπισμών και άλλα παρόμοια «ασεβή», που όμως έχουν φτάσει να υιοθετούνται από ένα ευρύτατο πολιτικό φάσμα στις ευρωπαϊκές χώρες. Η περιφρονητική τον αγώνα που κάνουν οι διάφοροι λαοί εναντίον του πολέμου γιατί θεωρεί ότι «... η συλλογική μνήμη-(τους) είναι από ανύπαρκτη μέχρι πολύ ασθενής».

Τα κίνητρα του κυνισμού του καθηγητή Σ. Κόεν είναι λίγο διαφορετικά. Το άγχος της «πετυχημένης επιστημονικής καριέρας» τον μετατρέπει σε συνειδητό απολογητή των αμερικανικών επιτελείων. Ο ουμανισμός του Αϊνστάιν και η εξεγερμένη συνείδηση του Οπενχάιμερ φαίνεται ότι σπανίζουν μέσα στην καταναλωτική αφθονία της εποχής-μας.

Ν.Χ.

Η Β' Μαραθώνεια Πορεία Ειρήνης.

Από την τρομοκρατία και τα στρατοδικεία στις πορείες ειρήνης

του Γιάννη Φλώρου

Η έρευνα των συνεργατών-μας

ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΟΥΤΣΑΝΗ και ΓΙΑΝΝΗ ΦΛΩΡΟΥ για το ελληνικό κίνημα ειρήνης έχει μια διπλή στόχευση: απ' τη μια να αποτίσει ένα φόρο τιμής στο προδικτατορικό κίνημα ειρήνης, ένα απ' τα πιο ρωμαλέα, μαχητικά και μαζικά κινήματα της Ευρώπης. Απ' την άλλη, να αναδείξει τη σημερινή πραγματικότητα ενός κινήματος ειρήνης, που εικονογραφεί τη διάταξη των βασικών πολιτικών δυνάμεων της Αριστεράς, συναρτημένο σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό με τις κομματικές επιλογές στα αντίστοιχα προβλήματα. Ελπίζουμε η έρευνα να οδηγήσει και σε κάποια συμπεράσματα.

ΜΙΑ ΕΛΑΧΙΣΤΗ αναφορά στο «Κίνημα Ειρήνης» στην Ελλάδα, στην περίοδο από το 1950 μέχρι τη δικτατορία, δεν μπορεί παρά να λάβει υπόψη-της δύο στοιχεία. Την παγκόσμια κατάσταση μετά τη λήξη του Β' Παγκόσμιου πολέμου, την ατομική βόμβα στη Χιροσίμα και το Ναγκασάκι, το έντονα ψυχροπολεμικό κλίμα εκείνης της εποχής με την συνεχή προσπάθεια εξοπλισμών των Η.Π.Α. και της Ε.Σ.Σ.Δ. με στόχο μια «νέα ισορροπία» δυνάμεων, που στηριζόταν στο άγχος και τους φόβους που προκαλεί ο όλεθρος μιας πυρηνικής καταστροφής. Και τις ιδιαίτερες συνθήκες, πολιτικές και κοινωνικές, στη χώρα-μας. Η νέα πολιτική εξουσία, μετά την ήττα των δημοκρατικών δυνάμεων στον εμφύλιο, προσπαθεί να σταθεροποιηθεί και να εκτοπίσει κάθε προσπάθεια αμφισβήτησης των βασικών κατευθύνσεων και προσανατολισμών-της. Κοντά σε όλα αυτά διαμορφώνονται και οι θέσεις των προοδευτικών δυνάμεων και ιδιαίτερα του κομμουνιστικού κινήματος.

ΤΟ ΚΥΡΙΟ χαρακτηριστικό των μηχανι-

σμών του νεοοικοδομούμενου κράτους των νικητών του εμφύλιου ήταν η πολιτική και ιδεολογική τρομοκρατία που είχε στόχο κάθε κίνηση αμφισβήτησης. Η λειτουργία των στρατοδικείων συνεχιζόταν όχι μόνο για να «ξεκαθαρίσουν» κάποιοι λογαριασμοί, αλλά για να σπάσει κάθε μορφής αντίσταση. Έπρεπε επίσης να εμπεδωθεί το νομικό πλέγμα της πρώτης περιόδου της δεκαετίας του '50, έτσι ώστε να μπορούν οι κυρίαρχες, τώρα, δυνάμεις να εξασφαλίσουν απρόσκοπτα τη διαίωνιση της πολιτικής-τους εξουσίας.

ΤΟ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ Κόμμα ήταν παράνομο και ο από «Βορρά κίνδυνος» αποτελούσε τον ενοποιητικό κρίκο των δυνάμεων οι οποίες διαχειρίζονταν την εξουσία. Απόψεις και αντιλήψεις, σχετικές με τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, την δημοκρατία, την ελεύθερη έκφραση και διακίνηση των ιδεών λειτουργούσαν, εν μέρει, αποσταθεροποιητικά, για το οικοδομούμενο καθεστώς, με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζονται εχθρικά και να υφίστανται την κυρίαρχη ιδεολογία του αντικομμουνισμού.

ΠΑΡ' ΟΛΑ αυτά όμως η συνέχιση των εξοπλισμών, οι συνεχείς πυρηνικές δοκιμές, το ψυχροπολεμικό κλίμα, η ένταση των σχέσεων Η.Π.Α. και Ε.Σ.Σ.Δ., η εγκατάσταση αμερικάνικων βάσεων στην Ελλάδα, η δημιουργία του ΝΑΤΟ και του Συμφώνου της Βαρσοβίας είχαν σαν αποτέλεσμα την δημιουργία ισχυρών αντιστάσεων μέσα στον ελληνικό λαό. Αντιστάσεων στην πολιτική, που διαμόρφωνε το παγκόσμιο κλίμα «ισορροπίας του τρόμου» και στην πολιτική των ελληνικών κυβερνήσεων η οποία ακολουθούσε βήμα προς βήμα την αμερικάνικη εξωτερική πολιτική.

ΤΟ ΤΕΛΟΣ της δεκαετίας του 1950 ήταν μια κρίσιμη περίοδος. Είχε προηγηθεί το 20ο συνέδριο του Κ.Κ.Σ.Ε. και τα πρώτα ρεύματα αμφισβήτησης άρχισαν να εμφανίζονται στις παρυφές και το εσωτερικό της Ε.Δ.Α. όταν εμφανίσθηκαν οι πρώτες ιδέες για έναν άλλο προσανατολισμό του ελληνικού «κινήματος ειρήνης». Οι απόψεις όμως που κυριαρχούσαν ακόμα έβλεπαν με σκεπτικισμό την προσπάθεια για την δημιουργία ενός αυτόνομου και ανεξάρτητου κινήματος για την ειρήνη και τον αφοπλισμό. Είναι η φάση κατά την οποία το προοδευτικό κίνημα βρίσκεται σε περίοδο έντονων αναζητήσεων για την στρατηγική και τις πολιτικές-του επιλογές, ενώ οι αντιθέσεις της ελληνικής κοινωνίας αντιμετωπίζονται κύρια στο χώρο της νεολαίας με διαφορετικούς όρους.

Το «Κίνημα Ειρήνης» Α' περίοδος 1950-1962

Η «ΕΚΚΛΗΣΗ της Στοκχόλμης», το 1949, και οι προσπάθειες του Παγκόσμιου Συμβουλίου Ειρήνης με πρόεδρο τότε τον νομπελίστα επιστήμονα Ζολιό Κιουρί, είχε αποτέλεσμα να ξεκινήσει σ' όλο τον κόσμο μια μεγάλη προσπάθεια συλλογής υπογραφών για τη σωτηρία της ειρήνης. Στα πλαίσια αυτής της προσπάθειας επιχειρήθηκε και στην Ελλάδα η πρώτη κίνηση η οποία είχε τραγικό θύμα τον Νίκο Νικηφορίδη που συνελήφθη, πέρασε στρατοδικείο και εκτελέστηκε το Μάρτη του 1951 στη Θεσσαλονίκη, μόνο και μόνο για τη συλλογή υπογραφών.

ΕΤΣΙ, μόλις στις 15 Μαΐου 1955 συγκροτήθηκε η «Ελληνική Επιτροπή για τη Διεθνή Ύφεση και την Ειρήνη», ύστερα από πρωτοβουλία 77 προσωπικοτήτων. Πρόεδρος της Επιτροπής ήταν ο Ανδρέας Ζάκκας, πρώην υπουργός, και αντιπρόεδρος ο πρώην υπουργός Μιχάλης Κύρκος, ο Κομνηνός Πυρομάγλου και οι βουλευτές Γιάννης Ευαγγελίδης και Γρηγόρης Λαμπράκης. Εκείνη την περίοδο πρωτοεκδόθηκε και το μηνιαίο περιοδικό «Δρόμοι της Ειρήνης» με ασυνήθιστη για τότε κυκλοφορία που έφθανε τα 20.000 φύλλα.

ΕΝΩ ακόμα στις ελληνικές φυλακές υπήρχαν πολιτικοί κρατούμενοι, η τρομοκρατία έπαιρνε άγριες μορφές και στα αστικά κέντρα και στην επαρχία και ο αγώνας των προοδευτικών δυνάμεων συνεχιζόταν αμείωτος για τον σεβασμό στοιχειωδών δημοκρατικών και πολιτικών δικαιωμάτων, η κρίση της Κούβας δημιούργησε μια νέα κατάσταση. Ήδη στην Ιαπωνία η φιλειρηνική οργάνωση

GENSUI KIO είχε τρία εκατομμύρια μέλη. Στην Αγγλία είχε δημιουργηθεί η C.N.D. των πανεπιστημίων Οξφόρδης και Καίμπριτζ και η «επιτροπή των 100» στο Λονδίνο, στις Η.Π.Α. η Κινητοποίηση για την Επιβίωση (MOBILIZATION FOR SURVIVAL), στη Γαλλία η «Κίνηση για την Ειρήνη και την Ελευθερία». Στη χώρα-μας είχε ιδρυθεί επίσης η «Βαλκανική Κίνηση για τη Βαλκανική Συνεννόηση», με πρόεδρο τον πρώην υπουργό Σταμάτη Μερκούρη και μέλη εκπροσώπους όλων των κομμάτων της αντιπολίτευσης. Ούτε όμως αυτή, ούτε η ΕΕΔΥΕ κατόρθωσαν να αναπτυχθούν σε μαζικό κίνημα.

Η «ΕΛΛΗΝΙΚΗ Επιτροπή για την Διεθνή Ύφεση και την Ειρήνη» λειτουργώντας κάτω από την έμμεση καθοδήγηση της Ε.Δ.Α., αδυνατούσε να συνδεθεί με επιμέρους κινήματα και με τους αγώνες της νεολαίας εκείνης της περιόδου. Βρέθηκε έτσι στη θέση να υπερασπίζει περισσότερο την κρατική πολιτική της Ε.Σ.Σ.Δ. στα ζητήματα της διεθνούς ύφεσης και του αφοπλισμού.

Β' Περίοδος 1963-1967

Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1962-63 χαρακτηρίζεται από την άνοδο του φοιτητικού κινήματος, με τους στόχους του 15% και της κατοχύρωσης του πανεπιστημιακού άσυλου, από την πολιτικοποίηση των εργατικών διεκδικήσεων και αγώνων, από την εκλογική άνοδο της «Ένωσης Κέντρου» και την προσπάθεια της Ε.Δ.Α. να αναπροσαρμόσει την τακτική και στρατηγική-της.

ΟΙ ΑΓΩΝΕΣ αυτοί του λαού δημιουργούσαν συνθήκες για μια διαφορετική πορεία του κινήματος για την Ειρήνη. Χρειάζονταν όμως άλλες μορφές δράσης και μια νέα δυναμική στη σύνδεση με κοινωνικούς χώρους. Η απόφαση για την πραγματοποίηση της Α' Πορείας Ειρήνης από τον Μαραθώνα στην Αθήνα αποτελεί τομή. Η πρωτοβουλία εκδηλώθηκε στο φοιτητικό κυρίως χώρο από μια ομάδα αδέσμευτων αριστερών, που συνεργάζονταν με τη Νεολαία της Ε.Δ.Α. Ιδρύθηκε ο «Ελληνικός σύνδεσμος νέων δια τον πυρηνικό αφοπλισμό Μπέρτραντ Ράσσελ» που είχε Πρόεδρο τον Μιχάλη Περιστεράκη. Στην ηγεσία του Συνδέσμου μετείχαν επίσης οι Αλέκος Λάιος, κατόπιν αντιπρόεδρος του Συνδέσμου, Νίκος Κιάος κατόπιν γεν. γραμ., Ανδρέας Λεντάκης, Καίτη Παυλάκου, Σπύρος Μάνδρος, Χρ. Γανωτής, Ιωάννα Παγκάλου, Ι. Θεοφίλου, Μάριος Μοθωνάιος, Γιάν. Κιντής και πολλοί άλλοι. Ο Σύνδεσμος στεγάστηκε στα γραφεία της Δημοκρατικής Αντίστασης Σπουδαστών (ΔΑΣ-114) στο σπίτι του Παλαμά, Ασκληπιού 3.

Η ΤΟΤΕ κυβέρνηση Καραμανλή απαγόρευσε την πορεία. Την ημέρα εκείνη, ολόκληρη η διαδρομή από το Μαραθώνα στην Αθήνα, είχε κατακλυσθεί από δυνάμεις της αστυνομίας και της χωροφυλακής. Ο μόνος που κατόρθωσε να φθάσει μέχρι το Μαραθώνα ήταν ο βουλευτής της Ε.Δ.Α Γρηγόρης Λαμπράκης. Η αστυνομία συνέλαβε 2.000 άτομα, τα οποία συγκέντρωσε στις σχολές Αστυνομίας, που βρισκόταν τότε στο τέρμα της Πατησίων. Μεταξύ των συλληφθέντων οι οποίοι είχαν κακοποιηθεί άγρια ήταν οι Μ. Θεοδω-

ράκης, Μ. Αργυράκης, Μπόστ, Ν. Κιάος, Μ. Περιστεράκης — πρόεδρος του «Συνδέσμου Ράσσελ» —, Μ. Κατράκης, Δάφνη Σκούρα, Β. Κατράκη, Ασπασία Παπαθανασίου, Λ. Κύρκος, Μ. Γλέζος, Μ. Φαραντούρη και άλλοι.

ΛΙΓΕΣ βδομάδες αργότερα ο Γρ. Λαμπράκης θα δολοφονηθεί από το παρακράτος στη Θεσσαλονίκη κάτω από τις γνωστές συνθήκες που αποκαλύφθηκαν στη δίκη, η οποία έγινε μετά. Είχε κληθεί να μιλήσει σε συγκέντρωση που οργάνωσε η τοπική επιτροπή της ΕΕΔΥΕ.

Η ΑΠΟΠΕΙΡΑ πραγματοποίησης της Α' Πορείας Ειρήνης είχε βέβαια τα αποτελέσματά-της. Αν και τότε η ηγεσία της Ε.Δ.Α. έβλεπε με σκεπτικισμό τις κινήσεις στο χώρο της νεολαίας, και τον ίδιο το «Σύνδεσμο Ράσσελ», η δολοφονία του Γρ. Λαμπράκη είχε καταλυτική λειτουργία. Το «Κίνημα Ειρήνης» δεν μπορούσε πια να παραμείνει ουδέτερο. Πολιτικοποιήθηκε και συνδέθηκε με τους αγώνες των φοιτητών, με την πάλη των εργαζόμενων, με το αίτημα για Δημοκρατία. Δεν μπορούσε πια να παραμείνει κίνημα προερχόμενο και ελεγχόμενο από πάνω. Πήρε μαζικές διαστάσεις, αγκαλιάζοντας καθημερινά όλο και μεγαλύτερα τμήματα του λαού.

ΕΤΣΙ οι επόμενες πορείες, το 1964, '65 και '66 που τις οργάνωνε πια η «Επιτροπή Μαραθώνειας Πορείας» με συμμετοχή της «Δημοκρατικής Κίνησης Νέων Γ. Λαμπράκης», της «Ελληνικής Επιτροπής για την Διεθνή Ύφεση και Αφοπλισμό» και του «Συνδέσμου Νέων Μπ. Ράσσελ», πήραν διαστάσεις παλλαϊκής εκδήλωσης.

Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ και η κριτική στο «κίνημα ειρήνης» δεν μπορεί να βασιστεί μόνο στην αναμφισβήτητη συμμετοχή μεγάλων τμημάτων του λαού στις εκδηλώσεις. Εκείνο το οποίο πρέπει να επισημανθεί είναι ο ιδιαίτερος ρόλος, μέσα στις πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες εκείνης της περιόδου, του κινήματος για την ειρήνη και τον αφοπλισμό, οι σχέσεις-του με τα κοινωνικά κινήματα και τις πολιτικές αντιθέσεις, η σύνδεση την οποία πέτυχε σε κρίσιμες φάσεις με τους στόχους του δημοκρατικού κινήματος.

Η 21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1967 — τραγική η σύμπτωση — συνέπεσε με την επέτειο της Α' Μαραθώνειας Πορείας Ειρήνης και ανέκοψε βίαια όχι μόνο το κίνημα ειρήνης, αλλά και την πορεία αναζήτησης μιας άλλης προοπτικής απ' αυτή που επιφύλασσε η Δεξιά στο λαό-μας.

ΣΗΜΕΡΑ, ενώ ο ανταγωνισμός των εξοπλισμών συνεχίζεται αμείωτος, οι τοπικές συγκρούσεις αναπτύσσονται σε όλες τις ηπείρους και οι στρατιωτικοί εγκέφαλοι των Η.Π.Α. και της Ε.Σ.Σ.Δ. προσπαθούν να ανακαλύψουν νέες μορφές υπεροπλίας. Η ιστορία δεν επαναλαμβάνεται μεταφέροντας το παρελθόν στο παρόν. Το ερώτημα όμως παραμένει: Στις σημερινές κρίσιμες και πολυπλοκές διεθνείς συνθήκες η Αριστερά και οι προοδευτικές δυνάμεις στον τόπο-μας και παγκόσμια θα μπορέσουν να δώσουν την δικιά-τους εκδοχή για την ειρήνη και τον αφοπλισμό;

□

Διάσπαση ή πολυφωνία;

ΑΠΟ το 1949 που ιδρύθηκε το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ειρήνης (ΠΣΕ) κι από το 1955, οπότε συστάθηκε η «Ελληνική Επιτροπή για τη Διεθνή Ύφεση και Ειρήνη» (ΕΕΔΥΕ), πολλά άλλαξαν, όχι μόνο στο διεθνή, μα και στον Ελληνικό χώρο.

ΕΙΔΙΚΑ για τον τελευταίο, αναφερόμαστε λιγότερο σε εξελίξεις που είχαν να κάνουν με τα εκλογικά πραξικοπήματα και την επιβολή της δικτατορίας. Περισσότερο η αναφορά είναι σχετική με το πολιτικό γίγνεσθαι, συναρτημένο απόλυτα μ' εκείνο της Δυτ. Ευρώπης μα και ολόκληρου του κόσμου.

ΑΝ ως το 1968 η κομμουνιστική αριστερά, σ' ολόκληρο τον κόσμο, ήταν ο κύριος δυναμικός παράγοντας του κινήματος ειρήνης, που στρεφόταν σαφώς κατά της μόνης επιθετικής αιχμής, στο πρόσωπο της ιμπεριαλιστικής πολιτικής των ΗΠΑ,

ΑΥΤΗ η μεταστροφή, μόνο τους τελευταίους μήνες παρατηρήθηκε στη χώρα-μας, συνδεδεμένη άλλωστε, σ' ένα μέρος-της, με τις πολιτικές εξελίξεις, που ενώ τώρα συντείνουν στην πολλαπλότητα της έκφρασης του κινήματος ειρήνης, πριν μερικά χρόνια δεν τους επέτρεπαν παρά να εκφράζεται ενιαία οργανωτικά, μέσα από ένα μόνο φορέα, την «ΕΕΔΥΕ».

ΠΙΘΑΝΑ, γιατί αυτές οι πολιτικές εξελίξεις ήταν άρρηκτα δεμένες με τους προσανατολισμούς μα και τις διεργασίες στα πολιτικά κόμματα, που, στο σύνολό-τους, αντιλαμβάνοντο μόνο σε επίπεδο διακηρύξεων την αναγκαιότητα της αυτονομίας των μαζικών φορέων, παίζουν, με συγκεκριμένες κατευθύνσεις σκοπιμότητας, συγκεκριμένους ρόλους στο περιεχόμενο και τον προσανατολισμό αυτών των φορέων.

Η «ΕΛΛΗΝΙΚΗ Επιτροπή για την Διεθνή Ύφεση και Ειρήνη» (ΕΕΔΥΕ) ανασυστάθηκε μετά την πτώση της δικτατορίας το 1975. «Οργάνωση της Ελληνικής Κοινής Γνώμης» όπως θέλει τον εαυτό-της διακηρύσσει πως δρα οργανωμένα και υπερκομματικά:

«Η ΕΕΔΥΕ, δεν συμπολιτεύεται ούτε αντιπολιτεύεται Κυβερνήσεις και κόμματα, από στενές κομματικές θέσεις, αλλά επιδοκιμάζει ή επικρίνει τις διακηρύξεις και την πρακτική-τους με γνώμονα τα συμφέροντα της Ειρήνης».

ΕΚΦΡΑΖΟΝΤΑΣ όμως ό,τι και το κίνημα ειρήνης στην δεκαετία του '60, κάνει σαφές ότι είναι:

● «Κατά του ιμπεριαλισμού, στις εκδηλώσεις-του που αντιστρατεύονται την πολιτική της ύφεσης, συνεχίζουν και εντείνουν το κυνηγητό των εξοπλισμών, επιχειρούν την επιστροφή στον ψυχρό πόλεμο, σπρώχνουν την ανθρωπότητα στην άβυσσο του πυρηνικού ολέθρου».

● «Κατά της αντισοβιετικής υστερίας, όχι από ιδεολογική ή πολιτική άποψη, αλλά σαν μεθοδολογίας και πρακτικής για την υπονόμευση της ύφεσης, της ειρηνικής συνύπαρξης κρατών με διαφορετικά συστήματα και της διαδικασίας για τον γενικό, πλήρη και ελεγχόμενο αφοπλισμό».

ΟΜΩΣ μη αντιμετωπίζοντας με τα ίδια κριτήρια τους δυο στρατιωτικοπολιτικούς συνασπισμούς και τις επεμβάσεις στα εσωτε-

ρικά των χωρών, η «ΕΕΔΥΕ» δέχεται έντονα κριτική για ένα μονόπλευρο προσανατολισμό, καθώς μάλιστα αποτελεί οργανικό τμήμα του «Παγκόσμιου Συμβουλίου Ειρήνης» (ΠΣΕ), που συνδέεται στενά με το Σύμφωνο της Βαρσοβίας. Κατά συνέπεια, πρέπει να υποθέσει κανείς ότι η σύνδεσή-της με το ΚΚΕ μάλλον πρέπει να θεωρείται δεδομένη.

Αφγανιστάν: Μια τοποθέτηση

ΜΙΑ χαρακτηριστική τοποθέτηση της «ΕΕΔΥΕ», χαρακτηριστική της μονόπλευρης πολιτικής-της και που, ως ένα σημείο, αποτέλεσε την αφορμή για την δημιουργία και των άλλων επιτροπών ειρήνης, είναι η τοποθέτηση για το Αφγανιστάν:

«Για τα γεγονότα του Αφγανιστάν, εκφράστηκαν στη Γραμματεία διάφορες απόψεις και εκτιμήσεις. Ανεξάρτητα όμως από τις διαφορετικές-τους απόψεις, τα μέλη της Γραμματείας συμφωνούν ότι τα γεγονότα αυτά χρησιμοποιούνται υποκριτικά σαν πρόφαση από τις ηγεσίες των ΗΠΑ και άλλων φιλοπόμενων δυνάμεων για να εξυπηρετήσουν προ-σχεδιασμένους σκοπούς-τους: τέλος στην περίοδο της ύφεσης, ένταση και δημιουργία ατμόσφαιρας πολέμου, κλίμα ανασφάλειας στην περιοχή των πετρελαίων και σ' όλο τον κόσμο. Με την ίδια υποκρισία οι ΗΠΑ, η Μεγ. Βρετανία και η Κίνα χρηματοδοτούν και εξοπλίζουν το Πακιστάν και το χρησιμοποιούν, όπως το έκαναν συνέχεια μετά την αφγανική επανάσταση του 1978, σαν βάση εξόρμησης των αφγανών αντεπαναστατών».

(Απόσπασμα από την ανακοίνωση της Γραμματείας της ΕΕΔΥΕ — 12 Φεβρ. 1980).

Η άλλη άποψη

ΠΡΙΝ τρεις μήνες, τον Ιούνιο του 1981, ιδρύθηκε στην Αθήνα η «Κίνηση για την Εθνική Ανεξαρτησία, τη Διεθνή Ειρήνη και τον Αφοπλισμό» (ΚΕΑΔΕΑ).

Η ΝΕΑ κίνηση ειρήνης με την ιδρυτική-της διακήρυξη φαίνεται να φροντίζει να κάνει σαφή την διαφορετική στάση-της απέναντι στην «ΕΕΔΥΕ». Επισημαίνοντας ότι οι ψυχροπολεμικές ενέργειες των ΗΠΑ πολλαπλασιάζονται, σημειώνει κατ' αρχήν «μια σειρά α-

από τότε, περίπου, τα πράγματα άρχισαν ν' αλλάζουν.

ΕΙΔΑΜΕ χώρες, κάποτε κομμουνιστικές, να δέχονται και να υποκύπτουν στην απειλή των όπλων μιας επίσης κομμουνιστικής χώρας κι αν τα γεγονότα του 1968 στην Τσεχοσλοβακία δεν αποτέλεσαν το έναυσμα για μια επανατοποθέτηση του ζητήματος, γεγονότα όπως του Αφγανιστάν, της Καμπότζης, της Αφρικής, ήρθαν να αναπροσανατολίσουν το κίνημα της ειρήνης και προς άλλες, εκτός από τις παραδεδεγμένες κατευθύνσεις. Ταυτόχρονα ανάδειξαν δυνάμεις αριστερές, στο σύνολό-τους, που του έδωσαν μια άλλη πνοή, συνεπικουρούμενες τόσο από τα επιμέρους κινήματα «για ένα καλύτερο τρόπο ζωής» (π.χ. τους «πράσινους») όσο κι από πολιτικές δυνάμεις με υποτονική παρουσία ή και ανύπαρκτες οργανωτικά, στη δεκαετία του '60.

του Γιάννη Παπουτσάνη

στοχων ενεργειών της Σοβιετικής Ένωσης που απογοητεύουν τους λαούς».

Η ΣΧΕΤΙΚΗ διατύπωση, όσο κι αν είναι προσεκτική, είναι αρκετά εύλωτη:

«Μα όσο κι αν οι φιλειρηνικές προτάσεις προέρχονται μόνο από μια πλευρά και όσο κι αν φαίνεται να διαφοροποιείται η ΕΣΣΔ από τις ΗΠΑ στο θέμα των προσπαθειών για την ειρήνη, όσο κι αν δεχτούμε πως η ΕΣΣΔ μετέχει στην κούρσα των εξοπλισμών έστω μόνο για λόγους αμυντικούς, ένα είναι ξεκάθαρο:

Τόσο η προσπάθεια για έξοδο από την κρίση, όσο και η γενικότερη προσπάθεια για την ύφεση, την ειρήνη και τον αφοπλισμό, πρέπει αλλά και μπορεί να αποτελέσει το κύριο καθήκον όλων των αδέσμευτων χωρών και όλων των προοδευτικών δυνάμεων του δυτικού κόσμου, ιδιαίτερα μάλιστα των χωρών εκείνων που αναγκαστικά συναρτούν το θέμα της διατήρησης της παγκόσμιας ειρήνης με το δικό-τους αγώνα για εξασφάλιση εθνικής ανεξαρτησίας. Πολιτικές δυνάμεις που δεν καθοδηγούνται από καμιά από τις υπερδυνάμεις που μετέχουν στον ανταγωνισμό των εξοπλισμών και στην ισορροπία του τρόμου, πρέπει να πάρουν στα χέρια-τους το μεγάλο για την ανθρωπότητα θέμα της προσπάθειας για την ανακούφισή-της από το άγχος ενός επικείμενου πυρηνικού όλεθρου».

(Ιδρυτική διακήρυξη ΚΕΑΔΕΑ — Ιούν. 1981).

Στη λογική των «δύο ταμπλώ»;

ΒΕΒΑΙΑ, η δημιουργία της ΚΕΑΔΕΑ δεν είναι μόνο προϊόν των διαφοροποιήσεων που εκφράζονται στο παγκόσμιο κίνημα ειρήνης μα και των πολιτικών εξελίξεων που σημειώνουμε στην αρχή.

ΑΠΟ στελέχη της Κίνησης, αυτή χαρακτηρίζεται σαν «εναλλακτική λύση στα υπάρχοντα σχήματα, (πρόκειται για τις «πολιτικές δυνάμεις που δεν καθοδηγούνται από καμία υπερδύναμη»);, που απαντά στο πρόβλημα του ελληνικού λαού, ο οποίος συσπειρώνεται σε σχέση με την ιδιάζουσα και κρίσιμη θέση της δικής-του χώρας και θέτει το πρόβλημα της Εθνικής Ανεξαρτησίας, σε άμεση σχέση με το πρόβλημα της ειρήνης».

ΠΕΡΑ όμως απ' αυτό δεν πρέπει να θεωρείται άσχετο με το γεγονός ότι η ΚΕΑΔΕΑ ανταποκρίνεται στις θέσεις ενός ολόκληρου πολιτικού χώρου, συγκεκριμένα του ΠΑ-

ΣΟΚ, που, με τα έντονα ανοδικά σημεία που το χαρακτηρίζουν, διαφορίζεται σαφώς τόσο σε επίπεδο θέσεων, όσο και σε επίπεδο φορέων, σε θέματα που αφορούν, εκτός των άλλων, τους προσανατολισμούς της εξωτερικής-του πολιτικής.

ΣΧΕΤΙΚΑ με τις σχέσεις των φορέων «ΕΕΔΥΕ» και «ΚΕΑΔΕΑ», βέβαια, δεν υπάρχει καμιά οξύτητα αν και το πρόβλημα της συνεργασίας δεν έχει αντιμετωπισθεί άμεσα από καμία απ' τις δύο επιτροπές. Με ανακοίνωσή-της της 16.6.81 η «ΕΕΔΥΕ» υπαινισσό-μενη ότι «ο καθένας ή το κάθε κόμμα έχει το δικαίωμα να δημιουργεί το κίνημα της αρεσκείας-του...» παρατηρεί ταυτόχρονα, ότι εφ' όσον «μέχρι σήμερα δεν υπήρχαν διαφορετικές απόψεις ή όπου προκύψανε βρέθηκε πάντοτε με τον διάλογο και την αρχή της ομοφωνίας κοινή θέση ...η δημιουργία άλλης κίνησης δεν δικαιολογείται ούτε από την επίκληση των "ελληνικών ιδιαιτεροτήτων"».

ΠΑΡ' ΟΛΑ αυτά δεν μπορεί παρά να επισημάνει κανείς την συμμετοχή επωνύμων προσωπικοτήτων και στους δυο φορείς. Το γεγονός δεν θα προξενούσε τόση εντύπωση αν δεν επρόκειτο για στελέχη της «ΕΕΔΥΕ» που αποχώρησαν και συνέστησαν την ΚΕΑΔΕΑ! Σχετικά αναφέρεται το όνομα του τέως προέδρου της «ΕΕΔΥΕ» κ. Γ. Βουδούρη, ο οποίος μετέχει και στο προεδρείο της «ΕΕΔΥΕ» και είναι εκ των αντιπροέδρων της ΚΕΑΔΕΑ. Το ίδιο συμβαίνει και με τον δήμαρχο Θεσσαλονίκης κ. Παπαδόπουλο που είναι μέλος του Προεδρείου και των δύο φορέων. Μπορεί να σημειωθεί, πάντως, σύμφωνα με ερμηνείες κύκλων της ΚΕΑΔΕΑ, ότι το γεγονός οφείλεται στην μεταβατικότητα της κατάστασης και σε διάθεση να μην οξυνθούν οι σχέσεις των δύο φορέων.

Η «Αδέσμευτη Κίνηση»

ΠΕΡΑ όμως από τους δύο φορείς, πριν μερικούς μήνες επίσης, δημιουργήθηκε η «Αδέσμευτη Κίνηση Ειρήνης» (ΑΚΕ) έπειτα από σύσκεψη που πραγματοποίησε στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου της Αθήνας η Επιτροπή Πρωτοβουλίας, που διοργάνωσε στον τύμβο του Μαραθώνα τις εκδηλώσεις στη μνήμη του Γρηγόρη Λαμπράκη.

ΟΙ θέσεις του «ΑΚΕ», όπου φαίνεται η διάστασή-του με την «ΕΕΔΥΕ» μα όχι αναγκαστικά και με την «ΚΕΑΔΕΑ», συνίστανται στην:

- άμεση και ταυτόχρονη διάλυση και των δύο συνασπισμών του ΝΑΤΟ και του Συμφώνου της Βαρσοβίας.

- κατάργηση όλων των πυραυλικών βάσεων από τον Ατλαντικό ως τα Ουράλια.

- διάλυση των ξένων βάσεων και το σεβασμό της εθνικής ανεξαρτησίας και της εδαφικής ακεραιότητας κάθε χώρας.

- καταδίκη όλων των πυρηνικών δοκιμών οπουδήποτε γίνονται χωρίς εξαίρεση.

- δημιουργία αποπυρηνικοποιημένης ζώνης στα Βαλκάνια, στη Μεσόγειο και σ' άλλα μέρη του κόσμου.

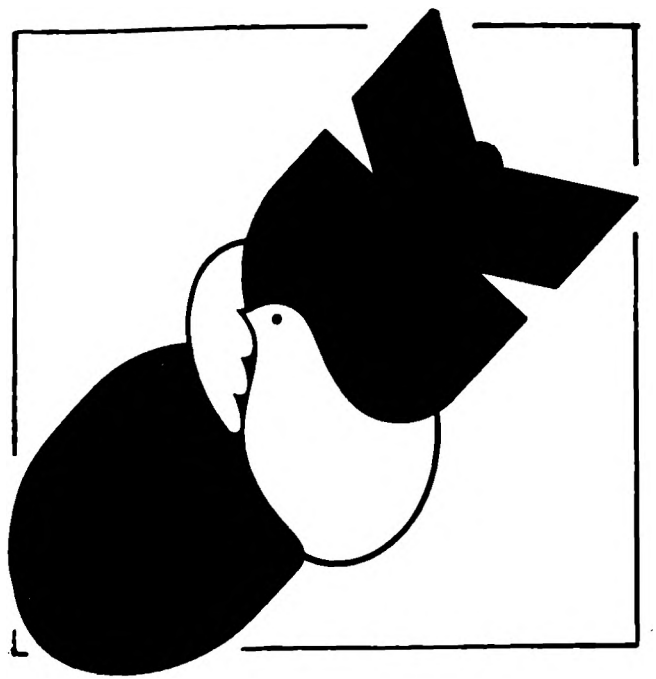
- ανοιχτή καταδίκη κάθε ξένης επέμβασης στα εσωτερικά μιας χώρας κάτω από οποιοδήποτε πρόσχημα (π.χ. Σαλβαντόρ, Αφγανιστάν) κτλ.

ΔΕΔΟΜΕΝΟΥ του γεγονότος της διάσπασης του κομμουνιστικού κινήματος στη χώρα-μας οι ανανεωτικές δυνάμεις εκφράζουν στην «ΑΚΕ» τον διαφορισμό-τους σε επίπεδο θέσεων, για το κίνημα ειρήνης, ευθυγραμμιζόμενες με την αμφίπλευρη κριτική που ασκείται στις δυο υπερδυνάμεις.

ΓΕΝΝΗΜΑ του αναπροσανατολισμού του κινήματος ειρήνης, η «Αδέσμευτη Κίνηση», δεν παύει και αυτή να είναι δημιούργημα κομματικών επιλογών που δεν ήθελαν τον εγκλωβισμό των δυνάμεων, που εκφράζονται στο ανανεωτικό κομμουνιστικό κίνημα μέσα στην «ΕΕΔΥΕ», παρ' ό,τι για το θέμα υπήρξαν διαφορετικές απόψεις και συγκρούσεις (που στην ουσία εξέφραζαν ξεχωριστές αντιλήψεις για την ανάπτυξη και τους φορείς του μαζικού κινήματος), στα πλαίσια του κύριου πολιτικού φορέα του χώρου (ΚΚΕεσ.). Πάντως, από την άλλη πρέπει να επισημανθεί και το γεγονός ότι οι δυνάμεις αυτές που συσπειρώθηκαν πριν την σύσταση της «ΑΚΕ» στην Επιτροπή Πρωτοβουλίας για την διοργάνωση των εκδηλώσεων στο Μαραθώνα, ουδέποτε, παρά μόνο σ' επίπεδο κορυφής, είχαν εκπροσωπηθεί στην «ΕΕΔΥΕ», στην οποία επίσης σ' επίπεδο κορυφής εκφράζονται δυνάμεις του κέντρου (μάλλον δεδομένης της οργανωτικής και πολιτικής αδυναμίας του χώρου να επιδοθεί σε ανάλογα εγχειρήματα).

Ανάμεσα σε δύο δρόμους

ΟΙ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΟΙ πυρηνικοί εξοπλισμοί, οι δημιουργίες πρόσφατα εστιών έντασης σε διάφορα σημεία της υδρογείου, η επα-

ναφορά στο προσκήνιο της βόμβας «Ν» φέρουν επιτακτικά το κίνημα ειρήνης στην επικαιρότητα.

Ο ΠΡΟΣΦΑΤΟΣ πολυκερματισμός, με την διττή εξήγησή-του, μα και η περίοδος που διέρχεται η χώρα-μας, δεν άφησαν περιθώρια σε κινητοποιήσεις, αν όχι αντίστοιχες μ' αυτές που υποτίθεται πως συγκινούν περισσότερο το δημοκρατικό συναίσθημα του λαού, ανάλογες μ' αυτές που εκδηλώθηκαν σε χώρες της Δυτικής Ευρώπης.

ΑΝ οι φορείς του Κινήματος ειρήνης στην Ελλάδα ανταποκριθούν λιγότερο στις κομματικές επιλογές που υπογόρευσαν την σύσταση και κατεύθυνσή-τους και περισσότερο εκφράσουν τις θέσεις-τους, γέννημα των πραγματικών κινδύνων του πολέμου μα και των διεθνών εξελίξεων, είναι δυνατό να εξυπηρετήσουν την υπόθεση της ειρήνης στη χώρα-μας, παρ' ό,τι θα έπρεπε να σημειώνουμε την παρουσία-τους λιγότερο σαν πολλαπλότητα έκφρασης και περισσότερο σαν πολυκερματισμό.

ΑΝ ΟΜΩΣ επιδοθούν σ' ένα πόλεμο κυριαρχίας, κι αν κάποιες μελλοντικές εξελίξεις τους αναθέσουν ρόλους ιδιάζοντες, που θα εκφράζουν και συγκεκριμένες εξαρτήσεις, τότε το πιθανότερο είναι πως δεν θα έχουμε κάποιους δραστήριους ταξικούς φορείς, μα σφραγιδοφύλακες αρχών και θέσεων που άλλοι καθορίζουν. Και βέβαια, τον τελευταίο που θα συσπειρώσει μια τέτοια τακτική είναι ο ελληνικός λαός' και η υπόθεση της Ειρήνης θα έχει υπηρετηθεί υποτονικά στον τόπο-μας.

□

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΖΩΟΔΟΧΉ ΠΗΓΗ 17, 36-39 980

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΛΟΓΗ
ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ

ΠΛΗΡΗΣ ΚΑΙ ΜΟΝΙΜΗ
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΟΛΩΝ
ΤΩΝ ΑΝΤΙΕΞΩΣΙΑΣΤΙΚΩΝ
ΒΙΒΛΙΩΝ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
"Ελευθερος Τυπος"

ΚΑΘΕ ΠΡΟΙ
αφραζε
διαβαζε
διαδιδε
την ΑΥΓΗ
τη δικη 68
ΦΩΝΗ

Αυτοί οι περίεργοι πράσινοι...

ΤΟ ΝΕΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΛΟΓΩΝ «ALTERNATIVE LISTE» ΤΟΥ ΔΥΤ. ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ

του Στέλιου Κούλογλου

Η εδώ και λίγα χρόνια έντονη παρουσία των πράσινων κινημάτων της Δ. Ευρώπης είναι ένα φαινόμενο σταθερό και αναμφισβήτητο. Δυστυχώς η μέχρι τώρα παρουσίαση των πράσινων στην Ελλάδα, μέσα από τον Τύπο, μεταφράσεις βιβλίων για την οικολογία η παρεμπιπτόντως λόγω άλλων πολιτικών γεγονότων είναι απελπιστικά ελλιπής και αποσπασματική. Η εικόνα που συνήθως προβάλλεται είναι κάποιων απολιτικών και κοινωνικά απροσδιόριστων σχηματισμών, που αποτελούνται από μερικούς φανατικούς εχθρούς της τεχνολογικής εξέλιξης ή ρομαντικούς οπαδούς της επιστροφής στην αμόλυντη φύση του περασμένου αιώνα.

Στις εκλογές του Δυτικού Βερολίνου, ο κυβερνών την ομοσπονδιακή Γερμανία και το Βερολίνο συνασπισμός Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος (SPD) - Ελεύθερων Δημοκρατών (FDP) αντιμετωπίζει για δεύτερη μόνο φορά μετά το τέλος του πόλεμου την πιθανότητα να περάσει στην αντιπολίτευση. Με 56 μόνο βουλευτές δεν έχει πια απόλυτη πλειοψηφία στη βουλή και υπολείπεται κατά 4 από τις 60 βουλευτικές έδρες που κέρδισε το δεξιό χριστιανοδημοκρατικό κόμμα (UDP).

Η μεγάλη όμως έκπληξη των εκλογών, ήταν ο διπλασιασμός των ψήφων και του ποσοστού του «Εναλλακτικού συνδυασμού» (Alternative Liste - AL). Οι έτσι αυτοαποκαλούμενοι «πράσινοι» της πόλης κατάφεραν να κερδίσουν 120.000 ψήφους και να διπλασιάσουν το ποσοστό-τους, από 3,7% σε 7,4%. Έτσι, ξεπέρασαν το FDP και υπερπήδησαν το φράγμα του 5% που απαιτείται για την εκλογή βουλευτών και αμφισβητούν, για πρώτη φορά μεταπολεμικά, το μονοπώλιο της κοινοβουλευτικής εκπροσώπησης των τριών παραδοσιακών κομμάτων, κερδίζοντας 9 βουλευτικές έδρες, στη νέα τοπική βουλή.

Το αποτέλεσμα προκάλεσε ανησυχίες στο σοσιαλδημοκρατικό κόμμα που είδε τους ψήφους που έχασε να μεταβιβάζονται αυτούσιοι στην AL, ύστερα από μια περίοδο δύο χρόνων εσωκομματικών προβλημάτων από «πρασινίζουσες τάσεις» στο εσωτερικό του. Και ασφαλώς διαβλέπεται μέσα από την περίπτωση του Δ. Βερολίνου μια πτωτική τάση στην επιρροή-του, που ίσως εκδηλωθεί στις εκλογές που θα γίνουν αυτόν και τον επόμενο χρόνο σε άλλα κρατίδια της ομοσπονδιακής Γερμανίας.

Δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι την επόμενη κιόλας των εκλογών ήρθαν στο φως της δημοσιότητας σφυγμομετρήσεις που παρουσιάζουν μειωμένη την επιρροή του κυβερνητικού συνασπισμού και τη δημοτικότητα του καγκελάριου Σμιτ. Ανήσυχος παρουσιάστηκε επίσης και ο «συμμαχικός» — και μάλιστα υπό συνθήκες κατοχής — παράγοντας¹: την επόμενη των εκλογών, η HERALD TRIBUNE διαπίστωνε την άνοδο της επιρροής της AL και το γεγονός ότι «αντιτάσσεται σθεναρά στην ατλαντική συμμαχία και παγέλεται την μετατροπή της παρουσίας των εγγυητριών συμμαχικών δυνάμεων του Δ. Βερολίνου σε συμβολική».

Η AL μέσω των βουλευτών-της θα έχει τώρα το δικαίωμα να πα-

ρακολουθεί τις μυστικές μέχρι τώρα διαπραγματεύσεις ανατολικών και δυτικών στο Βερολίνο, π.χ. για την ανταλλαγή αιχμαλώτων, ή τα σχέδια της αστυνομίας για τη ματαίωση και την καταστολή των διαδηλώσεων. Και στο Βερολίνο είναι σ' όλους γνωστό ότι οι βουλευτές της AL συμμετέχουν στις διαδηλώσεις, κατοικούν σε κατελημένα σπίτια στα οποία επιτίθεται καθημερινά η αστυνομία κτλ.

Όλα αυτά σε μια πολιτική συγκυρία εξαιρετικά εύθραυστη και ασταθής από πλευράς πολιτικών ισορροπιών. Όπως προκύπτει και από τους αριθμούς των βουλευτικών εδρών, ούτε το χριστιανοδημοκρατικό κόμμα, ούτε ο μέχρι τώρα κυβερνών συνασπισμός μπορεί να σχηματίσει αυτοδύναμη κυβέρνηση. Αναδεικνύεται έτσι η AL, ένα «συννοθύλευμα τρομοκρατών, κομμουνιστών και αναρχικών» σύμφωνα με την επίσημη προπαγάνδα, σε σοβαρό παράγοντα των εξελίξεων.

Τι είναι όμως τέλος πάντων αυτοί οι περίεργοι πράσινοι;

Παρά την επωνυμία του συνδυασμού, η AL δεν αποτελεί μια ευκαιριακή προεκλογική συνένωση.

Έχοντας για σήμα-της τον σκαντζόχοιρο (ένα άκακο ζώο που σιγά - σιγά εκλείπει) και σαν βασικό σύνθημα το «για δημοκρατία και προστασία του περιβάλλοντος» η AL συνιστά ένα οργανωμένο σχηματισμό με τρία περίπου χρόνια ζωής.

Δημιουργείται σε μια περίοδο ύφεσης και οπισθοχώρησης του λαϊκού κινήματος στην Δ. Γερμανία, μετά το φοιτητικό ξέσπασμα στα τέλη της 10ετίας του '60. Όταν έχει γίνει ορατή η αποτυχία του πρότυπου της RAF (Μπάαντερ - Μάινχοφ) και η πολιτική αναποτελεσματικότητα, η κρίση και η ουσιαστική διάλυση των μαρξιστικών λενινιστικών ομάδων, κινεζόφιλης ή αλβανόφιλης κατεύθυνσης.

Δημιουργούνται τότε ομάδες μελέτης γύρω από διάφορα κοινωνικοπολιτικά προβλήματα (οικολογία, ατομικά εργοστάσια, λευκά κελιά κτλ.) με περιθωριακή και αποσπασματική δράση που επανδρώνονται από τους ανθρώπους που συμμετείχαν στα προηγούμενα κινήματα.

Τέτοιου είδους συσπειρώσεις συνενώνονται και δημιουργούν την AL σε μια εποχή που το γερμανικό οικονομικό θαύμα φαίνεται ότι φτάνει στο τέλος-του και προβλήματα όπως ο πληθωρισμός, η ανεργία, ο κίνδυνος από τα πυρηνικά εργοστάσια, η κρατική τρομοκρατία ή η αλλοτρίωση της καθημερινής ζωής γνωρίζουν μια όξυνση.

Αντίθετα με τις προηγούμενες αποτυχημένες προσπάθειες, η AL δεν φιλοδοξεί να μιλήσει στο όνομα ή να παρουσιαστεί σαν εκπρόσωπος κάποιας συγκεκριμένης κοινωνικής τάξης. Αντίθετα προσπαθεί να υλοποιήσει μια νέου τύπου κοινωνική συμμαχία

Διαδήλωση για τις καταλήψεις σπιτιών μπροστά στις φυλακές Μοαμπίτ. Δυτ. Βερολίνο, Γενάρης 1981.

των καταπιεζόμενων τάξεων, κοινωνικών ομάδων και στρωμάτων, σε μια εντελώς ισότιμη βάση και με την ταυτόχρονη διατήρηση της αυτονομίας του κάθε φορέα της «συμμαχίας».

Αποτελώντας την πιο αριστερή τάση μέσα στο γερμανικό πράσινο κίνημα, η AL δεν είναι καθόλου απολιτική. Διεκδικώντας ένα πολιτικό λόγο για πολλά θέματα διεθνούς και εσωτερικής πολιτικής, προσπαθεί να κάνει πραγματικότητα μια νέα αντίληψη για την πολιτική που αναδεικνύει ακόμα και το πιο «ασήμαντο» κοινωνικό πρόβλημα σε πολιτική θέση, αλλά και το μείζον πολιτικό θέμα σε μαζικό κοινωνικό πρόβλημα.

Προσπάθειες που υλοποιούνται σ' ένα νέο τύπο εσωκομματικής δημοκρατίας, με ενδοοργανωτικές σχέσεις όπου τείνουν να εκλείψουν — ή τουλάχιστον αυτό αποτελεί σαφή πρόθεση — οι ειδήμονες αναλυτές της πολιτικής σκηνής και παραγωγοί της γραμμής, οι μεσαιοί «μεταφορείς» και οι εκτελεστές και αφισοκολλητές της βάσης. Αντίθετα επιχειρείται ένας — αναγκαίος άλλωστε — καταμερισμός εργασίας που δεν αναπαράγει την αντίθεση πνευματικής - χειρονακτικής δουλειάς αλλά συντελεί στην αξιοποίηση όλων των δυνάμεων, που κάθε ομάδα ή άνθρωπος μπορεί να προσφέρει. Σχέσεις που κατατείνουν στην εμπέδωση της δημοκρατίας της βάσης όπως τα ίδια τα μέλη της AL διακηρύσσουν σε κάθε ευκαιρία.

Η AL ταυτόχρονα, όπως κάθε ζωντανός οργανισμός — και μάλιστα νέος —, δεν μπορεί παρά να διέπεται από αντιφάσεις που τροκύπτουν από την έλλειψη μιας σαφούς στρατηγικής και από την προσπάθεια συνένωσης διαφορετικών κοινωνικών κατηγοριών, περισσότερο ή λιγότερο ριζοσπαστικών τάσεων, νέων και γέρων σε ηλικία κτλ. Αντιφάσεις που εκφράζονται συχνά με διαμάχες, έντονες συζητήσεις και με αντιφατικές και αλληλοσυγκρουόμενες θέσεις.

Είναι αναμφισβήτητο ότι η AL μπαίνει σήμερα σε μια νέα και κρίσιμη περίοδο: η αύξηση της επιρροής-της, η εκπροσώπησή-της στην τοπική αλλά και στην πανγερμανική βουλή, η ιδιόμορφη πολιτική κατάσταση, προσθέτουν νέα και πιο σύνθετα προβλήματα, προσδιορίζοντας έναν διαφορετικό ρόλο απ' αυτόν της διαμαρτυρίας, που χαρακτήριζε μέχρι τώρα τη φυσιογνωμία-της.

Η ύπαρξη πάντως των πράσινων κινήματων στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης προβληματίζει — ή θα πρέπει να το κάνει — και τους παροικούντες στην περιφέρειά-της.

Βέβαια, το κίνημα των πράσινων δεν προσφέρεται ούτε για θεοποίηση, ούτε καν για απλή μίμηση, καθώς αποτελούν ένα φαινόμενο που διαμορφώνεται σε εντελώς συγκεκριμένες κοινωνικές συνθήκες. Αν υπάρχει όμως ένα στοιχείο παραδειγματισμού, είναι στην συνειδητή επιλογή ορισμένων ανθρώπων που δεν επιλέγουν τη λύση της ιδιώτευσης και των ατομικών λύσεων, αρνούνται να μετατραπούν σε θεατές εξελίξεων και απλούς ψηφοφόρους και αγωνίζονται, κάνοντας το πράσινο χρώμα να σημαίνει πραγματικά αριστερή πολιτική, βασισμένη σε μαζικά κινήματα.

Τζήν Μπαίηκερ Μίλλερ

Γιά μιά νέα ψυχολογία τῆς γυναίκας

«Μιά σημαντική πρόοδος
στήν κατανόηση τῆς ψυχολογίας
καί τῶν δύο φύλων.

“Ένα βιβλίο
πού ἡ γενιά μας θά διαβάσει
καί θά συζητήσει ἐκτεταμένα».
- Marcia Guttentag

Ἡ Μπαίηκερ Μίλλερ πιστεύει ὅτι οἱ ιδιότητες
πού διαθέτουν οἱ γυναῖκες σέ ἀφθονία — ὅπως ἡ
στοργή, ἡ συνεργατικότητα, ἡ ἀνιδιοτέλεια ἔ-
χουν ἐπίμονα ὑποβαθμιστεῖ σάν χαρακτηριστικά
ένός βοηθητικοῦ φύλου. Δυστυχῶς, οἱ γυναῖκες
ἀποδέχτηκαν τελικά τή θέση αὐτή. Στήν πραγμα-
τικότητα, ὑπογραμμίζει ἡ συγγραφέας, οἱ ιδιότη-
τες αὐτές εἶναι πηγή μιᾶς τεράστιας δύναμης καί
σάν τέτοια πρέπει νά χρησιμοποιηθοῦν. Ἡ
Μπαίηκερ προτείνει στή συνέχεια τρόπους πού
θά μπορούσαν νά χρησιμοποιηθοῦν οἱ ιδιότητες
αὐτές ὥστε ν' ἀλλάξει ἡ ζωή τῆς γυναίκας.

Εκδόσεις Γλάρος

Κεντρική διάθεση

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 31 • ΑΘΗΝΑ 141 • ΤΗΛ. 36 18 457

Οι πράσινοι προσανατολίζονται σε έναν νέο δρόμο, διαφορετικό από εκείνον της Δύσης

Δημοσιεύουμε παρακάτω μια μαγνητοφωνημένη συνομιλία, που είχαμε με τον εκπρόσωπο τύπου της AL, Ernst Hoplitschek. Παρότι η συνέντευξη αυτή δόθηκε μόλις την μεθεπόμενη μέρα των εκλογών, και με αφορμή αυτές, νομίζουμε ότι σκιαγραφεί αρκετά καθαρά την φυσιογνωμία, τους γενικότερους προσανατολισμούς αλλά και την δυναμική των πράσινων του Δ. Βερολίνου.

ΕΡ: Τα αποτελέσματα των εκλογών έφεραν την AL τρίτο κόμμα στη βουλή με διπλασιασμένους τους ψήφους-της. Είναι οπωσδήποτε μια σημαντική επιτυχία. Έχεις μια εξήγηση γι' αυτό;

ΑΠ: Είναι μια μεγάλη νίκη για μας. Οφείλεται στο ότι καταφέραμε να εκφράσουμε όλα τα κινήματα που υπάρχουν σήμερα στο Δ. Βερολίνο. Πολλοί μάλιστα υπεραισιόδοξοι έλεγαν ότι θα πάρουμε 10%. Στην πραγματικότητα ένα 5% από τους ψήφους που πήραμε ανήκει σε ανθρώπους που με τον ένα ή τον άλλο τρόπο αγωνιστήκαμε μαζί στην προηγούμενη περίοδο και γνωρίζουν καλά τις θέσεις-μας. Το υπόλοιπο 2,5% περίπου, είναι ψηφοφόροι που δεν ξέραν το πρόγραμμά-μας, αλλά είναι δυσαρεστημένοι από την πολιτική που ακολουθούν τα μεγάλα παραδοσιακά κόμματα, και εκτίμησαν την πρόθεσή-μας για μια εναλλακτική πολιτική. Η προσέλκυση αυτής της κατηγορίας ψηφοφόρων είναι μια σημαντική εξήγηση για την άνοδο που σημειώσαμε.

Οι προγραμματικές θέσεις

ΕΡ: Μπορείς να μου πεις τα κύρια σημεία του προγράμματός-σας;

ΑΠ: Το πρόγραμμά-μας χωρίζεται σε δύο μέρη: το πρώτο αφορά τα εσωτερικά προβλήματα και το δεύτερο την εξωτερική πολιτική. Βασικό σημείο του πρώτου μέρους είναι η αποστρατικοποίηση του Δ. Βερολίνου. Αυτό είναι ένα μεγάλο πρόβλημα γιατί υπάρχουν σήμερα περίπου 10.000 άνδρες από τον στρατό των συμμαχικών δυνάμεων (ΗΠΑ - ΑΓΓΛΙΑ - ΓΑΛΛΙΑ) που μπορούν να ελέγχουν

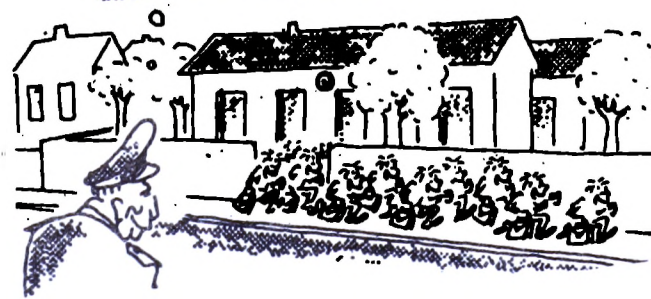
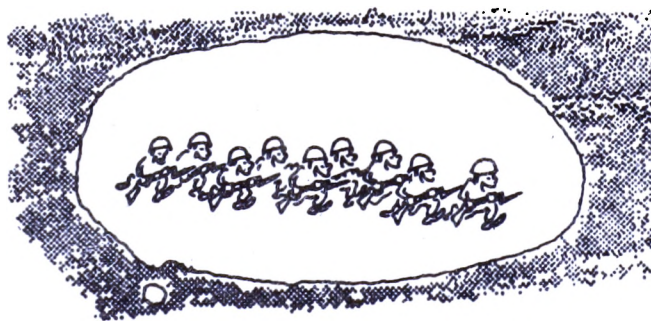
και Ανατολής

— με βάση τη συμφωνία που υπογράφηκε μετά το τέλος του πολέμου — κάθε-μας κίνηση, ακόμα και όλα-μας τα τηλεφωνήματα χωρίς καμιά δυνατότητα ελέγχου από μας. Επιπλέον η παρουσία-τους εδώ φορτίζει την ήδη ηλεκτρισμένη ατμόσφαιρα που υπάρχει ανάμεσα στις υπερδυνάμεις.

Αυτό έχει κάνει τον κόσμο να ανησυχεί και να φοβάται.

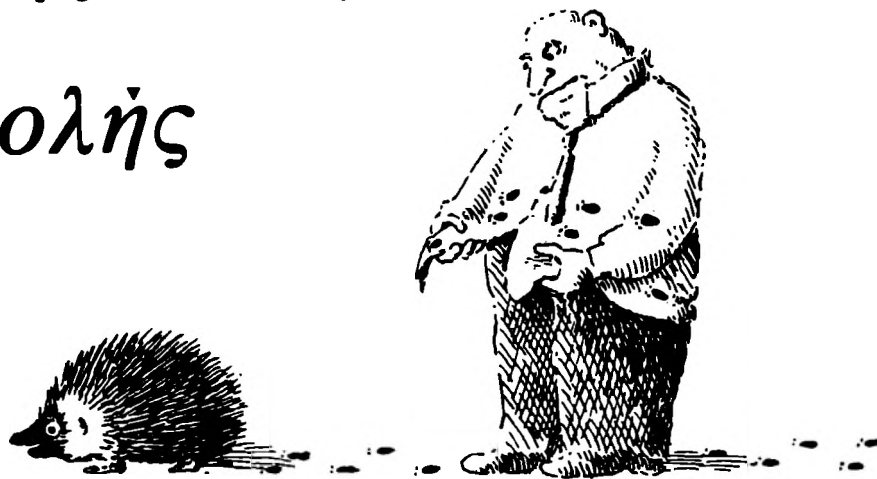
Γι' αυτό ζητάμε την αποστρατικοποίηση και των δύο τομέων του Βερολίνου (ανατολικού και δυτικού). Και σαν πρώτο βήμα καλής θέλησης από την δυτική πλευρά ζητάμε ν' αποχωρήσουν όλες οι δυτικές δυνάμεις και να παραμείνουν ενδεικτικά 400 στρατιώτες.

Μας λένε ότι αν γίνει κάτι τέτοιο, το Δ. Βερολίνο παραμένει ανυπεράσπιστο στην περίπτωση μιας στρατιωτικής επίθεσης. Αυτό όμως είναι αστείο γιατί με την πρόοδο των πυρηνικών όπλων η άμυνα της πόλης δεν εξαρτάται από την παρουσία μερικών χιλιάδων στρατιωτών.

ΕΡ: Ποιά είναι η θέση-σας για τα πυρηνικά όπλα;

ΑΠ: Ζητάμε την αποπυρηνικοποίηση όλης της Ευρώπης. Αυτό είναι και το κύριο σημείο του προγράμματός-μας για την εξωτερική πολιτική.

ΕΡ: Είδα ένα σημείο για τον «τρίτο κόσμο»...

ΑΠ: Η Γερμανία είναι ένα ιμπεριαλιστικό κράτος; και αυτό μας καθορίζει μια ειδική στάση. Ζητάμε να πάψει η εξάρτηση των υπανάπτυκτων και μικρών χωρών και να γίνουν πραγματικά ανεξάρτητες χωρίς παράλληλα να καταστρέφεται ο εθνικός-τους πολιτισμός. Πρέπει στο σημείο αυτό να σημειώσω ότι στρεφόμαστε ενάντια στην πολιτική και της Δύσης και της Ανατολής, ενάντια και στις δύο υπερδυνάμεις.

Ένα από τα κεντρικά σημεία του προγράμματός-μας είναι η διάσωση του περιβάλλοντος. Επιδιώκουμε να σταματήσει η μόλυνση από τα απόβλητα των εργοστασίων, η καταστροφή των δασών, λιμνών και ποταμών και να εξασφαλιστεί καθαρός αέρας, ανθρώπινες και υγιεινές συνθήκες ζωής.

Επίσης ζητάμε την καταστροφή των πυρηνικών εργοστασίων και προτείνουμε την χρησιμοποίηση εναλλακτικών μορφών ενέργειας (ήλιος, άνεμος κτλ.).

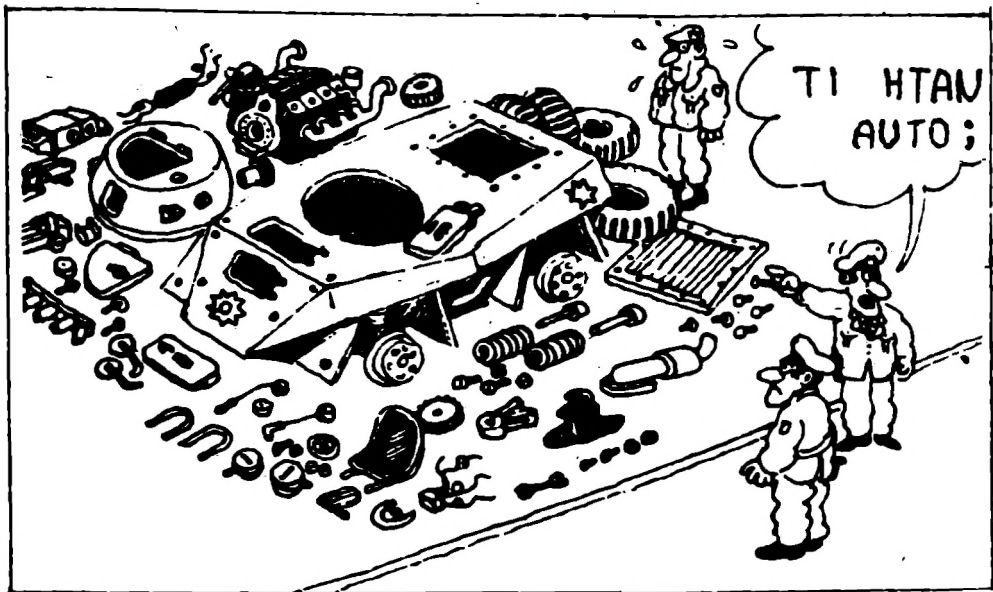
Άλλο βασικό πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε σήμερα είναι οι δημοκρατικές ελευθερίες και το σταμάτημα της μεγάλης αστυνομικής καταπίεσης και των κατασταλτικών μέτρων.

ΕΡ: Σ' όλους τους δρόμους του Βερολίνου υπάρχουν κλούβες της αστυνομίας. Είναι τρομερό...

ΑΠ: ...και αυτό είναι το λιγότερο. Υπάρχουν σήμερα τουλάχιστον 5 άτομα στη φυλακή και εκκρεμούν δίκες για πολλούς ακόμα. Τα περισσότερα από τα επεισόδια έγιναν με αφορμή τις καταλήψεις των σπιτιών και τις επιθέσεις της αστυνομίας στην προσπάθειά-της να τα επανακαταλάβει.

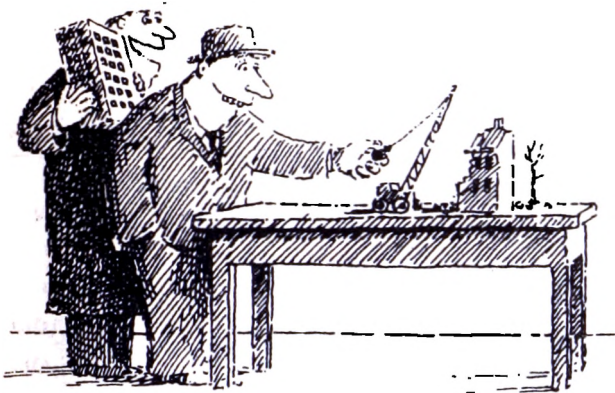
ΕΡ: Το πρόβλημα της κατοικίας αποτελεί ένα βασικό-σας σημείο;

ΑΠ: Ναι, ζητάμε να σταματήσουν οι επιθέσεις στα κατελημμένα σπίτια, να επιδιορθωθούν πολλά που σήμερα δεν κατοικούνται και να μειωθούν οι τιμές των ενοικίων που σήμερα βρίσκονται στα ύψη. Δεν θέλουμε το γκρέμισμά-τους και την αντικατάστασή-

τους από τις «μοντέρνες», απάνθρωπες μεγάλες πολυκατοικίες.

Άλλα σημεία του προγράμματός-μας, είναι η εξασφάλιση της ισότητας των γυναικών και το σταμάτημα της καταπίεσής-τους από τους άντρες. Υπάρχουν ήδη δύο σπίτια στο Βερολίνο που μένουν γυναίκες που έφυγαν από τα σπίτια-τους, επειδή οι άντρες-τους τις χτύπαγαν ή δεν τους φέρνονταν καλά κτλ.

Ζητάμε ακόμα ένα τρίτο σπίτι γι' αυτές.

Ένα ακόμα μεγάλο ζήτημα, είναι η εκπαίδευση σ' όλα τα επίπεδα. Σ' αυτήν την κοινωνία το εκπαιδευτικό σύστημα είναι ανιαρό και καταπιεστικό, με τις συνεχείς εξετάσεις από τάξη σε τάξη και από βαθμίδα σε βαθμίδα.

Ήδη υπάρχουν στην πόλη ορισμένα πειραματικά σχολεία, που προσπαθούν να εφαρμόσουν ένα διαφορετικό τύπο εκπαίδευσης. Προτείνουμε λοιπόν τη γενίκευση αυτών των προσπαθειών.

ΕΡ: Σ' ένα σημείο του προγράμματος είδα κάτι για τους ηλικιωμένους...

ΑΠ: Οι γέροι εδώ έχουν εγκαταλειφθεί. Γι' αυτό προσπαθούμε να γεφυρώσουμε το χάσμα των γενεών που υπάρχει. Είναι κάτι το ανθρώπινο. Το ίδιο κάνουμε και με το πρόβλημα των παιδιών. Υπάρχουν, ξέρεις, πολλά ζευγάρια που δεν κάνουν παιδιά, επειδή δεν θέλουν ν' αφιερώνουν το χρόνο-τους σ' αυτά. Δουλεύουν όλο το χρόνο και μετά σχεδιάζουν τις διακοπές-τους για το καλοκαίρι,

Νέοι και γέροι ενωμένοι και δυνατοί

μετά ξαναδουλεύουν κτλ. κτλ. Θέλουμε να τους απομακρύνουμε από την καταναλωτική κοινωνία και να τους φέρουμε πιο κοντά στη φύση.

Προβάλλουμε επίσης αιτήματα για τους αλλοδαπούς εργάτες εδώ στο Βερολίνο, τη νεολαία, τα μικρά παιδιά, την κοινωνική και υγειονομική πολιτική του κράτους, τους ανάπηρους, τους ψυχοπαθείς, και προτείνουμε μια αντιψυχιατρική πολιτική, τους ομοφυλόφιλους άνδρες και γυναίκες, την κουλτούρα και τα σπορ.

ΕΡ: Έχετε ένα φάσμα αιτημάτων για πολλά προβλήματα. Πώς φτάσατε σ' αυτό το πρόγραμμα;

ΑΠ: Ξέρεις, η οργάνωσή-μας αποτελείται από πυρήνες βάσης κατά περιφέρειες και ομάδες εργασίας κατά προβλήματα που υπάρχουν. Κάθε τέτοιος πυρήνας έφτιαξε το δικό του πρόγραμμα με απόλυτη σχεδόν αυτονομία, και όλα αυτά μαζί έφτιαξαν το γενικό πρόγραμμα.

ΕΡ: Ναι, αλλά αυτό είναι ένα πρόγραμμα μακροπρόθεσμο...

ΑΠ: Αυτό είναι σωστό. Έχουμε υπολογίσει ότι απαιτούνται για την εφαρμογή-του τουλάχιστον 10 χρόνια. Γι' αυτό έχουμε για την βουλή που θα συγκληθεί, να προβάλουμε 7 συγκεκριμένα αιτήματα που μπορούν να πραγματοποιηθούν άμεσα.

ΕΡ: Ποιά είναι αυτά;

ΑΠ: Ζητάμε να ανοίξει ακόμα ένας σταθμός (σπίτι) για τις καταπιεσμένες γυναίκες που σου μίλησα παραπάνω. Δεύτερο, να μην αυξηθούν τα εισιτήρια στις συγκοινωνίες, όπως

Διαδήλωση για τη ματαίωση κατασκευής του αυτοκινητόδρομου Δ.Βερολίνου-Ανόβερου. Κάτω διαδήλωση για τους απεργούς πείνας στα «λευκά κελιά». (Μάρτης '81).

σχεδιάζει να κάνει η κυβέρνηση. Τρίτο, να μειωθεί ο μισθός των βουλευτών στο μισό. Σήμερα οι βουλευτές αποζημιώνονται με 5.000 μάρκα περίπου τον μήνα (125.000 δραχμές). Νομίζουμε ότι τα μισά είναι αρκετά. Τέταρτο, να κλείσουν τα λευκά κελιά στο Δ. Βερολίνο και να απελευθερωθούν όλοι οι κρατούμενοι που πιάστηκαν με τις τελευταίες ταραχές. Έκτο αίτημα, είμαστε ενάντια στο κτίσιμο ενός καινούργιου αυτοκινητόδρομου Δ. Βερολίνου - Αννόβερου που σχεδιάζουν να περάσει μέσα από ένα δάσος και που σίγουρα θα το καταστρέψει. Και τέλος, να «νομιμοποιηθούν όλα τα κατελημμένα σπίτια.

Κοινοβουλευτισμός και έλεγχος των βουλευτών

ΕΡ: Φτάνουμε σ' ένα ενδιαφέρον σημείο. Αναρωτιέμαι ποια είναι η στάση-σας απέναντι στο κοινοβούλιο, και πώς σκέφτεστε να το «χρησιμοποιήσετε», αφού είναι η πρώτη φορά που βρίσκεστε αντιμέτωποι μ' ένα τέτοιο πρόβλημα.

ΑΠ: Συζητήσαμε πολύ γι' αυτό το ζήτημα. Υπήρχε και μια άποψη που έλεγε να μην πάμε καθόλου. Τελικά καταλήξαμε ότι πρέπει να εκμεταλλευτούμε τις δυνατότητες που μας δίνονται να διακηρύξουμε τις θέσεις-μας μέσα από 'κει, γιατί οι εργασίες της βουλής καλύπτονται από τα μέσα ενημέρωσης. Πριν, δεν είχαμε καμιά πιθανότητα ν' ακουστεί από 'κει και το παραμικρό για το πρόγραμμά-μας. Έτσι η απόφασή-μας είναι με το ένα πόδι στο κοινοβούλιο και με το άλλο...

M. ΚΟΥΝΤΕΡΑ

ΤΟ ΑΣΤΕΙΟ

Lea
MILAN
KUNDERA

«Σε κάθε σελίδα αυτού του καταπληκτικού βιβλίου ακούγεται η φωνή του ώριμου καλλιτέχνη και πραγματικού ανθρώπου — αυτό είναι μεγάλη τύχη σ' αυτούς τους άτυχους καιρούς».

Glaude Roy,
(Le nouvelle observateur)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΛΒΟΣ
Αναξαγόρα 1, Αθήνα 112
Τηλ: 52.46.241

κυκλοφορούν

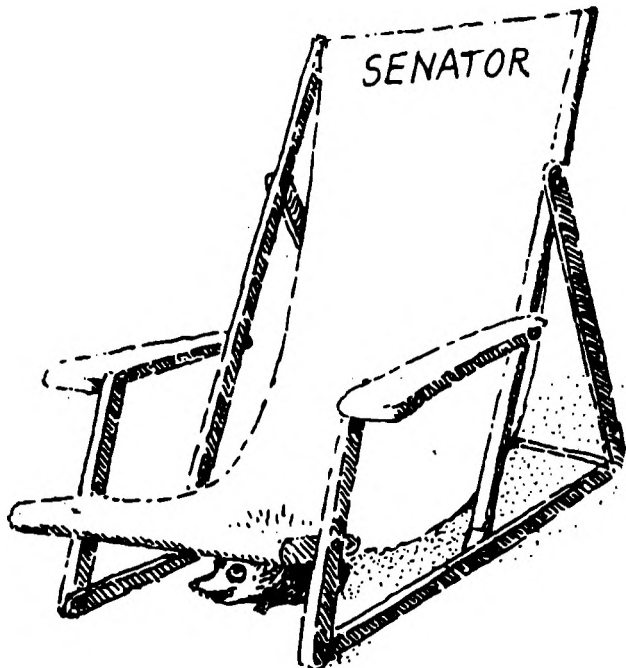
πολιορκία

τεύχος 13-14

Louis Aragon, Γιώργος Τωάννου, François Mitterrand, Maurice Blanchot, Γ. Σ. Στογιαννίδης, Γιάννης Κοντός, Αντρέας Νεοφυτίδης, Νίκος Κάσδαγλης, Νανά 'Ησαΐα, Μανώλης Πρατικάκης, Ντίνος Σιώτης, Μιχαήλ Μήτρας, Σταύρος Αντωνίου

Διόρυγμα στο Cesare Pavese
(εξάγωγή, επιμέλεια: Philippe Renard)

κά κινήματα. Βέβαια στηριζόμαστε στα τελευταία για να πετύχουμε τους στόχους-μας.

ΕΡ: Είστε μια οργάνωση με μικρή εσωτερική συνοχή. Νομίζετε ότι θα μπορέσετε να ελέγξετε τη δράση των βουλευτών-σας μέσα στο κοινοβούλιο; Θα προωθήσουν σταθερά το πρόγραμμά-σας και πώς είστε εξασφαλισμένοι ότι θα παραμείνουν μαζί-σας;

ΑΠ: Έχουμε 9 ανθρώπους στο κοινοβούλιο, που εκλέχτηκαν για υποψήφιοι από την οργάνωση, και δήλωσαν ότι θα εφαρμόζουν τις αποφάσεις-της. Βέβαια ο κίνδυνος που προανέφερε είναι υπαρκτός. Γι' αυτό εφαρμόζουμε μια νέα μέθοδο για ν' αποφύγουμε αυτό που γίνεται στα παραδοσιακά κόμματα: της εκμετάλλευσης από τους βουλευτές της ίδιας της θέσης-τους, που όπως ξέρεις συνοδεύεται με χρήμα, φήμη, δυνατότητα επιρροής κτλ. Στη μέση της κοινοβουλευτικής περιόδου, ύστερα από δυο χρόνια, θα αντικαταστήσουμε όλους τους βουλευτές με 9 διαφορετικούς, δυνατότητα που μας τη δίνει ο κανονισμός του κοινοβουλίου. Δεν θέλουμε επαγγελματίες πολιτικούς. Θα πρέπει να συνεχίσουν τις δουλειές-τους, όπως πριν να εκλεγούν.

ΕΡ: Και τι θα γίνει με τους μισθούς των βουλευτών-σας;

ΑΠ: Έχουμε δηλώσει ότι δεν υπάρχει περίπτωση να κερδίσει κανείς-μας λεφτά σαν βουλευτής. Όλα τα λεφτά θα μαζευτούν και θα δοθούν στα μαζικά κινήματα, τα κατελημμένα σπίτια, τις γυναίκες κτλ.

ΕΡ: Οι βουλευτές-σας αναδείχτηκαν εθελοντικά; Τι τάσεις αντιπροσωπεύουν;

ΑΠ: Εκλέχτηκαν από την οργάνωση και προσπαθήσαμε ν' αντιπροσωπεύουν διαφορετικούς προσανατολισμούς και τάσεις: πράσινοι, σοσιαλιστές, ενώ ένας ανήκε παλιά στην KPD.²

Οργανωτική δομή: Η δημοκρατία της βάσης

ΕΡ: Μίλησες προηγούμενα για τη δομή της οργάνωσής-σας. Μπορείς να πεις περισσότερα γι' αυτό;

ΑΠ: Έχουμε τρία επίπεδα λειτουργίας. Το πρώτο είναι οι πυρήνες βάσης που ήδη σου μίλησα. Έχουμε 20 πυρήνες στα αντίστοιχα διαμερίσματα της πόλης και 16 που απασχολούνται με κοινωνικά προβλήματα. Το μεσαίο επίπεδο είναι μια, ας πούμε, σύσκεψη που αποτελείται από δύο εκλεγμένους εκπρόσωπους από κάθε πυρήνα. Αυτή συνεδριάζει μια φορά τη βδομάδα και αποφασίζει για τρέχοντα ζητήματα. Και το τρίτο και α-

νώτερο επίπεδο είναι η Γενική Συνέλευση όλων των μελών. Εδώ αποφασίζουμε για τα βασικά θέματα, το πρόγραμμά-μας, την πολιτική-μας στη βουλή. Είναι βέβαια κουραστικό να κάθεται για αρκετές ώρες, ν' ακούς, να σκέφτεσαι, να μιλάς. Είναι όμως μια προσπάθεια για μια νέου τύπου δημοκρατία, που δεν υπάρχει ούτε στα καθιερωμένα κόμματα, ούτε και στα κομμουνιστικά, που με τον δημοκρατικό συγκεντρωτισμό, τις βασικές αποφάσεις παίρνουν λίγα άτομα. Προσπαθούμε μ' αυτό τον τρόπο να πετύχουμε μια ολόπλευρη δημοκρατία που εμείς ονομάζουμε δημοκρατία της βάσης.

Έχουμε εμπνευστεί αυτό τον τρόπο λειτουργίας από τους γερμανούς κομμουνιστές μέχρι το τέλος του Α' παγκόσμιου πολέμου και πριν την επίσημη ίδρυση του κομμουνιστικού κόμματος και την καθιέρωση σαν αρχής λειτουργίας του δημοκρατικού συγκεντρωτισμού.

ΕΡ: Αν δεν είναι μυστικό πόσα μέλη έχετε;
ΑΠ: 2.000.

ΕΡ: Πολύ μικρός αριθμός σε σύγκριση με τους 120.000 χιλιάδες ψήφους που πήρατε...

ΑΠ: Πρέπει να σκεφτείς ότι εμφανιστήκαμε το '78 για πρώτη φορά. Και μετά περάσαμε μια περίοδο πολύ δύσκολη. Δεν υπήρχαν μαζικά κινήματα και ο κόσμος είχε απογοητευτεί. Μπορώ να πω ότι μας βοήθησαν καθοριστικά οι καταλήψεις των σπιτιών. Πάντως δεν είναι εύκολο να εφαρμόσεις μια νέα πολιτική, να φτιάξεις μια νέα οργάνωση.

ΕΡ: Πράγματι η σημερινή δομή σας εξασφαλίζει συνθήκες άμεσης δημοκρατίας. Είσαστε όμως μόνο 2.000. Τι θα γίνει όμως αν γίνετε π.χ. 20.000. Δεν θα χρειαστεί τότε μια έμμεση αντιπροσώπευση;

ΑΠ: Αυτό είναι πρόβλημα. Σήμερα δεν το αντιμετωπίζουμε, αλλά αν παρουσιαστεί, νομίζω ότι θα προσπαθήσουμε να το λύσουμε με το ίδιο πνεύμα, δηλαδή της δημοκρατίας της βάσης.

Η πολιτική συγκυρία

ΕΡ: Στην περίπτωση που οι χριστιανοδημοκράτες σχηματίσουν κυβέρνηση πιστεύεις ότι τα πράγματα θα σκληρύνουν;

ΑΠ: Άκου, ο αρχηγός-τους εδώ στο Βερολίνο δεν ανήκει στη σκληρή δεξιά πτέρυγα. Μπορεί να χαρακτηριστεί σαν συντηρητικός φιλελεύθερος. Και ίσως ν' ακολουθήσει τον πιο μαλακό δρόμο, στο πρόβλημα ιδιαίτερα των σπιτιών που έχουν καταληφθεί. Είναι πάντως σίγουρο ότι σε ορισμένους τομείς όπως η εκπαίδευση, η κατάσταση θα χειροτερέψει και μπορούμε να προβλέψουμε ότι θα γίνουν πολλές συγκρούσεις.

ΕΡ: Δηλαδή μπορούμε να πούμε ότι δεν θα έχουμε μεγάλες αλλαγές στον τρόπο διακυβέρνησης;

ΑΠ: Ναι, αν πάρουμε υπόψη-μας και τις μικρές διαφορές στους συσχετισμούς των δυνάμεων.

Οι σχέσεις με τις αριστερές οργανώσεις

ΕΡ: Ποιές είναι οι σχέσεις-σας με τα αριστερά κόμματα; Συμμετέχει κάποιο από αυτά στην ΑΛ;

Από τις αντιπυρηνικές διαδηλώσεις στο Μπρόκντορφ της Δυτ. Γερμανίας. Νέοι προσπαθούν να καταστρέψουν την πύλη εισόδου των εγκαταστάσεων του εργοστασίου πυρηνικής ενέργειας.

Η ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ : ΑΠΑΣΧΟΛΕΙ...

ΑΠ: Υπάρχει ένα μικρό κόμμα, η KBW³, που πριν τις εκλογές δήλωσε ότι θα μας ψηφίσει. Στις προηγούμενες όμως έλεγε ότι είμαστε ένας μικροαστικός συνασπισμός και δεν εκπροσωπούμε την εργατική τάξη. Τώρα ήταν αναγκασμένο να μας υποστηρίξει, δεν είχε άλλη επιλογή, αφού στις προηγούμενες εκλογές είχε πάρει μόνο μερικές εκατοντάδες ψήφους. Βλέπεις, σ' αυτές τις κοινωνίες τα κομμουνιστικά κόμματα δεν έχουν μεγάλο μέλλον.

ΕΡ: Έγινε νομίζω μία διάσπαση στην KBW το προηγούμενο καλοκαίρι...

ΑΠ: Ναι, ανάμεσα σε μια «μαλακή» γραμμή που έβλεπε ότι έχει πολλά κοινά με μας και σε μια σκληρή που υποστήριζε την αποκλειστικότητά-της στην εκπροσώπηση της εργατικής τάξης, με ιεραρχία στην εσωτερική-της δομή, τρεις ανθρώπους στην κορυφή που αποφασίζουν, όπως δηλαδή τα παραδοσιακά μαρξιστικά κόμματα στην ΕΣΣΔ, την Λ.Δ. Γερμανίας κτλ.

ΕΡ: Ποιά είναι η γνώμη-σας για την DKP, το παραδοσιακό σοβιετόφιλο κόμμα της Δ. Γερμανίας;

ΑΠ: Αυτοί έχουν εδώ στο Βερολίνο το ενωμένο σοσιαλιστικό κόμμα, με το ίδιο όνομα και στα ίδια πρότυπα με αυτό της Αν. Γερμανίας.

Φυσικά η DKP δεν συνεργάζεται με τους πράσινους, ούτε αυτή εδώ με μας γιατί παρουσιάζονται σαν οι αποκλειστικοί εκπρόσωποι των συμφερόντων της εργατικής τάξης.

Στις τελευταίες εκλογές έπεσαν από 1,2% σε 0,7%.

Γενικά, όλα αυτά τα κόμματα χάνουν την επιρροή-τους από χρόνο σε χρόνο. Πιστεύω ότι θα προσπαθήσουν να μπουν μέσα στην

ΑΛ και τους πράσινους για να επηρεάσουν την πολιτική-μας και να κερδίσουν μέλη εκμεταλλευόμενοι τη χαλαρότητα των σχηματισμών-μας.

Για ένα κοινωνικό σύστημα

ΕΡ: Μου είπαν ότι υπήρχε ένας ανταγωνισμός μεταξύ-σας και κάποιων άλλων πράσινων στο Δ. Βερολίνο, για το ποιοί είναι οι πραγματικοί πράσινοι...

ΑΠ: Ναι, λέγονταν συνδυασμός πράσινων του Βερολίνου. Οι άνθρωποι αυτοί ανήκουν στην πολύ δεξιά τάση του πράσινου κινήματος, και έφτιαξαν μια ξεχωριστή οργάνωση και πήραν μέρος στις εκλογές, αλλά κέρδισαν ένα ποσοστό μόνο 0,3%. Πίστευαν ότι αν είχαν το όνομα πράσινοι, θα κέρδιζαν ψήφους από αυτό και μόνο.

Στους πράσινους της Δ. Γερμανίας πραγματοποιείται σήμερα μια στροφή, μπορούμε σχηματικά να πούμε από το κέντρο προς τ' αριστερά. Σ' αυτές τις συνθήκες μερικοί άνθρωποι απομακρύνονται από τους πράσινους και τους κατηγορούν ότι δεν είναι αληθινά ένα γνήσια οικολογικό κίνημα. Πράγμα που δεν είναι σωστό. Γιατί το πραγματικό πρόβλημα σήμερα για μια πολιτική για την οικολογία που θέλει να δυναμώσει, είναι να πραγματοποιήσει ένα συνδυασμό της οικολογίας μ' ένα νέο κοινωνικό σύστημα. Και όχι να τα ξεχωρίσει όπως κάνουν οι δεξιοί ή η KDP.

Εμείς προσπαθούμε να τα συνδυάσουμε με τον ίδιο τρόπο που σκέπτεται και ο Μπάρο⁴.

ΕΡ: Μπορείς να κάνεις μια πρόβλεψη για το μέλλον των πράσινων;

ΑΠ: Ελπίζω και πιστεύω ότι θα προσανατολιστούν προς την οικολογία και τον σοσιαλισμό, σ' ένα νέο δρόμο διαφορετικό από αυ-

ΠΙΟ ΠΟΛΛΗ ΦΑΝΤΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΚΛΟΜΠΣ

τόν της Δύσης και της Ανατολής.

ΕΡ: Μπορείς να σχεδιάσεις αυτό το νέο δρόμο, το νέο κοινωνικό σύστημα που μίλησες προηγούμενα;

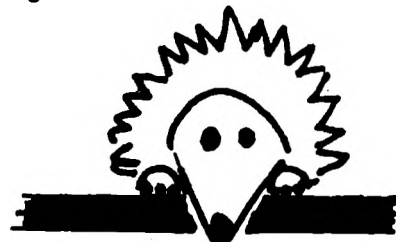
ΑΠ: Αυτό είναι αρκετά δύσκολο γιατί κάτι τέτοιο δεν υπάρχει σήμερα, ώστε να μπορείς να πεις: «Αυτό είναι το μοντέλο μου».

Ας ελπίσουμε ότι θα φτάσουμε σε μια κοινωνία δίκαια, με ανθρώπινα δικαιώματα και καινούργιες σχέσεις των ανθρώπων, με τη φύση και μεταξύ-τους.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Όπως είναι γνωστό, το Δ. Βερολίνο βρίσκεται κάτω από την επιτήρηση των τριών «εγγυητριών» δυνάμεων (Αγγλία, ΗΠΑ, Γαλλία) με βάση τη συνθήκη που υπογράφηκε μετά τον πόλεμο.
2. KPD: Κομμουνιστικό κόμμα Γερμανίας, οργάνωση φιλοκινεζικών προσανατολισμών. Συγκροτήθηκε στις αρχές της δεκαετίας του '70 και αποφάσισε να διαλυθεί το 1979, αφού εκτίμησε σαν αποτυχημένη την προσπάθειά-της για την ίδρυση του κομμουνιστικού κόμματος.
3. KBW: κομμουνιστικός σύνδεσμος Δ. Γερμανίας, οργάνωση με παράλληλο προσανατολισμό μ' αυτόν της KPD.
4. Ανατολικογερμανός διανοητής, συγγραφέας του βιβλίου «Η εναλλακτική λύση στις χώρες της Ανατ. Ευρώπης».

Οι φωτογραφίες του άρθρου είναι του Ralph Rieth αποκλειστικά για το «ΑΝΤΙ». Τα σκίτσα, από τις εκδόσεις της ΑΛ και την εφημερίδα Tageszeitung.

Έχουμε τώρα κι άλλο Επιμελητήριο

Η Βουλή-μας στις 5 Σεπτέμβρη ψήφισε, χωρίς συζήτηση και με «ομοφωνία των πτερύγων-της», το νομοσχέδιο για το «Επιμελητήριο Εικαστικών Τεχνών Ελλάδος». Έτσι, τελικά, με όλες τις καθυστερήσεις, τις διαπραγματεύσεις και τη γραφειοκρατία, η Ελλάδα απέκτησε το Επιμελητήριο Εικαστικών Τεχνών, που θα προστεθεί στον απολογισμό των ομόφωνα «πραγμάτων» της απερχόμενης Βουλής και φυσικά θα αποτελεί τιμή και για τον αρμόδιο και υπεύθυνο υπουργό επί των πολιτικών της νεοδημοκρατικής κυβέρνησής-μας.

Δεν μπορούμε παρά να αναγνωρίσουμε ότι ο νόμος για την ίδρυση του Καλλιτεχνικού Επιμελητηρίου δίνει λύση σ' ένα πάγιο αίτημα του χώρου των καλλιτεχνών. Οι αντιδράσεις, όμως, μιας μεγάλης μερίδας καλλιτεχνών και οι φόβοι-τους είναι και δικαιολογημένοι και βάσιμοι. Γιατί το Επιμελητήριο μπορεί να μεταβληθεί σε όργανο που αντί να υπερασπίσει τα δικαιώματα όλων όσων ανήκουν στο χώρο αυτό, θα δημιουργεί, πιθανά, απαράδεκτες διακρίσεις, αφήνοντας έδαφος στην ανάπτυξη και αναπαραγωγή νοσηρών φαινομένων, όπως οι διάφορες «κάστες». Έτσι που να μεταβληθεί, μακροπρόθεσμα, σε τροχοπέδη στην ανάπτυξη των Εικαστικών Τεχνών.

Συμμεριζόμενη ένα βασικό αίτημα του χώρου των καλλιτεχνών, η αντιπολίτευση δε θα έπρεπε να αποδεχθεί το νομοσχέδιο «ως έχει». Υπήρχαν τουλάχιστον δύο άρθρα του νόμου τα οποία θα έπρεπε να τροποποιηθούν. Γιατί το ΠΑΣΟΚ και το ΚΚΕ αρνήθηκαν το δικαίωμα σ' όσους είχαν αντίθετη γνώμη να την εκφράσουν ισχυριζόμενοι ότι σ' αυτή την περίπτωση «δεν θα ψηφίζοταν το νομοσχέδιο»; Γνωρίζουμε καλά ότι η καθυστέρηση του Υπουργείου Πολιτισμού όσον αφορά το νομοσχέδιο στηριζόταν στην τακτική «να αφήσουμε το θέμα μέχρι την τελευταία ώρα, έτσι ώστε η πίεση να ασκείται και προς την αντιπολίτευση». Προφανώς όμως αυτό δεν έπρεπε να οδηγήσει το ΠΑΣΟΚ και το ΚΚΕ στην επιλογή της ψήφισης του νομοσχεδίου. Γιατί απλά αυτό το νομοσχέδιο καθορίζει για τα επόμενα δέκα τουλάχιστον χρόνια τις βασικές κατευθύνσεις στο χώρο των Εικαστικών Τεχνών. Καθορίζει δηλαδή το ρόλο της Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών, την ανάπτυξη της Παιδείας στον τομέα αυτό, οργανώνει τις πολιτικές μορφές παρέμβασης για την ανάπτυξη και διάδοση των Εικαστικών Τεχνών, καθορίζει, σε τελική ανάλυση, σ' ένα τόσο ευαίσθητο χώρο, μια συντεχνιακή, κλειστή και οπισθοδρομική αντίληψη για το ρόλο και τη λειτουργία ενός πολιτιστικού σωματείου.

Η παιδεία και σ' αυτό τον τομέα νοσεί η Σχολή Καλών Τεχνών ως έχει, όσο και να αναμορφωθεί, δεν λύνει το πρόβλημα. Γιατί, λοιπόν, να μην μπει το θέμα των Εικαστικών Τεχνών στη συνολική-του διάσταση;

Είναι περίεργο αλλά και άξιο παρατήρησης το γεγονός ότι σε καιρούς πνέοντος ανέμου «αλλαγής», όλες οι δυνάμεις που ισχυρίζονται ότι συμμετέχουν σ' αυτή τη διαδικασία, στην περίπτωση του Επιμελητηρίου Εικαστικών Τεχνών, συνεργάστηκαν για τη διαίωνιση μιας βελτιωμένης μορφής, αλλά οπωσδήποτε όχι για την «αλλαγή». Αυτή, λοιπόν, είναι η πρόθεσή-τους; Είναι εύλογη, νομίζουμε, η απορία μας...

Το Ισλάμ και ο Αραβικός κόσμος Ένα συνέδριο στη Ρόδο

του Θόδωρου Πάγκαλου

Η αντιφατική και ταραγμένη πραγματικότητα των Αραβικών χωρών θα είναι σίγουρα στο κέντρο των πολιτικών εξελίξεων στην περιοχή-μας. Κι από τη λύση που θα βρουν τα οξυμένα αυτά προβλήματα θα κριθεί και το κρίσιμο πρόβλημα της ειρήνης και του πολέμου.

Η εισροή των εισοδημάτων του πετρελαίου διαφοροποίησε χώρες και κοινωνικές τάξεις δημιουργώντας μια οξυτάτη αντιδικία ανάμεσα στους «πλούσιους» και στους «φτωχούς» Άραβες. Οι κυρίαρχες μέχρι τώρα ιδεολογίες που συγκρούονταν με διάφορες μορφές σε κάθε χώρα, ο παναραβισμός και ο ισλαμισμός, υφίστανται τη διάβρωση και τροφοδοτούνται από αυτή την πόλωση.

Ο εκσυγχρονισμός αντί να ενσωματώνει τις κοινωνίες τις αποσυνθέτει. Αυξάνεται η ανεργία και οι νέες σύγχρονες μειοψηφίες «εκλεκτών» τείνουν είτε να ενσωματωθούν στην παραδοσιακή σφαίρα αυθαιρεσίας και διαφθοράς της παλιάς εξουσίας ή να περιθωριοποιηθούν σε απομονωμένες από το λαό ομάδες εξεγερμένων.

Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια διαμορφώνονται μια σειρά από νέες πραγματικότητες.

Ο ενδοαραβικός μετανάστης (Αιγύπτιος, Τυνήσιος, Γιεμενίτης ή Μαροκινός) γίνεται αντικείμενο εκμετάλλευσης χωρίς διάκριση από τους ομόθρησκους - ομοεθνείς-του της Λιβύης, της Σαουδικής Αραβίας, του Κουβέιτ και των Εμιράτων. Ακόμη και ο φελλάχος του Δέλτα του Νείλου εγκαταλείπει μια ακινησία χιλιετηρίδων και κινείται πέρα από τα σύνορα, ενώ τα πετροδολάρια ακολουθώντας αντίστοιχη διαδρομή αγοράζουν τη γη που εγκαταλείπει.

Στις πλούσιες χώρες παρασιτικοί κηδεμόνες χωρίς γνώσεις, ειδικευση ή διάθεση για δουλειά διαμεσολαβούν ανάμεσα στον ξένο επιχειρηματία και το ντόπιο εθνικό εισόδημα. Στα εμιράτα ολόκληρα έθνη έχουν μεταβληθεί σε απλά παράσιτα.

Και βέβαια έτσι ούτε στις χώρες που εξάγουν εργατική δύναμη, ούτε σ' αυτές που τη δέχονται η ροή αυτή δεν θα δημιουργήσει αποτελέσματα ανάλογα με εκείνα της ελληνικής μετανάστευσης, π.χ. Λείπουν οι κοινωνικές και πολιτιστικές δομές για μια αυτοτροφοδοτούμενη και παραγωγική συσσώρευση κεφαλαίου.

Και παράλληλα αυξάνει η ένταση ανάμεσα σε «φτωχές» και πλούσιες χώρες. Ιδιαίτερα γιατί οι φτωχές είναι πιο δυσκροτημένες κοινωνικά, καλύτερα εκπαιδευμένες και στρατιωτικά ισχυρότερες. Αργά ή γρήγορα θα διεκδικήσουν μια «δικαιότερη»

διανομή του πλούτου του Αραβικού κόσμου που καλώς ή κακώς αντιμετωπίζουν σαν ένα ενιαίο σύνολο. Η αλληλοεξάρτηση αντιστρατεύεται την ενότητα, όταν οι ανισότητες οξύνονται.

Έτσι ο Πανααραβισμός μοιάζει όσο ποτέ άλλοτε να είναι μια απλή μυθοποιητική ιδεολογία. Οι τοπικές τάσεις κυριαρχούν και οι κατά καιρούς απόπειρες ενοποίησης παίρνουν τη μορφή μιας διεστραμμένης προσπάθειας αλληλοκαταστροφής. Τα ανασφαλή καθεστώτα προτείνουν ενότητα στο καθεστώς που αντιμετωπίζουν σαν απειλή. Και κατόπιν κάνουν ό,τι είναι δυνατό για να αποτύχει η ενοποιητική διαδικασία για να επιτευχθούν λυσσαλέα κατά του πρώην «αδελφού» που μέχρι προχτές αγκάλιαζαν.

Ο Πανισλαμισμός αντίθετα έχει αναγεννηθεί. Εκφράζει την πολιτιστική αντίσταση των μικρομεσαίων αστών που εξαθλιώνονται και βρίσκονται σε αγωνία μπροστά στα παραπροϊόντα του εκσυγχρονισμού. Όμως η αναχρονιστική προσήλωση στην κοινωνική φιλοσοφία του Ισλάμ δεν είναι δυνατό να οδηγήσει σε πολιτική οργάνωση ικανή να επανδρώσει το σύγχρονο κράτος. Οι ισλαμιστές, βέβαια, στρέφονται αδιάκριτα κατά του κομμουνισμού, του σιωνισμού και του καπιταλισμού. Δεν μοιάζουν να συνειδητοποιούν ότι ο πρώτος «κίνδυνος» κινείται αποκλειστικά σε ένα ιδεολογικό επίπεδο, ο δεύτερος αφορά μόνο τα κράτη και την οργάνωσή-τους κι ο τρίτος είναι η συγκεκριμένη μεταβαλλόμενη πραγματικότητα που οδηγεί σε κρίση τον τρόπο ζωής και τις ιδέες εκατομμυρίων Αράβων. Κι ότι επομένως είναι παραπλανητικό να εξισώνονται.

Τα αραβικά καθεστώτα έμαθαν να ζουν χωρίς λαϊκή υποστήριξη. Τα κράτη δεν στηρίζονται σε οριζόντιες (ταξικές) προσχωρήσεις, αλλά σε κάθετες (θρησκευτικές, εθνικές ή επαγγελματικές) αφοσιώσεις. Η ραγδαία α-

ποσύνθεση των κοινωνιών έτσι δεν επηρεάζει τη σταθερότητα των ολιγαρχιών που μονοπωλούν την εξουσία. Τα πρόσωπα καμιά φορά αλλάζουν αλλά αμέσως πιο κάτω όλοι παραμένουν αμετακίνητοι. Και κάτω από την ασφυκτική-τους εξουσία μειοψηφίες και μειονότητες χάνουν όλο και περισσότερο κάθε δικαίωμα έκφρασης.

Αυτή είναι η απαισιόδοξη εικόνα του Αραβικού κόσμου που μας έδωσαν οι εισηγητές του Συνεδρίου που οργάνωσε το Ελληνοαραβικό Κέντρο για τις Αραβικές και Ισλαμικές Σπουδές με θέμα «Η Μέση Ανατολή στη δεκαετία του 1980». Διαιρεμένοι και παγιδευμένοι στα εσωτερικά-τους προβλήματα, οι Άραβες θα πρέπει να αντιμετωπίσουν το Ισραήλ, που οδηγεί όπως όλες οι αποικιακές δυνάμεις της Ιστορίας, με περίσσια δύναμη και λίγη σοφία, όλες τις προσπάθειες ειρήνευσης σε αποτυχία. Και οι λαϊκές πρωτοβουλίες, μοιραία επαναστατικές λόγω της φύσης των καθεστώτων, αργούν απελπιστικά να υλοποιηθούν. Θα ήταν η μόνη δυνατή προοπτική προς ένα καλύτερο αύριο για τον Αραβικό λαό που είναι τόσο κοντινός-μας και που με τόση μυωπία οι κρατούντες στη χώρα-μας επιμένουν να αγνοούν ή να παραγνωρίζουν.

ειδήσεις

● Το Κέντρο Μεσογειακών Μελετών διοργανώνει σεμινάριο, από τις 14 - 25 Σεπτεμβρίου, στην Πάντειο, με θέματα ορισμένα από τα πιο κρίσιμα κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα, όπως διαμορφώθηκαν μετά τη Μεταπολίτευση.

Στο σεμινάριο συμμετέχει μεγάλος αριθμός επιστημόνων, συγγραφέων και εκπροσώπων κοινωνικών φορέων, μεταξύ των οποίων και οι:

Δ. Αγραφιώτης, Τ. Άμαλος, Λ. Ανανώστου, Ρ. Βάρφης, Φ. Βεγλερής, Κ. Βεργόπουλος, Ν. Βήχος, Κυρ. Γεωργιάδης, Ν. Δημάδης, Γ. Θεοδοσόπουλος, Στρ. Καρράς, Γ. Κασσιμάτης, Θ. Κατσανέβας, Ι. Κουταντζόγλου, Π. Κίτσος, Α. Κόκκος, Μ. Κουτούζης, Λ. Κουτσιμπού, Ι. Κραβαρίτου - Μανιτάκη, Γκ. Κωστέλινου, Σ. Κωστόπουλος, Απ. Λάζαρης, Ν. Λεβεντάκης, Α. Λεντάκης, Γ. Λιάνης, Σ. Μάπα, Α. Γιωτοπούλου - Μαραγκοπούλου, Μ. Μαριόλη, Α. - Ι. Μεταξάς, Α. Μητρόπουλος, Π. Νεάρχου, Γ. Ξανθάκου - Νίκα, Α. Ξύδης, Θ. Πάγκαλος, Α. Πανταζής, Φρ. Παπαδέλης, Ν. Παπαδιονυσίου, Η. Παπαζήση, Γ. Παπανδρέου, Αρ. Προβελέγγιος, Εμ. Ρούκουνας, Γ. Ρουμπάτης, Γ. Ρωμαίος, Κ. Σημίτης, Α. Σιδέρη, Κ. Σκανδαλίδης, Κ. Σκούρας, Λ. Σούρμελη, Μ.

Σταθόπουλος, Κ. Ταχτοής, Α. Τρίτσης, Κ. Τσουκαλάς, Μ. Χαλαμπίδης, κ.ά.

● Η Βιργινία Τσουδερού πολιτεύεται στις επικείμενες εκλογές. Και είναι φυσικό το βιβλιαράκι που κυκλοφόρησε με τίτλο «Οι γυναίκες στην πολιτική» να έχει σαν στόχο και την προεκλογική-της προβολή. Αισθανόμαστε όμως την ανάγκη να την επαινέσουμε γιατί διάλεξε αυτό ακριβώς το θέμα. Αν κι άλλες γυναίκες υποψήφιοι όλων των παρατάξεων ακολουθήσουν το παράδειγμά-της θα έχουν οι γυναίκες ψηφοφόροι μια δυνατότητα να «σκεφτούν γυναικεία» πριν ψηφίσουν.

● Ο καινούριος δίσκος «Πατάτες» του Χάρρυ Κλύνν. Δύσκολο να περάσει ασχολίαστος, αλλά ακόμη πιο δύσκολο να... σχολιαστεί. Σάτιρα, για όλα όσα συμβαίνουν γύρω-μας, δημιουργία γεμάτη έμπνευση! Ο Γιάννης Κακουλίδης με τον Βασίλη Τριανταφυλλίδη «ευθύνονται» για τα κείμενα, η μουσική είναι του Γιώργου Κριμιζάκη και ο

Χάρρυ Κλύνν τραγουδά (;), παίζει (;), γελά (;), κλαίει (;).

□ □ □

Τα νεώτερα, Μαιζώνος 115, Πάτρα

Καθημερινή εφημερίδα της Πάτρας με ενδιαφέρουσα ύλη γενικού πολιτικού χαρακτήρα, αλλά και συστηματική πληροφόρηση γύρω από θέματα και προβλήματα τοπικά.

Παρέμβαση, Όθωνος 10, Τρίκαλα

Κοινωνική, πολιτική και πνευματική επιθεώρηση που εκδίδεται από συντακτική ομάδα στα Τρίκαλα. Στο τχ. 1, Αύγουστος '81, ανάμεσα σε άλλα ενδιαφέροντα θέματα, διαβάσαμε άρθρο για «Το γυναικείο κίνημα».

αγγλικά ΔΕΛΗΒΟΠΟΥΛΟΥ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΠΡ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ 14
☎ 275566

Η πολύχρονη πειραματική μας προσπάθεια σέ προοδευτικές μεθόδους διδασκαλίας καί παιδαγωγικής δικαιώθηκε. Γιά φέτος **ΟΛΑ** τά τμήματα γιά **ΟΛΕΣ** τίς ηλικίες.

- ΝΗΠΙΑΚΟ
- ΠΑΙΔΙΚΟ
- LOWER PROFICIENCY
- ΕΝΗΛΙΚΩΝ Ειδικά
- Ταχείας εκμάθησης
- CONVERSATION

ΕΙΔΙΚΗΣ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ γιά:
- ΓΙΑΤΡΟΥΣ καί φοιτητές
Ίατρικής (MEDICINE)
- ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΥΣ καί
φοιτητές ΑΒΣΘ - ΟΠΕ
- ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥΣ (BANKING)

ΕΓΓΡΑΦΕΣ: ΚΑΘΕ ΜΕΡΑ.

«Τα πολιτικά κόμματα μετά το 1967» ή η... απολαυστική ανάλυση της κόρης και συζύγου!

Το βιβλίο της κ. Ρ.Τουρκοβασίλη-Γαλανού, «Τα πολιτικά κόμματα — Μετά το 1967» είναι ένα βιβλίο που προσφέρει πολλές απολαύσεις στον επίμονο αναγνώστη. Η συγγραφέας-του μας πληροφορεί ότι «είναι πτυχιούχος των Πολιτικών και Οικονομικών Επιστημών τού Παν/μίου της Λωζάννης» και ότι «ασχολήθηκε με την Κοινωνιολογία». (Μάλιστα η φωτογραφία-της που κοσμεί το οπισθόφυλλο έχει και την σφραγίδα αυτού του Πανεπιστημίου). Μας πληροφορεί, επίσης, ότι είναι «κόρη του γνωστού πολιτικού Θεοδ. Τουρκοβασίλη» και «σύζυγος του Δημ. Σπ.Γαλανού, καθηγητή της χημείας τροφίμων στη Φυσικομαθηματική Σχολή του Παν/μίου Αθηνών». Το βιβλίο κυκλοφορεί στις Εκδόσεις «Παπαζήση».

Παρά όμως τις τόσο λεπτομερειακές πληροφορίες για το άτομό-της, η συγγραφέας παρέλειψε να αναφέρει ορισμένες άλλες «πρώην» ιδιότητές-της, όπως, για παράδειγμα, ότι η παρουσία-της ελάμπρυνε τη θέση της α' αντιπροέδρου της Συμβουλευτικής Επιτροπής της Χούντας, όπου μάλιστα είχε διοριστεί «αριστινδην» από τον ίδιο τον Πρόεδρο Γεώργιο Παπαδόπουλο. Δεν πειράζει όμως. Και η λήθη αρετή είναι, ιδίως όταν πρόκειται για «λεπτομέρειες». Οφείλουμε να αναγνωρίσουμε πάντως, ότι η συγγραφέας, «κόρη» και «σύζυγος», δεν υπέκυψε στον πειρασμό των προχειρογραφημάτων που κατακλύζουν τις εκδόσεις-μας. Ενώ το θέμα-της εντοπίζεται στα πολιτικά κόμματα «μετά το 67» (γιατί όχι άραγε μετά το 74; Υπήρχαν κόμματα το 67-74 ώστε να τα μελετήσουμε;), η κ. Τουρκοβασίλη, επιχειρεί και ιστορικές αναγωγές και κοινωνιολογικές εμβυθύνσεις, που θα μας οδηγήσουν πληρέστερα στο «Κυρίως θέμα».

Έτσι έχουμε το ΜΕΡΟΣ Α', σελ. 19-49 όπου αναλύονται η κακοδαιμονία της φυλής, ο ρόλος των ξένων δυνάμεων, του Στέμματος, τα εκλογικά συστήματα, το ρουσφέτι, η γραφειοκρατία και ο Μεσσιανισμός.

Ας δούμε ένα δείγμα γραφής απ' το κεφάλαιο «Ρουσφέτι» στο οποίο η συγγραφέας έχει μια γλαφυρότητα γραφής, (ενδεχομένως ως «κόρη»).

«... Ήταν πολύ φυσικό, μερικοί άνθρωποι... να συσπειρώνονται γύρω από ένα καπετάνιο ή αρχηγό που θα τους προστάτευε, θα τους βοηθούσε... Έτσι δημιουργήθηκε ένα είδος δεσμού... Οι άνθρωποι αυτοί ήσαν πλέον άρρηκτα συνδεδεμένοι με έναν πολιτικό... κάθε επιτυχία-του τους γέμιζε χαρά και περηφάνια και πονούσαν στην αποτυχία-του». Όμως όλα τα ωραία πράγματα έχουν ένα τέλος.

«... Αυτή ήταν η απαρχή. Η εξέλιξη όμως ήταν διαφορετική. Ο παλαιός ρομαντισμός (sic) εξέλιπε και η συναλλαγή έγινε κυνική.» Και όχι μόνον κυνική όπως θα δούμε παραπέρα: «Σιγά-σιγά όμως, όταν οι προστατευόμενες οικογένειες προόδευαν, τα παιδιά απεκατεστάθησαν... προνόμια απενεμήθησαν χαριστικά και δίχως προσπάθεια ή προσόντα, άρχισε η αγνωμοσύνη. Καιρός να αλλάξουμε προστάτη. Αρκετά τραβήξαμε απ' αυτόν.»

Είδαμε λοιπόν πώς εκχυδαίστηκαν τα λαϊκά στρώματα και από το ρομαντισμό εξέπεσαν στην αγνωμοσύνη. Αλλά αυτοί οι αγνώ-

μονες έκαναν και κάτι άλλο πολύ χειρότερο, όπως μας πληροφορεί η συγγραφέας. Δεν ήταν μόνο αγνώμονες, αλλά εκμεταλλευόνταν και τους πολιτικούς! Για δείτε το μηχανισμό: «Η εκμετάλλευση των πολιτικών παρατηρείται ιδιαίτερα σε πετυχημένους επαγγελματίες και οικονομικά κύκλους... Γιατί πρόκειται περί εκμεταλλεύσεως όταν οι ψηφοφόροι παζαρεύουν και τριχοτομούν την ψήφο-τους σε 3 υποψηφίους... κτλ.»

Στο επόμενο κεφάλαιο, με τίτλο «Μεσσιανισμός», παίρνουμε μια νέα δόση αναλυτικής εμβάθυνσης: «ένα ατού του τότε νέου αρχηγού κ. Καραμανλή, ήταν το δικαίωμα ψήφου στις γυναίκες, οι οποίες τον υπερψήφισαν. Άλλωστε η φωτογραφία-του στο ψηφοδέλτιο, ακόμα και τελευταία εξακολουθούσε να επηρεάζει το ωραίο φύλο.»

Εδώ υπάρχει επίσης και μια αναφορά στη μετανάστευση της δεκαετίας του '50. «Αλλά αυτό δεν μπορεί να αποδοθεί μόνο στην κυβέρνηση Καραμανλή, όπως το θέλουν οι αντίπαλοί-του. Αλλά και στην έμφυτη τάση και αγάπη των Ελλήνων για περιπέτεια... απ' τα παλιά χρόνια» Να μια νέα πλευρά των εκλογών του '61: «Η βία και η νοθεία» στη μεταφορική-τους (sic) κατά κύριο λόγο έννοια της ασκήσεως ψυχολογικής βίας, αλλοίωσαν το εκλογικό αποτέλεσμα του Οκτώβρη του '61...»

Στο μέρος Β' έχουμε διάφορα κεφάλαια που πραγματεύονται θέματα από την περίοδο της δικτατορίας μέχρι τις δημοτικές εκλογές του '78. Ας παρακολουθήσουμε ορισμένες διαπιστώσεις από το κεφάλαιο «Δικτατορία». «Η δικτατορία του 67-73, με τα κατάλοιπά-της μέχρι το '74 ήταν το επιστέγασμα της παρακμής του κοινοβουλευτικού-μας πολιτεύματος... Και ενώ όλη η κρατική μηχανή είχε τεθεί σε κίνηση για τις επικείμενες εκλογές του Μαΐου του 67, ξαφνικά έσκασε το κανόνι...» «Πρώτη αντίδραση του κόσμου ήταν η ανησυχία. Μετά τη δέχτηκε με παθητικότητα — σαν κάτι που μοιραία θα συνέβαινε, γιατί δεν γινόταν αλλιώς. Μερικοί με ανακούφισαν: «Επιτέλους ησυχάσαμε απ' την πολιτική.»

Και παρακάτω: «(Η δικτατορία) ως περίπτωση ανάγκης ήταν παροδική και παραδεκτή για ορισμένο χρονοδιάγραμμα (sic)»! Λίγο μετά έχουμε και μια σεμνή αυτοκριτική για τη θητεία στη Συμβουλευτική. «Μ' αυτό το πνεύμα, (της γεφύρωσης δικτατορίας και

κοινοβουλευτισμού), έγιναν οι «συνομιλίες» γνωστών πολιτικών με εκπροσώπους της δικτατορίας (...) Έτσι πήρα μέρος σ' ένα πειραματικό νομοτεχνικό σώμα (sic) με σκοπό την πολιτικοποίηση. Όταν όμως άρχισα να ασκώ κριτική, με απέλυσαν».

Πιο κάτω, η κ. Τουρκοβασίλη-Γαλανού, ανακαλύπτει με φρίκη ότι η δικτατορία προκάλεσε ένα νέο εθνικό διχασμό: Θέλετε να μάθετε πώς; (Μετά την πτώση της χούντας) «η έχθρα και η μισαλλοδοξία μεταξύ των Ελλήνων, ένας νέος εθνικός διχασμός με τον διαχωρισμό σε χουντικούς και αντιστασιακούς, ξαναφούντωσε πάλι. Έλληνες να καταδίδουν (sic) άλλους Έλληνες επι «χουντισμών», όπως στην επταετία κατέδιδαν συναδέλφους-των επι «κομμουνισμό».

Προφανώς η κ. Τουρκοβασίλη-Γαλανού είναι σε θέση να υπερβεί αυτά τα ψευδοδιλήμματα του «χουντισμού» μια και συνεργάστηκε και αντιστάθηκε στη χούντα, απ' ό,τι καταλάβαμε από την αυτοπαρουσίαση της δράσης-της...

Η κ. Τουρκοβασίλη-Γαλανού συνεχίζει επί πολλά κεφάλαια να αναλύει την υφή των κομμάτων, όπως διαμορφώθηκαν μετά το '74, με παρατηρήσεις που κατά καιρούς εκπλήσσουν με την ποικιλία της ορολογίας, όπως για παράδειγμα: «Το ΕΚΚΕ, καθαρά ρεβιζιονιστικό κόμμα της άκρας αριστεράς, είχε απήχηση κυρίως στα νιάτα, δίχως θετικό εκλογικό αποτέλεσμα».

Η σε άλλο σημείο, το αποτέλεσμα των δημοτικών εκλογών του '78, συνοψίζεται στην εξής φράση. (Στην Αθήνα εξελέγη ο κ. Μπέης)...«στην υπόλοιπη χώρα εξελέγησαν κεντροαριστεροί δήμαρχοι και ένας «χουντικός» στους Γαργαλιάνους»!

Τέλος, αφού διεξέρχεται «κριτικά», όλα τα υπάρχοντα κόμματα, καταλήγει σε μια ελπιδοφόρα ακτίνα: «Άραγε είναι (ο Μαρκεζίνης) ο πολιτικός αρχηγός που θα αξιοποιήσει αυτό το ποσοστό ψήφων του ελληνικού λαού, μάλιστα στην περίπτωση που γίνει μεγαλύτερο, ώστε να παίξει ρυθμιστικό ρόλο της καταστάσεως, ρόλο εξίσου σημαντικό όσο και δύσκολο και ισορροπιστικό της κοινοβουλευτικής-μας ζωής;»

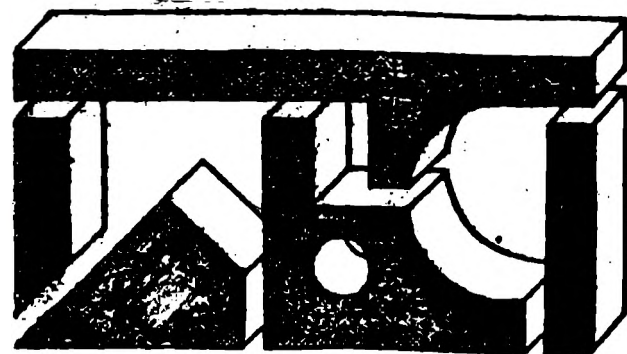
Δεν αμφιβάλλαμε, κυρία Τουρκοβασίλη-Γαλανού! «Τοιούτος έπρεπε υμίν Αρχιερέως!...».

Βασίλης Τουρκοθόδωρος

41

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΩΝ ΠΟΛΩΝΩΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ

Άνθρωπος και περιβάλλον

Οι κοινωνικές και πολιτικές ζυμώσεις που συντελούνται στην Πολωνία έχουν κινητοποιήσει όλες τις τάξεις, τις επαγγελματικές ομάδες και τα κοινωνικά στρώματα. Το κείμενο που δημοσιεύεται στη συνέχεια, αποτελεί

τη διακήρυξη των Πολωνών Αρχιτεκτόνων που είναι μέλη της «Αλληλεγγύης» και είναι χαρακτηριστικό για την προβληματική που αναπτύσσεται σήμερα στη χώρα.

Αρχιτεκτονική και πολιτική

Η σύγκρουση των δυνάμεων που συγκροτούν το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον του ανθρώπου είναι μια φυσική διαδικασία. Η ευθύνη του αρχιτέκτονα στο επίπεδο των προβλημάτων της ρύπανσης και του φυσικού περιβάλλοντος, του πρότυπου εκβιομηχάνισης και κατοικίας έχει έννοια μόνο στο κοινωνικο-πολιτικό επίπεδο. Η λύση των διλημάτων που αναφέρονται μπροστά-μας θα έπρεπε να στηριχτεί στις Διεθνείς Συνθήκες των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Σαν πολίτες θα έπρεπε να υπερασπίσουμε αυτούς τους νόμους και να απαιτήσουμε να εφαρμόσουν τις συμβάσεις που έχουν υπογράψει. Η μεταφορά όλων αυτών των προσδιορισμών, όμως, στην αρχιτεκτονική είναι σκέτη ρητορεία, που κρύβει την πραγματική επαγγελματική ευθύνη των αρχιτεκτόνων. Αυτή συνίσταται στην υποστήριξη των μορφών, των μελετών και των συνεπειών-τους στον πολιτιστικό τομέα.

Ανάμεσα στον Κολεκτιβισμό και στον ατομισμό

Σήμερα οι ανθρώπινες σχέσεις είναι διασπασμένες ανάμεσα στον κολεκτιβισμό και στον ατομισμό. Είναι ανάγκη να επανέλθουμε στον περσοναλισμό που αντιμετωπίζει τον άνθρωπο σαν υποκείμενο και δημιουργεί κοινότητες που σέβονται την ατομική και την αυθεντικά δημόσια ιδιοκτησία. Η ρύθμιση του περιβάλλοντος διευκολύνει την κοινωνική ζωή μόνο όταν η τελευταία έχει εφοδιαστεί με εδάφη και κοινότητες αυτοδιαχειριζόμενες. Κοινότητες που γεννήθηκαν χάρη στις προσωπικές επαφές και δημιουργούν έμμεσα θεσμικούς δεσμούς ανάμεσα στην οικογένεια και στο κράτος.

Η κρίση της αρχιτεκτονικής: ποιος είναι υπεύθυνος;

Η απολυταρχία, βασικό χαρακτηριστικό της αρχιτεκτονικής του 20ού αιώνα δεν είναι προϊόν μόνο των κοινωνικοπολιτικών συστημάτων. Είναι τυφλή πίστη στην

πρόοδο, μυθολογία της τεχνικής και της επιστήμης, μαγεία των μεγάλων αριθμών που σχετίζονται με τη δημογραφική άνοδο. Ο πλουραλισμός συσχετίζεται με το χάος. Και όλα αυτά δημιούργησαν την πεποίθηση ότι ο άνθρωπος δεν ξέρει πια από μόνος-του πώς πρέπει να κατοικεί και να ζει. Κι ότι στη θέση-του αυτό πρέπει να το γνωρίζει ο αρχιτέκτονας. Κανείς δεν έχει επιβάλει στους αρχιτέκτονες την ιδέα της τυποποίησης και της προκατασκευής με μέτρο ουτοπικές και όχι πραγματικές ανάγκες. Κανείς δεν τους διέταξε να αγνοούν το νόμο της αξίας στην πολεοδομία. Να απομονώνουν πρόσκαιρα τη ρύπανση αντί να εξαφανίζουν τις πηγές. Ή να υποτάσσουν τη ζωή στα κοινωνικά σχήματα διαιρώντας και χωρίζοντας αυτό που από τη φύση-του την ίδια αποτελεί μια ενότητα. Οι αρχιτέκτονες είναι υπεύθυνοι για τη σημερινή κατάσταση των σχέσεων Άνθρωπος - Αρχιτεκτονική - Περιβάλλον στο μέτρο που αφοσιώθηκαν στην εφαρμογή εκείνων των ιδεών.

Συνέχεια και αρχιτεκτονική

Το πιο μεγάλο λάθος της αρχιτεκτονικής που γεννήθηκε από το πνεύμα της Χάρτας των Αθηνών ήταν η διάσπαση της πολιτιστικής συνέχειας. Δεν πρέπει να ξεχνούμε ότι η καταστροφή της παραδοσιακής πόλης γινόταν στο όνομα υπέροχων ιδανικών: δικαίωμα του ανθρώπου σε μια ευτυχισμένη ζωή, στον ήλιο, στην επαφή με τη φύση. Η κληρονομιά του παρελθόντος συρρικνώθηκε και κατάντησε ένα είδος μουσείου. Ο αρχιτέκτονας της εποχής-μας έφερνε σε αντίθεση την ιδεολογία με τη ζωή και τα σχέδια με την πραγματικότητα. Αντί να μετατρέπουμε το επάγγελμά-μας σε μια εργασία όλο και πιο περίπλοκη και απομακρυσμένη από την πραγματικότητα πρέπει να ξαναβρούμε τη συνέχεια της αρχιτεκτονικής, ανακαλύπτοντας απ' την αρχή την έννοια βασικών ιδεών της αρχιτεκτονικής όπως, το ύψος, το μέτρο κι ο κανόνας.

Προγραμματισμός μιας πόλης

Η πρόταση της αναγκαιότητας της δια-

σπαρμένης δόμησης υποτίθεται ότι θα λειτουργούσε σαν πανάκεια για την απάνθρωπη πυκνότητα της πόλης του 19ου αιώνα. Οδηγεί, όμως, σ' ένα πέραςμα από τη μια άκρη στην άλλη. Η εντατική ανάπτυξη των πόλεων που οφείλεται στο αυτοκίνητο καταλήγει στη διάσπαση του παραδοσιακού αστικού χώρου, στη σπατάλη εδάφους και στη χειροτέρευση του ενεργητικού ισοζυγίου. Η συγκέντρωση είναι ένα στοιχείο που διαμορφώνει τη δημόσια ζωή της πόλης. Υπάρχει ένα όριο πυκνότητας δόμησης, κάτω από το οποίο η ανάπτυξη της τεχνικής και κοινωνικής υποδομής, όπως και των δημόσιων Συγκοινωνιών, δεν είναι πια δυνατή.

Η ανάπτυξη των πόλεων αντιμετωπίζει την ακόλουθη επιλογή: συγκεντρωμένο πρότυπο με αποκεντρωμένους χώρους εργασίας και υποδομές ή διασπασμένο πρότυπο, όπου το κέντρο ασφυκτιά κάτω από τη συρροή του πληθυσμού των συνοικιών μονοκαλλιέργειας κατοικίας. Η πόλη σχεδιασμένη, σαν ένα ιεραρχικό συγκρότημα μονάδων γειτονίας ή κοινωνικών συνοικιών, δεν είναι παρά ένας αποτυχημένος συμβιβασμός που συγκεντρώνει τα μειονεκτήματα της υπαίθρου με εκείνα των πόλεων, χωρίς να διατηρεί τα πλεονεκτήματά-τους.

Το πνεύμα ενός καλού προγραμματισμού πρέπει να συνίσταται στην πρόβλεψη και υποκίνηση των ευνοϊκών φαινομένων και όχι σε μια πονηρία: να διατάσσουμε να αρχίσει η ζωή με το ξεκίνημα των προγραμμάτων.

Η πρόβλεψη και η υποκίνηση των φαινομένων θα έπρεπε να αντικαταστήσει τα διατάγματα - σχέδια που προκηρύσσουν τη ζωή. Ο πολεοδομικός σχεδιασμός πρέπει να απελευθερώσει τις δυνάμεις που υποκινούν τη φυσιολογική ανάπτυξη της πόλης, και να περιορίσει νομοθετικά μόνο τις αρνητικές συνέπειες.

Μνημειακή αρχιτεκτονική και η δομή της πόλης

Ο αρχιτέκτων που στοχεύει μια ομοιογενή αισθητική δεν πρέπει να αφαιρεί ούτε από το άτομο ούτε από την κοινότητα

το δικαίωμα έκφρασης, αυθόρμητης δραστηριότητας και ελεύθερης εκλογής. Η απολυταρχία της αρχιτεκτονικής του 20ού αιώνα κατάστρεψε τόσο τη μνημειακή αρχιτεκτονική — την ιερότητα της πόλης — όσο και τη δομή-της, την καθημερινότητα. Η διαίρεση σε ιδιωτικό και δημόσιο χώρο μπερδεύτηκε. Το ναζιστικό στυλ, όπως και ο σοσιαλιστικός ρεαλισμός, μετέτρεψαν τα δημόσια κτίρια σε διάκοσμο.

Οι αιτίες του χάους και της μονοτονίας στην αρχιτεκτονική πρέπει να αναζητηθούν στην κοινωνική ζωή κι όχι στην αισθητική. Μια πόλη είναι εξίσου μια σύνθεση και ένα κολάζ: η ιδέα της αστικής δομής και του μνημειακού εκφράζεται με το νόμο της αντίθεσης. Μια πόλη δεν είναι μια οποιαδήποτε συνάθροιση κτιρίων, αλλά αποκλειστικά μια κοινωνική ζωή που εκφράζεται με κτίρια που προβλέπονται γι' αυτή τη χρήση.

Η αρχιτεκτονική είναι τέχνη

Αντιμετωπίζοντας την αρχιτεκτονική σαν επιστήμη ή τεχνική της αφαιρούμε κάθε ρόλο στον πολιτισμό και στη μυθολογία. Η αρχιτεκτονική διακρίνεται από την οικοδομική με το βαθμό υπέρβασης που διαθέτει. Οι αισθητικές λειτουργίες είναι η δικαιολογία της ύπαρξης της αρχιτεκτονικής και η προσωποποίηση του κοινωνι-

κού ρόλου του αρχιτέκτονα. Οι άλλες λειτουργίες αποτελούν έναν όρο απαραίτητο, αλλά όχι επαρκή για να μεταβληθεί η οικοδομική σε αρχιτεκτονική. Η άσκηση του επαγγέλματος του αρχιτέκτονα δεν συνίσταται στη δημιουργία καινούργιων εννοιών, αλλά στην εφαρμογή νέων ερμηνειών φαινομένων που υπήρχαν πάντα, όπως «πόλη» ή «σπίτι». Σε μια δημοκρατική κοινωνία η τέχνη δεν υφίσταται χωρίς τον ανταγωνισμό αισθητικών τάσεων. Δεν υπάρχει ούτε κατοικία, ούτε πόλη, ούτε σπίτι ίδιο για όλους. Τέχνη είναι μόνο η αρχιτεκτονική, όπως τη νιώθει ο καθένας.

Η γλώσσα του αρχιτέκτονα

Ο αρχιτέκτονας δεν είναι ούτε παντοδύναμο αφεντικό ούτε δούλος των παγκόσμιων ή τοπικών πρότυπων για τον πολιτισμό και το χώρο. Ο δικός-του ρόλος είναι να τα ερμηνεύει στα πλαίσια μιας πολιτιστικής συνέχειας. Αν περιορίσουμε την αρχιτεκτονική στις ωφέλιμες λειτουργίες-της, της αφαιρούμε την ιδιότητα να είναι μέσο κοινωνικής επικοινωνίας. Από την ώρα που η γλώσσα των προτύπων αντικαταστάθηκε από τη συνοπτική γλώσσα των πύργων, των μπλοκ και των μεγάλων συγκροτημάτων, η πόλη έγινε δυσανάγνωστη, μονότονη και νεκρή για τους κατοίκους-της. Μια πόλη πρέπει να οικοδομείται πάνω σε στοιχειώδη πρότυπα σπιτιών, δρόμων και πλατειών.

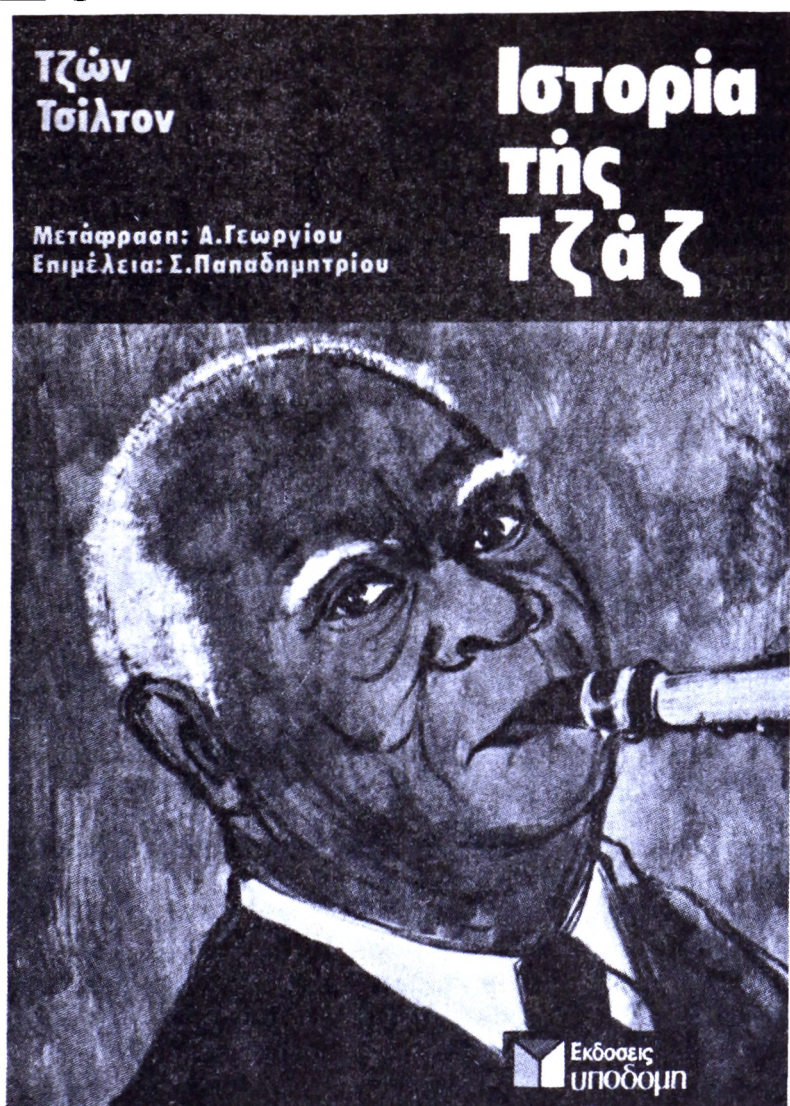
Ο κοινωνικός ρόλος του αρχιτέκτονα

Ο αρχιτέκτονας δεν είναι υποχρεωμένος να χτίζει. Καλύτερα να σώπαινει παρά να λες ψέματα και να αποδέχεσαι την κατάπτωση της τέχνης-σου κάτω από την πίεση της ικανοποίησης άμεσων αναγκών. Με την ίδια τιμή είναι δυνατό κανείς να έχει ή να μην έχει αρχιτεκτονική. Δεν πρόκειται για μια υπόθεση που εξαρτάται από το χρήμα, αλλά από την κοινωνική κατάσταση του επαγγέλματος και του πολιτισμού γενικότερα, που κάνουν τον αρχιτέκτονα όχι απόλυτα απαραίτητο. Η άσκηση του αρχιτεκτονικού επαγγέλματος σαν κοινωνικής υπηρεσίας απαιτεί έναν περιορισμό του κρατικού μονοπώλιου πάνω στην οικοδομική βιομηχανία, έναν υγιή επαγγελματικό ανταγωνισμό, την ελευθερία επιλογής πελάτη και αρχιτέκτονα. Με μια λέξη ένα καθεστώς ελεύθερου επαγγελματία.

Υπόμνημα

Γράφουμε αυτή τη διακήρυξη στη Βαρσοβία, πόλη που καταστράφηκε όχι μόνο από τον πόλεμο, αλλά και από τη συνάντηση του μοντέρνου δόγματος με το απολυταρχικό κοινωνικοπολιτικό σύστημα. Η αρχιτεκτονική δεν είναι δυνατό να είναι ωραία και ανθρώπινη παρά μόνο αν γίνεται με ελεύθερα μέσα στην υπηρεσία μιας ελεύθερης κοινωνίας.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΠΟΔΟΜΗ — ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΠΟΔΟΜΗ

Κυκλοφορεί

- Μετάφραση: Άρις Γεωργίου
- Επιμέλεια: Σάκης Παπαδημητρίου
- Με 72 εικόνες
- Περιλαμβάνει ακόμη:
Γλωσσάρι όρων της τζαζ
Επιλογή Δισκογραφίας
Επιλογή Βιβλιογραφίας
Αναλυτικό Ευρετήριο

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΠΟΔΟΜΗ — 3ης Σεπτεμβρίου 22 — τηλ. 5234790

Ορχήστρα «Τόνκουνστλερ»

του Γιώργου Λεωτσάκου

Δεν ανήκει στα «μεγάλα» και φημισμένα αυστριακά συμφωνικά σύνολα, όπως λ.χ. η Φιλαρμονική της Βιέννης, η επίσης βιεννέζικη Ορχήστρα «Τόνκουνστλερ» (γερμ. *Tonkünstler* = μουσικοί) που ιδρύθηκε το 1900, λειτούργησε ως το 1930 κι ανασυστήθηκε το 1945. Έγχορδα άψογης τεχνικής μ' έναν ήχο ομοιογενέστατο αλλά λίγο «γκρίζο» και πνευστά εξίσου αξιοπιστα, ικανά για θαύματα κάτω από μια σοφή κι εμπνευσμένη καθοδήγηση: όσο κι αν κάποτε παίζουν ξερά και κάπως αποχρωματισμένα κι όσο κι αν από τα κόρνα δεν έλειψαν ένα-δυο «κοκοράκια». (Από τα πνευστά ξεχωρίσαμε κυρίως το όμποε, με βαθύ και πηγαίο μουσικό παλμό στο παίξιμό-του). Όλ' αυτά τοποθετούν την ορχήστρα σε επίπεδο που, εννοείται, απέχει παρασάγγες από τα καθ' ημάς. Οι δυο συναυλίες-της, με την κάπως άνιση συμμετοχή του Μιλτιάδη Καρύδη στο πλάσιμο του ήχου και την εκφραστική προβολή-αξιοποίηση της λεπτομέρειας, έδειξαν περίτρανα πόσο αποφασιστικός μπορεί να είναι ο ρόλος του εμπνευσμένου μαέστρου στο τελικό αισθητικό αποτέλεσμα: τη β' βραδιά η ορχήστρα είχε μεταμορφωθεί ως διά μαγείας.

Νευρώδεις, γεμάτες πλαστικότητα και σχεδόν χορευτική κομψότητα, — πλατιές και άξιες να συμπαρασύρουν το σώμα των μουσικών ή μικρές και εύγλωττα υπαινικτικές όπου και όταν χρειαζόταν, — οι κινήσεις του Μιλτιάδη Καρύδη. Την α' βραδιά μας χάρισαν μια άψογα χτισμένη πλην «κλασική», θα λέγαμε, εκτέλεση του συμφωνικού ποιήματος του Ρίχαρντ Στράους «Δον Ζουάν» και μια ενδιαφέρουσα παρουσίαση της μυριακουσμένης Πέμπτης Συμφωνίας του Μπετόβεν: εκτός από το α' μέρος που παίχτηκε καθαρά, νοικοκυρεμένα, δίχως όμως τίποτε το ιδιαίτερο, ο Καρύδης αιχμάλωτισε την προσοχή-μας στα τρία άλλα μέρη του έργου: καθαρότατη και νευρώδης προβολή της περίτεχνης ρυθμικής-του σπονδύλωσης, συγκρατημένα σε ήχο και ένταση αλλά πλούσια σε εσωτερικό παλμό δυναμικά κορυφώματα, ανάγλυφες μελωδικές γραμμές κι ένα θαυμαστό αντικορύφωμα της δυναμικής στο τόσο ανησυχητικό πέρασμα από το Σκέρτσο στο Φινάλε.

Η παρουσία του Κοντσέρτου για βιολί (1935), από τις κορυφαίες σελίδες της νεότερης μουσικής, του μεγάλου Άλμπαν Μπέργκ (1885-1935) στο πρόγραμμα μιας ελληνικής «φεστιβαλικής» συναυλίας, όσο κι αν τίποτε δεν εγγυάται συνέχεια της σχετικής πρωτοβουλίας, αξίζει να χαιρετιστεί μ' ενθουσιασμό. Όσο κι αν το παίξιμό-του δεν έφτανε πάντα στο βάθος αυτής της συνταραχτικής *Meditatio Mortis* (στοχασμού πάνω στο θάνατο, αφιερωμένου στη μνήμη της 18χρονης Μανόν Γκρόπιους,

κόρης της Άλμα Μάλερ) ο σολίστ, βιολιστής Κρίστιαν Άλτενμπεργκερ διαθέτει πέρα από μια άψογη σε τονική ακρίβεια τεχνική κι ένα θαυμάσιος λάμψης ήχο, μια ευαισθησία που μεταμόρφωσε την πλατιά, ατονική μελωδία σε κάτι νοηματικά και εκφραστικά απλό, φυσικό, αυταπόδεικτο και απέρριπτα αυτοδικαιούμενο. Όμως η τόσο σωστή αυτή ερμηνευτική αισθητική δε φαινόταν να βρίσκει απήχηση στο μαέστρο και στην ορχήστρα. Όπως και οι ερμηνείες-του του Σκαλκώτα, στον ίδιο αυτό χώρο, το 1979, έτσι και η ανάγνωσή-του του Μπέργκ, ενίσχυσαν τις υπόνοιές-μας ότι οι νεότερες αυτές σελίδες παραμένουν κάτι ξένο στην ιδιοσυγκρασία του Καρύδη. Οι πλατιές και αποτελεσματικότητες στο κλασικό και ρομαντικό ρεπερτόριο με τις μεγάλες φράσεις κινήσεις-του δεν απόσπασαν την ορχήστρα από την ξηρότητα και την απάθεια στην εκφορά μιας μουσικής εντελώς διαφορετικής στο χτίσιμο της φράσης: χτίσιμο στο οποίο το μικρό μοτίβο αλλά και το πρότυπο της βαγκνερικής «ατέρμονης» μελωδίας παίζουν σημαντικό ρόλο. Τα ίδια μελορυθμικά σχήματα που ο σολίστ σμίλευε με άπειρη λεπτότητα και αγάπη, στην ορχήστρα ακούγονταν οπωσδήποτε καθαρά αλλ' αδιάφορα, δίχως εσωτερικό ειρμό. Έλειπαν και η τεχνική και η αισθητική που θα τα ανάδειχνε, εκείνη η ηχητική λιτότητα και διαφάνεια, «εκ των ων ουκ άνευ» στην ερμηνεία της νεότερης μουσικής, όπως μας αποκάλυψε και μας τεκμηρίωσε ένας μαέστρος σαν τον Μπουλέζ: απαραίτητη προϋπόθε-

ση για την παραπέρα αναζήτηση του εκφραστικού περιεχομένου των γραφών αυτών.

Κι όμως η β' βραδιά μας έδειξε πόσο άξιος είναι ο Καρύδης να πετυχαίνει αυτή τη λιτότητα και διαφάνεια σε άλλες τεχνотροπίες. Και μάλιστα να την ανάγει σε πηγή μαγείας. Η Συμφωνία αρ. 35 σε ρε μείζ., έργο Κ. 385, γνωστή με την επωνυμία «Χάφφνερ», ήταν από τις συναρπαστικότερες μοτσάρτειες ερμηνείες που έχουμε ακούσει τα τελευταία χρόνια στο Ηρώδειο. Και η υπέροχη αυτή διαύγεια όχι μόνο δε ζημίωσε αλλά θάρρεις και στάθηκε προϋπόθεση για την επίτευξη μιας αδιατάρακτης συνέχειας και ενότητας στη ροή της μουσικής. Ιδίως στο Φινάλε που πολλοί μαέστροι μετατρέπουν σε... ηχητική μουτζουρογραφία, μη μπορώντας να συνδυάσουν το γρήγορο «τέμπο» με τον άψογο συγχρονισμό στα ταχύτατα περάσματα των εγχόρδων.

Μυσταγωγία όμως από τις σπανιότερες στα μουσικά χρονικά του Ηρώδειου υπήρξε η μεγαλειώδης, αληθινά συναρπαστική, ερμηνεία της Τέταρτης Συμφωνίας του Μάλερ: σελίδας μνημειακών, βέβαια, διαστάσεων, όπως όλες οι συμφωνίες του συνθέτη, που όμως πολλές από τις ηχογραφήσεις-της δημιουργούσαν ως τώρα την εντύπωση ότι ίσως πρόκειται για έργο κάπως κατώτερο σε σύγκριση με τις άλλες. Η ερμηνεία του Καρύδη αφαίρεσε από την τεράστια αυτή συμφωνική νωπογραφία την «πατίνα» τόσων και τόσων «κατεστημένων» ερμηνειών, κάνοντας τα χρώματα και τα περιγράμματα να λάμψουν σ' όλη την πρωτογενή ομορφιά-τους. Διακριτικά πρότεινε ότ'ις λεπτότερες κεραίες της ευαισθησίας-μας ακόμη και την τελευταία νότα της παρτιτούρας, υιοθετώντας από τα πρώτα κιόλας μέτρα μια κλίμακα δυναμικής από την οποία, στο πείσμα των διαστάσεων της μεγάλης ορχήστρας που χρησιμοποιεί ο συνθέτης, έλειπαν τα κομπαστικά και βαγκνέρεια «φόρτε». Σ' αντίστανθμισμα όμως η κλίμακα αυτή ήταν απίστευτα πλουτισμένη σε λεπτότατες δυναμικές διαβαθμίσεις - φωτοσκιάσεις, που κάθε μια τοποθετούνταν στα κατάλληλα σημεία μ' ένα πάνσοφο γούστο.

Έτσι το α' μέρος ξεκίνησε με μια βελούδινη ηχητικότητα, με αβρότητα και εξαυλωμένο ήχο μουσικής δωματίου, άξιο των Χάυντν και Μότσαρτ. Ήδη η ηχητικότητα των πρώτων μέτρων προσδιόρισε το φάσμα της δυναμικής στο οποίο κινήθηκε όλη η ερμηνεία. Στο β' μέρος (Σκέρτσο) ήρθε να προστεθεί ένα πλαστικότατο «ρουμπάτο» βιεννέζικου βαλς ή «λαϊντλερ», ενώ το γ' (αργό) είχε μια εσωτερικότητα συναισθήματος και ένα ήθος εφάμιλλο εκείνου των τελευταίων κουαρτέτων του Μπετόβεν. Τέ-

λος, το φινάλε, με το τραγούδι «Γευόμαστε τις επουράνιες χάρες», που πολλές ερμηνείες έχουν δημιουργήσει την εντύπωση ότι πρόκειται για κάτι μάλλον απλοϊκό, τραγουδήθηκε από τη θαυμάσια Αρλίν Ότजर (Auger) μ' εκείνη την απλότητα που ταυτίζεται με το μεγαλείο. Το μέτρο της σπάνιας ευαισθησίας-της όχι μόνο στη μουσική αλλά και στη λεκτική άρθρωση (χωρίς τα υπερβολικά τονισμένα γερμανικά σύμφωνα που πλασάρουν κάποιες βεντέτες του «ληντ»...) και, κυρίως, στην εκφορά του ποιητικού κειμένου, είχε ήδη δώσει σε τρία από τα γνωστότερα «ληντερ» του Σούμπερτ. Με θαυμάσιας ματιέρας και χρώματος φωνή, πλούσια σ' ένα συγκρατημένης συγκίνησης παλμό, τραγούδησε τη «Μαργαρίτα στο ροδάκι» (ενορχ. Μαξ Ρέγκερ), το «Άβε Μαρία» και τη «Σερενάτα» (τα δυο τελευταία, σ' ενορχήστρωση Φέλιξ Βάινγκαρτνερ) αποφεύγοντας το μεγάλο κίνδυνο της φτήνειας χάρη και στην ισότιμη προβολή των μουσικών και των ποιητικών αξιών. Μερικές στιγμές είχαμε την αίσθηση πως το τραγούδι-της ήταν προέκταση μιας απέρριπτης απαγγελίας! Αριστούργημα συνοδευτικής ευαισθησίας υπήρξε και η πλαισιώσής-της από την ορχήστρα, υπό τον Καρύδη. Είθε να μας ξανάρθουν του χρόνου, μαζί μ' ένα τενόρο του αυτού διαμετρήματος για να μας δώσουν μιαν εκτέλεση του «Τραγουδιού της Γης» του Μάλερ, που δεν ξέρομε αν ακούστηκε ποτέ σε «ζωντανή» εκτέλεση στον τόπο-μας. (Ηρώδειο, 9 και 10-8-1981).

Η «Ενάτη» Μπετόβεν

Παρακολουθώντας από παρτιτούρα την εκτέλεση της Ενάτης Συμφωνίας του Μπετόβεν από τη Βασιλική Φιλαρμονική Ορχήστρα Λονδίνου και τη Χορωδία του Φεστιβάλ του Μπράιτον, έχασα, βέβαια, την κινησεολογία του μαέστρου, σερ Αλεξάντερ Γκίμπσον. (Απλώς, σηκώνοντας πού και πού τα μάτια, μάντευα τις κινήσεις-του μάλλον πλατιές). Σ'αντιστάθμισμα όμως κέρδισα μια αναντικατάστατη εμποπτεία των λεπτομερειών αυτής της θεώρησης του έργου, στην οποία πολλοί, εύλογα καταλόγισαν ξηρότητα. Ανακάλυψα έτσι αρετές που αποζημίωσαν για αρκετά μειονεκτήματα: 1. Απαράμιλλη ηχητική καθαρότητα που πρότεινε στην προσοχή-μας νότες, σχήματα και ρυθμούς — στοιχεία «δευτερεύοντα» ή «τριτεύοντα» που σε άλλες εκτελέσεις βιούν και λειτουργούν σχεδόν «λάθε». Λίγες φορές έχω ακούσει τόσο καθαρά και συγχρονισμένα τριακοστά δεύτερα — λ.χ. α' μέρος, μέτρα 132-7, 400-406 κτλ. — τόσο καθαρά ξύλινα πνευστά και ωραία «στακκάτι».

2. Την απόδοση της ορχηστρικής αυτής γραφής με μια διακριτική ηχητικότητα ορχήστρας δωματίου του 18ου αιώνα, από τον οποίο, ως γνωστόν, πηγάζει ο Μπετόβεν. Όνειρο ζωής-μου το ν' ακούσω κάποτε την Ενάτη σε μια τέτοια «σονοριτέ»! 3. Μια θρησκευτική σχεδόν προσήλωση στην έννοια του «τέμπο» και των εναλλαγών-του. Πρώτη ίσως φορά στο Αντάτζιο άκουγα με τόση ενάργεια αλλά και λειτουργικότητα, τη συνεχή σχεδόν εναλλαγή-του με την ανεπαισθητα γοργότερη αγωγή του Αντάντε!

Από την άλλη πλευρά όμως, το Σκέρτσο (αγωγή: μολτò βιβάτσε) ήταν ίσως λίγο αργότερο του καθιερωμένου, ενώ, λιγότερο στο α' μέρος και περισσότερο στο Αντάτζιο αγνοήθηκαν ενδείξεις δυναμικής καθοριστικές ίσως του όλου ηχητικού όγκου και των αυξομειώσεών-του (λ.χ. μέτρα 148-51, Αντάτζιο). Τέλος, στο Φινάλε, που κυρίως προσδοκά ο πολύς κόσμος... αδιαφορώντας λίγο - πολύ για τα τρία προηγούμενα μέρη, χάρηκα το μαλακό ήχο, την τέλει ευκρίνεια λεκτικής άρθρωση και την ηχητική λιτότητα της χορωδίας, όσο κι αν η τονική-της σταθερότητα κινδύνεψε στις ψηλές περιοχές όπου συχνά την εκθέτει ο συνθέτης. Ομοιογενέστατο ηχητικά και σε ύψος, το κουαρτέτο των σολιστ : Χήδερ Χάρπερ (σοπράνο), Πηνελόπη Ουώκερ (μέτζο), Νταινβιντ Ρέντωλλ (τενόρος), Τζων Σίρλεϋ-Κουέρκ (βαρύτονος, με στιγμές μόνο, κάποιας τονικής αβεβαιότητας. (Ηρώδειο, 13.8.1981).

Το «Ρέκβιεμ» του Μπρίτεν

Το νεότερο κοινό-μας έχει δυστυχώς εντελώς αποκοπεί από την παράδοση του ορατορίου, είδους που άλλοτε, από τις αρχές του αιώνα και πολύ πριν από τη Χορωδία Αθηνών (ιδρ. 1922) είχε καλλιεργηθεί με ζήλο στην Αθήνα. Αγνοείται έτσι από τους σημερινούς φιλόμους η εμπειρία της ζωντανής εκτέλεσης έργων όπως τα «Πάθη» του Μπαχ, ή τα ορατόρια του Χαίντελ, που αντιπροσωπεύουν το Α και το Ω της παράδοσης αυτής. Της οποίας, έντονη υπόμνηση, αν μη τι άλλο, στάθηκαν οι φετινές εκδηλώσεις του Ε.Ο.Τ. στην Επίδαυρο («Ρέκβιεμ» του Βέρντι) και στο Ηρώδειο, με το Ρέκβιεμ για τον Πόλεμο (1961, α' έκτ. 1962) του Μπέτσαμιν Μπρίτεν (1913-76) και τον «Ηλία» ή «Ελιγιά» του Μέντελσον από την Κ.Ο.Α. και τη Χορωδία του Τρίτου, που, τη στιγμή που γράφονται οι γραμμές αυτές απομένει ν' ακούσουμε.

Πολύτιμη λοιπόν προσφορά στο κοινό-μας το έργο του Μπρίτεν, από τη Βασιλική Φιλαρμονική Ορχήστρα Λονδίνου, τη Χορωδία του Φεστιβάλ του Μπράιτον (συν την παιδική χορωδία α-οριών «Τρίνιτυ») και σολιστ

τους Χήδερ Χάρπερ (σοπράνο), Νταινβιντ Ρέντωλλ (τενόρο) και Τζων Σίρλεϋ-Κουέρκ (βαρύτονο). Όχι μόνο σαν εκτέλεση αλλά και σαν ζωντανή γνωριμία μ' ένα από τα σημαντικότερα, ασφαλώς, ορατόρια που γράφτηκαν τον 20ον αιώνα. Ως προς την εκτέλεση οι χορωδίες (και η παιδική), στάθηκαν δυσκολοξεπέραστο πρότυπο ευγενικής μουσικότητας, ηχητικής διαφάνειας και, προπάντων, λεκτικής καθαρότητας στην άρθρωση, όπως άλλωστε και ο θαυμάσιος Ρέντωλλ. Η Χήδερ Χάρπερ μας κέρδισε με τη δραματική χροιά που έδωσε στο δύσκολα γραμμένο μέρος-της, ενώ ο Σίρλεϋ-Κουέρκ μας έπεισε με το υποβλητικό-του τραγούδι και το ήρεμο φραζάρισμά-του μάλλον παρά με τη λεκτική-του άρθρωση, φανερά λιγότερο ευκρινή από του Ρέντωλλ. Τέλεια ηχητικά (όπως ταιριάζει στη δίκαιη φήμη-της) η ορχήστρα, λίγο «κατακαθισμένη» εκφραστικά σε αρκετά σημεία. Ευχηθήκαμε εντονότερη την παρουσία του μαέστρου σερ Αλεξάντερ Γκίμπσον σ' ό,τι αφορά τον εκφραστικό χαρακτηρισμό και τη σύμπνοια της ορχήστρας με την έξοχα οργάνωμένη και δουλεμένη «μεγάλη γραμμή» των χορωδιών και των φωνών.

Το συνθετικό επίτευγμα του Μπρίτεν δεν έγκειται τόσο στην ίδια τη γραφή : οι επιδράσεις-του από τον Σοστακόβιτς (5η Συμφωνία, στο αρχικό «Ρέκβιεμ»), τον Ορφ («Ντίες Ίραι», «Σάνκτους»), τον Μάλερ (φινάλε του «Τραγουδιού της Γης») ή ακόμη και το Βέρντι του «Ρέκβιεμ», είναι εξόφθαλμες. Και η συνήθειά-του να μας αποσπά από το συγκινησιακό περιεχόμενο μιας φωνητικής γραμμής για να αναζητήσει ένα, τελικά, διακοσμητικής λειτουργικότητας μουσικό εφέ στην οργανική συνοδεία, γίνεται κάπου - κάπου μανιέρα. Όμως το επίτευγμά-του έγκειται κυρίως στην αριστοτεχνική παρεμβολή των αντιπολεμικών ποιημάτων του Ουίλφριντ Όουεν (ερμηνεύονται από τους τενόρο και βαρύτονο πλαισιωμένους από ορχήστρα δωματίου) στο λατινικό λειτουργικό κείμενο (μοιρασμένο ανάμεσα στη σοπράνο, τη χορωδία και τη μεγάλη ορχήστρα, από τη μία, και στην παιδική χορωδία και το εκκλ. όργανο — εδώ αρμόνιο — από την άλλη). Είναι άθλος η σύζευξη δυο «ετερογενών» στοιχείων στην υπηρεσία ενός μεγαλόπνοου εκφραστικού στόχου. Το ένα λες και ενδυναμώνει το άλλο με την αντίθεσή-του! (Ηρώδειο, 14.8.1981).

Μέντελσον : «Ηλίας»

Αξιέπαινη, αναντίρρητα, πρωτοβουλία η παρουσίαση από την Κ.Ο.Α. ενός μεγάλου χορωδιακού έργου όπως ο «Ελιγιά» ή «Ηλίας», έργο 70 (1846) του Μέντελσον, σε γερμανικό κείμενο του J.

Schubring, εμπνευσμένο από την Παλαιά Διαθήκη (Βασιλειών Γ', ιζ'-ιθ'): αν μάλιστα σκεφτούμε τη μεταπολεμική κάμψη της σοβαρής χορωδιακής κίνησης στην Αθήνα. Σοβαρά αμφιβάλλουμε όμως αν το έργο, όπως γράφτηκε, δόθηκε σε α' ελληνική εκτέλεση: Πέρα από αξιόπιστες προφορικές μερτυρίες για παρουσίασή-του από τη Χορωδία Αθηνών, είναι πολύ πιθανό να παίχτηκε, αρχές του αιώνα, από τον «Απόλλωνα», του Ωδείου Λίνας φον Λόττνερ (1899-1919), που εξέδιδε και το ομώνυμο μουσικό περιοδικό.

Οπωσδήποτε το έργο θα ήταν αδιανόητο χωρίς το Μπαχ, που ο Μέντελσον, όπως ξέρομε, ανασυρε από μεταθανάτια λήθη, και μάλιστα χωρίς τα «Πάθη»-του : Στις 11.5.1829 ο Μέντελσον παρουσίασε στο Βερολίνο τα «Πάθη κατά Ματθαίον», σε α' εκτέλεση μετά το θάνατο του συνθέτη. Εκτενή πολυφωνικά περάσματα αλλά και ο τρόπος ενορχήστρωσής-του, η μελωδική κίνηση στα ρετσιτατίβα, πολλά χορικά αλλά και άριες, φέρουν έκτυπα τα γνωρίσματα του ύφους του Μεγάλου Κάντορα. Από την άλλη πλευρά, ο ρομαντικός Μέντελσον έχει σκορπίσει μέσα στο έργο συναρπαστικές δραματικές αποστροφές και εμπνευσμένες, σχεδόν «ζωγραφικές», εικονογραφήσεις του βιβλικόπνοου κειμένου. Κι αν η δραματική ανιούσα σημειώνει κάποιες κάμψεις, το ενδιαφέρον, ακόμη και του απλού ακροατή παραμένει αδιάπτωτο: παντού υπάρχει μουσική συγκίνηση γνήσια.

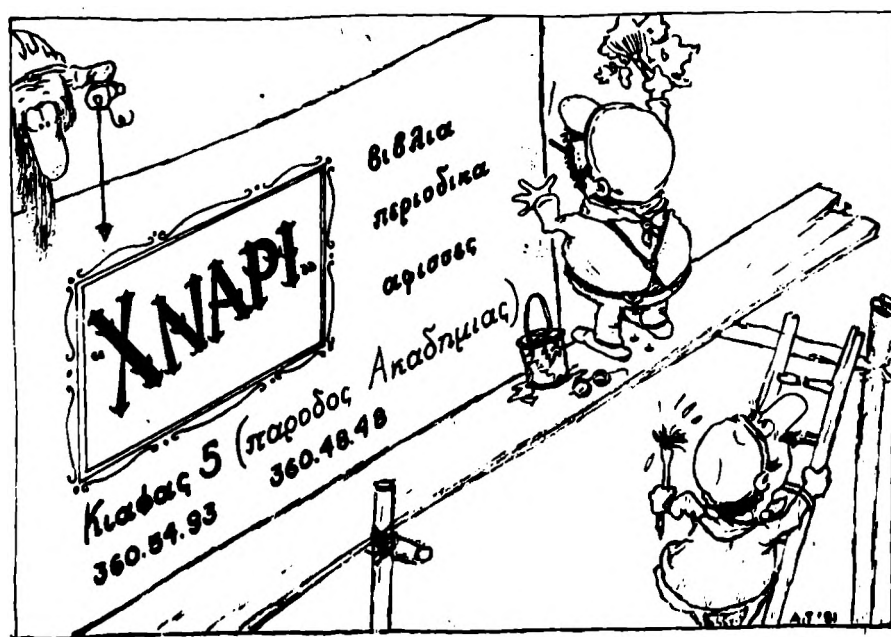
Όμως θα ήταν δύσκολο να κρατηθεί το ενδιαφέρον αυτό με μια διεύθυνση ορχήστρας αδιάφορα μετρονομική και ιταμά πια ρουτινιέρικη, όπως εκείνη του πάλαι ποτέ θαυμάσιου Βύρω-

να Κολάση που όλο και συχνότερα ακολουθεί την ταχτική «όσα πάνε κι όσα έρθουν». Όχι μόνο αυτό αλλά και στραπατσάρισε βάρβαρα, ανάλγητα και ανελέητα την πραγματικά αξιόλογη δουλειά του Αντώνη Κοντογεωργίου με τη Χορωδία του Τρίτου — άσπογης τονικής ακρίβειας ακόμη και στα επικίνδυνα σημεία, μαλακή ηχητική, με καθαρά ηχητικά πλάνα και περιγράμματα στα πολυφωνικά σημεία (τουλάχιστον στο μεγαλύτερο μέρος του τρίωρου έργου) και με αρκετά καλή άρθρωση στα γερμανικά. Βέβαια, τα άγνωστα στη γλώσσα-μας φωνήεντα με «ούμ-λαουτ» (δύο τελείες), ελαφρώς δεινοπάθησαν: Το «Herr, höre» (Κύριε, άκουσε), ακουγόταν περίπου σαν... «Χέρρ, χάιρε»! Γιατί να μην τραγουδηθεί το έργο άρτια μεταφρασμένο ελληνικά, όσο κι αν ασφαλώς στάθηκε χρησιμο το μικρό τεύχος με την πρόχειρη μετάφρασή-του που μοιράστηκε στο κοινό;

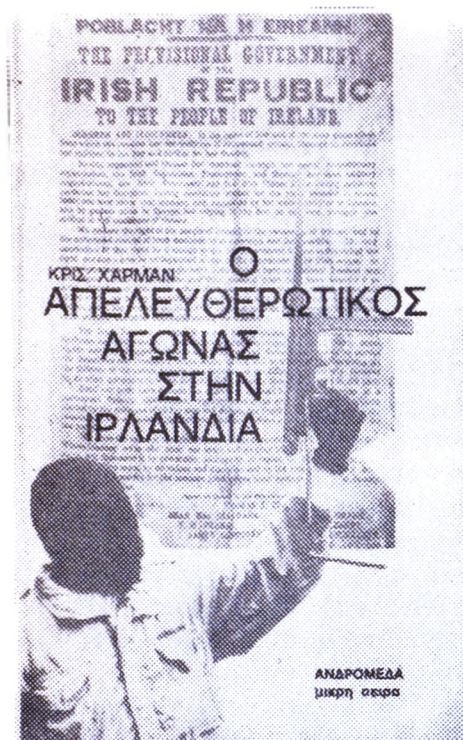
Αλλά και από τους σολιστ δεινοπάθησε η γερμανική άρθρωση — κυρίως από την ανύπαρκτη πια φωνητικά (η φωνή μόνο μπαλλάρει) μεσόφωνο Λέλα Στάμος: Λέξη δεν έβγαζες απ' όσα τραγουδούσε! Εδώ όμως υστέρησε και ο επιβλητικός Φραγκίσκος Βουτσίνος (Ηλίας) που κράτησε και το βάρος της βραδιάς μ' ένα τραγούδι όλο μουσικό και δραματικό παλμό, όσο κι αν συχνά έφτανε στο σωστό τονικό ύψος μιας νότας «πορτάρωντας». Λ.χ. άρθρωνε Wiste αντί Wüste κτλ. Ευπρεπέστατος και μέσα στο ύψος ο τενόρος Θάνος Παπούλκας και με πολλές στιγμές εντυπωσιακής φωνητικής και μουσικής απόδοσης η σοπράνο Ιουλία Τρούσσα. (Ηρώδειο, 24.8.1981).

Εξόρμηση

ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

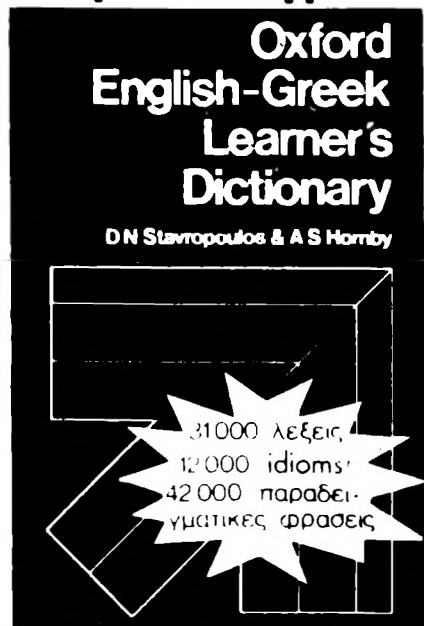

κυκλοφορούν

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΝΔΡΟΜΕΔΑ

**ΤΟ ΛΕΞΙΚΟ
ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ**
σε μαθαίνει αγγλικά!

ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΔΩΡΟ!

ΖΗΤΗΣΤΕ ΤΟ ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ☎ 6722357

Βιβλιο-παρουσίαση

ΣΤΑΘΗ ΙΩ. ΔΡΟΜΑΖΟΥ
Προβλήματα Θεατρικής Κριτικής
Εκδ: Κέδρος, Αθήνα 1981

Ο γνωστός θεατρικός κριτικός Σ.Δ. στο μελέτημά-του αυτό, θίγει ορισμένα πολύ βασικά προβλήματα σχετικά με τη σχέση δημιουργίας και κριτικής. Η κριτική-του ματιά γύρω απ' τα ζητήματα που θέτει όχι μόνο η θεατρική δημιουργία, αλλά κυρίως η θεατρική «παρουσίαση» με το συνακόλουθο εμπορικό κύκλωμα, αποσαφηνίζει αρκετά από τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της άσκησης κακώς εννοούμενης κριτικής, στην ουσία δηλαδή, της πρακτικής των δημόσιων σχέσεων που ευνοούν μία «παραθεατρική φιλολογία».

ΡΑΛΛΗ ΚΟΥΪΔΗ
Κάστρο ηλιόκαστρο
Τεχνikai Εκδόσεις, Αθήνα 1980

Πλούσια εικονογραφημένο από το συγγραφέα, που είναι ήδη γνωστός ζωγράφος, το συγκινητικό αυτό βιβλίο μας φέρνει σε μια λαϊκή γειτονιά πριν, κατά και μετά τη κατοχή. Η ζωή και ο θάνατος των απλών ανθρώπων του λαού-μας, όπως τους είδαν τα μάτια ενός μικρού παιδιού, σε κρίσιμες, για τη διαμόρφωση της συλλογικής πολιτιστικής-μας συνείδησης, στιγμές.

Κ. ΑΙΣΙΟΠΟΥΛΟΥ
Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου στο διαχειριστικό και λογιστικό τομέα των επιχειρήσεων.

Μεγάλης σημασίας πρακτικό ζήτημα, το σύστημα εσωτερικού ελέγχου αρχίζει να γίνεται εξαιρετικά επίκαιρο στη χώρα-μας. Επιβάλλονται πια από τη φορά των πραγμάτων οι νέοι σύγχρονοι κανόνες οργάνωσης, που α-

ναλύει με μεγάλη αίσθηση του συγκεκριμένου, αλλά και πλούσια βιβλιογραφία ο κ. Αισιόπουλος.

Ομάδα εργασίας
Δημοκρατικές δυνάμεις και δυνάμεις αλλαγής
Εκδ: Χριστιανική Δημοκρατία, Αθήνα 1981

Πρόκειται για μια συλλογική επεξεργασία θέσεων που διατυπώθηκαν στο Α' Συνέδριο της «Χριστιανικής Δημοκρατίας». Επιχειρείται μια ανάλυση του νοήματος της «αλλαγής», αξιολογείται ο ρόλος των κοινωνικών κινήματων και ασκείται κριτική στο σύνολο των πολιτικών δυνάμεων της χώρας. Τελευταίο κεφάλαιο η παρουσίαση των θέσεων του κινήματος της «Χριστιανικής Δημοκρατίας».

Ομάδα εργασίας του περιοδικού «THE ECOLOGIST»
Σχέδιο για την επιβίωση
Εκδ: Παπαζήση, Αθήνα 1980

Η εργασία αυτή, που τα συμπεράσματά-της και οι προτάσεις-της συνοδεύονται από μια «δήλωση υποστήριξης» τριάντα πέντε γνωστών — βρετανών κυρίως — επιστημόνων, αποτελεί άλλη μια προσπάθεια κινητοποίησης για τα προβλήματα επιβίωσης του ανθρώπινου είδους.

Με μια αμφισβητήσιμης εγκυρότητας κοινωνιολογία και μια αφελη πολιτική σύλληψη, η ομάδα αυτή καταλήγει στην πρόταση για τη δημιουργία ενός παγκόσμιου «κινήματος για την επιβίωση».

Παρ' όλα αυτά όμως το βιβλίο έχει ενδιαφέρον καθώς εκθέτει, συνοπτικά αλλά με πληρότητα, τα αδιέξοδα της «ανάπτυξης», τις καταστροφικές επιπτώσεις που θα έχει για το ανθρώπινο είδος η συνέχιση της σημερινής πορείας της ανθρωπότητας.

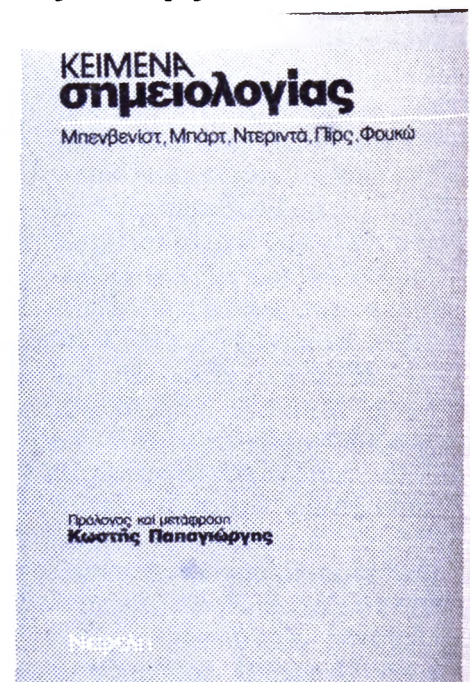
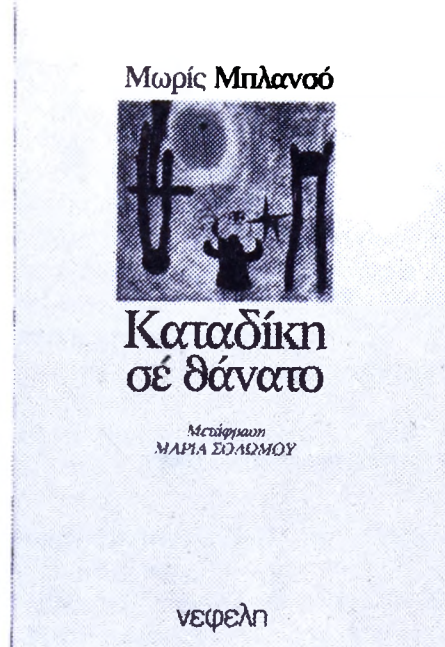
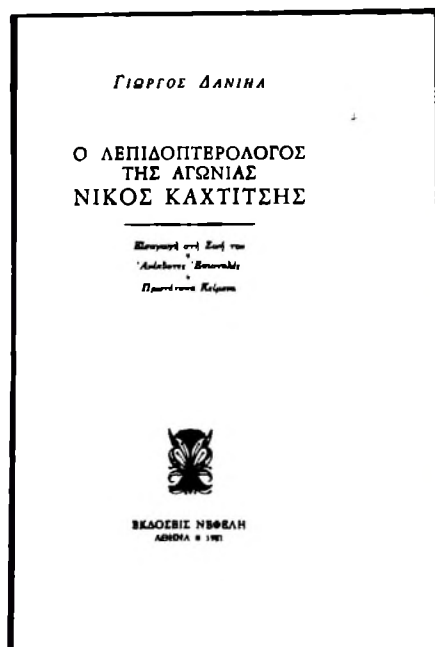
ΚΡΙΣ ΧΑΡΜΑΝ
Ο απελευθερωτικός αγώνας στην Ιρλανδία
Εκδ: Ανδρομέδα, Αθήνα 1981

Είναι ενδιαφέρον το βιβλίο αυτό, πριν απ' όλα για τη μοναδικότητά-του. Απ' ό,τι ξέρουμε είναι η μόνη αυτοτελής έκδοση για τον αγώνα του ιρλανδικού λαού. Ο συγγραφέας πραγματοποιεί μια ιστορική αναδρομή, που καλύπτει τα 300 χρόνια της αγγλοκρατίας στο νησί. Συνεχίζει με μια ανάλυση της πραγματικής συγκρούσεως στο νησί, που δεν είναι τελικά ούτε θρησκευτική (καθολικοί εναντίον προτεσταντών), ούτε εθνικιστική (Κέλτες κατά Βρετανών) αλλά κοινωνική και ταξική, των καταπιεζόμενων απ' τον βρετανικό ιμπεριαλισμό Ιρλανδών. Περιγράφει επίσης συνοπτικά, αλλά με επάρκεια, τις ενδοϊρλανδικές αντιθέσεις, όπως διαμορφώθηκαν από τη διαπλοκή με τις ιμπεριαλιστικές δομές.

ΜΑΡΙΑ ΚΕΝΤΡΟΥ-ΑΓΑΘΟΠΟΥΛΟΥ
Τα επακόλουθα
Εκδ: Νέα Πορεία, Θεσσαλονίκη 1978

«Όταν γεννιέται το ποίημα / Να φοβάσαι ποιητή / Να ντύνεσαι γερή πανοπλία / Τις λέξεις να υποψιάζεσαι πάντα / Μη σε χτυπήσουν / Γιατί έτσι παράφορος που γίνεσαι / Την ώρα που το ποίημα πλησιάζει / Μπορεί να μην αντιληφθείς / Πως ένας κίνδυνος σε απειλεί / Ανεμίζοντας σπαθί αστραφτερό / Στον αέρα». Μία ιδιαίτερα ουσιαστική φωνή είναι αυτή της Μ.Κ.-Α. Μεστός και άμεσος λόγος που κυριαρχείται από μια διάθεση αποκαλυπτική και συγχρόνως υποκρύπτει μία υπόγεια διαδρομή ιδεών και αισθημάτων.

Τα τελευταία βιβλία της Νεφέλης

Εκδόσεις ΝΕΦΕΛΗ Μαυρομιχάλη 9 τηλ. 36.07.744

● Από τον βουλευτή Ηρακλείου του ΠΑΣΟΚ κ. Θαν. Σκουλά πήραμε την ακόλουθη επιστολή:

Κύριε Διευθυντή

Στο τεύχος 182 της 17 Ιουλίου 1981 του περιοδικού ΑΝΤΙ, στην έρευνα του συνεργάτη-σας Γιώργου Παναγιώτου «ΤΟ ΚΟΙΝΟ-ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ 1980» υπό τον τίτλο «ΚΟΠΙΩΝΤΕΣ ΚΑΙ ΑΔΡΑΝΟΥΝΤΕΣ» το όνομά-μου αναφέρεται σ' εκείνους, που δεν μίλησαν κατά την τελευταία Σύνοδο της Βουλής. Αυτό βέβαια είναι πέρα για πέρα αληθινό.

Επειδή όμως βρισκόμαστε σε μια «ευαίσθητη» περίοδο, την προεκλογική, όπου και αναληθή ακόμα εφευρίσκονται και χρησιμοποιούνται σαν μέθοδος πολιτικής επιβολής ή αντίθετα πολιτικής καταβαράθρωσης, θα ήθελα να διευκρινίσω τα αίτια του αληθινού αυτού γεγονότος, για να μην αποδίδεται άδικα στην αδράνεια και αδιαφορία.

Και σ' αυτό το σημείο, δηλαδή στα αίτια της μηδενικής-μου δραστηριότητας στον τομέα των αγορεύσεων κατά την τελευταία Σύνοδο της Βουλής (1980 - 1981), θα ήθελα να σταθώ και να εκφράσω την απορία-μου, πώς το έγκριτο περιοδικό-σας, ενώ πληροφορήθηκε ασθένειες — όχι τόσο σοβαρές — και τις σημείωσε σαν δικαιολογία δίπλα σε άλλα ονόματα, δεν πληροφορήθηκε ότι έπασχα από καρδιακό νόσημα, ότι έπαθα κρίσεις και μέσα στη Βουλή — μια φορά μάλιστα επρόκειτο να μιλήσω, στις αρχές της Συνόδου 1980 - 1981 όταν έπαθα κρίση, που την αντιμετώπισαν στο ιατρείο της Βουλής — και ότι αφού νοσηλεύτηκα ένα διάστημα σε Νοσοκομείο της Αθήνας, στη συνέχεια υπόστηκα στο Λονδίνο στις 11-2-1981 εγχείρηση ανοικτής καρδιάς (αορτοστεφανιαία παράκαμψη).

Αυτή η πάθηση, που με είχε ξανα οδηγήσει με έμφραγμα σε Νοσοκομείο τον Ιούνιο 1979, και αργότερα η εγχείρηση, δεν είναι ένα ιατρικό περιστατικό που μένει εύκολα απαρατήρητο.

Θέλω να πιστεύω ότι και σαν απλός έλληνας πολίτης έκαμα πάντα το χρέος-μου και προδικτατορικά, από τις στήλες της εφημερίδας-μου ΚΡΗΤΙΚΟ ΦΩΣ, με την αγωνιστική-μου δημοσιογραφία εκλόμισα τα θεμέλια της Δεξιάς στο Ηράκλειο και αναγκάστηκε ένας Υπουργός-της σε παραιτήση, και κατά τη διάρκεια της επτάχρονης τυραννίας φυγοδίκησα κυνηγημένος για τη συμμετοχή-μου στην αντιστασιακή Οργάνωση ΔΑΚ, που προηγήθηκε χρονικά του ΠΑΚ, και στη συνέχεια συνελήφθηκα για τη συμμετοχή-μου στο ΠΑΚ και βασά-

νίστηκα απάνθρωπα στο ΕΑΤ / ΕΣΑ, γεγονός που δεν είναι άμοιρο ευθυνών για την κατάσταση της υγείας-μου.

Αλλά και σαν εκπρόσωπος του ελληνικού λαού πιστεύω ότι έκαμα το χρέος-μου, όλο τον άλλο καιρό, που η ανωτέρα βία δεν έβαλε φραγμούς ανυπέρβλητους στη δραστηριότητά-μου.

Οι αγορεύσεις-μου στη Βουλή είχαν κάποια ποιότητα, δεν μιλούσα για να μιλήσω απλώς, αλλά όταν είχα κάτι να πω.

Επίσης στις ερωτήσεις και επερωτήσεις μπορείτε να διακρίνετε, εκτός από εκείνες που θα μπορούσε να χαρακτηρίσει κανείς «συνηθισμένες», και ορισμένες εξαιρετικά σημαντικές, που αφορούν στην ξένη διείσδυση. Με μία μάλιστα από αυτές και το περιοδικό-σας της 3-2-78 έχει ασχοληθεί με το σχόλιό-του υπό τον τίτλο «ΟΙ ΑΡΑΒΕΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΟ».

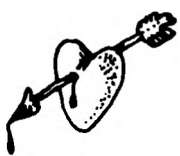
Σας παρακαλώ, μέσα στα πλαίσια της δημοσιογραφικής δεοντολογίας, να δημοσιεύσετε στο περιοδικό-σας την επιστολή-μου αυτή.

Και σας πληροφορώ και κάτι άλλο. Οι πολιτικοί-μου αντιπαλοί — και μ' αυτούς εννοώ όλο το φάσμα των αντιλαϊκών δυνάμεων — δεν είναι τόσο σίγουροι ότι ανήκω στους αδρανούντες.

Φιλικά

Θανάσης Σκουλάς
δικηγόρος - δημοσιογράφος
βουλευτής Ηρακλείου

ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΛΟΙ

● Από τη φοιτήτρια Λίτσα Μπένου, λάβαμε και δημοσιεύουμε την παρακάτω επιστολή:

Αγαπητό Αντί,

Διάβασα με ιδιαίτερο ενδιαφέρον το γράμμα του αναγνώστη-σου Θόδωρου Νικολάου, στο τεύχος 182, κι αυτό γιατί μου φαίνεται αντιπροσωπευτικό του τρόπου σκέψης μιας μερίδας οπαδών ή και μελών του ΠΑΣΟΚ.

Το γράμμα αναφέρεται στην σύγκριση - αντιδιαστολή ΚΟΔΗ-ΣΟ - ΠΑΣΟΚ. Δεν θ' ασχοληθώ μ' αυτό το θέμα, αλλά με το ειδικό σημείο όπου το ΠΑΣΟΚ φέρεται να θέλει μεν την ριζική αλλαγή του καπιταλιστικού συστήματος — το οποίο όμως θα διαχειριστεί μόνο στο βαθμό που οι ίδιοι οι εργαζόμενοι το θελήσουν! Μου φαίνεται ότι ένας τέτοιος τρόπος

σκέψης, διαστρεβλώνει την έννοια «σεβασμός της λαϊκής θέλησης» ή «αλλαγή με τη συναίνεση του λαού, ώριμες στη συνείδηση του λαού» κτλ. Αυτό που — πιστεύω — πρέπει να υπονοείται από καθέναν που κάνει κριτική από «οπτική γωνία ΠΑΣΟΚ», όταν αναφέρεται στην συναίνεση και λαϊκή συμμετοχή σ' ένα κίνημα για Εθνική Ανεξαρτησία και Σοσιαλισμό (και στα αντίστοιχα καθήκοντα που απορρέουν για τον πολιτικό φορέα που θέλει να εκφράζει και να καθοδηγεί αυτό το κίνημα) είναι ότι ο φορέας οφείλει κάθε φορά να διερευνά και να προσδιορίζει τη συνείδηση των λαϊκών μαζών. Να την διερευνά και να την προσδιορίζει με σκοπό να την μετασχηματίζει και να την καθοδηγεί προς τα εμπρός πάντα όμως στην κατεύθυνση της κατάκτησης των αντικειμενικών στόχων, άρα εδώ της εθνικής ανεξαρτησίας και του σοσιαλισμού. Αυτό, λοιπόν, πρέπει να υπονοείται και όχι ο μετασχηματισμός της ίδιας της φυσιογνωμίας του φορέα (ανάλογα με τη συνείδηση του λαού), η υποταγή στην μέση κοινή συνείδηση και η μετατροπή του φορέα — στο όνομα της «δημοκρατίας» — από όργανο εξουσίας των μαζών για το μετασχηματισμό της κοινωνίας σε όργανο διαχείρισης του καπιταλιστικού συστήματος.

Δεν θα ασχολιόμουν με το γράμμα αν — όπως έγραφα και στην αρχή — δεν ήταν αντιπροσωπευτικό μιας γενικότερης αντίληψης που έχει πρακτικό αντίκρυσμα όχι μόνο στρατηγικά, αλλά και τακτικά, στην καθημερινή πολιτική πρακτική. Αντίληψης που ζητάει την έγκριση από την τρέχουσα συνείδηση του λαού (και προαπαιτεί αυτή την έγκριση) για κάθε κίνηση ή και κάθε κίνημα στους μαζικούς χώρους.

Κι αυτό, όχι για να επιδιώξει την έγκριση — στο βαθμό που δεν υπάρχει — άρα να μετασχηματίσει αυτή τη συνείδηση, αλλά για να καταδικάσει σαν άκαιρο — άρα να καταστείλει αυτό το κίνημα. Με την κατάλληλη, πάντα, θεωρητικοποίηση!

Φιλικά

Μπένου Λίτσα
Φοιτήτρια

● Ο κ. Αλέξης Λυμπέρης μας γράφει:

Είναι κοινή η συνθηματολογία των αριστερών δυνάμεων σ' αυτή την προεκλογική περίοδο και συνοψίζεται στη λέξη ΑΛΛΑΓΗ άσχετα με το διαφορετικό περιεχόμενο, που της προσδίδει ο κάθε φορέας. Τις τελευταίες μέρες παρακολουθούμε μια ένταση στις προεκλογικές προσπάθειες του ΚΚΕ για την κατάκτηση του

17% και την εισοδό-του στην Β' κατανομή.

Το ΚΚΕ απ' ό,τι φαίνεται λίγο ενδιαφέρεται για το διώξιμο της δεξιάς απ' την εξουσία. Αυτό που κύρια το ενδιαφέρει είναι όχι η αύξηση της εκλογικής-του βάσης (το 17% αποτελεί σύνθημα ζύμωσης και όχι κατάκτησης), αλλά η αποφυγή της εκλογικής-του πανωλεθρίας, από την μετακίνηση των αριστερών ψηφοφόρων-του προς το ΠΑΣΟΚ, των συνειδητοποιημένων πάνω στις βάσεις της λαϊκής συμμετοχής που παίρνει τη μορφή της αυτοδιαχείρισης σε μια κυβέρνηση Αλλαγής. Πρόσφατο είναι εξ άλλου και το παράδειγμα της Γαλλίας, όπου ψηφοφόροι του PCF ψήφισαν μαζικά Μιττεράν και PSF, απογοητευμένοι από τον ιδεολογικό εκφυλισμό και τις αντιφατικές-του θέσεις.

Αυτά μέσα απ' το γεγονός, ότι η κοινωνική αίγλη του ΠΑΣΟΚ στηριζόμενη στις πολιτικές-του θέσεις έχει ανέβει ραγδαία, στηρίζοντας βάσιμες ελπίδες για την άνοδό-του στην κυβέρνηση και του λαού στην εξουσία, παραβλέπονται απ' το ΚΚΕ που φορά ακόμα τις πατροπαράδοτες παρωπίδες-του και δεν έχει διδαχτεί απ' τα λάθη-του. Έτσι σώνει και καλά χωρίς το ΚΚΕ «αλλαγή» δεν γίνεται.

Με το τελευταίο αυτό σύνθημα το ΚΚΕ βάζει και το θέμα της μετεκλογικής συνεργασίας και της ενότητας γενικότερα. Όπως πάντα αγνοεί την λαϊκή ενότητα στη βάση που είτε το θέλει είτε όχι έχει κατακτηθεί. Η ενότητα που μιλάει το ΚΚΕ και αντιπαράθετεί, για να δείχτει ότι κόπτεται γι' αυτήν και τα καλά που θα προκύψουν για το λαϊκό κίνημα, είναι μια ενότητα στην κορυφή που θ' αγνοεί την λαϊκή θέληση, θα την εκμεταλλεύεται και θα την παραποιεί με λογής - λογής παραχωρήσεις προς κάθε πλευρά, εκτός αν νομίζει ότι θα είναι συνεπές γι' αυτό να κάνει δηλώσεις μετανοίας γι' Αφγανιστάν, Πολωνία, Τσεχοσλοβακία (βλ. συμφωνία PSF-PCF).

Είναι πασιφανές ότι το ΚΚΕ έχει μπει πλέον στο περιθώριο της ιστορικής εξέλιξης καθιστάμενο ιστορικά περιττό και μουσειακό κόμμα και αυτό γιατί βλέπει την επίτευξη της αλλαγής σαν απόρροια της αλλαγής του συσχετισμού των διεθνών δυνάμεων και του αντικρίσματος-της στον ελλαδικό χώρο. Αυτό το καθιστά επικίνδυνο για το λαϊκό κίνημα, γιατί στόχος-του δεν είναι να δώσει μια προοπτική πάλης αλλά να κρατήσει τους ψηφοφόρους - κουκιά (σύμφωνα με την ορολογία του κ. Φλωράκη σ' ερώτηση δημοσιογράφου στην πρόσφατη περιοδεία-του στη Βόρεια Ελλά-

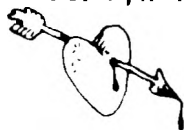
δα «τα κουκιά είναι μετρημένα») για ν' ανοίξει το τσουβάλι που τους περιέχει όταν φθάσει η ώρα.

Έτσι, ενώ στα λόγια χτυπάει τη δεξιά, στην πραχτική η κύρια αιχμή-του είναι το ΠΑΣΟΚ που το βλέπει να προχωράει με γρηγορο βηματισμό στην πραγματοποίηση του κοινωνικού μετασχηματισμού μέσα από μια αυτοδύναμη κυβέρνηση. Μέσα γι' αυτό τον σκοπό δανείζεται απ' το οπλοστάσιο της δεξιάς. Τα πιο προβοκατόρικά συνθήματα είναι κοινά πλέον στις δεξιές εφημερίδες και στον «Ρ», προσφέροντας επίσης τις καλές-του υπηρεσίες στην δεξιά, έχοντας κάνει σημαία απ' το '74 την νομιμοποίησή-του.

Η όλη πολιτική του ΚΚΕ έχει έτσι γιατί «το κόμμα της εργατικής τάξης» δεν λαβαίνει υπόψη την βάση-του στην επιλογή των θέσεων-του, εκφράζοντας μόνο την γραφειοκρατική δομή και τον εκφυλισμό-του· αυτό καταδειχνουν τα χιλιάδες από καταβολής-του λάθη που χαντάκωσαν το λαϊκό κίνημα.

Το ΚΚΕ ζητάει σ' αυτές τις κρίσιμες εκλογές συγχωροχάρτι. Αυτό που θα πάρει είναι η λαϊκή αποδοκιμασία. Αυτό το έχει καταλάβει ήδη ο απλός λαός, που λέει: «όποιος θέλει αλλαγή ψηφίζει ΠΑΣΟΚ» και έχει διαλέξει μεταξύ: ΑΛΛΑΓΗ - ΛΑΪΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ και 17%-Β' κατανομή.

Με αγωνιστικούς χαιρετισμούς
Αλέξης Λυμπέρης

● Με τίτλο: *Γιατί — αναγκαία — δικαιολογούνται οι «στροφές» του ΠΑ.ΣΟ.Κ., ο αναγνώστης-μας Χ.Μ., μεταξύ άλλων, γράφει:*

Μέσα σ' όλη την τελευταία εξέλιξη των πολιτικών πραγμάτων υπήρξαν και μερικές «στροφές» ή ελιγμοί όπως χαρακτηρίστηκαν οι προγραμματικές αναμορφώσεις στο ΠΑ.ΣΟ.Κ. Αυτοί οι ελιγμοί, όπως θα τους ονόμαζα εγώ, νομίζω είναι αποφασιστικής σημασίας για την ύπαρξη του σοσιαλιστικού κινήματος στη χώρα-μας και την χάραξη ρεαλιστικής πολιτικής ζωής. Αυτό γιατί το αριστερό σοσιαλιστικό κίνημα δεν είναι μια δογματική οντότητα, μα ένα σύνολο δημοκρατικών προοδευτικών ιδεολογιών που, ασφαλώς, για να είναι ρεαλιστικές κι όχι ουτοπίες δέχονται τις επιδράσεις-τους και ασφαλώς προσαρμόζονται στις συνεχείς εναλλαγές και μετακινήσεις στις κοινωνικές τάξεις.

Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. δε μπορεί να χαρακτηριστεί ούτε αστικό, ούτε αντιαστικό κίνημα. Είναι απλά, η συμφιλίωση του μικρομεσαίου και του μη αστού. Είναι ο σύνδεσμος, κάτω από τη σκιά της ισότητας και της δημοκρατίας, των δύο αυτών κοινωνιών. Πιστεύω ότι με μια σοσιαλιστική

κυβέρνηση δε θα βρεθεί ζημιωμένος ούτε ο παραδοσιακός αριστέρος επαναστάτης, ούτε ο κεντρώος ή ο φιλελεύθερος αστός. Γιατί το ιδεολογικό-της υπόβαθρο στηρίζεται στη λαϊκή βάση, στην ανθρώπινη ψυχосύνθεση που ξεκινάει από τον δημοκρατικό σοσιαλισμό και ανοίγεται ως τον παραδοσιακό σοσιαλισμό. Και αντίστροφα.

Το ότι το ΠΑ.ΣΟ.Κ. δεν ανήκει σε κάποιο δογματικό ιδεολογικό πλάνο, αποδειχνεται από τον φιλοδημοκρατισμό-του και την «κίνηση» που το εκφράζει. Η ελικτική πορεία-του στα 7 χρόνια ύπαρξής-του δείχνει καθαρά πως οι στόχοι-του αναθεωρούνται με τις εναλλαγές και ανακατατάξεις των μαζών. Μ' αυτό δε θέλω να πω πως κυνηγάει τις ψήφους «φλερτάροντας» τους ψηφοφόρους, μα ότι μέσα σ' ένα βασικό χώρο ιδεολογικό, παίρνει ρεαλιστικές θέσεις κι εξετάζει διάφορα θέματα, ανάλογα με την πορεία των διεθνών θεμάτων. Απόψεις που διαμορφώνει ξαναεξετάζονται και δίνονται εναλλακτικές λύσεις στις κατά καιρούς επιδράσεις. Γιατί δεν είναι δυνατό να τηρεί στασιμότητα· αν το έκανε θα έδειχνε σκουριασμένη ταχτική και συντηρητισμό σαν αυτόν της Δεξιάς (...).

Χ.Μ.

● Ο αναγνώστης-μας Γ.Π., γράφει για τις προσχωρήσεις στο ΠΑΣΟΚ και καταλήγει:

Πιστεύω πως, (χωρίς να παραγκωνιστούν και τα παλιά κομματικά στελέχη), οι προσχωρήσεις κάτω από τις προϋποθέσεις που ανέφερα προηγουμένως, θα πρέπει να γίνουν δεκτές και από την ηγεσία και από την οργανωμένη βάση του ΠΑΣΟΚ. Ακριβώς όπως γίνονται δεκτοί οι χιλιάδες απεγκλωβιζόμενοι ανώνυμοι πολίτες, που συσπειρώνονται και οργανώνονται στο ΠΑΣΟΚ, στα πλαίσια της Εθνικής Λαϊκής Ενότητας, για να έλθει η Αλλαγή. Το ΕΑΜ συμπεριέλαβε όπως όλοι γνωρίζουμε όχι μόνο μέλη του ΚΚΕ, αλλά και σοσιαλιστές, δημοκράτες, απλούς αντιφασίστες και πατριώτες. Και δεν μιλάμε μόνο για αγωνιστές της βάσης, αλλά και για επώνυμους όπως ο πρόεδρος της κυβέρνησης των βουνών αιμνηστος σοσιαλιστής Σβώλος, οι αριστεροί φιλελεύθεροι κ.ά. Και δεν χαντακώθηκε λόγω αυτής της πολιτικής πολυμορφίας που τυπικά τουλάχιστο παρουσίαζε, και η οποία του έδινε μια τεράστια ενωτική ακτινοβολία, αλλά λόγω τυχοδιωκτικής πολιτικής, σεχταρισμού και βολονταρισμού μερίδας της ηγεσίας του ΚΚΕ. Τελειώνοντας θεωρώ πως η ένταξη προσωπικότητων με κύρος (από τον ευρύτερο κεντροαριστερό και αριστερό χώρο) θα ωφελήσει και την εκλο-

γική ακτινοβολία και αποτελεσματικότητα του ΠΑΣΟΚ ακόμα περισσότερο. Γι' αυτό το λόγο άλλωστε όλα τα κόμματα (ΝΔ - ΚΚΕ - ΚΚΕεσ.) επιδιώκουν να «διευρυνθούν». Είναι ανάγκη να κάνουμε το παν για να πέσει και στην Ελλάδα (όπως στη Γαλλία) η Βασίλη της Δεξιάς.

Γ.Π.

ΨΟΦ = ΕΕΕ
ΩΡΟ
ΚΑ

Ε.Ε.Π.Γ.Μ.Κ.Κ.

● Από τον κ. Εὐμολπο Τοπυθάκη, Γενικό Γραμματέα της Ένωσης Ελλήνων πολιτών για μια κατάλευκη κάληψη (!) πήραμε και δημοσιεύουμε την ακόλουθη επιστολή:

Αγαπητοί φίλοι,
«Υπεξαιρέσεις» ονομάζεται τώρα η εν ψυχρώ κλοπή εκατοντάδων χιλιάδων τόννων πετρελαίου του δημοσίου από τους αρχικομπιναδόρους - αρχινταλαβεριτζήδες Βαρδινογιάννηδες. Φυσικά η ληστρική άρχουσα τάξη μέσω των «ανεξάρτητων» — αδέκαστων δικαστών-της τους «απαλλάσσει δια βουλεύματος πάσης ευθύνης». Απ' την άλλη μεριά, αρκεί να βρίσκονται στη βιβλιοθήκη-σου νόμιμα ριζοσπαστικά περιοδικά για ν' αρχίσει το serial της σύλληψης αρχιτρομοκρατών. Ιδού η δημοκρατία του Κεφαλαίου, το porno show της Εξουσίας.

Όμως, σε ποια βαλκανικά ακρογιάλια παραθερίζει η αξιωματική αντιπολίτευση; Γιατί δεν θεωρεί το πολιτικό - δικαστικό αυτό ΣΚΑΝΔΑΛΟ σοβαρότατο λόγο για άμεση διάλυση της Βουλής; (Σκάνδαλο που πέρασε στα ψιλά των εφημερίδων...). ΑΣ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙ ΤΩΡΑ ΑΜΕΣΩΣ ότι στόχος-της είναι η περιβόητη αλλαγή και όχι τα ιδεολογικά - συνθηματολογικά φούμαρα, οι γραφικές τουρκολογίες, τα παντός είδους γλυψηματικά ξόρκια. Γιατί νομίζουμε ότι το φιάσκο δισεκατομμυρίων του Μόρνου, η κοροϊδία - απάτη του μετρο, η έρμη τσιμεντένια χώρα του νέφους - καρκίνου, η νοοτροπία του «να τ' αρπάξουμε», η τραγική απουσία πνευματικού άξονα ζωής αποτελούν πολύ σημαντικότερα ζητήματα από τα FIR και τα MIR.

Εὐμολπος Τοπυθάκης

Περί νέφους...

Νεφόπληκτος αναγνώστης-μας αποφασίζει να παρέμβει στο πρόβλημα και προτείνει... «αναγκαία δραστικά μέτρα που

BIBLIA • BIBLIA • BIBLIA

Όλων των εκδοτικών οίκων στέλνονται με «αντικαταβολή» στην Ελλάδα και στο Εξωτερικό. Απαραίτητο στις παραγγελίες-σας να αναφέρεται ο τίτλος του βιβλίου και ο εκδοτικός οίκος. Η τιμή κάθε βιβλίου είναι αυτή που καθορίζουν οι εκδοτικοί οίκοι. Η επιβάρυνση στα έξοδα αποστολής είναι μόνο 65 δραχμ. κατά παραγγελία. Γράψτε-μας ή τηλεφωνήστε-μας.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΠΡΩΘΗΣΗΣ ΒΙΒΛΙΟΥ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΕΡΒΑΤΗΣ
ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ 8 • ΑΘΗΝΑ 122
ΤΗΛ. 32.29.303 (6-8 μ.μ.)

δημοκρατική

ΕΝΟΤΗΤΑ για την αλλαγή

ΜΗΝΙΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ
Πεμπτη 10 Σεπτεμβρη
ΖΗΤΕΙΣΤΕ ΤΗΝ

απο τα
περιπτερα

Ρίσαρ Γκομπέν

Η καταγωγή
του αριστερισμού

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ
ΤΥΠΟΣ

Ζωοδ. Πηγής 17
τηλ. 36.39.980

πρέπει να πάρει η πολιτεία».

1. Να εξουσιοδοτήσει το ΙΚΑ — ΤΕΒΕ και τους άλλους κοινωνικούς ασφαλιστικούς φορείς, να τροφοδοτήσουν με αντιασφυξιογόνες μάσκες τους εργαζόμενους, για ν' αντιμετωπισθεί το οξύτατο πρόβλημα λιποθυμιών και μειωμένης αποδόσεως-τους.

2. Να γίνει μετατροπή των εγκαταστάσεων του γκαζιού, ώστε σύντομα να παράγει λιβάνι σε μεγάλες ποσότητες να μωσχοβολήσει και λίγο ο τόπος!

3. Να εμπλουτιστεί η βενζίνη με εσάνς έλατου, πεύκου ή άλλου φυσικού ελληνικού αρώματος, για μυρωδάτα καυσαέρια!

4. Η εκκλησία να κάνει συνεχώς λιτανείες για συχνούς ανέμους και βροχές.

5. Η Αποστολική Διακονία της Εκκλησίας της Ελλάδος να δια φωτίσει το κοινό να προσεύχεται καθημερινά για ανέμους και βροχές.

6. Η Ιερά Σύνοδος να προσαρμόσει τις πρώτες φράσεις του πάτερ ημών: «πάτερ ημών ο εν τοις καθαροίς και γαλάζιους ουρανοίς, δος ημίν σήμερον τον αέρα ημών τον καθαρόν και μη εισενέγκης ημάς εις νέφος και θερμοκρασιακήν αναστροφήν...».

7. Ν' απαγορευτεί το κάπνισμα σ' ολόκληρη την πρωτεύουσα και τον Πειραιά και να πυκνώσουν σημαντικά οι συγκοινωνίες προς Πάρνηθα και προάστια της Αθήνας, όπου οι καπνιστές θα μπορούν να καπνίζουν όσο θέλουν.

8. Να μεριμνήσει η Πολιτεία για την εγκατάσταση πρατηρίων καθαρού αέρα σε κουτιά ή άλλη συσκευασία. Μπορεί ακόμα να πραγματοποιηθούν και εισαγωγές καθαρού αέρα άλλων χωρών.

9. Ν' αναλάβει διαφημιστική εκστρατεία ενημέρωσης του κοινού (όπως π.χ. «είσαι στην Ε.Ο.Κ. μάθε για την Ε.Ο.Κ.»), «είσαι στο νέφος μάθε να ζεις με το νέφος».

10. Να δημιουργήσει πρατήρια χρώματος και φυτωρίων καλωπιακών φυτών ώστε να μη μείνει η ελαχίστη γωνία χωρίς πράσινο.

11. Να βαφτούν όλες οι πολυκατοικίες πράσινες.

12. Να βαφτεί πράσινη και η Ακρόπολη, έτσι, θα γλυτώσει το μάρμαρο από τη θείωση και θα φαντάζει σαν αλσάκι πάνω στο

βράχο, μια και φαίνεται από παντού...

13. Επειδή στην Αθήνα είναι αδύνατο ν' ανανεωθεί ο αέρας λόγω του πυκνού οικοδομικού πλέγματος και λόγω του ότι είναι αντισεισμική, όπως αποδείχθηκε, να κατεδαφιστούν όλες οι πολυκατοικίες κάτω των δέκα ορόφων και να ανοικοδομηθούν στη θέση-τους εικοσαόροφες, έτσι που να κατοικούνται μόνο οι δέκα όροφοι, οι δε κάτω να γίνουν γκαράζ. Μ' αυτό τον τρόπο θα λυθούν προβλήματα, όπως το πάρκινγκ, το να ζει ο κοσμάκης σε κάποιο ύψος και θα αναθέρμανθεί η οικοδομική δραστηριότητα.

14. Να εγκατασταθεί στην Πάρνηθα συγκρότημα εξαεριστήρων βαρέως τύπου για τον εξαερισμό του λεκανοπεδίου, έτσι για σίγουρη λύση, όταν δεν αποδίδουν οι λειτανίες και οι προσευχές.

15. Να γίνονται κάθε άνοιξη εισαγωγές χελιδονιών (ειδική ποικιλία για μεγαλουπόλεις).

16. Να ψηφιστεί νόμος πογκρόμ μετατοπίσεως εκ περιτροπής του πληθυσμού, ούτως ώστε ν' αποφευχθεί η υποβάθμιση του ¼ του ελληνικού λαού που ζει στην πρωτεύουσα ταυτόχρονα να γεύονται τα καλά της πρωτεύουσας και τα λοιπά αδικημένα διαμερίσματα της χώρας.

17. Τα σκουπίδια να μη βγαίνουν και βρωμίζουν τους στενούς δρόμους, αλλά να τοποθετούνται στις ταρατσες απ' όπου θα τα παραλαμβάνουν ειδικά ελικόπτερα με απορροφητήρα.

18. Για την ριζική καταπολέμηση του τροφικού κινδύνου και διαιτητικής υποβάθμισης των πολιτών που έχει ολέθρια αποτελέσματα στην απόδοση της εργασίας-τους, της συναισθηματικής τους ζωής, της γενετήσιας απόδοσης, να κλείσουν όλα τα τερψιλαρύγγια κοκακολάδικα και ορμονοκρεοπωλεία. Να επιστρατευθεί ο Μπαζαίος να εκπονήσει ειδικό σαλατολαχανοκαρποδιατολόγιο. Έτσι θα εξοικονομηθεί τεράστιο συνάλλαγμα από το κρέας και τ' άλλα εισαγόμενα ποτοπαρασκευάσματα και το σπουδαιότερο θα επιτευχθεί καθετη ανόρθωση της υγείας των πολιτών.

19. Να δημιουργηθεί υπηρεσία

αέρος — ασφυξίας που θα εκπονήσει και θα κατασκευάσει υπόγειο δίκτυο τροφοδοτήσεως καθαρού αέρα όλων των διαμερισμάτων των πολυκατοικιών του λεκανοπεδίου.

20. Να εγκαταστήσει η ίδια υπηρεσία στους δρόμους της Αθήνας θαλάμους καθαρού αέρα με κερματοδέκτες, όπως π.χ. οι τηλεφωνικοί θάλαμοι, που θα μπορούν να καταφεύγουν οι κυκλοφορούντες πολίτες και να προλάβουν ενδεχόμενες λιποθυμίες, πονοκεφάλους, εμετούς...

21. Τέλος, κάθε μήνα, να εκκενώνεται η Αθήνα και να πλένεται από τα πυροσβεστικά αεροπλάνα με υγρό απορρυπαντικό που να το συνιστούν 200 κατασκευαστές...

ΑΔΗΜΟΝΩ!

● Σχετικά με το πρόβλημα σχέσεων μεταφραστών-εκδοτών και στη συνέχεια δημοσιεύματος στο «Διαβάζω» η κ. Τζούλια Τσιακίρη μας έστειλε το ακόλουθο γράμμα:

Αγαπητό «Αντί»

Αδελμονά να δει το φως της δημοσιότητας ένα-μου γράμμα-απάντηση σε παράπονα εκδότη, που δημοσιεύτηκαν στη μηνιαία επιθεώρηση του βιβλίου «Διαβάζω» (τεύχος 44, στήλη «Διάλογοι»). Τα παράπονα αυτά ήταν νεφελώδη και με υποχρέωσαν να ταχυδρομήσω μίαν απάντηση, την πρώτη και τελευταία δημόσια απάντησή-μου γι' αυτό το θέμα. Όμως η εν λόγω μηνιαία δεν πρόλαβε (τί ατυχία!), δεν μπόρεσε (τί αδικία!), δεν θέλησε (τί σκοτάδι!) να φιλοξενήσει εγκαίρως την απάντηση προς εκείνο το ενυπόγραφο, αλλά αταύτιστο, κείμενο το οποίο δεν ξέρω ακόμα πού να τοποθετήσω ανάμεσα στην «παρεξήγηση» και την «υποκρισία». Λόγοι αποχρώντες υπάρχουν και για τα δυο. Παρακαλώ το «Αντί» λοιπόν να δώσει τόπο για τις λίγες αυτές γραμμές, διότι η «μηνιαία» θα κυκλοφορήσει τώρα πια σε δυο μήνες κι εγώ ωστόσο αδημονώ:

«Αγαπητοί φίλοι, ο κύριος Δουβίτσας είναι συμπαθής άνθρωπος και καλός στις συναλλαγές-του. Είναι εκπρόσωπος ενός "νέου πνεύματος" στα εκδοτικά. Αλλά αγαπά πολύ το θόρυβο, ίσως γιατί ο θόρυβος έχει εμπορικά και κοινωνικά οφέλη. Εφήμερα. Την απάντηση που ζητά την είχε ήδη λάβει, τη μετάφραση την έχει δει. Γιατί λοιπόν γράφει για μένα στο "Διαβάζω"; Υ.Γ. Του έχω επιστήσει την προσοχή και στο θέμα του τίτλου δεν είναι "Γεροντάματα". Η δύσκολη και ευαίσθητη ιταλική λέξη Senilità αποδίδεται αλλιώς.

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία
Τζούλια Τσιακίρη

αντί

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Αθήνα 601
Τηλ: 732.713-732.819

● Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
Αθήνα 601

● Καλλιτεχνική επιμέλεια:
ΝΕΝΗ ΡΑΪ΄Σ

● Υπεύθυνος Διαφημίσεων:
ΤΑΚΗΣ ΜΩΡΑΙΤΗΣ

● Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 729.237

● Αναπαραγωγή φίλμ
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 729.237

● Εκτύπωση:
ΛΙΘΟΤΥΠ Α.Ε.
Ιασιού 5, Περιστέρι
Τηλ. 57.22.201

● Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει την προσωπική άποψη του συγγραφέα-του.
● Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξάμ. 390 δρχ. - Ετήσια 780
Ετήσια Οργανισμών,
Τραπεζών, κλπ. 2.000 δρχ.
Για φοιτητές έκπτωση 15%

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη:..... απλή δολ. 18
"..... αεροπ. δολ. 20
ετήσια:..... απλή δολ. 36
"..... αεροπ. δολ. 40
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αν. Ασία:
εξάμηνη:..... απλή δολ. 18
"..... αεροπ. δολ. 27
ετήσια:..... απλή δολ. 36
"..... αεροπ. δολ. 53
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη:..... απλή δολ. 18
"..... αεροπ. δολ. 35
ετήσια:..... απλή δολ. 36
"..... αεροπ. δολ. 70

● Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60, ΑΘΗΝΑ 601
● ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 30
● ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 50

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
● για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας
Στα γραφεία του «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60, τηλ. 732.713
● για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδας:
Βιβλιοπωλείο
Μ. Κοτζιά και Σία Ο.Ε.
Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720
Θεσσαλονίκη

ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΚΟΥΡΤΗ

Αυτά

κι άλλα πολλά

το βιβλίο-έκπληξη

εκδόσεις ΑΣΤΕΡΙ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ο 14ος τόμος του «ΑΝΤΙ»

αντι

1981 α'

Πανόδετος και με αναλυτικά περιεχόμενα κυκλοφόρησε ο 14ος τόμος που περιέχει τα τεύχη 168-180 του Α' εξαμήνου του 1981 (2.1.1981-19.6.1981).

- Περιέχει αρθρογραφία και κείμενα για τα προβλήματα άμυνας, την οικονομία, το εργατικό κίνημα, την κοινωνική ζωή, το οικολογικό κίνημα, τον τύπο, την παιδεία και το φοιτητικό κίνημα.

- Μελέτες και άρθρα για προβλήματα ιστορίας και ιδεολογίας — και πλήρη επισκόπηση για την πνευματική και πολιτιστική ζωή.

- Αναλυτικές παρουσιάσεις για το Κυπριακό πρόβλημα, τη διεθνή κατάσταση, τα προβλήματα του Τρίτου Κόσμου και το διεθνές προοδευτικό κίνημα.

Στους τόμους του ΑΝΤΙ θα μπορείτε να ανατρέχετε, να αναζητάτε και να βρίσκετε ένα πλούσιο υλικό με ντοκουμέντα, πληροφορίες και αναλύσεις που είναι πάντα χρήσιμα για όποιον ενδιαφέρεται για τα κοινά και εργάζεται πνευματικά.

Προμηθευτείτε στα γραφεία-μας (Δημοχάρους 60, τ.τ. 601, τηλ. 732.713 και 732.819) το 14ο τόμο του ΑΝΤΙ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

του 14ου τόμου της Β' περιόδου
(τεύχη 168 - 180) 2.1.1981 - 19.6.1981

Στους δύο πίνακες — ύλης και συνεργατών — τα λήμματα αναγράφονται κατ' απόλυτη αλφαβητική σειρά. Στην παραπομπή ο πρώτος αριθμός δηλώνει το τεύχος και ο δεύτερος τη σελίδα.

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΑ

Ελλάδα και ΕΟΚ 168/17
Φάκελος ΕΣΑ 174/23
Πολιτικοί πρόσφυγες 177/25
Γιάννενα 179/16

ΑΝΤΙΘΕΜΑΤΑ

Ραυτόπουλου, Δημ: Χιροσίμα, μωρό-μου... 168/38
Αλεξανδρόπουλου, Μ: Η γοητεία της ντροπής και η απογοήτευση του Φιόντορ Μιχαίλοβιτς Ντοστογιέφσκι 171/40
Χατζή, Δημ: Η κάθαρση της Ραδιοφωνίας - Τηλεόρασης και η διανοήσή-μας 170/12

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ

168/6, 169/5, 170/6, 171/6, 172/6, 173/6, 174/6, 175/6, 176/6, 177/5, 178/6, 179/8, 180/6

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

169/10, 172/35, 173/14, 174/14, 175/29, 177/20, 178/38, 179/14

ΒΟΥΛΗ

Στάγκου, Π: Οι «τροπολογίες» - «τσόντες» υποβαθμίζουν το νομοθετικό έργο 170/10
Στάγκου, Π: Να κλείσει η... κερκόπορτα των «άλλων συναφών διατάξεων»! 171/10
Στάγκου, Π: Περιμένοντας την... αμφισβήτηση 172/9
Στάγκου, Π: Η ελευθερία της έκφρασης στους τοίχους και... «στον τοίχο»! 173/10
Στάγκου, Π: Σεισμοί, λιμοί και καταποντισμοί... 174/9

ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ • ΕΜΦΥΛΙΟΣ

— Όταν ήρθε ο Ζαχαριάδης στο Μπούλκες... 168/40
— Πολιτικοί πρόσφυγες, ένα πρόβλημα που κινδυνεύει να λυθεί βιολογικά 177/25
Ευαγγελίδη, Ε: Γιάννενα - Καλοκαίρι 1948: Οι μεγάλες Δίκες 179/36
Ευαγγελίδη, Ε: Τα Γιάννενα στα χρόνια του Εμφύλιου 180/32
Οικονομίδη, Θ: Συνέντευξη με τον Α. Παπαναγιώτου - Ο ρόλος των ξένων στην Αντίσταση και τον Εμφύλιο 177/41, 178/39, 180/34
Σταμάτη, Σ: Χρονικό' στο έπος του Εμφύλιου 179/38

ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ • ΑΜΥΝΑ

— Ο μηχανισμός του τρόμου: ΕΑΤ - ΕΣΑ 174/23

Στάγκου, Π: «Ορμητήριο της Δημοκρατίας» ή εφελτήριο της αστυνομοκρατίας 175/9
Στάγκου, Π: Της ανεξαρτησίας τα... «Άγια Πάθη» 176/9

Στάγκου, Π: Το νομοθετικό έργο στις εκλογικές συμπληγάδες... 177/8

Στάγκου, Π: Ποιός φοβάται τους «μπλάνκετ-μεν» του Ι.Ρ.Α.; 178/9

Στάγκου, Π: Παρατεταμένη κυοφορία που εγκυμονεί τερατογεννήσεις... 179/11

Στάγκου, Π: «Διακόπτεται η συνεδρίαση» και αρχίζουν οι σκέψεις... (Μετά την στιχομυθία Αλευρά - Μπαντουβά) 180/9

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

168/50, 169/51, 170/52, 171/51, 172/52, 173/49, 174/56, 175/55, 176/51, 177/51, 178/51, 180/52

ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ

168/43, 169/42, 170/40, 171/43, 172/43, 173/39, 174/42, 175/44, 176/40, 177/45, 178/43, 179/52, 180/40

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ

168/5, 169/5, 170/5, 171/5, 172/5, 173/8, 174/5, 175/5, 176/5, 177/4, 178/5, 179/7, 180/5

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

168/3, 169/3, 170/3, 171/3, 172/3, 173/3, 174/3, 175/3, 176/3, 177/3, 178/3, 179/3, 180/3

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

168/4, 169/4, 170/4, 171/4, 172/4, 173/4, 174/4, 175/4, 176/4, 177/4, 178/4, 179/6, 180/4

— Ποιός ελέγχει ποιόν στην Πάτρα; Η Αστυνομία της Δημοκρατίας... 176/7

— Στα πλαίσια μιας ΝΑΤΟϊκής άσκησης: ο επιχειρησιακός έλεγχος του Αιγαίου παραδόθηκε στην Τουρκία 177/9

Ευθυμίου, Π: Στρατός και Δημοκρατία - Ποιος φοβάται ποιον; 180/12

Μπιζιούρα, Γ: ΚΕΣΑ - Ξύλο, στέρηση, δίψα για εξουσία 174/26

Μπιζιούρα, Γ: ΕΑΤ / ΕΣΑ - ο εσατζής κύριος ζωής και θανάτου 174/30

Παπουτσάνη, Γ: Όταν οι «άφρονες απόστρατοι» καλούνται (και πάλι) «στα όπλα» 180/11

Πρόκα, Φ: Στρατιωτική νομοθεσία - μια τεράστια κουρτίνα, σε ένα μικροσκοπικό φεγγίτη 175/38

Ρεπόρτερ: Κοσσυφοπέδιο' εστία μιας παγκόσμιας σύρραξης - μόνον «επί χάρτου»; 178/18

Σολωμού, Ελ: Οι μηχανισμοί που εξουσιάζουν το στρατό - Μια ιστορία που αρχίζει από την ε-

ποχή της «εθνοσωτήριας» 21ης Απριλίου και συνεχίζεται μέχρι και τις σημερινές μέρες 176/33
Σ.Σ: Από την ΕΣΑ στην στρατονομία 176/32
Ταξίδη, Χ: Καταπίεση στο στρατό και αποσιώπηση - επικίνδυνο σύμπτωμα 176/30
Φωτεινού, Φ: «Θέμα Λήμνου»: Οι πολιτικές επιπτώσεις - καταλύτης ευρύτερων εξελίξεων; 178/24

ΕΠΤΑΕΤΙΑ • ΧΟΥΝΤΑ

— Λάκης ο τερπνός 170/41
— Ένα «κόμικς» με τον Χίτλερ 170/41
— Ήταν θέμα ρουτίνας; (Γιώργης Τσαρουχάς) 171/6
— Δράμα σε τρεις πράξεις - χωρίς κάθαρση... 172/6
— Ο μηχανισμός του τρόμου: ΕΑΤ - ΕΣΑ 174/23
— Θά 'πρεπε, λίγο - πολύ, να δώσουμε λόγο όλοι 174/29
Βερέμη, Θ: Μια επέτειος (21 Απριλίου) 176/41
Μπιζιούρα, Γ: «Σου στέλνω κρέας, κόκκαλα να μου γυρίσεις» 174/25
Μπιζιούρα, Γ: ΚΕΣΑ - ξύλο, στέρηση, δίψα για εξουσία 174/26
Μπιζιούρα, Γ: ΕΑΤ / ΕΣΑ - ο Εσατζής, κύριος ζωής και θανάτου 174/30
Σ.Σ: Από την ΕΣΑ στην στρατονομία 176/32
Φατούρου - Χαρίτου, Μ: Με την ευκαιρία ενός ημερολογίου 174/24

ΕΡΓΑΤΙΚΑ • ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ

— Οι «μπίζνες» του ταμιά της ΓΣΕΕ 170/7
— Η εργατική τάξη στη Σοβιετική Ένωση δεν είναι παθητική - συνέντευξη του Vladimir Borisson στο περιοδικό Alternative 172/40
— Καταστατικό Συνέδριο ΓΣΕΕ: Μια αποκαλυπτική συζήτηση 175/20
— Τα Συνδικαλιστικά Συνέδρια και οι απόψεις των παρατάξεων: Χρ. Καρακίτσος, Μ. Πυθαρούλης, Ορ. Χατζηβασιλείου, Γ. Ραυτόπουλος 175/22
— Νέα «οχταετία» εν όψει ή BERUFSVERBOTΕ; 178/7
Παπαμάργαρη, Θ: Συνέδριο στο εργατικό κέντρο της Αθήνας: Αφετηρία νέων εξελίξεων; 180/16
Εργατικού, Αντ: Συνδικαλισμός στον αστερισμό της Ν.Δ. - Αναδιπλώσεις, συμβιβασμοί, προσαρμογές και σταθερός ο κυβερνητικός έλεγχος 177/16
Οικονομίδη, Φ: Συνέντευξη με το Θεοχ. Παπαμάργαρη. Η άλωση των Τραπεζών και το ξένο κεφάλαιο 169/14
Οικονομίδη, Φ: ΓΣΕΕ - προς ελεγχόμενη «αλλαγή»; 174/10
Παπαμάργαρη, Θ: Το ελληνικό συνδικαλιστικό κίνημα σε καθοριστική καμπή 175/24
Χριστοδουλάκη, Ν: Η θέση των τεχνικών στο εργοστάσιο 173/30

ΕΥΘΥΜΟΓΡΑΦΗΜΑ • ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ιωάννου, Γ: Ο Ευρωπαίος 168/16, 169/24, 170/13, 171/15, 172/15, 173/16, 174/22, 175/25, 176/23, 177/7, 178/37, 179/5, 180/8,
Καλαϊτζή, Γ: 169/8, 170/9, 171/9, 172/10, 173/9, 175/8, 177/15, 178/8, 179/10

ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

— Η διώξη της ελευθερίας των ιδεών 174/42
Κιτρομηλίδη, Π: Αγώνες για ιδεολογική ανανέ-

ωση στην παιδεία των Ιωαννίνων 179/26
Κομνηνού, Μ: Διεθνής Συνάντηση με θέμα την κρίση του καπιταλισμού 172/44
Μιλλιέξ, Τ: Καίτης Ζεύγου, «Με τον Γιάννη Ζεύγο στο Επαναστατικό Κίνημα» (βιβλιοκρισία) 179/61
Ναυρίδη, Κλ: Ο ιδεολογικός ρόλος της τηλεόρασης στην Ελλάδα 172/31
Παπασπηλιόπουλου, Σπ: Ένα συνέδριο όχι σαν τα άλλα 174/49
Miliband, Ralph: Η αυτονομία του κράτους 180/38

ΙΣΤΟΡΙΑ

— Όταν ήρθε ο Ζαχαριάδης στο Μπούλκες... 168/40
— Πολιτικοί πρόσφυγες: Ένα πρόβλημα που κινδυνεύει να λυθεί βιολογικά 177/25
Ευαγγελίδη, Ε: Γιάννενα καλοκαίρι 1948 - Οι Μεγάλες Δίκες 179/36
Ευαγγελίδη, Ε: Τα Γιάννενα στα χρόνια του εμφύλιου 180/32
Κιτρομηλίδη, Π: Αγώνες για ιδεολογική ανανέωση στην παιδεία των Ιωαννίνων 179/26
Μάτσα, Μ: Η εβραϊκή Κοινότητα στα Γιάννενα 179/34
Μουζέλη, Ν: Ελλάδα και Βουλγαρία στο Μεσοπόλεμο 173/34
Οικονομίδη, Φ: Συνέντευξη με τον Α. Παπαναγιώτου - Ο ρόλος των ξένων στην Αντίσταση και τον εμφύλιο 177/41, 178/39, 180/34
Σταμάτη, Σ: Χρονικό· στο τέλος του εμφύλιου 179/38
Φ.Α. - Έκαμε ένα σεισμόν καλούτζικον 173/22
Χατζάκη, Α: Γιάννενα· ιστορική εξέλιξη της πόλης 179/31
Ψυχογιού, Δ: Παρατηρήσεις πάνω σε μια απάντηση 174/40

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ

α. ειδήσεις - έρευνες
— υποχθόνιες δονήσεις και επίγειες επιπτώσεις 173/17
— Κορινθία: Ανάβω στίχους να ξορκίσω το κακό... Αθήνα: Στο περιθώριο ενός οδοιπορικού 173/28
— Τα μέλαθρα της Θέμιδας 174/8
— Οι μεγάλες εμπνεύσεις 177/6
— Πολιτικοί πρόσφυγες: Ένα πρόβλημα που κινδυνεύει να λυθεί βιολογικά 177/25
— Φυλακές και ψυχιατρεία 180/15
Ευθυμιόπουλου, Ηλ: Το πυρηνικό μετά τα σεισμικά 174/12
Καβουνίδη, Σπ: Οι σεισμοί και οι ειδικοί 175/42
Κυριαζή, Χρ: Τσιγγάνικες ιστορίες - καταλήψεις και προ-καταλήψεις 171/25
Λιάρου, Διον: Μερικές ψυχολογικές παρατηρήσεις πάνω στους σεισμούς 173/24
Μάτσα, Μ: Η Εβραϊκή Κοινότητα στα Γιάννενα 179/34
Στάγκου, Π: Εντός και εκτός της ρωγμής 173/27
Στάγκου, Π: Μπροκντόρφ - Η «σημαδούρα» του αντιπυρηνικού κινήματος στην Ευρώπη 175/30
Στάγκου, Π: Αντιπυρηνικό κίνημα ναι - παρ' όλα αυτά 175/37

β. άρθρα

Αγγελίδη, Σωκ: Οι αντισεισμικές κατασκευές 173/20
Ευθυμίου, Π: Ένα ατύχημα που δεν ήταν τυχαίο 171/16
Ευθυμιόπουλου, Ηλ: ΔΕΗ - ή «Γη Χαναάν» του Κ. Μωυσή και οι σάλπιγγες της Ιερικής των καταναλωτών... 172/11

Κυριαζή Χρ: Ο φόβος, τα όρια της καταστροφής, η πολιτική 168/10
Νεράντζη, Π: Συνέντευξη με τον Γ. Τσέγκο - Το πρόβλημα της ψυχικής υγείας στην Ελλάδα: Μια εκδοχή 176/36
Πάγκαλου, Θ: Η μήνυση και οι αγωγές εναντίον της ΔΕΗ 172/13
Παπαζάχου, Βασ: Επιστημονική γνώση και έρευνα για τους σεισμούς 173/18
Ρεπόρτερ: ΕΤΒΑ - «Χρήμα», «Φιλιά», «Βυζί» και... ο Σπέντζας 170/11
Ρεπόρτερ: Ο Κωνσταντίνος Γλύμπουργκ σε νέες ραδιουργίες 173/11
Σκάλου, Διον: Πεσινέ - ένας πελάτης που δεν είναι σαν τους άλλους 172/12
Φραγκουδάκη, Α: Το πανεπιστήμιο και η επαρχιακή πόλη ή «τριαντάφυλλα» και όχι «κάργες» 179/44
Χριστοδουλάκη, Ν: Η θέση των τεχνικών στο εργοστάσιο 173/30

ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Κρανιδιώτη, Γ: Κυπριακές εκλογές· πρώτα συμπεράσματα και διαφαινόμενες προοπτικές 179/12
Πάγκαλου, Θ: Η Κύπρος σε σταυροδρόμι 169/16
Πάγκαλου, Θ: Παλιά και νέα κόμματα μπροστά στις εκλογές 169/17
Σέρβα, Πλ: Άγγελου Βλάχου, «Δέκα χρόνια κυπριακού» (βιβλιοκρισία) 172/49

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ

— Στα πλαίσια μιας ΝΑΤΟϊκής άσκησης - ο επιχειρησιακός έλεγχος του Αιγαίου παραδόθηκε στην Τουρκία 177/9
Ρεπόρτερ: Κοσσυφοπέδιο· εστία μιας παγκόσμιας σύρραξης -μόνον «επί χάρτου»; 178/18

ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ

Γερούκαλη, Δ: Μόλυνση περιβάλλοντος 171/22
Ευθυμιόπουλου, Ηλ: Το νέφος που μας σκεπάζει 171/18
Στάγκου, Π: Μπροκντόρφ - Η «σημαδούρα» του αντιπυρηνικού κινήματος στην Ευρώπη 175/30
Στάγκου, Π: Αντιπυρηνικό κίνημα ναι — παρ' όλα αυτά 175/37
Φουργιώτη, Θ: Η μόλυνση του Πατραϊκού κόλπου... και η δίκη των εννιά βιομηχανιών της Πάτρας 171/19

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

— Ελλάδα και ΕΟΚ 168/17
Δεβιάζη, Τ: ΕΤΒΑ... ΕΤΒΑ... σκανδάλων συνέχεια - χουντικοί οι μεγαλόμισθοι δικηγόροι 175/13
Ευθυμιόπουλου, Ηλ: ΔΕΗ· η γη «Χαναάν» του κ. Μωυσή και οι σάλπιγγες της Ιερικής των καταναλωτών... 172/11
Καζάκου, Π: Οι θεσμικές συνέπειες της ένταξης, στον αγροτικό τομέα 168/24
Κίτσου, Κ: Ελλειμματικός, πληθωριστικός, παραπλανητικός - ο προϋπολογισμός 168/13
Νικολάου, Σπ: Θριαμβολογίες, ελπίδες και πραγματικότητα 168/32
Νικολάου, Σπ: Η βιομηχανία στην Ελλάδα 174/48
Οικονομίδη, Φ: Συνέντευξη με τον Θεοχάρη Παπαμάργαρη. Η άλωση των τραπεζών από το ξένο κεφάλαιο 169/14

Σκάλου, Διον: Η Ενώμενη Ευρώπη των καταναλωτών 168/34
Σκάλου, Διον: Πεσινέ - ένας πελάτης που δεν είναι σαν τους άλλους 172/12

ΠΑΙΔΕΙΑ • ΦΟΙΤΗΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

Γιαννακού, Π: ΑΕΙ και κόμματα. Αυτονόμηση της Παιδείας ή κομματικός παρεμβατισμός; 168/9
Δεβιάζη, Τ: ΕΗΜ' ένα ίδρυμα της δεξιάς κουλτούρας 179/51
Εδιπίτη, Κ: Πανεπιστημιακή κοινότητα και νόμος - πλαίσιο προ των πυλών 169/8
Κιτρομηλίδη, Π: Αγώνες για ιδεολογική ανανέωση στην παιδεία των Ιωαννίνων 179/26
Κοσμά, Γ: Φοιτητικές εκλογές '81 - Στη σκιά και τα διλήμματα των βουλευτικών εκλογών 174/16
Πάγκαλου, Θ: Η μήνυση και οι αγωγές εναντίον της ΔΕΗ 172/13
Πατρινού, Π: Η αναβίωση των πειθαρχικών και η περίπτωση της Πάτρας 174/21
Π.Κ: Ο στρατός μέσα στην πόλη και το πανεπιστήμιο έξω (Γιάννενα) 179/46
Πορτάλιου, Ε: Από την κατάργηση του Ν. 815 στο 6ο Πανελλαδικό Συνέδριο του ΕΔΠ 180/18
Φλώρου, Γ: Σύντομο χρονικό του φοιτητικού κινήματος (1964-1974) στα Γιάννενα 179/41
Φραγκουδάκη, Α: Το πανεπιστήμιο και η επαρχιακή πόλη ή «τριαντάφυλλα» και όχι «κάργες» (Γιάννενα) 179/44

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ • ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΖΩΗ

α. ειδήσεις - έρευνες
— Habemus Culturam 175/44
Αράγη, Γ: Πολιτιστική κίνηση και ζωή στα σημερινά Γιάννενα 179/46
Δεβιάζη, Τ: ΕΗΜ - Ένα ίδρυμα της Δεξιάς κουλτούρας 170/51
Κομνηνού, Μ: Διεθνής Συνάντηση με θέμα την κρίση του καπιταλισμού 172/44
Μάρκαρη, Π: Τέχνη, νομοθετικά κατοχυρωμένη ή συζήτηση χωρίς αρχή και τέλος 174/46
Μερκούρη, Μ: Απάντηση στην κριτική του Π. Μάρκαρη 175/45
Ρεπόρτερ: Εκδήλωση του ΑΝΤΙ στα Γιάννενα με θέμα, «Περιφερειακή ανάπτυξη και διαφύλαξη του πολιτιστικού προσώπου» 180/41

β. βιβλιοκριτική
Δρακονταειδή, Φ: Γιάννη Κοντού - «Στή διάλεκτο της ερήμου» 180/43
Κοκκίνη, Σπ: Το ελληνικό βιβλίο μέσα στα δίχτυα του εμπαιγμού, της φενάκης και της υποκρισίας 170/46
Μερακλή, Μ.Γ: Μήτσου Αλεξανδρόπουλου, «Μικρό όργανο για τον επαναπατρισμό» 176/48
Μιλλιέξ, Τ: Κυριάκου Σιμόπουλου, «Πώς είδαν οι ξένοι την Ελλάδα του '21» 174/52
Μιλλιέξ, Τ: Καίτης Ζεύγου, «Με το Γιάννη Ζεύγο στο Επαναστατικό Κίνημα» 179/61
Μοσκώφ, Κ: Π. Πετρίδη, «Ξενική εξάρτηση και εθνική πολιτική» 179/62
Νούλα, Β: Γιάννη Παπακώστα, «Η ζωή και το έργο της Αλεξάνδρας Παπαδοπούλου» 169/47
Παμπούκη, Ι.Τ: Γιόνα Μικέ Παϊδούση, «Τα Βίλια του Κιθαιρώνα και τα αρβανίτικα τραγούδια τους». 172/50
Σέρβα, Πλ: Άγγελου Βλάχου, «Δέκα χρόνια Κυπριακού» 172/49

γ. βιβλιοπαρουσίαση
168/48, 169/48, 170/50, 171/49, 172/51, 173/47, 174/55, 175/52, 176/49, 177/48, 178/48, 179/57, 180/50

δ. δοκίμιο - κριτική
Αλεξανδρόπουλου, Μ: Η γοητεία της ντροπής και η απογοήτευση του Φιόντορ Μιχαίλοβιτς Ντοστογιέφσκι 171/40
Κεχαγιόγλου, Γ: Ένα νέο ερέθισμα για τον προσανατολισμό της συγκριτικής γραμματολογίας-μας. Η Ρωσική λογοτεχνία του Μ. Αλεξανδρόπουλου 173/41
Κιτρομηλίδη, Π: Αγώνες για ιδεολογική ανανέωση στην παιδεία των Ιωαννίνων 179/26
Κοκόλη, Ξ.Α: Αντιστασιακή ποίηση - πρόσωπο και προσωπείο 169/37
Μουζέλη, Ν: Ελλάδα και Βουλγαρία στο Μεσοπόλεμο 173/34
Σικελιανού, Άγγ: «... Ο άνθρωπος δε ζει παρά στο σύμπαν ...» 168/36
Ψυχογιού, Δ: Παρατηρήσεις πάνω σε μian απάντηση 174/40

ε. εικαστικά
Ηλιοπούλου - Ρογκάν, Ντ: Εικαστικό χρονικό 170/48, 171/48, 172/47, 174/43, 175/54, 178/50, 179/59
Ξύδη, Αλ: Κυπριακή σύγχρονη τέχνη 169/44
Ξύδη, Αλ: Η ζωγραφική του Κοκκινίδη 172/46
Ξύδη, Αλ: Η ζωγραφική του Δανιήλ 176/42
Ξύδη, Αλ: Νίκος Κεσσανλής: Τα παλίμψηστα και μια αναδρομή 178/46

στ. θέατρο
Θ.Γ: Οργανισμός Ηπειρωτικού Θεάτρου - κατακτήσεις, προβλήματα και προοπτικές 179/55
Κολτσιδοπούλου, Αν: Όπως μας βρήκε ο καινούριος χρόνος 169/46
Κολτσιδοπούλου, Αν: Σκέψεις για μια «συλλογή» και δύο έργα 173/40
Κολτσιδοπούλου, Αν: «Όλο σπίτι, κρεβάτι κι εκκλησία» 175/48
Κολτσιδοπούλου, Αν: Να βρεθούμε καμιά φορά, να πάμε πουθενά, να φάμε τίποτα... 180/49
Κούφαλη, Α: Θεσσαλονίκη - Ξηρασία και ασιδωσούνη 177/50
Πλουμίδη, Χ: Θέατρο και τοπική αυτοδιοίκηση 176/43

ζ. κινηματογράφος
Καρακάση, Π: Kagomusha - η σκιά του πολεμιστή 170/44
Καρακάση, Π: Συνέντευξη με τον Ακίρα Κουροσάβα 170/45
Ξανθόπουλου, Λ: Κινηματογραφικές κοινότητες - Βόρεια Ελλάδα, Δράμα 175/49
Ξανθόπουλου, Λ: Κινηματογραφικές Κοινότητες. Συζήτηση με τον Δ. Λεβεντάκο 176/44
Ξανθόπουλου, Λ: Κινηματογραφικές Κοινότητες - Κινηματογραφική Λέσχη Λέσβου 178/44
Ξανθόπουλου, Λ: Κινηματογραφικές Κοινότητες - Εργαστήρια τέχνης «Διάδρομος» Κορίνθου 180/46

Ρεντζή, Θ: Κινηματογράφος και λογοκρισία 177/46

η. λογοτεχνία
Αλεξανδρόπουλου, Μ: Τουρλού - τουρλού 177/38
Βασιλικού, Β: Ο φίλος-μου ο Δεσποτιδής 170/42
Δάλλα, Γ: Ποίηση: 179/31, 45, 51. Πεζογραφία: 179/39
Ελιγιά, Γιοσέφ Το τορά-μας (ποίημα) 179/34
Κουμανταρέα, Μ: Σεραφείμ 174/35
Μηλιώνη, Χ: 179/35, Το γλέντι της αποκριάς 179/40
Νεγρεπόντη, Γ: Θύρας πεσούσης; 178/43
Ραυτόπουλου, Δημ: Χιροσίμα, μωρό-μου... 168/38
Φραγκιά, Α: Με δεμένες βαλίτσες 177/33
Χατζή, Δ: Αποσπάσματα από «Το τέλος της μικρής-μας πόλης» 179/19, 34, 35, 48

θ. μουσική
Λεωτσάκου, Γ: Ήχοι από το Λευκό Πύργο... και

η αθηναϊκή μουσική ζωή 168/44
Λεωτσάκου, Γ: Ανοίγει η Λυρική 170/49
Λεωτσάκου, Γ: Με αφορμή τις συναυλίες Καλομάρη 171/46
Λεωτσάκου, Γ: Εκδηλώσεις του Γενάρη 172/48
Λεωτσάκου, Γ: Κριτική και «Έκφραση '81» 174/50
Λεωτσάκου, Γ: Συμφωνική, όπερα, ρεσιτάλ 175/46
Λεωτσάκου, Γ: Ελληνική μουσική στην ΚΟΑ 179/56

ι. πολεοδομία
— Συνέντευξη με τον πρόεδρο του ΤΕΕ Ηπείρου κ Στ. Παπαβρανούση. Με κέντρο τα Γιάννενα να αναπτυχθεί όλη η γύρω περιοχή 179/22
— Προβλήματα ανάπτυξης (Γιάννενα) 179/24
— Ο tempora o mores 180/6
Φαράκλα, Ο: Το παραμύθι και η χωροταξία. Περίπτωση Βόλος 170/28

ια. τηλεόραση
— Η εξουσία στις αντένες - οι πνευματικοί άνθρωποι μπορούν να επέμβουν. Απαντούν οι: Ανδρέας Παπανδρέου, Μανώλης Αναγνωστάκης, Δημήτρης Ραυτόπουλος, Δημήτρης Χατζής, Θανάσης Ρεντζής 172/18
Αρτινού, Δ: Ο άγνωστος κόσμος μιας «νοικοκυρούλας» 172/26
Μανιάτη, Κ.Α: Η αθλιότητα των αθλίων της ΕΡΤ 169/50
Μανιάτη, Κ.Α: Μία ταινία και μια συζήτηση που κρατά ένα μήνα... 171/44
Μανιάτη, Κ.Α: ΕΡΤ - Ειδήσεις από μέσα 172/27
Μανιάτη, Κ.Α: Σενάριο για σεισμούς και καταποντισμούς 174/44
Μανιάτη, Κ.Α: Ξυπολιάς... στ' αγκάθια 179/60
Ναυρίδη, Κλ: Ο ιδεολογικός ρόλος της τηλεόρασης στην Ελλάδα 172/31
Στάγκου, Π: TV - Μέσο μαζικής ενημέρωσης ή μέσο κρατικής εξουσίας 172/22

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ • ΕΛΛΗΝΙΚΗ

α. κόμματα
— Ανεξάρτητοι: Μια πρόταση για την Αριστερά 178/16
— Τα Συνδικαλιστικά Συνέδρια και οι απόψεις των παρατάξεων: Χρ. Καρακίτσος, Μ. Πυθαρούλης, Ορ. Χατζηβασιλείου, Γ. Ραυτόπουλος 175/22
Γιαννακού, Π: ΑΕΙ και κόμματα. Αυτονόμηση της Παιδείας ή κομματικός παρεμβατισμός; 168/9
Γκορίτσα, Σ: Η ιδεολογική αυτοτέλεια του ΚΟΔΗΣΟ 176/13
Δολιανίτη, Κ: Η πολιτική κατάσταση και οι εξελίξεις στον κεντρικό χώρο 176/14
Εργατικού, Αντ: Ο συνδικαλισμός στον αστερισμό της Ν.Δ. - Αναδιπλώσεις, συμβιβασμοί, προσαρμογές και σταθερός ο κυβερνητικός έλεγχος 177/16
Θέου, Η: Εκλογές '81 - προεκλογικές εικασίες για μετεκλογικά σενάρια 178/14
Καρρά, Ηλία: Εκλογικές τακτικές και πραγματικά δεδομένα 170/18
Λαζαρίδη, Χρ - Δημητρίου, Κ.Β: Πασόκ και εξουσία - και η Αριστερά; 170/25
Λιναρδάτου, Σπ: Εκλογές '81 - Ανησυχίες για τις ευθύνες στους μεγάλους και αγωνία για την τύχη στους μικρούς 170/14
Λιναρδάτου, Σπ: Οι πολιτικές ομάδες του Κέντρου και η προοπτική-τους 176/10
Λιναρδάτου, Σπ: Άρχισε η εκλογική αναμέτρηση - αποκρυσταλλώνονται οι τακτικές και διατάσσονται οι δυνάμεις 178/10
Μαρτίνου, Ν: Οι θέσεις του ΠΑΣΟΚ για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα 180/20

Ρεπόρτερ: Αλληλοσπαράζονται τα καπετανά-
τα στη ζούγκλα της Νέας Δημοκρατίας 171/11
Στάγκου, Π: Τύπος - Αειθαλές το δέντρο της
αυθαιρεσίας 177/21

β. διεθνείς σχέσεις

— Στα πλαίσια μιας ΝΑΤΟϊκής άσκησης: ο επι-
χειρησιακός έλεγχος του Αιγαίου παραδόθηκε
στην Τουρκία 177/9
— Οι συζητήσεις για τις βάσεις: τέλος καλό, ό-
λα καλά... 178/23
Ξύδη, Α.Γ: Ελληνική και Κοινοτική εξωτερική
πολιτική. Ανεπιφύλλακτη προσκόλληση; 168/28
Ρεπόρτερ: Κοσσυφοπέδιο. Εστία μιας παγκό-
σμιας σύρραξης — μόνον «επί χάρτου»; 178/18
Ροζάκη, Χ: Η βραχύβια επιστροφή ενός φαντά-
σματος. Η άτυχη επίκληση των «προστάτιδων
δυνάμεων» και η αποστρατικοποίηση των νη-
σιών 178/28
Φωτεινού, Φ: «Θέμα Λήμνου». Οι πολιτικές επι-
πτώσεις - καλύτερες ευρύτερων εξελίξεων;
178/24

γ. ειδήσεις - έρευνες

— ΕΤΒΑ: Τα σκάνδαλα αποσιωπούνται 168/8
— Οι «μπίζνες» του ταμεία της ΓΣΕΕ 170/7
— Τα μεταλλικά πενηντάρια 170/8
— Για συλλέκτες και μή - τα νέα χαρτονομίσμα-
τα 170/41
— Τα «ΝΕΑ» και ο... Σπέντζας 171/8
— Ο Φραγκοδημητρόπουλος... ζει! 175/13
— Οι κομπίνες του Δημοσίου 175/14
— Για τις σκανδαλώδεις αγορές οικοπέδων α-
πό τον οργανισμό εργατικής κατοικίας. Άρχι-
σε η δικαστική έρευνα ενώ το Ρυθμιστικό Βό-
λου έγινε κρατικό «απόρρητο»... 177/12
— Πολιτικοί πρόσφυγες ένα πρόβλημα που
κινδυνεύει να λυθεί βιολογικά 177/25
— Οι συζητήσεις για τις βάσεις: Τέλος καλό, ό-
λα καλά... 178/23
— Βασιλικό περίπτερο (Γιάννενα) 179/53
— Δεβιάζη, Τ: ΕΤΒΑ... ΕΤΒΑ... σκανδάλων συνέ-
χεια - χουντικοί οι μεγαλόμισθοι δικηγόροι
175/13
Ευθυμίου, Π: Ένα ατύχημα που δεν ήταν τυ-
χαίο 171/16
Ευθυμιόπουλου, Ηλ: ΔΕΗ - η «Γη Χαναάν» του
Κ. Μωυσή και οι σάλπιγγες της Ιεριχούς των
καταναλωτών... 172/11
Κυριαζή, Χρ: Ο φόβος, τα όρια της καταστρο-
φής, η πολιτική 168/10
Ρεπόρτερ: ΕΤΒΑ - «Χρήμα», «Φιλιά», «Βυζί» και
ο... Σπέντζας 170/11
Ρεπόρτερ: Ο Κωνσταντίνος Γλύξμπουργκ σε
νέες ραδιουργίες 173/11
Ρεπόρτερ: Πώς «προγραμματίζεται» η οικιστι-
κή πολιτική και πώς διασπαθίζεται το δημόσιο
χρήμα 175/10
Ρεπόρτερ: Η πέτρα του σκανδάλου κατακυλά
και παρασέρνει πολλούς «υπηρεσιακούς παρά-
γοντες» 176/19
Ρεπόρτερ: ΑΒΕΡΩΦ - Πασάς του Μετσόβου
179/16

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ • ΔΙΕΘΝΗΣ

Γενικά

— Ευρώπη: Ο τέταρτος κόσμος 169/10
Αλιβιζάτου, Ν: Μετά την ένταξη - Ενίσχυση ή α-
ποδυνάμωση των δημοκρατικών θεσμών;
168/22
Καλλιγά, Κ.Π: Τα πρώτα βήματα προς μια αυτό-
νομη Ευρώπη 168/30
Σημίτη, Κ: Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο - Πρόο-
δος ή παγίδα 168/18
Χαρίτου, Σπ: Η Ελλάδα, στο Ευρωπαϊκό Κοινο-
βούλιο 169/25

Βουλγαρία

Μουζέλη, Ν: Ελλάδα και Βουλγαρία στο Μεσο-
πόλεμο 173/34
Ψυχογιού, Δ: Παρατηρήσεις πάνω σε μιαν α-
πάντηση 174/40

Γαλλία

— Η «Λιμπερασιόν» δεν υπάρχει πια... 172/42
— Παρίσι: Μετά τους ελεύθερους Γάλλους... οι
ελεύθεροι γάτοι 174/15
— Εκλογές και η Ευρώπη κρατά την ανάσα-της
177/20
Αμανίτη, Ν: Οι γαλλικές προεδρικές εκλογές -
προσποίηση και αδιαφορία 176/24
Αμανίτη, Ν: 45 χρόνια, η Αριστερά περίμενε αυ-
τή τη νίκη... 178/32
Μάρκου, Δ: Ο αγώνας δρόμου Σοσιαλιστών -
Κομμουνιστών 178/36
Παπασπηλιόπουλου, Σπ: Η ιστορική σημασία
της εκλογικής νίκης του Φρ. Μιτεράν 178/34
Σταύρακα, Βασ: Φάκελος Πλογκόφ - αντιπυρη-
νικό κίνημα στη Γαλλία 170/33

Γερμανία

— Βαυαρία: Το «κράτος δικαίου» του Φραντς
Γιόζεφ Στράους 174/14
Κολτσιδοπούλου, Αν: Γκέρλεμπεν - γερμανικό
μοντέλο ειρηνικού πείσματος 169/32
Στάγκου, Π: Μπρόνκτοφ - ή «σημαδούρα» του
αντιπυρηνικού κινήματος στην Ευρώπη 175/30

Γουϊάνα (βρετανική)

Laatsch - Nikitin, Nina: Κρίση στην Καραϊβική
180/24

Ελβετία

Κούλογλου, Στ: Ένα ρολόι ξεκουρδίστηκε
172/36

Ελ Σαλβαντόρ

— Νέο ελληνικό εκστρατευτικό σώμα 172/35

Ενωμένα Αραβικά Εμιράτα

Σέρβα, Π: Ένας άλλος τρίτος κόσμος 180/30

Ερυθραία

— Μια ξεχασμένη γεννοκτονία 173/15

ΕΣΣΔ

— ΕΣΣΔ: Η ιστορία ξαναγράφεται 169/10
— Η εργατική τάξη στη Σοβιετική Ένωση δεν
είναι παθητική -συνέντευξη του Vlandimir Bo-
risson στο περιοδικό Alternative 172/40

ΗΠΑ

— Ο Ρήγκαν και οι δικτατορίες 169/10
Δενδρινού, Σπ: Ο μαρξισμός στα Πανεπιστήμια
170/36
— Ο Μίλτον Φρίντμαν και τα Σικάγο μπούς στη
Χιλή 170/38
— Γυναίκες στο Μαϊάμι 172/42
— Η γκάφα του σερίφη 175/29
— Οι δολοφονίες της Ατλάντα 179/14
Κορωναίου, Α: Ο θάνατος σε «απ' ευθείας» με-
τάδοση ή η πανταχού παρουσία της εικόνας (α-
πόπειρα δολοφονίας κατά του Ρήγκαν) 180/40
Κουρτάκη, Γ: Πώς βλέπουν οι ΗΠΑ την ένταξη-
μας στην ΕΟΚ 169/9
Κουρτάκη, Γ: Με τον Ρήγκαν Πρόεδρο, η Αμε-
ρική και ο κόσμος σε κρίσιμο σταυροδρόμι
172/16

Ιρλανδία

— Β. Ιρλανδία: Με σφαίρες ή με ψήφους 178/38

Ισπανία

— Εκδημοκρατισμός του στρατού ή νέος φασι-
σμός; 173/14
Βασιλείου, Γ: Η «επιστροφή» των σοβιετόφι-
λων 171/36

Ιταλία

— Η υποτίμηση της λιρέτας 175/29

Μάλι

— Ένα κράτος - αριστούργημα 179/14

Μεγάλη Βρετανία

— Η πρώτη ήττα της «Σιδηράς κυρίας» 174/15
— Οι ταραχές του Μπρίξτον 179/15

Ολλανδία

Χαροκόπου, Τζ: «Άστεγη» ευημερία και το κί-
νημα των Κράκερς 171/28
Χαροκόπου, Τζ: Συνέντευξη με Κράκερ 171/32
Χαροκόπου, Τζ: Το αρχηγείο των Κράκερς και
ο ραδιοσταθμός-τους 171/34

Πολωνία

— Γιάτσεκ Κουρόν: Τα ελεύθερα συνδικάτα
και μετά; 169/12
— Ο Χούζακ άλλοτε και τώρα 175/29
Βάλντεμαρ, Ν: Ο παράνομος Τύπος στην Πο-
λωνία 180/44
Πάγκαλου, Θ: Πολωνία - χθεσινή κρίση - αυρια-
νές απειλές 175/26

Χιλή

— Μίλτον Φρίντμαν και τα «Σικάγο μπούς» στη
Χιλή 170/38

ΤΥΠΟΣ • ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

— Στα «Φτερά της Ελλάδας» το τρωκτικό της
χούντας 169/43
— Τα «Νέα» και ο... Σπέντζας 171/8
— Η εξουσία στις αντένες - οι πνευματικοί άν-
θρωποι μπορούν να επέμβουν. Απαντούν οι:
Ανδρέας Παπανδρέου, Μανόλης Αναγνωστά-
κης, Δημήτρης Ραυτόπουλος, Δημήτρης Χα-
τζής, Θανάσης Ρεντζής 172/18
— Σείστηκε ο Τύπος 173/26
— Ο «Οδηγητής» και οι «Αντι-φάσεις»-μας
174/6
— Μέσα ενημέρωσης - Τύπος, τηλεόραση
174/44
— Hannibal ante portas: Η κρίση στον Τύπο (ε-
παν)-έρχεται 175/6
— Τρία τοπικά περιοδικά (Γιάννενα) 179/50
Αντίκλητου: Σύντομη επισκόπηση στον τοπικό
Τύπο των Ιωαννίνων 179/48
Αρτινού, Δ: Ο άγνωστος κόσμος μιας «νοικοκυ-
ρούλας» 172/22
Αρτινού, Δ: Το Χθές και το Σήμερα μιας «Αυρια-
νής» 175/16
Βάλντεμαρ, Ν: Ο παράνομος Τύπος στην Πο-
λωνία 180/44
Μανιάτη, Κ.Α: Η αθλιότης των αθλίων της ΕΡΤ
169/50
Μανιάτη, Κ.Α: Μια ταινία - και μια συζήτηση
που κρατά ένα μήνα 171/44
Μανιάτη, Κ.Α: ΕΡΤ - Ειδήσεις από μέσα 172/27
Μανιάτη, Κ.Α: Σενάριο για σεισμούς και κατα-
ποντισμούς 174/44
Ναυρίδη, Κλ: Ο ιδεολογικός ρόλος της τηλεό-
ρασης στην Ελλάδα 172/31
Στάγκου, Π: TV - Μέσο μαζικής ενημέρωσης ή
μέσο κρατικής εξουσίας; 172/22
Στάγκου, Π: Τύπος - Αειθαλές το δέντρο της
αυθαιρεσίας 177/21
Ραζή, Χ: Εθνικά θέματα και πολιτική λειτουρ-
γία του Τύπου 178/26
Χαροκόπου, Τζ: Το αρχηγείο των Κράκερς και
ο ραδιοσταθμός-του 171/34
Χατζή, Δημ: Η κάθαρση της Ραδιοφωνίας - Τη-
λεόρασης και η διανόσή-μας 170/12

Αβέρωφ Ευάγ: 179/16
Αγγελίδης, Σωκ: 173/20
Αλεξανδρόπουλος, Μ: 171/40, 173/41, 176/48, 177/38
Αλευράς, Γ: 180/9
Αλιβιζάτος, Ν: 168/22
Αμανίτης, Ν: 176/24, 178/32
Αναγνωστάκης, Μ: 172/18
Αντίκλητος: 179/48
Αράγης, Γ: 179/46
Αρτινός, Δ: 172/26 175/16

Βάλντεμαρ, Ν: 180/44
Βασιλείου, Γ: 171/36
Βασιλικός, Β: 170/42
Βλάχος, Α: 172/49
Βερέμης, Θ: 176/41
Borissou, Vladimir: 172/40

Γερούκαλης, Δ: 171/22
Γιαννάκου, Π: 168/9
Γκορίτσας, Σ: 176/10

Δάλλας, Γ: 179/31, 39, 45, 51,
Δανιήλ: 176/42
Δεβιάζης, Τ: 175/13, 179/51
Δενδρινός, Σπ: 170/36
Δεσποτίδης, Δ: 170/42
Δολιανίτης, Κ: 176/14
Δρακονταειδής, Φ: 180/43

Εδιπίτης, Κ: 169/8
Ελιγιά, Γιοσέφ: 179/34
Εργατικός, Αντ: 177/6
Ευαγγελίδης, Ε: 179/36, 180/32
Ευθυμίου, Π: 171/16, 180/12

Ζαχαριάδης, Ν: 168/40
Ζεύγος, Γ: 179/61
Ζεύγου, Κ: 179/61

Ηλιουπούλου - Ρογκάν, Ντ: 170/48, 171/48, 172/47, 174/43, 175/54, 178/50, 179/59

Θέος, Η: 178/14
Θ.Υ: 179/55

Ιωάννου, Γ: 168/16, 169/24, 170/13, 171/15, 172/15, 173/16, 174/22, 175/25, 176/23, 177/7, 178/37, 179/5, 180/8

Καβουνίδης, Σπ: 175/42
Καζάκος, Π: 168/24
Καλαϊτζής, Γ: 169/8, 170/9, 171/9, 172/10, 173/9, 175/8, 177/15, 178/8, 179/10
Καλλιγιάς, Κ.Π: 168/30
Καρακάσης, Π: 170/44, 45
Καρακίτσος, Χρ: 175/22
Καρράς, Η: 170/18
Κεσσανλής, Ν: 178/46
Κεχαγιόγλου, Γ: 173/41
Κιτρομηλίδης, Π: 179/26
Κίτσος, Κ: 168/13
Κοκκίνης, Σπ: 170/46, 172/46
Κοκδόλης, Ξ.Α: 169/37
Κολτσιδοπούλου, Αν: 169/46, 173/40, 175/48, 180/49
Κομνηνού, Μ: 172/44
Κοντός, Γ: 180/43
Κορωναίου, Α: 180/40
Κοσμάς, Γ: 176/16
Κούλογλου, Στ: 172/36
Κουμανταρέας, Μ: 174/35
Κουρόν, Γιάτσεκ: 169/12
Κουροσάβα, Ακ: 170/45
Κουρτάκης, Γ: 169/9, 172/16
Κούφαλης, Α: 177/50
Κρανιδιώτης, Γ: 179/12
Κυριαζής, Χρ: 168/10, 171/25

Λαζαρίδης, Χρ: 170/25
Λεβεντάκος, Δ: 176/44
Λεωτσάκος, Γ: 168/44, 170/49, 171/46, 172/48 174/50, 175/46, 179/56
Λιάρος, Διον: 173/24
Λιναρδάτος, Σπ: 170/14, 176/10, 178/10
Laatsch - Nikitin, Nina: 180/24

Μανιάτης, Κ.Α: 169/50, 171/44, 172/27, 174/44, 179/60
Μάρκαρης, Π: 174/46, 175/45
Μάρκου, Δ: 178/36

Μαρτίνος, Ν: 180/20
Μάτσας, Μ: 179/34
Μερακλής, Μ.Γ: 176/48
Μερκούρη, Μ: 175/45
Μηλιώνης, Χ: 179/35, 40
Μιλλιέξ, Τ: 174/52, 179/61
Μιτεράν, Φρ: 178/34
Μοσκόφ, Κ: 179/62
Μουζέλης, Ν: 173/34
Μπαντουβάς, Κ: 180/9
Μπιζιούρας, Γ: 174/25, 26, 30
Miliband, Ralph: 180/38

Ναυρίδης, Κλ: 172/31
Νεγρεπόντης, Γ: 178/43
Νεράντζης, Π: 176/36
Νικολάου, Σπ: 168/32, 174/48
Νούλας, Β: 169/47
Ντοστογιέφσκι, Φ.Μ: 171/40

Ξανθόπουλος, Α: 175/49, 176/44, 178/44, 180/46
Ξύδης, Αλ: 168/28, 169/44, 172/46, 176/42, 178/46

Οικονομίδης, Φ: 169/14, 174/10, 177/41, 178/38, 180/34

Πάγκαλος, Θ: 172/13, 169/16, 169/17

Παϊδούση, Γ.Μ: 172/50
Παμπούκης, Ι.Τ: 172/50
Παναγιώτου, Α: 177/41, 178/39, 180/34
Παπαβρανούσης, Στ: 179/22
Παπαδοπούλου, Α: 169/47
Παπαζάχος, Βασ: 173/18
Παπακώστας, Γ: 169/47
Παπαμάργαρης, Θ: 169/14, 175/24, 180/16

Παπανδρέου, Α: 172/18
Παπασπηλιόπουλος, Σπ: 174/49, 178/34

Παπουτσάνης, Γ: 180/11

Παρινός, Π: 174/21

Πετριδής, Π: 179/62
Π.Κ: 179/46

Πλουμίδης, Χ: 176/43

Πορτάλιου, Ε: 180/18

Πρόκας, Φ: 175/38
Πυθαρούλης, Μ: 175/22

Ραζής, Χ: 178/26
Ραυτόπουλος, Γ: 175/22
Ραυτόπουλος, Δ: 168/38, 172/18
Ρεντζής, Θ: 172/18, 177/46
Ρεπόρτερ: 170/11, 171/11, 173/11, 175/10, 176/19, 178/18, 179/16, 180/41
Ρήγκαν, Ρ: 169/10, 172/16, 180/40

Σέρβας, Π: 172/49, 180/30
Σημίτης, Κ: 168/18
Σικελιανός, Άγγ: 168/36
Σιμόπουλος, Κ: 174/52
Σκάλος, Διον: 168/34, 172/12
Σολωμού, Ελ: 176/33
Στάγκος, Π: 170/10, 171/10, 172/9, 22, 173/10, 27, 174/9, 175/9, 30, 37, 176/9, 177/8, 21, 178/9, 179/11, 180/9
Σταμάτης, Σ: 179/38
Σταύρακας, Β: 170/33
Σ.Σ: 176/32
Στράους, Φρανς - Γιόσεφ: 174/14

Ταξίδης, Χ: 176/30
Τσαρουχάς, Γ: 171/6
Τσέγκος, Γ: 176/36

Φ.Α: 173/22
Φαράκλα, Ο: 170/28
Φατούρου - Χαρίτου, Μ: 174/24
Φλώρος, Γ: 179/41
Φουργιώτης, Θ: 171/19
Φραγκουδάκη, Α: 179/44
Φραγκιάς, Α: 177/33
Φρίντμαν, Μίλτον: 170/38
Φωτεινός, Φ: 178/24

Χαρίτου, Σπ: 169/25
Χαροκόπου, Τζ: 171/28, 32, 34
Χατζάκης, Α: 179/31
Χατζηβασιλείου, Ορ: 175/22
Χατζής, Δημ: 170/12, 172/18, 179/19, 34, 35, 48
Χούζακ, Γκ: 175/29

Ψυχογιός, Δ: 174/40

Γραφτείτε συνδρομητές στο ANTI

Είναι
χρήσιμο
για σας
και
βοηθά
το
περιοδικό

Η συνδρομή στο ANTI σας εξασφαλίζει την τακτική παραλαβή του τεύχους στο σπίτι ή στη δουλειά-σας.

Αλλά βοηθά και μας και εξασφαλίζει μια καλύτερη διακίνηση του περιοδικού και οικονομία στην έκδοσή-του.

Όταν το περιοδικό διακινείται μόνον μέσω του Πρακτορείου απαιτείται η εκτύπωση ενός μεγαλύτερου αριθμού τευχών για την ικανοποίηση της ζήτησής-του. Όσο αυξάνονται οι συνδρομητές, τόσο περιορίζεται η εκτύπωση περιττών τευχών και η οικονομία στο χαρτί — που αποτελεί ένα σημαντικό στοιχείο στη διαμόρφωση του κόστους του περιοδικού.

Γραφτείτε **σήμερα** συνδρομητές στο ANTI.

Έχετε μια τακτική επαφή με την έκδοσή-του και συγχρόνως βοηθάτε το περιοδικό.

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

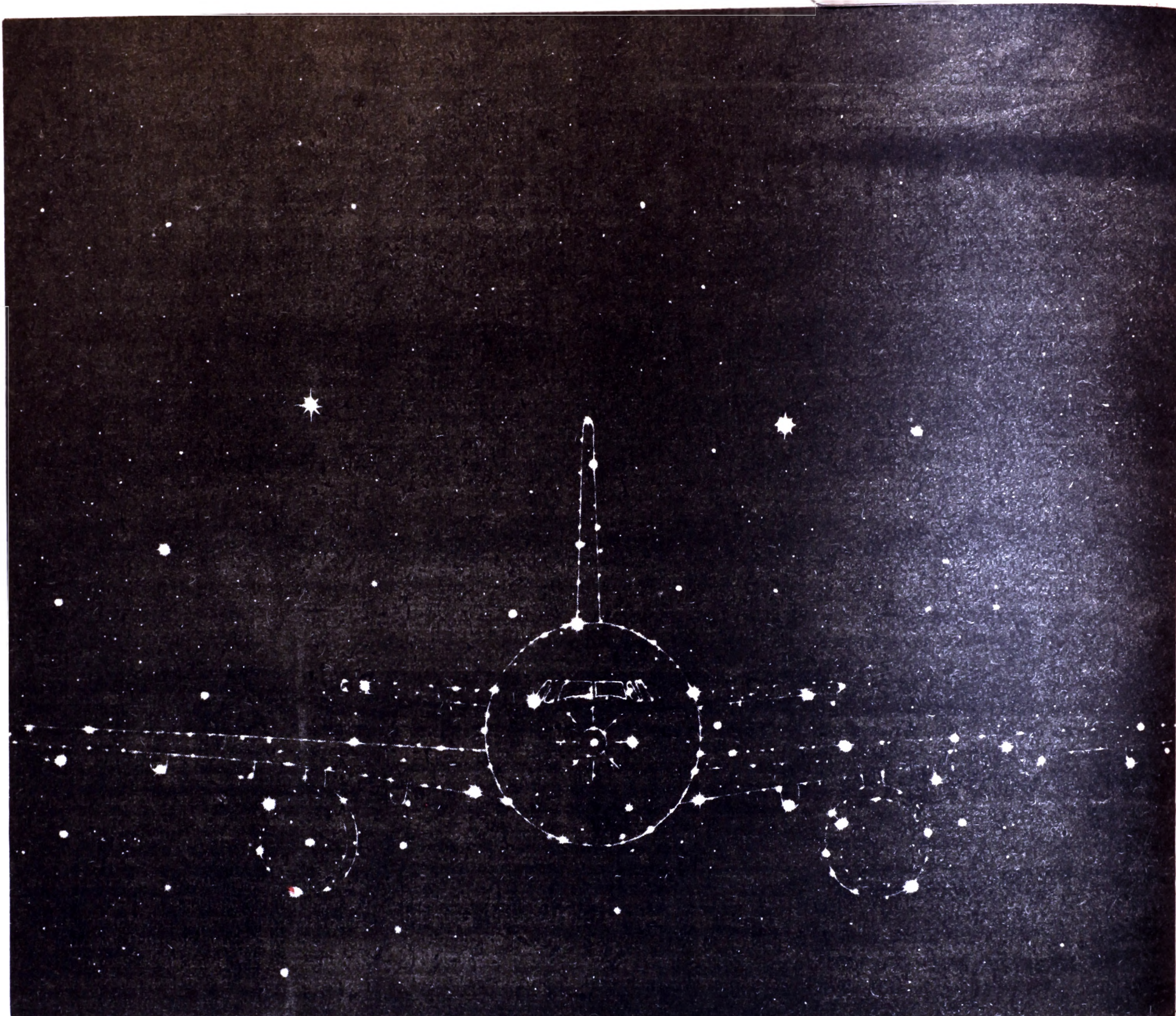
Α' ΣΕΙΡΑ ΜΕΛΕΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

1. Ν. Μπαλτᾶ: Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΟΠΩ-
ΡΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ (Δρχ. 140).
2. Π. Ρέππα: ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ
ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ (Δρχ. 140).
3. Ν. Θέμελη - Δ. Μυλωνάκη: Η ΑΤΕ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ (Δρχ. 140). (Έξαντλήθηκε).
4. Δ. Μυλωνάκη - Ν. Θέμελη
καί συνεργατών ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ Α.Τ.Ε. (Δρχ. 140).
5. Στ. Ἀπέργη: ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
(Δρχ. 160).
6. Ν. Λεβέντη - Μ. Σακέλλη: ΜΕΓΕΘΟΣ, ΠΟΛΥΤΕΜΑΧΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟ-
ΤΗΤΑ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ
(Δρχ. 200).
7. Χρ. Παπαθανασίου καί
συνεργατών ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΕΩΣ ΤΩΝ
ΟΠΩΡΟΚΗΠΕΥΤΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (Δρχ. 200).
8. Βασ. Καραποστόλη: ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΥΠΑΙΘΡΟ
(Δρχ. 250).
9. Ν. Μπαλτᾶ - Β. Δρούγκα: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕ-
ΡΙΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΖΗΤΗΣΗΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ
ΙΔΙΩΤΕΣ (Δρχ. 250).
10. Δ. Μηλιάκου: Η ΕΛΑΙΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, ΣΤΗΝ ΕΟΚ (ΙΤΑΛΙΑ)
ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΥΠΟ ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΧΩΡΕΣ
(Δρχ. 250).

Β' ΣΕΙΡΑ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΕΩΝ

1. Δ. Ζωγράφου ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ (Τόμοι 2, Δρχ. 500).
2. Κ. Καραβίδα ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΣΜΟΣ (Δρχ. 250).
3. Γ. Παχύ, Κ. Καραπάνου,
Γ. Οίκονομίδου ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ. Κείμενα γιά τό άγροτικό ζήτημα.
(Δρχ. 250).

Διάθεση: Τμήμα Δημοσίων Σχέσεων (Έδουάρδου Λῶ 19, Ἀθήνα, τηλ. 32.33.442),
Κεντρικά βιβλιοπωλεία Ἀθήνας, Θεσσαλονίκης, Πάτρας, Ἡρακλείου, Λάρισας, Ἰωαννίνων.
Γιά τήν έπαρχία: Πληροφορίες στά ὑποκαταστήματα ΑΤΕ.

‘Η Όλυμπιακή κατακτά τούς αϊθέρους με νέο στυλ

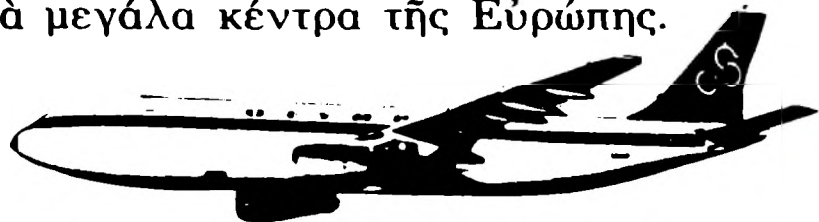
‘Απολαύστε ένα πραγματικά μοντέρνο ταξίδι με τα AIRBUS A300 της Όλυμπιακής ‘Αεροπορίας.

“Απλετος χώρος για σās καί τις αποσκευές σας. Λιγότερος θόρυβος.

Πολυτέλεια. “Αν προσθέσετε καί την Όλυμπιακή φιλοξενία, καί την άνεση ενός αποκλειστικά δικού μας αεροσταθμού στην ‘Αθήνα,

για τις άμεσες ανταποκρίσεις σας έσωτερικού-έξωτερικού, έχετε ένα τελείως διαφορετικό ταξίδι.

Για δουλειά ή για άναψυχή, ό έπιβάτης μας, πρώτης ή οίκονομικής θέσεως, έχει μία άξέχαστη έμπειρία, είτε πετάει στο έσωτερικό, είτε πρὸς τὰ μεγάλα κέντρα της Εύρώπης.

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

Airbus A300